

Diaz stopi k svoji živali, in dajoč si opraviti pri stremenih
in vzdovnem jermenju, šepeče Arečizi svoj načrt.

GOZDOVNIK.

Povest iz ameriškega življenja.

Poleg **Karol May-a** III izdaje, poslovenil **H. Majar.**

~~~~~  
**I.**  
~~~~~


LJUBLJANA, 1898.

Založil in prodaja **Anton Turk**, knjigovezec.

Tisk J. Blasnikovih naslednikov.

V Elančovskem pristanu.

 Jer se med Francosko in med Pirenejskim polotokom ujeta biskajski zaliv, vsakemu mornarju znan pod imenom „mornarskega mirodvora“*, tam je na severnem obrežju otokovem majhin španski pristan Elančovi. Divotno in ob enem veličastno se vzdiguje obal stopinasto. Požrešnih morskih valov jo varuje gradba, napravljena iz rezanega kamena, s katere se pride po skalah na cesto, vodečo v Elančovsko vas.

Na najvišjem vrhuncu skalovnega pasu se dviga star grad, ki s svojimi škrlenimi strehami in gótskimi vetrnicami gleda daleč nad morsko planjavo; posestvo stare a bogate rodovine Medijanov.

Medijanski grofi že dolgo niso prebivali v tem divjem in samotnem gradu, ker so jih grajanske ali vojaške dolžnosti držale v kraljevi bližini. Ob času, ko so Napoleonove armade preplavljale Španško, obstajal je rod Medijanov iz šesterih oči. Don Juan,

* Ker tam jih morje mnogo pogoltne.

starejši izmed dveh bratov, služil je kot višji častnik v armadi. Don Antonio, mlajši brat, je opravljal šaržo pri mornarici: pri neki odpravi na špansko posestvo srednjeafriško, pa je bil izginol brez sledú. Ker tudi o njegovi ladji ničesa ni bilo slišati, je šla govorica, da je umrl, kar se pa za gotovo in zanesljivo po pričah ni moglo potrditi.

Bojevite čete francoskega cara so se zmagovito pomikale od krajine do krajine. Pogorska vojska se uname v vsi svoji sovražnosti in grozi. Španska vlada je bila siljena k največjim naporom, da se ustavlja drznemu osvajavcu. Tudi grof Ivan od Medijane je dobil povelje, naj se udeležuje branitnega boja. Preden je odšel k armadi, napravil je v grad Elančovski donno Luiso, svojo soprogo, pa Fabijčeka, jedino svoje dete, misleč, da radi samotne okolice sta varna obadva; priporočil ju je še posebnemu varstvu don Ramona de Dies, svojega upravitelja. Nazaj se pa več ni vrnol, francoska krogla ga je podrla v nekem boju, ki so ga imeli pred burgosko bitvijo.

Odslej je donna Luisa sè svojim ljubljencem prav sama prebivala v Elančovskem gradu, žalujoča po svojem soprogu. Z materino skrbljivostjo bedéla je nad zdravjem Fabijevim, kateri je bil, kakor je menila, edini in poslednji svojega roda.

Vaščani so todi največ ribiči, in skoraj celi dan od doma. Zatoraj je videti na prvi pogled, da Elančovi so neobljudeni in zapuščeni. Vendar pa se včasih kadi iz brezdimniških streh, kar pomeni, da gospodinje pripravljajo kosilo vračajočim se možem in sinovom, in potem se večkrat prikaže lice iz okenca, ali pa ženska pred vratmi v pisani opravi in z dolgimi kitami, da bi videla, je-li so pričako-

vanci svoje čolnove že navrnili proti obali. Eno-glasno, brezšumno življenje na višavi, pa šumeče bučanje valov v globini daje Elančovski vasi nekako globoko otožnost. Siromaško rastlinje, s peskom in viharjem se boreče, to enoterost bolj pomnožuje nego li pomanjšuje.

Zavoljo osamljene svoje lege je imel Elančovski pristan množno posadko vojakov, pobrežnih stražarjev. Ti vojaki niso bili v najboljšem položaju. Španska vlada jim res ni utrgavala plače, ali to je bilo, da je stanovitno pozabljevala, šteti jim jo. Potrebni nasledek tega je bil, da se je paznost boljšega dela izmed njih podvojila, da so pridno segali po prepovedanem blagu, in so si tako včasih kako darilo zaslužili. Manj vestna polovica stražarjev pa je vlekla s skrivarji (kotrobantarji) deleča ž njimi iztržek premejnine. Zatoraj so vsi, od stotnika karabincev, Don Lukas Despierta, pa do najnižjega služabnika, razvijali neutrudno delavnost; kjer so se pa njih koristi sovražno srečavale, morali so zvito in prekanjeno ravnati, da so drug drugemu dobiček iz rok izvili.

Med pobrežnimi stražarji bil pa je eden, ki je bil gledé čezmejnega blaga popolnoma malomaren. Celó to je trdil, da tako prekomejevanje je todi gotovo nemogoče, in da ga toraj nikdar ni bilo. Vedeli so, da na svojem stražišču vselej zaspi, zaradi česar ga niso drugači imenovali nego „spača“, ime, kakoršnemu se je trudil, kolikor mogoče delati čast.

Rekli so mu „Pepo“. Bil je korenjak pri petindvajsetih letih, velik, suh, žilav, pa zeló močan. Njegove črne oči, globoko pod gostimi obrvi skrite, so gledale navadno brezmarno v svet. Vendar so

znale pa tudi bliskati in Źstreljati, kadar niso bile opazovane. Njegovo lice je imelo ves zaspan izraz, in njegova hoja, vse njegovo drŹzanje, bilo je kakor človeka, ki se ne meni, ko bi mu tudi za petami gorelo. Pri vseh znakih svojega čvrstega telesa in ognjevite duše je bil videti, da je najmalomarniši, najhladnokrvniši človek na svetu. Zmeraj je leŹal v svoji viseči mreŹnici, dan na dan spal svojih dvajset ur. Bil je ves vesel, prebudivši se in smotko si zaŹgavši, in zopet vesel, misleč, da bo skoraj zopet zaspal.

Misliš, da je bil njegov predstojnik, stotnik Don Lukas Despierto, zaradi pomanjkanja dolŹne gorečnosti razsrjen? Kaj še! Imel je stotnik dobre uzroke za to, da ni bil. Don Lukas Despierto je imel na svojem umešavnem diplomu res zapisano precejšno plačo, od ktore pa on, prav kakor njegovi podloŹni, Źe več let ničesar ni zasledil v svojem Źepu. Ker so bile drŹavne finance v najtoŹniših razmerah, tudi ni bilo nade, da bi kdaj plače dobil. Zato je takole modrijanil: „e kralja vest ne peče, naj tudi jaz v sluŹbi stradeŹa ne poginem, naj tudi mene vest ne peče, kadar se ukvarjam v sluŹbi Źiveti. Na bregu pazim pa stradam, dobro, pa ne bom spal, kader bo kaj zasluŹiti. Seveda, moji karabinci ne smejo tega nič ovohati, sicer bi izgubil lepo sluŹbo, a sluŹba brez plače je zmeraj boljša, kakor prav nič. Najpametniši izmed vseh straŹarjev je gotovo ta vrli Pepo. Lakoto prespi, in nikoli se ne briga, da-li njegov stotnik trguje. Nanj se morem, to se pravi, na zaspanost njegovo se morem, popolnoma zanesti, zato ga bom vselej tjakaj postavil, kjer ne potrebujem nobenih oči.“

Pepo si res ni glave trl, kaj dela njegov višji ; pa si tudi kar nič ni prizadeval, da bi svojo službeno sposobnost pokazal v lepšem svitu. Morda je imel tudi on za to svoje dobre uzroke.

Neki večer sloni Pepo na vratih ter poslušá morske glasove. Gosta novemberska megla je ležala na vodi ; ona in pa nočna tema sta delali očesu nepredvidljive zapreke. Pepo je bil o mraku, prav zunaj na obzorju, opazil neko jadro, ladjo, ki je bila videti, kakor da križa, kakor da hoče počakati noči, in neopažena suniti h kraju.

Zdaj se čuje hoja, in takoj se zapró Pepotu oči, glava mu kimne na prsi, iz napol odprtih ust mu izvirajo oni prečudni glasovi, ktere navadni človek imenuje z grdo besedo „smrčanje“. Tisti, ki se je bližal, je bil njegov tovariš.

„Pepo!“ pokliče prišlec, izpoznavši „spača.“

Poklicani odgovori, na kratko zakrulivši.

„Pepo, izdrami se, stari dremač!“

„Kaáj, kjeé, kakoó?“ vpraša zdaj zaspani stražar, delaje se, kakor bi se izbujal iz najtrjega spanja.

„Per dios, ta čuk celó stoje spi, kakor trdonoga mula, ki leči ne more. Izmani si oči, pa odlazi od todi ; stotnik hoče takoj s tábo govoriti.“

„Stotnik?“ se vleče vprašanje iz srede strašnega zdehanja.

„Ah, kako bi bilo krasno, ko bi mogel človek spati, pa se ne prebuditi ! Le pojdi ; že pridem.“

Pepo stopi v kočó po kapo, med tem se njegov tovariš urno oddalji. Ko se Pepo spet samega čuti, pretegne zaspano svojo postavo, prevlečene oči se mu izbistré, leskečejo se mu, kakor pri vročekrvnem prebivalcu juga.

„Saj je res mislil, da stojé spim, santa Laureta! — ali so lahkoverni ti ljudje. — Kaj je pa stotniku palo na pamet, da me dade klicati? Mu je li mošnjiček že zopet suh? Pa ne, da bi ga imelo ponapolniti to jadro na morju? Takoj bomo videli“.

To rekši, napoti se v stanovanje svojega višjega. Stotniku je bržkone kaj po glavi rojilo, ker je bil v misli tako zatopljen, da ustopivšega Pepota še opazil ni.

Pobrežni stražnik se nasloni na steno ter miži, vendar pa je dobro videl neki zganjen papir, ki je ležal na tleh, in ki je mogel že biti v kakem žepu. Kakor bi trenil pobere papir, skrije ga pod plašč, ter pade spet v svojo navidezno brezčutnost.

Stotnik se zdaj obrne, pa zagleda dremajočega pobrežnika.

„Hola, Pepo! kaj spiš! — pa tukaj?“

Pobrežni stražnik globoko vzdihne, počasi oči odpiraje.

„Tukaj sem, gospod stotnik,“ odgovori Pepo spoštljivo pozdravivši. „Mislim, da ste me dali poklicati.“

„Misliš? Res, človek je v trdnem spanju sem priletel.“ —

„No, kaj sem ti že hotel povedati? potrpi, kaj ne, Pepo, dandanes so slabi časi, vse stoka in tarna.“

„Zdi se mi nekaj o hudih časih.“

„Le zdi se ti? Vidiš, jediščina današnjih časov tebe le na pol zadeva; veš zakaj? zato ki zmeraj spiš.“

Pepo siloma premaga svoje zdehanje.

„Kader spim, nisem lačen. Včasih se mi pa tudi sanja, da mi vlada izplačuje, kar mi gre.“

„Ali pa ne veš tudi, da v enomer spati se slabo strinja z dolžnostmi stražnikovimi? Pobrežni stražnik mora biti pred vsem pazljiv. Dan na dan govoré o tvoji malomarnosti; lahko se pripeti, da te nekoristnega služabnika iz službe izpodé. Prav žalostno bi bilo, ko bi bil čisto brez službe. Take neprilike te hočem pa jaz obvarovati. Danes ti dajem dokaz svojega zaupanja, ki ti bode ime popravilo. Nocoj pojdeš na stražo, ki jo morem izročiti le najzanesljivejšemu. Tjakaj še nisi bil nikoli poveljen, in jaz se trdno nadejam, da boš izvršil, kar je tvoja dolžnost, s popolno gorečnostjo.“

„Santa Laurenta! kakor bi se to ne umelo samo po sebi! Kje pa bo ta staja?“

„V Ensenadskem zalivu.“

„Dobro! In kaj imam tam početi?“

Don L. Despierto mu daje zadržanske vелеve, pa tako zmedeno, da bi največja bistrournost ne bila mogla razpoznati, kaj in kako, in vendar ga praša stotnik naposled:

„Je-li si razumel natanko vse, Pepo?“

„Natanko vse, gospod stotnik,“ zagotavlja stražar, ki se je zelo trudil, da bi odprte imel tolikanj težke oči.

„Je-li si čul? — Zdaj hodi!“ reče stotnik.

„Dobro toraj, gospod stotnik.“

Pepo odhaja počasno stopaje. Vrata odpirajočemu se močno zazdeha; Don Despierto pa si zadovoljno mane roke.

„Ta guncvet ni sè zlatom preplačati. Ko bi ga bil nalašč ustvarjal za moje potrebe, ne mogel bi ga bil narediti boljšega. Spal bo, pa smrčal, kakor nosorog, jaz bom pa imel spravljenih nekaj perišč polnih dublonov.“

Tudi Pepo je imel svoj samogovor, ko je bil zapustil bivališče stotnikovo. „Santa Laureta, stvar je prav taka, kakor sem si jo mislil. Stotnik ima opravke v Ensenadskem zalivu, nekako petično pokritost; ker bi drugi ne spal, bi ga motil, zato mene pošilja na stražo. Vse prav, ljubi moj Don L. Despierto, spal bom, a le dotlej, dokler se bo meni poljubilo. Tisto pismo smem tudi malo pogledati — hm; morda mi da kako pojasnilo. Ni koristnejšega ko spati, kader ima človek službeno bedeti.“

Hitrih, prožnih korakov se vrača Pepo v svojo kočo in svetilnico prižgavši, izvleče papir. V pismu je stalo, kakor je želel.

„Pa res, ta je tista ladjica ‚Esmeralda‘, ktere kapitan se ne imenuje. Dovoljenja želi, da bi smel z nekterimi ljudmi ob desetih v Ensenado s čolnom pripluti, in to dovoljenje bo plačal sè 40 zlataki, pa luči prosi, ki naj bi mu služila. Zatoraj je stotnik zapovedal, da moram svetilnico vzeti seboj. Pismo mu je gotovo prinesel mornar ‚Esmeralde‘, ktero pa ni moglo priti v boljše roke nego v ‚spáčeve‘.“

Mali zaliv, Ensenada imenovan, poverjen Pepotovi paznosti, tičal je tako skrito med skalami, da se je zdelo, kakor bi bil prav za to ustvarjen, da pospešuje prekomejstvo. Ta skrivarska kupčija, ki jo opravljajo z bodalom za pasom pa s puško v pesteh, prav lepo cvete po španskih bregovih. Ker je bila stražnica na samem, straženje ni bilo brez nevarnosti. Morska megla novemberske noči je visela v zraku kakor gost zastor, ki je navadnemu očesu branil kaj videti ter slabil upijoči glas, s katerim bi se bila klicala pomoč.

Pepo nabije svoj karabinec, utakne nož za pas, prižge svetilnico -slepico, ter stopi vun v temo, da se poda na svoje mesto.

Kdor bi bil zdaj le videl zaspanega, zmeraj trudnega stražarja, težko bi ga bil izpoznal, tako trdni in varni so mu bili sicer okorni koraki, tako gibčni in spretni kretaji, tako pokončno in tršato je držal svojo navadno medlo postavo.

Deveta ura je mogla biti. Noč je tiha, temna, mrzla. Niti najmanjšega šuma ni slišati iz vasi. Le zamolklo penenje morja, spodaj neprenehoma butajočega v skalnate gradbe, moti občni molk prirode. Nobene zvezde ni zagledati na nebu. Edina svetloba, ki je videti, prihaja iz pobrežnikove svetilnice. Prav zdaj je prišel k zalivu, previdno okolu sveteč se prepričuje, da-li je sam.

Svetilnico postavi tako, da je padal žarek iz nje na morje in na stezo, v vas držečo, sam pa leže v plašč zavit, nekaj korakov proč na tla, tako da je videl na pot in na vodo. — „Dobro“, mrmral je.

Dobre pol ure je Pepo tako samoval, mislil to in ono, ter pazil na zaliv in pot z največjo natančnostjo. Imel je oko kakor malokteri, ter je vedel, da njegovi oprezi ničesar ne uide. Zdaj sliši, da pesek po stezi tihotno šušlja; v žaru iz svetilnice izhajajočem pa vidi temno postavo, v kateri Don Despiertovo izpozna.

Stotnik, približavši se mu, skloni se čezenj.

„Pepo!“ zakliče stotnik napol glasno!

Pepotu pa niti na misli ni bilo, da bi se bil oglasil.

„Pepo!“ pokliče stotnik drugič stražnika glasnejše.

Toda poklicani mirno dalje hrope. Don L. Despierto je bil zadovoljen s stražarjevo čuječnostjo, in brž se izgubi šum njegovih korakov v daljavi.

„Pepo, zdaj pa le ustani,“ govori si stražnik, pokoncu se kolehaje. „Pravi nerodnež bom, če se mi ne posreči, tu ribice ujeti, kjer je stotnik vrgel svojo mrežo.“

Previdno se splazi na rob strmine, pod katero je bilo ozko bregovje. Leže v gosto travo ter preži. Mesto da bi oči zastonj napenjal, rajši miži, zato pa timbolj posluša.

Zdaj začuje slab šum na vodi. Dobro je razločil pritajeni šum ovitih vésel, pa oslajljeno škripanje vezí, v katerih so se drgnola vesla. Črna pika se pomika skozi meglo, večá se od hipa do hipa, in naposled se razvije v čoln, penečo brazdo puščajoči za sabo. Ravna se proti zalivnem obrežju in k bregu priveslavši, pritisnejo h kraju.

„Sennor Despierto!“ pokliče zadržavan glas.

„Tukaj sem!“ se oglasi.

Stotnikova postava se vzpokonči od tal prav blizu čolna.

„Je-li vse varno?“ — „Vse.“

„Je-li ste sami tukaj?“

„Zgoraj pri svetilnici leži eden mojih karabincev; pa spi kakor ubit. Moral sem Ensenado obstražiti, če se nečem izdati, kar sem storil z možem, ki boluje za neozdravljivo boleznijo, zaspanostjo.“

„Dobro toraj, tukaj imate svojih 40 zlatov. Zdaj imate pa zato skrbeti, da moten ne bodem. Vi se umaknete v vas, poprej mi boste dali pa znamenje, da mož res spi.“

„Prav, kakor hočete, sennor kapitano. Oglasil se bom kakor tonovka, ponaredivši njen glas, če bo še trdo spal.“

Pepo je slišal še žvenket zlata, nato pa se je brž uméknol na kraj, kjer je poprej ležal. Ne preteče minuta, pa je stal stotnik pred njim.

„Pepo ustani!“ — Stražar se prav nič ne gane, njegov višji pa se nato oddalji.

Ko se dogovorjeni klic začuje, bil je pobrežni stražnik zopet na strmini, opazoval je čoln. Le trije možki so bili v njem, pa še nobeden ni bil izstopil. Njih oprava ni bila podobna oni, ki jo nosijo skrivarji.

„Izkrcajte se; varni smo!“ oglasi se eden izmed treh, čigar glas je dal izpoznati, da je vajen zapovedovati: „Vidva pojdeta poleg vode, tam v poki pa se vzpneta do predmolja. Vedeti moram, če še bedi.“

Moža stopita na suho, pa se oddaljita. Pepo je izpoznal, da je njihju oprava podobna oni korzarjev (morskih roparjev). V čolnu ostali mož se je tesno zavijal v svoj plašč, pa gledal po sinjem morju. Pepota ni mogel videti, ki se je zdaj pokoncu vzravnal. Ta hip skoči gibki stražar kakor tiger k njemu. Še preden more iznenadeni od sebe dati glas, že mu stražar na prsi nastavi cev karabinca.

„Ne glasu, ne kreta, sennor, če ne ste takoj osmrteni.“

„Kdo si ti?“ vpraša napadeni, mereč pretéče držanje svojega sovražnika.

„Kdo sem? kdo drugi ko Pepo, ki tu gori leži, da spi kakor mrtvec. Tonovka ni tica, da bi se bilo zanašati nanjo.“

„Na ta način me je Don L. Despierto prevaril! Gorjé mu!“

„On vas prevaril? Njemu niti na pamet ne pride! Jaz delam tukaj, kakor se mi ljubi. On je povse nezmožen, da bi vas ukanil, kakor priča 40 zlatov, ki jih je sabo domov nesel. — Ker tega prav za prav dopuščati ne smem, zdi se mi dobro, da imate še nekaj zlatov v žepu.“

„A, tako? No, koliko pa češ?“

„Jaz sem obziren, nečem dolgo besediti. Ne bom preširen: zahtevati jih moram 40.“

Tujec je bil mlad mož okolu 25 let. Imel je rujavo mornarsko kožo. Goste, temne obrvi so risale veliko koščeno čelo; oči, mrklo v svojih jamah goreče, kazale so nespravljivo strast. Navzdol kriveča se usta očitala so rogavo, ošabno bitje, in jako razločne obrazne gube so dajale vkljub mladostnim letom nadut, zaničljiv izraz. Znati je bilo, da maščevitost in častihlepnost sta vladajoči nagnenja tega moža.

„Toraj 40 zlatov, sennor!“

„Nimam jih toliko pri sebi! — Počakaj, da pridejo moji ljudje; ž njihovo pomočjo bomo svoto morda zvrgli, ako jo bodemo zmogli.“

„Ne čutim niti najmanjše volje, s človekoma se pestiti. Izstopite, pa pojdite z manoj! Jaz tukaj na straži stojim, ter imam odpraviti vsako sumljivo osebo.“

„Pri sebi jih res nimam, pa vzemite tu moj prstan, ki je vreden petkrat toliko.“

Napadenec potegne obroček s prsta, pa ga podá stražarju, ta ga pa ogleduje, kakor bi ne vedel, bi ga li vzal ali ne.

„No, pa ga uzamem, za 40 zlatov, če ni drugače.“

Pepo se vrača k svoji svetilnici, v ktere sijaju se raduje leskečega bisera.

„Nisem znalec takih stvari, mislim pa, da sem naredil boljšo kupčijo od častivrednega don L. Despierta.“

Stražar leže. Videti je bilo, da spi.

Med tem je sedel kapitan še zmeraj v čolnu, pričakovaje poročila, kdaj mu bode začeti. Na to pa čuje tihe, počasne stopinje, ki so bile merjene proti njemu.

„Joso!“ zakliče kapitan. — „Kaj si ti? Kako pa je!“

„Vse povoljno, kapitan, donna še bedí, dete pa v zibeli spi.“

„Zdaj pa vzemi to motozno lestvo, pa idi.“

Kapitan izstopi, vrgši možu lestvo, sam pa stopa naprej, poleg vode, ter dospe do skalovne rege, ki se je vila nakvišku. Dasi je bilo temno, je vendar so njej priplezal gori do gradu, in še dalje do balkona, ki je počival na grmadnih kamnitih podpor-
nikih. Pogleda navzgor, da ugleda drugega svojega pomagača, ki ga je čakal.

„Ujemi lestvo, Juan, in pritrđi jo za balustrado!“ veli kapitan.

Pomagač stori, kar mu je bilo rečeno. Na to pa se vzpne kapitan na balkon, ter zre skozi steklena vrata v sobo, ki je bila tolika, da jo je v nji goreča svetilka le pičlo razsvetljevala.

Pri zibeli je sedela mlada ženska, ter ljubez-
njivo gledala dete, ležeče v zibeli. Mahljaj s pestjo zdrobi steklo, in ta hip ustopi kapitan v sobo. Gospa je prestrašena kvišku skočila, ter strmela vanj kakor v pošast, ki nese strah in trepet.

„Moj Bog, kdo ste? kaj hočete?“

„Kdo sem? Je-li donna Luisa ne poznate svojega svaka?“

„Svojega sva . . . ! Sveta mati božja, pa res, on je; vi ste don Antonio, ki smo vsi mislili, da ste umrli!

Donna Luisa, grofica je bila neizmerno iznenadena. Grof pa ji je zrl v mrliško lice mirno in porogljivo se smejaje.

„Mene ste mislili mrtvega, gospa? Kaj pa da! Ali usoda ni tako hudo mislila z mano, kakor ste mislili vi. Še živim, ter vas moram odpuščanja prositi, da se drznem prepričati vas o svojem bivanju.“

„To z vami Boga hvalim, ki vas je milostljivo ščitil, in vas srečnega nazaj pripeljal! Povejte pa, kje ste bili doslej, da niti najmanjša vest o vas ni k nam dospela?“

„Poslan sem bil na Kubo, toda francosko brodogradnjo me je na poti doteklo, ter me prijelo. Upirati se je bilo zastonj, privedli so me na Martiniko, kjer se mi je z različnimi sotrpini pozneje posrečilo, da smo se polastili usidrane ladije, ter udarili na plano morje. Odslej sem križal po vodah srednje pa južne Amerike, imel sem dober lov, in zdaj se vračam, da uživam sad svoje morske sreče“.

„Prisrčno vas pozdravljam, ter vam kličem dobro došli v domovini, don Antonio! Ali čemu prihajate o tako nenavadni uri, in po tako spogledni poti v grad Elančovski?“

„Je-li ne uganete tega, draga moja donna?“

O naglasu teh besedi mu gospa ostreje pogleda v lice. Našla je na njem zapisano le sovraštvo in potuho, da se ji je treslo osrčje.

„Kaj naj ugibam, don Antonio?“

„Da ste mi napota, vi — pa tukaj ta otrok, ki mi jemlje dedovino, ki se je stoletja množila, ki bi me storila najbogatejšega človeka v vsi kraljevini. — Prihajam k vam o tako pozni uri in po tako izredni poti, da morem o belem dnevu kot edini Medijanec obhajati svoj uhod v Elančevo. Kar mi bo na poti, pohodil bom, a napota ste mi vi in vaš otrok!“

Grofica zre vanj z ostrmelimi očmi. Le težko je domnevala, kakošen namen da vodi k njej brata njenega rajnega moža; nato pa se ji bliskoma posveti v duši, da ima varovati sebe in svojega Fabijčeka, ter hitrih korakov stopi k zvonilu. Toda še predno je mogla prijeti za potezaj, stoji stražnik zraven nje, udari jo s pestjo, da se nezavedna zgrudi na tla.

„Jose! Juan! brž simkaj!“

Človeka stopita z balkona v sobo. Njiju licema je bil utisnjen pečat pravih morskih roparjev. Videti jima je bilo, da sta sposobna za vsako, tudi najhujše dejanje, ako se je nadejati dobre plače.

„Babše mi ni delalo neprilik. Spravita jo v stransko sobo, seznanita jo z bodalom, pa dobro in gotovo, zato bo pa vse vajino, karkoli tukaj najdeta.“

Podložnika pograbitja gospo, ter jo vlečeta proč. Grof se skloni čez dečka, ter gleda v lice spečemu otroku.

„Izraz njegovega lica je Medijanovih, pa mojega brata sin je. Ta ženska mi je bila tuja, mirno smem misliti na njeno smrt, njemu bom pustil živeti. Če nikdar ne izvé, kje je bil rojen, bode mi povse neškodljiv.“

Ivan pa Jose ustopita. Prvi kaže okrvavljeno bodalo, ter dvorezno klino, brisajoč jo s svilen oedejo zibeli.

„Je-li se smem zdaj lotiti, sennor?“

„Uzemita, kar se vama dopada. Delajta pa kolikor mogoče naglo, tudi ne iščita nekoristnih stvari. Čoln je majhen, in ne more mnogo nositi.“

„In dete tukaj, sennor?“

„Uzamem seboj. Dobilo bo drugo obleko, blizu Bajone ga izpostavimo v čolnici!“

Med tem je ležal stražnik Pepo pri svoji svetilnici, premišljeva je, koliko zlatov bo stržil za lahko dobljeni prstan. Ta stražnik je bil vrli, pošteni značaj, pa tudi človek, ki je hrane trebal, če ni hotel lakote strepetati. Ker ga je država puščala mirno stradati, ni čutil, da bi mu bila vest preveč težka, kader si je potrebno skrivaj pridobival.

„Grem, moram videti, kaj počnó!“ pravi Pepo.

Ustane, pusti svetilnico, ter gre doli čez strmino in tiho stopa proti skalovni regi. Zdajci se mu zazdi, kakor bi slišal prihajajoče stopaje, in pa zadržavano otročje ihtenje. Brž se vrže na tla.

Trije gredó. Sprednji nese malega dečka, skušajoč ga pomiriti s tihimi žugljaji. Druga dva neseta ogromne zavoje na hrbtu. Tukaj je bilo doprineseno zločinstvo, morda celo detorop, misli si stražar, in že je hotel ustati, in ljudem „stojte!“ zaupiti, kar sprednji obstoji ter se obrne. — Toda v tem hipu stoji Pepo z napetim karabincem pred zadnjima.

„Stojta, sennores! Ne mahljaja naprej, če ne izprožim!“

„Po njem!“ zaupije kapitan.

Karabinec počí. Jose pade na tla. Stražar potegne nož, skoči nad kapitana. Ta se brž obrne, sunljaj spoddrči in ostrina zađene dečkovo lice. Deček bolečine silno zaupije, kar Pepota tako pretrese, da najboljše trenutke zamudi. Nato pa toliko hitrejše skoči za beguncema, toda prepozno, kajti, ko pride na mesto, kjer je bil čoln pritrjen, bil je ta že nekaj vesljajev od brega, ter je v nekaj sekundah izginil v gosti megleni odeji, ki je svinčeno težko ležala na valovih.

„Santa Laureta! Pa so mi odšli, tí lopovi! Da imam čoln ali kaj takega. pač bi mi je ne odnesli. Takoj grem dolgeža gledat, ki sem mu posmodil.“

Stopivši po svojo svetilnico, gre sveteč si po brežini. Jose je mrtev; zavoja sta ležala poleg njega.

Neverno maje z glavo, nabije spet karabinec, ter gre na svoje mesto. Ni še dolgo stražil, ko zaskriplje pesek.

„Pepo! — Strelil si?“

„Strelil! Símkaj stopite, pa poglejte!“

Stražnik uzame svetilnico, ter pelje prestrašenega stotnika don L. Despierta k mrtvecu.

„Kdo je ta človek?“

„Ne vem, gospod stotnik!“

„Čemu si pa vanj strelil?“

Pepo, namesto odgovoriti, pokaže na zavoja.

„A tako? tedaj skrivar?“

„Bili so trije?“ vpraša stotnik zaskrbljeno. Kje sta pa druga dva?“

„Ušla sta v čolnu!“

„V čolnu?“ Don L. Despierto zacepta z ного, ni bilo spoznati, ali od jeze, da sta ušla, ali iz srditosti, da se je Pepo primešal v to kočljivo zadevo.

„Od kodí je prišel čoln?“

„Hm! Ko se prebudim, je bil tukaj, stopivši pa doli, najdem ga praznega. Na to grem ob vodi naprej, pa jih srečam. Eden je nesel otroka, druga dva pa te stvari. Zdaj ju zakličem, in ker nista stala sem strelil. Drugo pa veste, gospod stotnik.“

„Per dios! To je prav posebna stvar! Pogledal bom, kaj je v rjuhah!“

Stotnik razveže vozle, in po kratkem pregledovanju oplasen odstopi.

„Santa Madonna? Ulomili so v grad! Kdo je bil pa tisti otrok? Pa ne da bi bil don Fabijček?“

Stotnik se prestopa v velikih korakih gori in doli, na naglem pa obstane pred stražarjem.

„Pepo, ko si se prebudil, je-li bil čoln tukaj? — Veš li, kaj sem ti naročil davi?“

„Da bom iz službe spoden, če bom spal.“

„Tako je. in pa da sem ti hotel dati dokaz svojega zaupanja, poslavši tebe v Ensenado. In vendar si spal. Če se je gori pri grofici zgodila nesreča, pojde ti za glavo in za vrat!“

Pepo ne pokaže niti najmanjšega sledu, da ga je strah, ali da ga skrbi. Zdeha se mu.

„Za mojo glavo se ne bojim, gospod stotnik! — Jaz sem imel pravico spati.“

„Kakošno pravico?“

„Jaz sem pač videl čoln, da je priveslal; kapitan ladje ‚Esmeralde‘ je bil pa na krmilu.“

„A! od kodi pa to veš?“

„Iz pisma, ki ga je bil nekdo izgubil. Ta nekdo je prišel v Ensenado, ter ondu prejel 40 zlatnikov, za ktere ni drugega dal nego krik tonovke (tica golobje velikosti, s hreščečim glasom). Jeli nisem imel pravice spati, sennor Lukas Despierto?“

„Diabolos! kje imaš pismo?“

„V mojem stanovanju!“

„Moram ga videti!“

„Lepo, gospod stotnik! Je-li je smem poprej pokazati Alkaldu don Ramon Koheču?“

Stotnik pomilí svoj poprej tako srditi glas v tihotno, zaupljivo šepetanje?

„Pepo, saj veš, da sem te vsikdar mnogo číslal! Prav tako dobro veš, da sem tvoj višji, kteremu ne smeš ničesar prikrivati. Če se je torej v gradu zgodila nesreča, to gre . . .“

„To mi gre za glavo pa za vrat!“

„Prav za prav. Ali jaz ti bom naklonil vso svojo veljavo, ter bom zate vse storil, karkoli bom premogel.“

Pepo zopet zdeha, in tako krepko, da je stotnika jelo skrbeti.

„No? kaj bo?“

„Tako bo: gospod stotnik! jaz imam dva višja, vas pa Alkalda. Menim, da pismo pripada poslednjemu. Do jutranje zamene moram ostati v Ensenadi, in če dotlej pisanje iz moje kože izgine, to ne morem dalje o njem govoriti.“

„Dobro, ljubi moj Pepo. Kje pa je tisto pisanje? shranil si je pač dobro, kaj ne?“

„Mislim, da mora biti v žepu mojih hlač.“

„To pa res ni prikladno mesto za tako važen predmet! Ali si ga morda tudi bral?“

„Tudi bral sem ga.“

„Ti znaš brati? — glasi se prezačudeno vprašanje.“

„Prav malo, gospod stotnik.“

„Kje si se pa učil?“

„Zdaj moram iti, in stvar oglasiti, da se dejanje izvidi, in pripravi predmet preiskavi. Skrbi za to, da se niti na mrtvecu, niti na zavojih ničesar ne izpremeni. Ko se prebudiš, kaj ne, je bil čoln tukaj, in našel si ga praznega; zapamti si to!“

Stotnik izgine v temi, a stražnik posluša glase nje njegovih stopajev, dokler jih je bilo kaj slišati.

„Tristo medvedov! ali bo stotnik iskal ter iskal po mojih starih hlačah! In vendar sem govoril čisto resnico, kajti pismo je res v hlačah pa ne v tistih, ki na žeblju vise, nego v teh-le, ki jih nosim. Kar se tiče pa moje glave, mislim, da trdneje stoji nego don Lukas Despiertova, ki se brati ni naučil. Zdaj moram pa za to poskrbeti, da prstan ne dobi ljubimca, ki bi me utegnil za vselej pogubiti.“

Pepo stopi k neki skalovni kladi v pesku, ki je bila gotovo teška več stotov. Navadni človeški otrok bi je nikako ne mogel premakniti brez pomočnika. Pepo pa se upre vanjo, dvigne jo brez težave, dene prstan pódno, ter jo spusti zopet v njeno poprejšnjo lego. Ta stražnik je imel tolikanj telesne moči, da je bil kos najmočnejšemu človeku.

Na to se Pepo uleže, zavije v plašč, ter čaka, kaj se bo zgodilo.

V tem času je tekla stara ženska v največji naglici skozi Elančove, trkala na vrata jako siromašne barake, stoječe na koncu vasi.

„Don Gregorio, sennor, eskribano, ustanite, ustanite; strašne stvari so se zgodile!“

Iz notranjščine koč se zasliši hrčanje in potem zevanje nekega iz spanja se prebujajočega, in ne dolgo nato je razločiti prašajoči glas: „Kdo je zunaj? Kdo trka?“

„Jaz sem, Nikolosa, don Ramonova gospodinja, Alkaldova!“

Odpre se okno, in glava pomoli skozi odprtino.

„Kaj ste res vi, donna Nikolosa?“ upraša iz spanja vzbujeni. „Kaj hočete? Kaj se je dogodilo?“

„Ah, prečislani moj don Gregorio Kagatinta, prestrašna dogodba. Ravnokar nas je vzdramil gosp. stotnik don L. Despierto, ter prinesel poročilo, da zdolaj pri vodi leži mrtvec, ki ga je ustrelil Pepo, tisti „spáč“. Zraven mrliča sta dva zavoja, v katerih so same dragotine iz gradu.“

„Le pojte, pojte, donna Nikolosa, precej pridem!“ de Kagatinta, glavo umikaje in okno zapiraje.

Že čez nekaj minut stopi Kagatinta vun, ter hiti proti hiši svojega predpostavljenega, pri katerem je bil stotnik. Alkald sprejme svojega pisarja s tako resnobo, da se je dalo sklepati na važnost predmeta.

Ti trije možje stopajo proti gradu. Grajska vrata najdejo zaprta, na to začno ropotati s težkim železnim tolkačem. Še le čez dlje časa začujejo plazeče stopinje, gredoče po dvorišču, in čmerni glas jih upraša:

„Kdo želi uhoda o tako pozni uri?“

„V imenu postave, takoj odprite! Nenavadno zločinstvo se je doprineslo pri vas!“

„Zločinstvo? kaj je to?“ poprašuje mož, zapah odmikovaje. Ko se vrata odpró, spoznajo ustopivši domačega opravnika grofice.

„Kje je njena svitlost, visokomilostljiva gospa grofica Medijanska?“

„Spi v svoji sobi!“

„Jaz zapovem, da jo prebudite, in takoj nas peljite k nji!“

„O takem času?“

„Naprej v imenu postave!“

Štirje ti možje gredó po dvorišču in potem po stopnicah gori. Don Juan de Dios izgine v grofičine sobane, pa se brž vrne sè vsemi znamenji prestrašenja.

„Don Ramon, sennor L. Despierto, sennor Eskribano, o, o, kaj sem videl, kaj se je zgodilo, o, o!“

Težko sopeč je zvijal roke, oziral se z žalostnim pogledom, kakor pomoči iskaje, z enega kota v drugi na hodniku.

„Kaj ste videli, don Juan?“

„Nekaj strašnega, nekaj groznega, nekaj pošastnega, nekaj — —“

„Nekaj, — no kaj pa? V imenu postave zahtevam od vas v vsi resnobi, da mi takoj povejte, kaj ste videli!“

„Grofica — — grofica — — je — —“

„Seveda, to ste pač videli, saj sem vas poslal k nji. Od kedaj je pa donna tako strašna in pošastna dama?“

„Od kar je — zaklana!“ prisili se beseda s trepetajočih ustnic starega moža.

„Zaklana? Virgen santa! Je-li ste videli to natanko?“

„Prav natanko, tako natanko in razločno, da sem se jedva k vam povrnil od strahu. Pojdite z mano, pa se prepričajte sami!“

Pelje jih v balkonsko sobo, v kateri je še svečilnica gorela, od tod pa v stranske prostore, kjer je ležala grofica v krvi na postelji. Globoka, zeva-joča rana, naravnost v srce držeča, ji je zadala

hipno smrt. Prestrašenost vsem navzočnim dlje časa besedo zapre. Alkald pride najprej k besedi.

„Don Juan de Dios, imate li pero in papir?“

„Tam na pisalni mizi je, česar iščete.“

„Sennor Eskribano, stopite k pisalni mizi, ter zapišite vse, karkoli boste slišali. Zločinstveno preiskavo hočem takoj pričeti.“

Izpraševanje poklicane družine in poslov je pokazalo, da o storjenem zlodejstvu ni trohice ne znado in da nihče v pokoju ni bil moten ne z glasom no z nenavadnim šumom. Malega Fabija je manjkalo. Razbito balkonsko okno je pričalo, po kateri poti je hudodelec ulomil, vse dragocenosti odnesel. Na balustradi viseča motozna lestev je izpolnjevala podobo, ki se o gnusnem početju misliti more.

„V imenu postave zapovedujem, da ima vse tukaj natanko tako ostati, kakor je, dokler pride prokurator, kateremu sporočim, kakor hitro se povrnem z obrežja.“

Alkald povabi navzočne, naj sobo zapuste; zaklenivši jo, uzame ključ seboj. Na to zapusti grad s stotnikom in Kagatinto, ter se poda k ustreljenemu mrtvecu.

Ko pride trojica na obalo, popne se stotnik k Pepotu, ki je ležal še zmeraj poleg svoje svetilnice.
— Stražnik spi.

Don L. Despierto prime svojega podložnika za roko, ter ga krepko strese.

„Pepo, vzdrami se, alkald te hoče zaslišati!“

Stražnik se prebudi.

„Zdolaj pri mrtvecu. Ali slišiš, Pepo, povej mi kam si vendar pismo del?“

„Menim, da v hlače.“

„Za gotovo toraj ne veš?

„Prav za gotovo, kajti kar vem za gotovo, to tudi menim ali mislim.“

„Pa ga vendar ni!“

„Ne? Od kodi to veste, don L. Despierto?“

Stotnik je bil po tem uprašljaju v nekaki zadržgi, vendar je mislil, da je najbolje, če resnico pove.

„Mislil sem, da ti more med tem, kar si z doma, dragoceno pismo kam prejeti, in zato sem stopil v tvojo hišo, da bi je dejal na varni kraj. Žepi tvojih hlač pa so bili prazni. Pomisli, kje bi bilo pismo.“

„Bilo je v hlačah gospod stotnik; če ga več notri ni, ne morem drugače misliti, kakor da je zdaj na varnem kraju, o katerem govorite.“

„Toraj misliš ti, da sem je uzel jaz.“

Pepo širono zazdeha, potem uzame svetilnico, ter prepušča stotniku, naj gre za njim ali pa ne. Prišedši do mrtveca, najdeta don Ramona, da nareja zapisnik oropanih stvari. Mrtveca je bil že poprej ogledal.

„Danes ste imeli Ensenadno stražo?“ de don Ramon Pepotu.

„Ensenadno stražo.“

„Kdaj ste šli tja?“

„Ob devetih.“

„Kaj ste storili, tja prišedši?“

„Jaz sem — — hm, sédel sem.“

„In potem?“

„Potem sem zopet ustal.“

„In med tem ste pač malo zaspali.“

Beseda „spati“ je simpatno delovala na stražarja: Pepo odpre usta pa zdeha.

„Je-li danes niste spali tudi vi, don Ramon?“

„Da, a jaz nisem bil na straži. — No in potem ste zopet ustali, nato pa — —?“

„Nato sem šel po obali, pa sem ustrelil tega-le človeka skozi glavo.“

„Kako se je to izplelo?“

Pepo dopoveduje prigodbo. Eskribano počene med dve svetilnici, dene papir na koleno, pa zapisuje poročilo.

„Zavoja bomo sabo uzeli, mrtveca pa tukaj pustili,“ odredi Alkald. „Mrtvec ostane pod vašim varstvom.“

„Pojte, don L. Despierto, opravili smo!“

Trije možje se oddaljijo, Pepo leže zopet na zemljo. Ostal je do zamene povse nemoten, na to pa se je vrnil v vas, ne le na videz spat, temuč res.

Ropomorstvo v gradu Elančovi je vzbudilo tudi v daljnih krogih neizmerno strmenje. Pravica v deželi ni bila nikdar v pohvaljenem stanju, a zdaj najmanj. Storilo se je vse mogoče, ali vsaj dejalo se je, kako se je vse mogoče storilo, da bi odkrili hudo delce ter izvedeli usodo Fabijevo, ali zastonj. Tista dva, ki bi bila mogla dati nekoliko pojasnila, stotnik in Pepo, sta molčala, ker bi se bila z neprevidno izpovedbo spravila v nevarnost. Pošteni stražnik pa je čutil glas vesti. Ni se mogel iznebiti misli, da tudi on nosi del krivice. Ukvarjal in trafil se je z vsakterimi mislimi, kako bi se dalo težko breme z duše odvaliti.

Pretekkel je bil en teden po tisti noči v Ense-nadi, ko je imel Pepo zopet dnevno službo pri luki. Angležki trojadernik je na planem morju čakal plime,* ter je zdaj ž njo v luko jadral. Videti je bilo, da

* Ko se morje vzdiga in narašča pod uplivom meseca.

se hoče z vodo preskrbeti, imel je le enega samega potnika, ki se je bil dal takoj, ko je bilo sidro izpuščeno, k bregu veslati.

Pepo je stal poleg opravnika Juan de Dios, kterega je bil domač opravek iz vasi prignal k obrezju. Juan je nehoté gledal na čoln, v katerem je potnik sedel; zdajci pa vzklikne opravnik Juan ves iznenaden.

„Je-li vidite onega človeka v čolnu? — Je-li veste, kdo da je?“

„Ne vem. Obraz je dejal v konec svoje mänge (plašč mehikanski), da se varuje solčne pekočine.“

„In vendar ga poznam! O to je čudo, sveto čudo! Mrtvi se oživljajo.“

„Santa Laureta! Vi me strašite! Je-li bil mrtev ta človek?“

„Kaj niste nikdar slišali, da je mrtev grof Antonio de Medijana?“

„Mrtev ali izgubljen! Kaj ima ta sennor opraviti z grofom Antoniom?“

„Kaj ima opraviti ž njim? Per dios, mnogo, prav veliko, on sam je taisti! Poznam ga, ter ga bom takoj pozdravil!“

Stari uradnik puhne tja na kraj, kjer se je potnik v čolnu vzdignil, ter na suho skočil, kakor takih skokov vajen človek. Obraz njegov je bil nezavrit, torej razločljiv, in zdajci tudi Pepo na pol vzklikne, vendar bolj prestrašen kakor iznenaden.

„Sveta mati Segovska, ta ni noben drugi ko kapitan, od kterega sem prstan dobil! Pa res, grof mora biti, zakaj Diosu ponuja roko in ga pozdravlja, kakor gospod služabnika pozdravlja.“

Obadva, grof in opravnik kreneta proti gradu. Morala sta prav blizu mimo Pepota, ki je prišla prebadal leskečih očij trepetaje iznenadenja. Grof je moral to ostro pogledovanje opaziti, ker črno svoje oko zabode v stražnikovo, ter mrliški prebledi. Pepo stopi, vedoč, da je na čistem, brž korak naprej.

„Dovolite, don Juan de Dios! Je-li ta gospod res svitlost Medijanska?“

„Res je, Pepo, imel sem prav. Moj gospod je in zapovednik, ki z daljnega potovanja prihaja nazaj v Elančovo.“

Pepo se obrne k grofu.

„Potemtakem prosim razgovora, don Antonio.“

„Čemu razgovora?“

„Ker vam imam staviti prašanje, ki je zelo važno.“

„Izgovori to prašanje!“

„Le pod štirimi očmi!“

„To pojdi z nama v grad.“

„Ob šestih je zamena, tedaj pridem.“

V glasu pobrežnikovem ni bilo tiste navadne udanosti s katero nižji govori z blagorodnim, in njegove zadnje besede so bile skoraj bolj podobne pretenju. Grofu se bliskajo oči, vendar se premaga, in zaničljiv nasmehlja mu šine okolu ustnic.

„No, pojdiva!“ čuje se hladno in ostro; na to gresta dalje.

Pepo ju preganja s svojim pogledom, dokler ne izgineta za čerjo.

„Santa Laureta! Res je on. Izpoznal sem ga tudi po glasu! On je umoril grofico, in malega don Fabija ugrabil, da se zdaj polasti njijune imovine. Zdaj se bom iznebil muke, ki mi jo vest prizadeva.

Tožil ga bom, res, bom ga, naj si je svitlost, jaz pa le Pepo, spač.“

Jedva je čakal šeste ure. Ko je bil službe oslobojen, stopa z velikimi, urnimi koraki v grad.

Vedejo ga v ono balkonsko sobo, v kateri je bila grofica napadena. Grof je slonel pri oknu ter gledal na morje. A brž se okrene, ko ustopi pobrežni stražnik.

„Čemu puške nisi zunaj odložil?“

„Ker nisem uverjen, da je morem tukaj pogrešati,“ odgovori Pepo mirno.

„A! No? kaj češ?“

„Hotel sem prašati, hočete li svoj prstan nazaj?“

„Kakošen prstan?“

„Ki sem ga dobil od kapitana ‚Esmeralde‘ v Ensenadi tam doli, saj veste.“

„Izgubi se. Nimam ni časa ni volje tvojih uganek poslušati!“

„Niso uganke, vam. Kje je don Fabij, deček s katerim ste mi ušli?“

Grof drkne par korakov bliže, krči pesti, vzdiga je, pa zopet pobesi roki, videč, da Pepo karabinec prijema.

„Človeče! je-li blazniš?“

„Ne!“ dé smeja je stražar. „Moje misli in čuti so tako zdravi in dobri, da se ne dadem motiti nikakoršnemu naslovu. Dajte mi otroka nazaj!“

„Dal te bom zvezati ter poslati v norišnico!“

„Dal vas bom zvezati ter poslati na šafot (obglavnico) ali pa na galejo!“ (velika ladija, na kateri so kaznjenci veslali).

Don Antonio stopi prav pred njega. Na njegovem obličju se bori izraz zaničevanja z onim porogljivosti.

„Človeče, je-li res misliš, da se te moram bati? Jaz ti čem pa nasprotno dokazati, da boš imel več nego dosti! Da, jaz sem kapitan ‚Esmeralde‘, jaz sem dal grofco zabosti in dečka odvesti. Izpostavil sem ga v čolnu, ker nisem hotel neposredno dotakniti se; ali je skoprnel ali pa je plen somov. Zdaj pa hodi, pa ovadi, ti črv, ki si!“

Pepo mu je gledal trdno in mirno v oči.

„Don Antonio de Mediana, izidi se vam po vaši volji. In če tudi se dá človeška pravica od vas podkupiti, je vendar višji sodnik, kteremu gotovo utekli ne boste. Našel vas bo, če tudi bežite v največjo divjavo. Zapomnite si to! In kader vas njegova roka doseže, mislite na Pepota, da je Boga prosil, naj takega umora ne pušča brez kazni!“

Pepo gre, pa ne v svoje stanovanje, ampak k Alkaldu. Tudi stotnika dobi pri njem. Prvi mu stopi naproti z nenavadno živahnostjo.

„Ravno o pravem času ste prišli Pepo, slišali boste novico — Don Fabij živi.“

„Santa Laureta? Je-li res?“

„Jaz vas zagotavljam v imenu postave, in potemtakem, kakor si lahko mislite, mora že res biti.“

„Torej poslušajte! Arriero Karlos Palgenzo iz Kavanke je bil danes pri meni, pa mi je pravil, da je njegov brat Manfredonio prišel s francosko ladijo; na višavi okolu Bajone je zadela na čoln, v njem je ležal deček, imajoč črez lice majhen urez. Ves popis, vse se slaga, deček je don Fabij de Mediana.“

„Kako se pravi ladiji?“

„Palgenzo tega ni vedel. Mahoma se je zopet na morje napotil. Jaz čem napraviti najboljše

poizvedbe, zato sem poklical don L. Despierta, da slišim njegovo mnenje.“

„Ktero se tako glasi,“ povzame stotnik, „da se ima to odkritje nemudoma poročiti don Antoniu de Mediana, ki se je danes povrnil.“

„Utegnil bi vam biti za to izvestje ne preveč hvaležen,“ méni Pepo.

„Zakaj tako mislite?“

„Zato, ker prav on je, ki je grofico umoril in dečka uropal.“

„Kdo? Don Antonio?“

Alkald skoči pokoncu, stotnik tudi. Ta novost jima je bila tako neverjetna, tako strašanska, da sta v govorilca strmela z debelimi očmi in odprtimi ustmi.

„Tako je, da, don Antonio. Izpoznal sem ga ter grem zdaj od njega. Dejanje mi je obstal.“

„Tebi se meša!‘ krikne stotnik.

„Poslušajte, potlej pa sodite!“

Stražnik zdaj pripoveduje vse zaporedoma, ter konča svoje poročilo s zahtevo, naj se to njegovo poročilo jemlje za uradno naznanilo. Alkald je bil tej zahtevi nasproti povse neodločen, ter je moral izpoznati, da Pepetovih razlogov ne more ovreči.

„Ali pa tudi veste, kaj delate?“ vpraša ga svareč.

„Vem prav natanko, sennor Kohečo. Jaz zahtevam od vas, da grofa zaprete. In če mislite, da ste preslabi za to, pošljite mojo prošnjo na višje mesto.“

„Dajte mi odloga, da to stvar zrelo premozgam! Pa še vi mislite na to, da grof je mogočen, da vas more pogubiti.“

„Ne bojim se ga, kajti vršim svojo dolžnost!“

Zapustivši obadva vsa osupnjena, stopa v svojo kočo. Ni bil še legel na mrežnico, ko stotnik pri njem ustopi.

„Veš kaj, Pepo, Alkald me pošilja, da te vprašam, če resno misliš, gledé svojega naznanila.“

„Resno, gospod stotnik.“

„Toda bo dalje poročal, ker stvar je zanj predodgovorna. Ali slišiš Pepo, pa kje je pismo?“

„Tukaj v hlačah.“

Seže v žep, ter pokaže papir.

„Čaj, daj ga malo sèm, da vidim.“

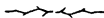
„Zdaj ne, don L. Despierto, pismo to ima veliko vrednost zame.“

„Kakošno vrednost neki?“

„Grof Antonio bo vse poskušal, da me pogubi. Ako se mu to posreči, pismo mi bo rešitelj, kajti santa Laureta — prisegam vam, da ga bom pokazal, če me na cedilu pustite. Jaz ga skrijem na sebi, da ga nihče najti ne more. Ako mi pomorete, dobite ga nazaj, ako me zapustite, izgubljeni ste tudi vi.“

Zaspani Pepo je naenkrat postal bistrumen, odvažen dečko, ki se od svojega sklepa ni dal odvrniti z nobeno stotnikovo prošnjo ali pretnjo. Don L. Despierto je moral oditi, ničesar ne opravivši.

Nekaj dni pozneje raznašala se je vest, da so Pepota, spača, ker je grofa don Antonio krivo tožil, v zapor potegnili. Na to so pravili, da pojde na galeji na presidio* Sevta, kjer bo tune in ribe lovil. Preden pa so ga v verige zakovali, obiskal ga je še stotnik don L. Despierto — — Drugi dan pa je bil Pepo izginil, da nihče ni vedel kam.

* Trdnjava na afriškem obrežju v Maroku

Bonansa. *

Bilo je leta 1830, ko so bili stanovniki Arispe, glavnega mesta mehikanske pokrajine Sonora, v ne majhni vznemirjenosti.

Sonora, najbogatejša izmed zveznih mehikanskih držav, je bila tedaj izmed najmanj znanih dežel srednje-Amerike. Priroda je to deželo obsula z izredno bogatimi darovi. Zemlja, s plugom toliko da načeta, se pokriva vsako leto z dvojno prerodovito žetvijo. Gozdovi dajo neizmerno zalogo rabnega in barvenega lesovja. Živalstvo zadovoljuje človeku s svojimi konjskimi in govednimi čredami prve in poslednje potrebe, ne gledé na ogromno množino divjačine. Rudninske razmere pa so take, da ni še dolgo, kar so dobivali zlata na mnogih krajih na kupe. V tem oziru tako razsipno preskrbljena dežela Sonora je tekmovala potentakem s Kalifornijo, danes tolikanj slavljeno deželo.

Mnogo jih je bilo, ki so vsled rodovitosti svojih čred in tolste zemlje si nabrali večje nego knežje imetje, in mnogi so, najdši kos čistega zlata, dospeli do ne manjšega bogastva, ki se je pa največkrat tako izgubilo, kakor se je našlo.

Kjer je mnogo svetlobe, nahaja se gotovo tudi zmeraj mnogo sence. Prednosti sonorske države so spojene z nadlogami, ki prednosti jako manjšajo. Velikanske pustine, le presrčnemu človeku pristopne, vlečejo se po deželi. Po gozdovih bivajo velikani roparskega živalskega rodu, in po preširnih ravninah goni nespravljivi Indijan svojega konja, Indijan, ki

* Kraj, kjer se nahaja zlato.

ne pozna večjega bogastva razen glavokožic, ktere snema svojemu belemu sovražniku.

Včasih zajdejo v te puščave ljudje, katerih edina obrt je v dejanskem izvajanju njihovega rudoslovnega znanja. Izstavlja se tisočerm jedinščinam in nevarnostim, popusté v naglici očivestno srebrno žilo, ali pa jo v še večji naglici nakopljejo, ker bi se raji pečali s pranjem zlatonosnega peska. Na to pa pridejo, od Indijanov prepojeni in preganjani, v svoje poprejšne obljudene kroge, ter prebasnovito poročajo o zakladih, ki so jih mimogredé videli, in ki so nepristopni — o neizmerno bogatih rudah in pa o neizjetnih ter očitnih množinah zlata. Ti zlatoiski ali gambusini, kakor jim pravijo, so rudokopnosti prav taisto, kar severnoameriški čeponi ali skvetri (squatters) in lovci (trappers) poljedelstvu in trgovini. S svojimi povedbami, v katerih je več pretiranega ko resničnega vzdržujejo vedno željo po zlatu, zmeraj večjo poželjivost po bojih in poonihkrajih, o katerih mislijo, da bi jim mogli ugasiti to zlato žejo.

Včasih se prikaže drzni srečolovec, klativitez, pustolov, ki dela srebrne in zlate načrte. Tak ima rad najvabljivejše opise; morda je v srečnem položaju, da more pokazati večje zrno ali kos čistega zlata (nugget, pepit), ali pa tudi sicer kako ne vsakdanjo najdenino.

Največji sovražnik vsem tem podjemam ni lakota ali žeja, ne velikanski medved ameriških gozdov, ne močni bliskoviti jaguar, ali v močvirjih prežeči krokodil, temuč Indijan, ki v belem pozna le roparja, človeka, ki domačina krivično iz dežele goni, iz indijanske posesti, v kateri so gomile njegovih velikih vojščakov, kočare (wigwam) njegovih rojakov,

in v kateri so mu neštevne črede preživek dajale. Indijani, v moči podobni medvedu, v zvitosti pantru, dorasli vsakemu naporu in pomanjkanju prevrli ja-hači, izurjeni v vsakovrstnem orožju, v boju pri-pravljeni do največje žrtve in do najpredrznejšega napadanja, so taki nasprotniki, kakoršnih si straš-nejših misliti ni. Molčeči pragozdi, nezmerjene trave, so priče njih junaških činov, kakor jih naše novo-šegno evropsko vojevalstvo pokazati ne more.

Torej bilo je leta 1830., ko so bili Arispani v veliki napetosti. Govorili so bili o neki odpravi, da bo imela toliko deležnikov, toliko nád in uspehov, kakor nobena poprejšnjih. Podjetnik je bil tujec. Španec, ki je bil prišel še-le pred dvema mesecema, don Estevan de Arečiza. Videti je bilo, da je ta mož že bival v deželi, vendar ga prej še nihče ni videl. Krajopisna znanja, natanka in točna, nazori o ljudeh in stvareh, očividno iz najboljših virov za-jeti, so dokazovali, da mu Sonora nikakor ni ne-znana zemlja. Misliti je bilo, da je iz Evrope semkaj prišel z dobro preudarjenim načrtom, kajti vse, kar je storil, izdajalo je globoko premišljenost in prav vidni notranji sklad. Razpolagal je s takisto pre-cejšnjimi kakor skrivnostnimi denarnimi pomočki, zakaj živel je sijajno, držal vedno odprto hišo, igral prav visoko, znancem denar posojeval, pa ga nikdar ni tirjal nazaj, in živa duša ni mogla povedati, od kod jemlje denar, da tako potratno živi.

Zdaj pa zdaj se je podal na majhno potovanje, ki je najdalje en teden trajalo. Na to se je zopet pokazal, pa nihče ni vedel, kje je bil, kajti njegovi služabniki, ki so bili jako dobro plačani, niso nikoli nič zinili o zadevah svojega gospoda. Njegovo

imenitno bitje, njegova velikosrčnost in radodarnost pomogle so mu v Arispi brž do velikega upliva. V takem položaju mu ni bilo težko, odprave osnovati, o ktere pravem cilju se pa sam še ni izrekel. Le toliko je dal slišati, da pojde odprava na tak kraj, kamor doslej še noben beli ni prodr.

Iz vseh delov dežele so vreli k njemu ljudje, ki so se je hoteli udeleževati. pripovedovaje si, da je že osemdeset odvažnih možakov na potu proti presidiju Tubak na indijanski meji, ki ga jim je bil don Estevan de Arečiza kot zbirališče odkazal.

O takem času je bilo, ko jezdec počasno skozi mesto prijezdi, ter zlasti poizveduje po stanovališču don Estevana de Arečize. Tja dospевši stopi s konja.

Obleka mu je bila oprsник brez gumbov, odelo, ki se oblači skoro kakor srajca, in pa dolge hlače, oboje iz ustrojenega opekobojnega usnja. Te hlače, odprte od kolen do peta, so dopuščale, da se je videla noga, pokrita s koznino, po kateri je bilo polno raznoterih slik. Okorni črevlji so bili pritrjeni z bakrenordečimi okolenkami, za katerimi je tičal dolg nož z nožnicami. Pas iz rdeče kitajske tvarine, velik klobuk, preprežen z motozem beneških biserov, dajala sta slikovito opravo, ktere barve so s serapo (pledom), okolu njegovih ram viseče, popolno se slagale.

Strežaj pride ter prišleca upraša po njegovi želji.

„Je-li moči govoriti z don Estevan de Arečizo?“

„Videl bom! Koga naj oglasim?“

„Ime mi je Petro Kučilo.“

Strežaj gre, pa se takoj vrne; odpre došlecu sobano, v kateri je bil mož, od Kučila iskani.

Don Estevan de Arečizo je bil ves tako napravljen, kakor da je kanil ravnokar odjezditi. Bil

je človek več ko srednje postave. Oblečen je bil v temno modri dolman, ki je bil bogato okrašen s svilenimi opremi, ki pa je skoro ves zakrival beli žepni robec, s svetlomodro svilo tkani. Pod žarečim nebom služi belota takih opasníc, „pano del sol“ imenovanih, kakor burnus Arabljanom v to, da se sončni žarki odbijajo. Na njegovih nogah, pokritih s polovnim safijanskim usnjem, je držal velik jermen, s zlatimi in srebrnimi lepšili okrašen, železne ostroge, katerih kolesca so se s svojimi peterimi dolgimi bodiči in svetlozvenečimi verižicami premikale s tistim srebrnim žvenketom, po katerem mehikanski jezdecí merijo hojo svojih konj. Manga (plašč), s zlatimi opremi bogato olepšana, krila mu je dolgo nožno obleko, po vsi dolgosti posejano z gumbi iz srebrne žice.

Prvotno črni lasje kazali so že pogoste bele niti; črnorjave obrazne poteze nalikovale so onim ljudí, ki so mnogo časa preživeli pod vročim nebom: obdarjene so bile z ono gibkostjo, ki izdaja viharne in nebrzdane strasti. Njegove črne, živahne in nemirne oči so svetlikale pod koščenim čelom, od zgodnjih gubi prebrazdanim.

„Kaj hočete od mene?“ praša Estevan prišleca, imajočega vso podobo mehikanskega bandita. Estevan ga meri z izvedljivim predirajočim pogledom, ki je hotel pogrezniti se mu na dno duše.

Kučilo je videl pred sabo človeka, ktereга je takoj spoznal, dasi tudi se nista videla že toliko let.

„Kaj hočete od mene?“ glasi se rezno prašanje.

„Sennor kapitano, tolikanj se čudim kolikor se veselim, da ste, da vas — —“

„Ime mi je don Estevan de Arečiza, ali pa tudi le Arečiza. pamtite to!“

Kučilovim očem se zdani.

„Sennor,“ dé Kučilo, „z imenom je, kakor z bojnim konjem; če mi enega ustrele, pa drugega zajaham. Je-li ni pri vas takisto?“

Na Estevanu je bilo opaziti, da le trudoma zatajuje vzhajajočo srditost, vendar pa zveni glas njegov zdaj milejše nego poprej, tretjič prašaje:

„Kaj hočete od mene, don Petro Kučilo?“

„Ničesar. Nekaj sem vam prinesel! — Veliko dragoceno skrivnost.“

„Ko bi bila vredna kaj, pridržali bi jo záse.“

„Ali jaz ne morem uporabiti njene vrednosti, zatoraj bi prosil vaše pomoči!“

„No, v čem obstoji ta vrednost?“

„V veliki bonansi, ogromni kos očivestnega zlata, kar je neizmerno bogastvo.“

„Kje leži ta bonansa? Morda pač v vaši domišljavosti.“

„Ko bi le tukaj bila, znal bi jo uporabiti, ž njo se okoristiti, na to se morete zanesti, sennor kapit — — ne, don Arečiza, hotel sem reči; a ker je istinita, ne umišljena, prava pravcata bonansa, ki je v sredini zemlje Apačev, to je moči dobiti jo le z odpravo, ki je dovolj močna, da se pograbi z Indijani.“

„Oh! Je-li resno mislite, da sem človek, ki bo verjel taki bajki?“

Kučilo se gane, kakor bi hotel seči po nož.

„Ali verjamete ali ne verjamete, sennor, to mi je morda vse eno. Toda varujte se, da mi razžalitve ne zabrusite! Razloček je med krovom ladije,

kjer kapitan vse velja, pa med slobodno Senoro, kjer vsaka neprevidna beseda velja nož ali kroglo.“

„Pa! Krov ali Sonora, jaz povem svoje mnenje. Sicer pa, da stvar enkrat za vselej poravnava, vam bo drago, če vas poznam le kot Kučila, kakor se zdaj nazivljete. Podobno tudi jaz za-se zahtevam, če hočete, da bode najuno nepričakovano snidenje hasen imelo. In zdaj mi povejte odkritosrčno in brez pridržka, kaj hočete pri meni!

„Ne prinašam vam nikakih lažij, nego čisto resnico. Poznam bonanso, ki bo dajala neizmerno priložnost, kdor jo bo znal izkoriščati in rabiti.“

„Kje je ta bonansa?“

„Ne čutim se dolžnega, da bi to povedal. Le številna družba sme upati, da bo zlato vzdignila. Jaz sem si vse prizadejal tako družbo zbobnati, pa vse je zastonj. Na to sem pa zvedel, da neki don Estevan de Arečiza v Arispi zbira velikansko odpravo, ter sem izdal svoja najzadnja sredstva, da semkaj pridem, vam skrivnost ponudit.“

„In zgodba te bonanse?“

„Morate vedeti, gospodstvo, da, odkar sem se vrnil iz Evrope, pečam se z obrtom gambusinov. Veliko dežela pod nebom sem že preiskal, ter videl zlata, ki ga pač še nikoli ni videlo človeško oko.“

„Zlato ste videli, pa ste ga pustili?“

„Ne ročajte se, don Estevan! Videl sem zlatišče, ki je tako bogato, da kdor ga ima, ničesar na svetu ne potrebuje, zlatišče, tako bogato, da mora ž njim zadovoljen biti najnenasitljiviši lakomnež, zakaj toliko je to zlatišče, da je moči ž njim kraljestvo si kupiti.“

„Ali kako ste pa odkrili in pa našli ta zlati kraj?“

„Je-li ste čuli kdaj ime Markos Areljanos?“

„Seveda. Pravijo, da je najglasovitejši gambusino mehikanski.

„No, dobro. On je bil, ki je še z enim gambusinom našel to bonanso, ali ko sta si del zlata lastila, zasledé ju Indijani ter napadejo. Tovariš je moral zlati pogled s smrtjo plačati. Markos Areljanos pa je utekel le z velikim trudom. V Tubaku se snidem po naključju ž njim. Ponudi mi, naj drugič poskusiva; jaz sprejemem ponudbo, pa se podava na pot. Srečno dospeva v „zlato dolino,“ tako je mesto imenoval. O nebeške moči! vi, don Estevan, bi bili morali zraven biti, da bi bili videli, kako so ti kosov zlata v solncu se svetili! K najuni nesreči tudi midva nisva mogla drugega, ko pogled na zlatu pasti. Kraj je svet Apašem, tamkaj so postavili gomilo svojemu najslavnejšemu glavarju, morala sva bežati; sam sem se vrnil . . . ubogi M. Areljanos; neskončno sem ga miloval! Zdaj pa, no dobro, skrivnost te „zlate doline“ vam prodajam. Vam prodam skrivnost, svojih pravic na to zlatišče pa ne prepuščam. Vam, glavi odprave, pojde ena petina. To je sam na sebi že precejšen del zaklada; ako pa računate, da izmed osemdesetih se jih bo vrnilo le nekoliko, ostane drugim še toliko, da bo mogel ostanek svojih dni ugodno preživeti. Jaz pa zahtevam razen primerne svote ko ceno za skrivnost, desetino plena kot vodja odpravi, kajti jaz vam bom ob enem vodja in porok.“

„O stvari mislim jaz takisto. Koliko zahtevate za svojo skrivnost?“

„Zahtevam le malenkost. Desetina, ki mi jo boste prisodili, mi je zadostna, ker se teh meni

ne pristopnih zakladov ne morem sam polastiti. Vaše gospodstvo mi bode potem namestilo stroške mojega oboroženja, ki jo cenim na 500 pijastrov.“

„500 pijastrov? Res, pametnejši ste nego sem mislil, Kučilo. in to mi daje zaupanje v vaše besede. Imejte torej 500 pijastrov pa desetino plena.“

„Bodi plen kolikoršenkoli?“

„Kolikoršenkoli bodi, imate mojo besedo; kje je zlata dolina?“

„Onstran presidija Tubak. Vaša odprava naj izhaja od Tubaka, potem vam ni treba poti premeniti. Videl sem zlato s svojimi očmi, dotekniti se ga nisem mogel. Videl sem po stotu težke kosove čiste rude, in je vidim še zdaj v vsakih sanjah.“

Te besede je govoril Kučilo z vso besnoto prevarjene lakomnosti. Don Arečiza ni mogel dalje dvomiti o resnici rečenega. Don Estevan de Arečiza uzame na to iz majhnega pa težkega predala mošnjo iz jelenine. ter odšteje Kučilu 32 kvadruplov, to je nekaj več ko 500 pijastrov. Kučilo spravi zlato ter govori: „Prisegam pri Bogu, da bodem govoril resnico. Deset dni hoda severozapadno za Tubakom se pride k panogam pogorja, ki ni težko razločiti, zakaj debela megla pokriva njegova temena noč in dan. Poleg tega pogorja teče rečica, v katero se druga izliva. Na iztoku teh voda se vzdiga strmina (grič), na ktere vrhu je glavarjev grob. V gričevem vnožju je pa jezero in zraven ozka dolina. To je ona „zlata dolina“, kamor je voda sprala neskončne zaklade.“

„Smer tega pota je lahko pomniti?“

„Tem težje pa je slediti ga. Suhe puščave, skozi ktere je iti, so najmanjša napotja. Indijanske čete se gonijo vsaki hip po teh stepah. Glavarjevo groblje

jim je predmet praznovernega častja in stalni cilj njihovega potovanja. Na enem takem romarskem potu so zasačili mene pa Areljana.“

„Tisti Areljanos, je-li skrivnost le vam odkril? Ni-li imel nikakih sorodnikov? Morda žene?”

„Ravno včeraj na potu sem izvedel, da mu je žena že umrla. — Pa, enega sina.“

„Sina? Ta vé prav gotovo za skrivnost!“

„Ne verjamem; ni ga bilo doma, ko se je bil vrnil Areljanos. Sicer je tudi le posinovljenec, ki ne pozna ni očeta ni matere.“

„Na vsak način potomec kakega siromačina iz te pokrajine.“

„Nikakor ne; pritepel se je iz Evrope, in je bržkone rojen na Španskem.“

„Ah, na Španskem?“

Don Estevan de Arečiza poostri sluh.

„Tako nekam je pravil poveljnik angleške vojne ladje, ki je leta 1811 v Gvajmas priplula. Ta otrok, ki je govoril španski in francozki, ki je bil sovjet v krvavi bitki s francozkim kutrom (brzo ladjo). Neki mornar, ki je bil brez dvoma njegov oče, in za katerim je otrok zmeraj plakal, je bil takrat ali ubit ali pa je kam pobegel. Poveljnik ni vedel, kaj bi z otrokom začel, na to ga vzame Areljanos k sebi, ter naredi iz njega moža, kajti kakor je še mlad, vendar že slovi ko rastreador (sledonajdec), ki nikdar poti ne izgreši, in pa konjokrotivec; ki ga mora poslušati celó najdivjejša živina.“

„Kako mu je ime?“

„Tiburcio Areljanos.“

„Je-li ste ga videli?“

„Ne, pa slišal sem temveč o njem.“

„Ne menjte li, da nam more ta sledonajdec, ki nikdar ne zajde, nevaren biti, ta drzni konjokrotitelj, če vé za skrivnost svojega imennega očeta?“

„Kaj premore eden proti osemdesetim?“

„Pa res! Sicer smo s svojo kupčijo na čistem, drugo bodočnost pa prepuščajmo. Sklenil sem bil v treh dneh v Tubak iti, pri izpremenjenih okolinostih pa odločujem jutrašnji dan. Vi se boste pridružili mojemu spremstvu, dotlej boste pa v moji hiši mesto našli. Oskrbite se torej s potrebnim orožjem, sicer bi bilo prepozno.“

Drugo jutro se zbere vse prebivalstvo arispansko, da vidi odhod don Estevana Arčizkega. Družba je sestajala, razen Estevana, iz le šesterih oseb, in vendar jim je bilo potrebno konj čez trideset glav, da kolikor mogoče hitro prevalé veliko daljavo med Arispo in Tubakom.

Ti konji so plemena, vajenega svobodno se klatiti po neizmernih pašnikih. Če so dvajset hodnih ur brez hrane prebrzali, so zmeraj še takisto čili, kakor bi bili še-le iz hleva izpuščeni. Kadar treba prehoditi velike daljave, jih izmenoma presedlavajo ter potujejo ž njimi ravno tako hitro, kakor v Evropi s pošto, kjer se pri vsaki postaji upregajo čili konji.

Pot je šla najprej proti vasi Huerfano, tri dni hoda oddaljeni. Tukaj se je bil motal žalostni dogodek med dvema osebama, ki sta bili omenjeni že v pogovoru med don Estevanom pa Kučilom.

Pod streho male pa snažne kočje ležala je stara ženska, ktere obličje je imelo skoro oni izraz, ki ga hipokratičnega imenujemo. Pred njo je klečal lep mladenič, v usnjeni noši gambusina, na čigar desnem licu je bila tenka poteza, kakor od ureza, majhen

sled pustivši. Žena je bila roke položila na njegove obile kodre ter govorila s tihotnim prisiljenim glasom :

„To je torej skrivnost, katero mi je oče poveril, preden je svojo zadnjo pot nastopil. Povedala sem ti jo, ker se ni povrnil, in ker ti more zlato pri tvoji ubožnosti mnogo koristiti.“

„Ali pa ne poznate imena tistega človeka, s katerim se je bil v Tubaku zvezal?“

„Ne vem, kako se mu pravi.“

„Jaz sem poizvedoval, pa ničesar izvedel, razen da malo šepa, in da jaha konja, ki se izpodtika.“

„Našel ga pa vendar boš, Tiburcio! Ti si najboljši sledonajdec na dolgo in široko, in če ga hočeš imeti, ti ne bode odišel. Je-li veš, kaj pismo pravi: oko za oko, zob za zob, kri za kri? Tiburcio, jaz odhajam v drugo življenje. Varuj se hudega, delaj dobro, a ne boj se nikogar. Morilca pa bo dohitela zaslužena kazen.“

Na to ženica leže, od govorjenja utrujena, ter zapre oči. Mladenič jo motri z ljubeznjivim pogledom, v očeh pa so mu stale velike solzne srage, ko se čez njo skloni, da ji poljubi ovelo roko.

„Mati! Slišite mati!“

„Kaj želiš še, moj Tiburcio?“

„Zahvaliti se vam hočem za veliko in mnogo ljubezen, ki sem jo nahajal pri vas.“

Srečni smehljay drkne čez njeni ustni.

„Obilo si jo nama platil. Bog daj, da bi ti mogla povedati pravo tvojo mater.“

Dasi je bila tako blizu smrt, ki je svoj pečat pritiskala na otrpujoči obraz bolnice, so vendar v mladeničevi duši vzhajali spomini, kazaje mu v daljavo. Bili so ti spomini edina last njegova, ktere

je bil prinesel v hišo gambusinovo, in ktere je skrbno varoval in držal. Videl je, kako se je sklonil čezenj mil obraz kakor angela, na to se je čutil v naročju divjega človeka, ter slišal strel; tudi noževo ostrino je menil čutiti, ki mu je šla preko lica. Potem je videl neizmerno veliko vode, ter je bil jako dolgo v ladiji. Strašno velik mož ga je v ladijo prinesel, pa ta mož je bil tako ljub in dober, da sta se imenovala oče pa sin. Še danes je videl, kako ga ljubeznjivo in milostno pogledujejo oči tega moža, in da je bil na to enkrat k njemu prišel s krvavimi rokami pa divjim pogledom rekoč: „Moli, sinko, moli; smrt je blizu!“ Strašanski krik mu reže še danes po ušesih, in nato ga je zapustila zavest. Naposled se je našel v hiši Marka Areljana.

„Tiburcio, moj sinko!“

Mladenič vzravna pobešeno glavo, pa vidi, da je bolnica v zadnjih pojemljajih.

„Ljuba mati moja!“

Rekši pritisne svoji ustni na njeno, s znojem oblitó čelo, ter jo prime za mrzle roke, kakor bi jo hotel zadržavati od velikega stopaja, ki ga je imela storiti.

„Bog te blagoslovi zdaj in vsikdar. Le kaznuj hudodelca,“ dé pojemajoča mati.

Besede so ji prihajale iz ust le tihotno, in vedno le v večjih presledkih; njeno telo strepetava, le še en silovit gibljaj, zadnji, in preminola je.

Dolgo je klečal Tiburcio, moleč poleg njenega ležišča, na to ustane, ter pokliče sosede. — V onih krajih je živi prisiljen, kolikor mogoče hitro od svojih rajnih se ločiti. Priroda se kaže silovitejša in nepotrpežljivejša nego v zmernem pasu. Človeku ne

privošči odloga, plačujočemu ji davek. Grob so pripravili še tisti večer, in že drugo jutro je pokrivala zemlja edino bitje, katero je Tiburcio, sloveči sledbar, imel na svetu.

Ogleda se Tiburcio v siromašni bambusovi koči, v kateri je stanoval s svojimi zdaj umrlimi „stariši“. Ležišče od kož, siromašna mrežna postelj, konjska lobanja, ki je služila za sedalo, to je bilo vse, kar je bilo v njej. Bila je ta koča premajhna, preozka njegovemu deloželnemu duhu. Gnalo ga je zmeraj ven v puščavo, s pustolovstvom bogato. Zdaj mu koča ničesar ni ponujala, kar bi ga mikalo, zadrževalo. Stopil je venkaj, na plano, kjer je bilo njegovo največje bogastvo, ki ga je imel: konj, kateremu ga ni bilo enakega. Rezgetal mu je veselo nasproti. Ker je bil zdaj sam na svetu, pobere borno ostalino, pa stopi h konju, ter ga osedla. Pogumno, nadepolno pihaje si drgne konj glavo ob Tiburcijeve rame.

„Le potrpi le, vrlinco moj, edino moje, ki si mi ostalo. Greva proč, tja v gozd, v savano, v travano. Svojo ból moram nesti venkaj, v divjo samoto, ondu jo moram pokopati, kjer je nobeden več ne najde. Iskati moram nevarnost, ki dušo krepi, telo jekli, nevarnost, šepavega moža, čigar konj si izpodtika.“

V kratkem je bila vas daleč za njim. Bil je sam, nihče ga ni motil mislečega, toraj je mogel zbrano misliti o svojem položaju in o svoji prihodnosti.

Mati mu je oporočila povest o neizmernih zlatih zakladih; toda bogastva ta so ležala v sredi Apačev, in sam jih ni mogel vzdigniti. Ali naj se komu zaupa? Ako je ta pot edini, po katerem se dospé do

cilja, treba je bilo brž po njem kreniti, kajti morilec Marko Areljan je gotovo ukrenil, kar je mogel da „zlato dolino“ prej ko prej izprazni. Načrt za načrtom se poraja v Tiburcijevi glavi, toda pri bližjem ogledu ni se mu nobeden zdel raben in izpeljiv. Zlato je moral imeti na vsaki način, pa ne radi zlata samega, temuč da bi mogel s pomočjo dragocene rude posvetiti v svojo preteklost in svoj rod.

Tako preteče dan v brezuspešnem preudarjanju in razmotrivanju. Hitri konj ga je bil daleč prinesel, globoko v divjavo, kjer si je moral, predaljen od človeških stanovališč, prenočišče narediti pod milim nebom.

Solnce je že zatonilo na zapadnem obzorju in svetloba dné se je umikala temini mraka. Postoji s konjem, ter se ozira za prostorom, ki bi imel k počivanju potrebne lastnosti. Zdajci se mu zazdi, da vidi v daljavi nekatere črne pike, ki se gibljejo poprečno čez njegov pravec. Poostri pogled, pa opazi štiri jezdece, ki so v počasnem tempu jahali po travi do kolen visoki. Tiburcio je bil z divjo stepo le predobro seznanjen, da ne bi bil vedel, če hoče sam varen biti, kako jim mora slediti, ter se seznaniti o njih osebah in o svrhi njih pota. Čakal je, da so izginili za valovičastimi vzvijaji travane, potem pa konja požene v dir.

V četrto ure je bil došel do sledu, ter zjahal, da sled preišče.

„Trije možje pa ena dama! dè začuden. „Ni dvojiti, zakaj trije konji puščajo za sabo navadne križne sledi, četrti pa je šel kakor damni konji. Kdo bi bili neki ti ljudje? Kaj so“

Stavka še ni končal, s katerim je hotel izbesediti svoje mnenje, ko mu neka radostna svetloba spreleti doslej resni obraz, in po kratkem pomisleku odloči :

„Moram za njimi, na vsaki način.“

Bilo je še dosti svetlo, da je mogel kopitne utise spoznavati raz konja. Nemudoma je hodil za njimi, dasi tudi v počasnejšem koraku, ker jih je hotel pri ognju izpoznati. Po pičli angleški milji takega hodà iznenaden konja ustavi, skoči na tla, ter še enkrat preiskuje pogled. Gre nekaj stopajev nazaj, obrne se, zmeraj bistro po tleh gledajoč, malo na stran.

„Ne motim se. Tukaj sta dva človeka peš na sled zadela, pa šla za njim. Nosita mokasine (divjeusenjske črevlje indijanske), hodita pa kakor beli, s prsti na ven, ter imata dobre kentuške medvedomorke. To se vidi iz utisov puškinih kopit, kjer sta puške v zemljo upirala. Če so prvi štirje sennor Avguštin Pena od Haziende del Venado s svojo hčerjo Rozalito in z dvema vakveroma (pastirjema), kakor mislim, pretí jim morda nevarnost.“

Zopet zasede, ter gre po sledu. V kratkem spozna, da so utisi vedno razločnejši, da sledenci morejo biti jedva sto korakov pred njim. Sklene toraj konja privezati, ter natihoma dalje se plaziti.

Zdajci zagleda svetlobo. Prihajala je od ognja pri nočišču, ki so ga užgale one štiri osebe. Gorel je na neki sevnici, ktere kraj je pral ozki potok.

Pogleda in prepriča se, da se ni motil. Visok, lep mož, v noši bogatega haziendera (posestnika pristave) je stal pri ognju, poleg kterega je na razprostrtem ponču (štirivoglati plašč z odprtino v

sredi) počivalo mlado dekle. Prijazni njen obrazček se je svetil pod uplivom plamenov v rožni žarečnosti. Dva vakvera sta konje osedlavala.

„Je je, don Avguštin pa sennora Rozalita,“ šepeta Tiburcio in srce mu trepeče. „Ali kdo sta ona dva moža?“

Tako se je bilo znočilo, da je bilo nemogoče sled videti; moral je okolico preplaziti, če je hotel odgovor dobiti na svoje vprašanje. Skoro na tleh ležeč se je počasno ril na stran v grmičje, ogibaje se najmanjšega šuma, in ni se bil še daleč priplazil, ko zagleda ona dva iskanca. Ležala sta na tleh, prav kakor on, imajoča žareče oči obrnjene v ogenj. Le en sam grm ga je ločil od njiju, toraj je mogel razumeti njijun šepetavi pogovor. Bila sta opravljena kakor Mansi (omikani indijani), njijuna koža pa je razodevala kavkazki rod. Vsaj starejši ni imel indijanske krvi v svojih žilah, a mlajši, nedvojno njegov sin, je kazal ostre poteze, tukaj od solnca počrnjeno barvo, kakor jo imajo potomci po kavkaškem očetu pa bakrenobarveni materi.

Tiburcio, zagledavši ta dva človeka, moral se je na vso moč zatajevati, da ni strahu zakričal: kajti poznal ju je le predobro. Bila sta od Kanade pa do Mehike in Jukatana razupita človeka, govorila sta vse jezike, ter imela v vsakem jeziku svoje posebno ime. Staremu je bilo ime francoski Men-ruž, pri Američanih (jenkijih) Red-hend, pri španski govorečih srednje Američanih pa Mani-sangriente; mladi, imajoč Indijanko za mater, se je v Kanadi zval Hafbrid, v Zveznih državah Seng-mel, v Mehiki in pri Apačih pa el-Mestizo. Da se bomo lajše umeli, porečemo prvemu Rdečoročnik. njegovemu sinu pa Mešanik.

So beli, ki so usvojili divje življenje indijansko, in tako odpali od omike. Ženili so se z Indijankami, ter rodili križno ali mešano pleme, katerim pravijo Mestizi, in katero pleme podeduje pregrehe belih pa rdečih ljudi, ne pa njih kreposti. To mestizno pleme je neutrudno ropajoče, kakor divjaško, je strašno v rabljenju strelnega orožja, kakor njih očetje, ob enem omikani in ljubeznjivi; govore jezike svojih očetov in mater, ter so vedno pripravljeni upotrebiti svoje znanosti in zmožnosti, da prevare tako Indijance kakor bele; po takem so ti Mestizi strahota puščave in najgroznejši sovražniki, ktere je srečati moči. Rdečoročnik pa Mešanik sta bila najhujša med njimi. Sposobna za vsako hudobijo, nepresegljiva v telesni moči in spretnosti, postopala sta, kjerkoli sta se pokazala, ko brezozirna zapovednika, in gorjé mu, kdor se je predrznil, upirati se njima: bil je pogubljen, naj si je bil Indijan ali beli. In kakor nista imela ne sočutja, ne ljudomilega srca do drugih, tako sta živela oče pa sin, tudi med sabo v grozних razmerah, in pripovedovali so o prizorih, da so se človeku ježili lasje.

„Ali jih poznaš, stariha?“ praša na tihem Mešanik.

„Poznam! don Avguštin bogáti je,“ odgovori Rdečoročnik.

„Je-li hočeš denarja, mnogo denarja?“ nadaljuje sin.

Travanski tolovaj kimne smeja je: a v tem smehljaju se je izražala vsa grozota njegove zavržene duše.

„Uzemi tukaj puško, pa hajd, da bova gotova. Na muho uzamem tukaj desnega, ti pa onega na levi!“ dé Rdečoročnik sinu.

Počasi se rineta s svojimi puškami skozi vejevje. Toda v tem hipu ustane Tiburcio in tiho stopi za nju. Ni ju hotel umoriti, dasi sta smrt že zdavnej zaslužila. Udar s kopitom podre Mešanika, drugi mahljaj pa Rdečoročnika. Zadnji je držal že prst na prožniku; strel počí, a nikogar ne zadene, Kakor bi trenil, popade pristavnik s pastirjema za puške, ter strmi na kraj, kjer se je vzdigal smodnikov dim. Tiburcio stopi iz grmovja.

„Hitro, don Avguštin, hitite semkaj! potrebujem vaše pomoči!“

„Tiburcio Areljanos!“ uzklikne haziendero, spoznavši ga. „Kjer je ta, nismo v nevarnosti. Kako pomoč potrebujete od mene?“

„Pomagajte mi dva roparja zvezati, ki sta vas hotela napasti!“

„Ah, kaj li mogoče? Brž človeka, brž naprej!“

Prihitevši na mesto, ovijejo svoje lase (dolge španske lovske vrvi ali jermene) okolu nog in rok nezavestno ležečima razbojnikoma.

„Kdo sta?“ upraša don Avguštin.

„Je-li niste še nikdar slišali o Rdečoročniku pa o Mešaniku?“

„O teh dveh hudičih travane? Slišal dosti, pa hvala Bogu, videl ju še nisem! Tudi mi jima pravimo: travanska hudiča.“

„Pa ju pogledjte zdaj, tukaj-le sta!“

„Santa Mater! Je-li resnico govorite, Tiburcio?“

Uprašani kimne pritrdivno.

„Srečal sem ju le samo enkrat,“ dé Tiburcio; to je bilo gori ob Velikireki (Rio grande). Nisem imel ž njima sicer nič opraviti, pa njijuna obraza sem si dobro zapomnil. Sledovnik (rastreador) jima

pride lahko na sled, kakor se je tudi zdaj zgodilo. Sel sem za vami po sledi, ki sem jo našel zunaj v travani, ter sem videl, da se vaša pot spaja ž njijuno. Tukaj sta ležala v zasedi, sklenila sta: umoriti vam pastirja, da Rozalito ujameta, pa odkupnino tirjata. Tisti hip pa, ko sta hotela streliti, podrl sem ju.“

„Tiburcio!“ uzlikne deklica, „kolika sreča, da ste šli, sledeč za nami!“

„Tiburcio jo vidi bledeti in tresti se, ko pomisli, da je imela pasti v roke „hudičema travane,“ kakor so sploh dejali Rdečoročniku pa Mešaniku,

„Rozalita ima prav,“ priglasuje don Avguštin, mladeniču roko podajaje. „Zadolžili 'ste nas z veliko hvaležnostjo. Hazienda del Venado vam stoji odprta vsaki čas in za vsako pomoč. To le dobro znajte, Tiburcio Areljanos!

„Storil sem le svojo dolžnost, sennor Pena, družega nič. Če mi hočete prijaznost izkazati, mi dovolite, da smem nocoj ostati pri vašem ognju.“

„Ne dovoljujemo vam tega samo, nego vas prosimo, da to storite,“ pridene Rozalita. „V vašem zavetju bomo varno počivali.“

„Kaj začnimo pa s tolovajema?“ praša Avg. Pena.

„Privlecita ju k ognju,“ veli Tiburcio pastirjema; „ne smemo ju izpustiti izpred oči.“

Še-le ko je ogenj osvetljeval trupla ujetnikova, videl je don Avguštin, s kakima grozovitima sovražnikoma da je imel opraviti. Stari Rdečoročnik, doma od severa Zveznih držav, je bil že v svoji mladosti izmed najsilovitejših divjelovcev in strelcev. Divje življenje mu je kosti uželezilo, kite ujeklilo, ter ga storilo doslej nepremagljivega nasprotnika. Njegov sin Mešanik ga je še presegal. Rešene štiri osebe

so stojé motrile zvezanca z onimi čuti, s kterimi gleda lovec na premaganega leva.

„Tiburcio, vi ste najboljši sledovnik pa jezdec v Sonori; tukaj pa ste se pokazali mojstra,“ reče don Avguštin v eni sapi, oddihovaje si. „Vraga nista bila še od nikogar premagana!“

„Da sta me bila opazila, bi bil izgubljen, kakor vsaki drugi, sennor. Človeka od zadej potolči je slabo mojsterstvo.“

„Dobro ste ju pa vendar zadeli. Ne ganeta se, kakor bi bila mrtva.“

„Mislite?“ poprašuje smeje Tiburcio. „Stavim svoje življenje, da sta že pet minut v popolni zavednosti, in da sta čula vsako besedo, ki smo jo govorili. Ta vrsta mrčesov ima veliko trdoživost. Da naši jermeni niso tako ostri in trdni, hudiča‘ bi bila zdavnej že svobodna: ker pa ne vidita, da bi bilo mogoče nam ujiti, delata se mrtva.“

Tiburcio se pripogne, ter pobere dolgo, nenavadno težko puško Mešanikovo.

„Ta puška je, izuzemši eno samo, najboljša, kar jih je med kanadsko in hondursko deželo. Ima ceno, ki jo more poznati le lovec, in odslej bo ta puška moja.“

„Pes!“ zaškrtne iz Mešanikovih ust.

Tiburcio se zadovoljno smeji.

„Je-li vidite, sennor Pena, da sta živa! On bi puške ne prodal niti za deset jezer zlatnikov, in zdaj jo mora zastonj dati, to mu pomaga k besedi. Le ena sama puška je še, ki je tej kos, in ta je najti gori v Skalinah. Ona puška je last kanadskega medvedolovca, Rdolesa, ki je v pajdaštvu z nekim Špancecem smrt prisegel vsi divjačini in pač tudi

vsakemu Indijancu. Pravijo, da je velikan, ki bivolico s pestmi podre, in kateremu noben človek ni kos, kakor daleč sega trava. Še nikdar ni mimo strelil. Rdeči ljudje ga imenujejo Velikega orla, njegovega tovariša pa Treskavca. Pri vsakem nočnem ognju tam preko Velikereke si pripovedujejo o njegovih junaških dejanjih in kadar počí njegov strel v gozdu, pozna vsako uho nevarljivi zvenk njegove puške. Indijan trepetaja, pošteni beli pa, ki ima dobro vest, se raduje, da more biti v varstvu njegovem.“

Še enkrat se prepriča Tiburcio, da-li so lasi zadostno trdni, s katerimi sta bila ujetnika povezana, potem pa je gledal, kako je pristavnikova hči slastno sestavljala razna jedila, ktera je Avguštin iz jahaške torbe jemal.

Tudi on ni mogel očesa odvrniti od ljubkega bitja, ki je tukaj blizu dveh tako strašnih človekov, pod njegovim in njenega očeta varstvom gospodinila, kakor bi bila v navadni okolici, v varni domači hiši. Tiburcio ni bil neznan na pristavi, temuč je bil že pogostoma tamkaj, ker je don Avguštin izkazoval celó v teh krajih redko gostoljubnost. Vedel je, da pravijo deklici „zvezda sonorska“, in čutil se je srečnega da ji je skazal ne prav navadno uslugo.

„Tiburcio, pojdite, pa udeležite se našega jela!“ reče pristavnik. „Brez vas bi gotovo ne mogli večerjati.“

„Kako je to, sennor Avguštin, da se zaradi gospodične niste ognili toliki nevarnosti?“

„Moral sem tjakaj v haziendo del Emenda, in ker ima Rozalita prijateljico tamkaj, ni prej mirovala, dokler ji nisem dovolil, da sme z mano iti.

Napada nisem mogel slutiti, ker na tem potu smo bili že prav velikokrat, pa še nikdar nismo bili v nevarnosti.“

Ko so bili odjedli, zapalijo si možki smodke. Mladi sledonajdnik pa privoveduje o dejanjih Velikega orla in Treskavčevih. Rozalita je poslušala pazljivo in ko je bil končal, je dejala :

„Da nisem to, kar sem, ne hotela bi drugega biti ko lovec, čigar ime bi se glasilo pri vsakem nočnem ognju. O vas se pač tudi pripoveduje, kaj ne Tiburcio?“

„Nadjam se. Mešanikova puška delala mi bode glasovito ime.“

„Kaj je res tako izvrstna?“

„Le pazite, sennorita!“

Tiburcio uzame puško, potegne tanko vejico iz ognja, ter reče pastirju :

„Pojte dvesto korakov od todi, pa usadite vejico v tla ; s kroglo jo bodem prav v sredi pod ogorino razstrelil.“

„To je nemogoče !“ méni pristavnik.

Tiburcio ne odgovori, ali malo trenutkov za tem počí strel, ki mladiko raztrga na označenem mestu.

„Tako !“ dé Tiburcio : „to se ne naredi z vsako puško. Zdaj pa lezite spat. Jaz prevzamem prvo stražo.“

„Jaz pa drugo, vsaki po eno uro,“ seže v besedo don Avguštin.

Ko so se bili ulegli in v odeje zavili, stopa Tiburcio po okolici, da-li je vse varno. Na to se vrne k ognju, kjer sede poleg ujetnikov.

Ta dva sta ležala še zmerom brez spanja na tleh, in le njijune včasih se odpirajoče oči so kazale,

da tudi onadva bedita. Noben spečih se ponoči ne prebudi, in še-le ko je zora prihajala, odpre pristavnik oči. Videvši svitanje dneva, skoči pokoncu.

„Kaj bomo naredili pa s ,hudičema?‛ praša don Avguštin.

„To bodi prepuščeno vaši odločbi.“

„Smrt sta pač zaslužila,“ dé Avguštin.

„Gotovo; pa ne le zaradi nas, nego stokrat že zaradi poprejšnjih grehov.“

Tudi pastirja sta tega mnenja, vendar pa je Rozalita za njiju govorila, in tako se odločijo močje, ki pač tudi resno niso mislili izvršiti tako ostre sodbe, da bodo ujetnika osvobodili.

„Da se pa pri tem ne podamo v novo nevarnost, ne smemo jima pustiti nič orožja,“ predlaga pristavnik.

„Oprostite, sennor,“ ugovarja Tiburcio, „to bi se reklo tukaj v travani ju vendar-le obsoditi na smrt“.

„Kako to mislite, dravec?“

„Orožja potrebujeta, da se preživita. Le meni pustite za to skrbeti, da se bomo ognili vsaki nevarnosti. Na pristavo morete dospeti do večera, in potem ste popolnoma varni. Jaz pa tukaj ostanem, ter jima dam svobodo o času, da vas ne moreta doteči.“

„Ne, tega pa jaz ne dopuščam,“ odvrne Rozalita, „kajti na tak način jemljete vso nevarnost le na-sé.“

„Ne skrbite zamé, gospodičina Rozalita! Stvar čem tako uravnati, da se mi nič zgoditi ne more.“

„Če res tako znate, dobro, pa storite po volji, toda le pod to pogodbo, da nas prej ko moči na pristavi poiščete, kjer bomo priliko imeli, bolje se vam zahvaliti, kakor je tukaj mogoče.“

Tudi pristavnik izreče to željo.

„Pridem!“ zagotavlja sledonajdnik, svoji prijateljici v sedlo pomagaje.

„Ali tudi skoraj?“ upraša don Avguštin.

„Mislim, da skoraj.“

Tiburcio se obrne k jetnikoma. Od sinoči se nista ganila, ničesar užila, in razen vzklica „pes“ niti besedice slišati dala. Toda v njihovih obrazih je bila brati razkačenost, ki bi bila posledica bi bili gotovo strašni, ko bi bila priložnost dobila, maščevanju svojemu zadovoljiti.

„Hočeta li piti?“ upraša ju Tiburcio.

Nobeden ne odgovori.

„Ali morda grižljaj mesa?“

Obadva molčita.

„Dobro, kakor hočeta. Namenil sem vezi vama olajšati, ter vama dati več svobode. Zdaj pa to opustim.“

„Vem, kaj mi od vaju preti, zatoorej bom nekoliko previdnejše z vama ravnal. Puška je odslej moja last; to je edina kazen, ki vaju zadeni. Mesto nje pa vama svojo puščam. Kar je vajunega, dejal sem tja pod sumahov grm. Ne bo vama težko, tja se priplaziti in z nožmi si jermena razrešiti.“

To rekši, zapusti kraj, kateri bi bil brez njegovega prihoda usodovit štirim ljudem s pristave. Nobenega glasa, nobenega pogleda mu roparja še nista vrgla; dobro je vedel, da si je v njima pridobil dva strašna in nespravljiva sovražnika. —

Odtodi pa do pristave še ni bil pičel dan hoda. Pot je vodila skozi šumovite gozde. Gozdovje se je raztegal skoraj do pristave, za katero so ležala obdelana selišča k nji spadajoča. Nepregledna koruzna polja in ogromne sadbe oliv širile so se daleč

na okolu, in znano je bilo, da je don Avguštin Pena izmed najbogatejših posestnikov v sonorski deželi.

Pristava sama je bila, kakor vsa takošna poslopja, ki so blizu indijanskega sveta, in torej napadom klateči drhali izpostavljena, pol kmetija pol trdnjava. Z opeko in sekanim kamenom sezidana, obdana s pomoljem, s tarčami previdenim, s trdnimi težkimi vratmi oskrbljena, taka je mogla prav lahko prenašati obleganje sovražnikov, ki v vojevanju niso bolj izurjeni od sosednih apaških rodov. Na enem vogalu se je vzdigal stolp, tudi iz rezanega kamena postavljen, in tri nadstropja visok. V slučaju, da bi bilo glavno poslopje po sovražniku uzeto, bil bi mogel služiti kot nepremagljivo zavetje. Vrh tega so obdajale to poslopino močne ograje, iz kolov in palmovih debel. Zavarovana so bila tudi stanovališča poslov, služajev, pastirjev in gostov, želečih mimo-hodne gostoljubnosti. Zvunaj tega kroga je stala nekaka vasica, broječa okolu trideset koč, v kateri so prebivali dninarji, delavci z družinami, od pristave povsem odvisnimi. Ti ljudje so mogli o dnevih nevarnosti v pristavi najti zavetje, ter so tudi posadko pomnožili.

K pristavi so šteli bogate rudnike zlata ne daleč od nje ležeče, in pa neštevne črede velikih in drobnih goved, bikov, konjev, mul, pasočih se po velikih travnikih, ali pa svobodno podečih se po velikih gozdovih.

Pristava je bila pogosto obiskovani kraj, ker je bila ob cesti, Arispo vežoči s Tubakom. Seveda, pri besedi cesta, ne sme se misliti na naše slovenske ceste, zakaj ta pot je le mišljena, ker je vsakemu potniku prosto si izvoliti kterikoli pravec.

Dan hoda od pristave je bila Poza, kraj, ki je dobil svoje ime od tamkajšnjega vodnjaka, leto za letom polnega vode, kar je velika redkost v ondotnih vročih krajih. Tukaj so se potniki ustavljali, dasi ni bilo nobene kočice blizu, delaje si prenočišča. Tu so nahajali oni in njih živali krepivne mokrine, brez ktere bi bili usahnili. —

Nekaj večerov po zgoraj povedanih dogodkih je gorel na Pozi svital ogenj, obsevajoč šestero oseb, okolu ognja polegših. Sedmi, v katerem takoj izpoznamo don Estevana de Arečizo, je sedeval nekoliko proč na sedlu, uzetem z njegovega konja, v zrak pihajoč umetne kroge, ki jih je znal delati iz dima svoje smodke.

Možje, kaj pa da, so se pogovarjali o bogastvu, kteremu gredó naproti, in razgovor je bil toliko živahen, da niso opazili prihoda tridesetih konjev, ustavivših se skoro prav pred ognjem.

„Benito!“ veli don Estevan, „poglej nu, kaj je živalim“.

Benito, služaj Estevanov, se stegne na pol, ter izvedavo gleda po konjih.

„Virgen santa! Je-li ne vidite zježene grive in plašno svetečih se oči? Mora že biti kakošna nevarna živina blizu!“

In kakor da se imajo njegove besede takoj potrditi, čuje se s strani globoko zamolklo mrmranje, naglo prehajajoče v više glasove, v kterih je izpoznati strašno rjojenje.

„Jaguar je tukaj, jaguar!“

Kakor bi bilo treščilo, tako se družba prestraši. Estevan ostane sicer na sedlu sedeč in hladnokrvno dalje kadeč, tako miran, kakor bi bil slišal glas

domače mačke. Drugi pa so se nehoté stiskali, brezglasno poslušali, gledajoči tja, od koder je prihajal glas.

„A kaj,“ pretrga nekdo tihoto, „kdo se bo bal? Jaguar nikogar ne napade, razen če je ranjen. Še nad konja si ne upa, k večjemu zagradi kako žrebe, ki se s kopiti ne zna braniti.“

Govornik je hotel srce in pogum dajati bolj sam sebi nego li drugim.

„Je-li poznaš jaguarja, Baraha?“ povpraša služabnik, ki ga je bil Estevan poprej poklical.

„Jaz pač še nobenega nisem videl,“ odvrne Baraha.

„Potemtakem moraš molčati! Povem ti, jaguar naskoči najmočnejšega konja, jahajoč ga utruji in potem mu iztrga goltanec. Jaz sem ga videl pogostoma, in dokler sem bil konjski pastir, sem izgubil najboljše konje,“ zatrjuje Benito.

Rjovenje se zopet zasliši, pa silovitejše in bližje.

„Uzemite orožje v roko,“ zapove don Estevan.

„To je nepotrebno, sennor,“ odvrne Benito.

„Dajmo rajši ogenj povekšati. To je najboljše sredstvo, da zver odpodimo. Poglejte pa tudi po konjih, če so tesno privezani, če ne se bodo odtrgali, pa šli.“

Na to vrže Benito nekaj vej v ogenj, Baraha pa konje skrbnejše pritrjuje. Živali poznajoče, kolika je nevarnost, so se tresle po vsem životu.

„Tako, naj gori; zdaj je skoro tako svetlo kakor po dnevu, in zverina se ne bo upala prestopiti. Sicer pa, če jo muči žeja, moram reči, da . . .“

„No, kaj moraš reči?“ zaskrbnjeno popraša Baraha.

„Da se tudi ognja ne plaši. Najpametnejše je, da mu s pota gredó. Te živali zmeraj več žeje trpé nego lakote,“ pravi konjar.

Zdajci se oglasi votlo rjojenje, pa resnično, z nasprotne strani mu odgovarja drugo rjojenje.

„Žejen je ta vrag!“ krikne Kučilo.

Daleč pred njimi se začuje kratek a poln glas, ki ga je Benito izpoznal, da je jaguarjev.

„Kaj je bilo zopet to?“ povprašuje Baraha.

„Kaj je bilo? hm — lev je, puma!“

„Tristo črnih, potemtakem je celo peklo proti nam izpuščeno! jezi se Baraha. „Rajši bi bil, ne vem kje, le tukaj ne, na tej predrenski Pozi!“

Tudi don Estevana je malo poskrbelo, kajti primeknil se je bližej k ognju, pa za puško je prijel.

Ta hip se slišijo brzi koraki, in kakor bi bila iz tal prirastla, stojita dva človeka pri ognju, gorostasna, kakor potomca iz mrtvega rodu velikanov. Eden njiju je bil pravi velikan, in vendar ga je drugi presegal za vso glavo.

„Dobro srečo, gospoda!“ pozdravi zadnji. „Ali bi ne izvolili ognja malo pogasiti?“

„Ognja . . .? kaj? ugasniti?“ upraša Baraha ves prestrašen. „Kaj ste ob pamet, sennor?“

„Jaz? ob pamet? čemu?“

„Ker potem nas bosta požrla, lev pa tiger!“

„Prav zato, da vas ne požreta, ugasnite ogenj!“

„Kdo ste vi? kaj delate tu v Pozi?“ upraša don Estevan.

„Meni pravijo Rdoles.“

„Rdoles!“ klikne Benito skočivši kvišku. „Torej vi ste Veliki orel?“

„Da, jaz sem, če vam je prav.“

„In ta tukaj je Treskavec?“ de Benito.

„Santa Laureta, dobro ste pogodili!“ izpregovori manjši velikan.

„Dajte, ugasnite ogenj v imenu božjem, recite don Estevan!“ kliče Benito. „Vem, kaj hočeta možaka.“

„Kaj hočeta?“

„Da bi se od vodnjaka odmaknili, da zveri pijete, potem pa — —“

„Potem pa najune krogle okusite,“ potrdi Rdoles.

„Prenevarno je,“ pripomni Estevan.

„Ali se bojite?“ prasha smelo Treskavec, don Estevana prezirljivo motreč.

„Ugasnite!“ zapove Estevan mesto odgovora.

„Dobro! Zdaj se pa s konji odtegnite za dve sto korakov, in dam vam svojo besedo, da v desetih minutah boste mogli vnovič zapaliti.“

„Ali kako, da semkaj zajdeta? tako pozno, peš, pa sama?“

„Doslej sva gonila medvede v Skalinah, zdaj hočeva poznati pa še jaguarja. No, dajte že, pa izizgubite se, če ne, bosta živali dospeli, še preden boste mislili; o plapoleči luči pa je strel v temo negotov.“

V eni minuti sta tujca sama pri vodnjaku.

„Dva sta, tukaj eden, tam pa eden.“

„Tako je. Semkaj stopi, stisniva se s hrbtom.“

Zdaj je bilo povse temno. Počéneta na kolena, upreta se s hrbtom drugi v drugega, da bi mogla svet popolnem sovladati, ter imela v slučaju sile podporo. Bójev nož med zobmi, težke puške v pesteh, tako sta mirno čakala, da pridete zveri.

Nista bile še dve minuti, kar se čuje tiho plazenje.

„Moj je tukaj, Pepo. Kako pa s tvojim?“

„Santa Laureta, zverina čepi pred mano, pa v me strmi, kakor bi ji moral kaj povedati. Mislim,

da tigri po teh krajih niti prav ne vedó, kaj bi z nama počeli.“

„Je-li ga imaš na muhi?“

„In pa še kako!“

„To pa le po njem.“

Dva strela počita kakor eden, ta hip odvržeta strelca puške in zgrabita za nože. Kratko sopihanje, pa je vse tiho.

„Dobro zadet! Na mestu mrtev!“

V daljavi se sliši levje rjojenje.

Po tega pojdeva še tudi, kajti on hodi na pajo še le o jutranji zóri. Hajd, ljudje, naredite ogenj; gotovi smo!“

„Kaj res?“ praša Baraha previdno od daleč.

„Pojdite, pa si oglejte ta dva mačka.“

Nekaj trenutkov na to zopet ogenj zaplamti, trupli obeh živalij pa k ognju privlečejo. Strmé ogledujejo Mehikanci silovite zveri, potem pa možaka, ki sta tako zaupno podstopila boriti se ž njima.

„Kam ste ju pa zadeli?“ praša Baraha. Jaz ne vidim niti najmanjšega sledú kake rane.“

„Vi pač še nikoli niste imeli puške v roki, mož? Santa Laureta, ta človek praša, kam sva ju zadela! I no, tjakaj, odkoder zverine škilite v vas!“

Pa res, vsaki strel v desno oko! vzklikne don Estevan. Vaš sloves ne govori neresnice. Vidva sta najboljša strelca, ki sem ju videl.“

„Hm,“ meni Kanadčan, „kdor ima tako vrlo prekljo kakor jaz, ta gotovo zadene tja, kamor meri. Le ena sama je te vrste, in ta — —“

Umolkne. Na tisti strani, s ktere se je slišalo levje rjojenje, počí strel.

„Ni vrag!“ dé mlajši lovec, „je-li poznaš ta strel, to puško?“

„Poznam jo, kakor svojo,“ odgovori drugi, „tista je, o kateri sem hotel ravnokar govoriti. Le varujte se, ljudje, hudiča travane' sta blizu, zakaj tak strel ne pride iz nobene puške, razen iz Mešanikove.“

Potegne nož, ter se skloni črez jaguarja, da ga izkoži; tovariš stori po njegovem vzgledu. Nista bila še gotova, ko se zasliši konjsko dirjanje, in v kratkem se jezdec ustavi pred ognjem. En konec njegovega lasa je bil pritrjen za sedlo, na drugem pa je visel lev, ki ga je bil tako sabo privlekel.

„Jeli mi dovolite tu pri vašem ognju si malo počiti, sennores?“ praša došlec.

„O, Areljanos, Tiburcio Areljanos, sledovnik!“ kliče Benito. „Dobro došli, pozdravljeni tu na Pozi!“

O glasu tega imena skoro nehoté kvišku pogledata don Estevan pa Kučilo.

„Benito, res stari Benito je tukaj. Zdaj pa kar odsedem,“ dé Tiburcio Areljanos.

Skoči s konja, priveži ga, ter pumo privleče k tigroma.

„Santa Virgen del Estarda! dobro „žetev“ ste imeli, sennores! Kdo je pa strelil tako mojsterski?“

Rdoles se počasi vzravnavava, ter mesto da bi odgovoril praša mladega lovca:

„Je-li ste vi pumo ustrelili?“

„Jaz sem jo, sennor, da.“

„Pasja capa, tako se pa v svojem življenju še nisem zmotil. Prisegel bi bil, da je Mešanikova puška, ktere pok smo slišali prej.“

„Niste se motili, puška je tudi njegova.“

„Kaj? res? To je prav nemogoče! Mešanik ne dade svoje puške, če ni ubit.“

„Ali pa, če je ujet.“

„Ujet? on ujet? bi se li radi z mano pošalili? ne govorite!“

„Niti na misel mi ne pride, sennor! Ujet je bil, ter je moral puško pustiti.“

„Potemtakem je pal v roke strašni premoči, da jo je pustil.“

„Tudi to ne. En sam ga je premogel, njega pa njegovega očeta.“

„Njega pa Rdečoročnika? Po takem je tisti edinec ali hudič ali pa angelj.“

„Ni ne eno ne drugo. Hočete ga li videti?“

„I seveda, če je mogoče!“

„Mene pogledjte, sennores!“

V teh besedah ni bila nikakoršna ošabnost, dasiravno je bilo iz njih spoznati nekako zadoščenje.

„Vi ste bili, ki ste — —? Povejte nam!“

„Potlej, kader pumo oderem; ne smem puščati, da bi se ohladila. Sennores, moje ime ste slišali; kako pa jaz imenujem vas?“

„Ta je Velikiorel, ta pa Treskavec,“ odgovori Benito namestu vprašanih.

„Ali pa Boaroz in Pepo Dormiljon, kakor nama beli pravijo,“ dostavi prvi golijat.

„Je-li res?“ praša Tiburcio enostavno iznenaden, korak nazaj stopivši.

„Res je!“ potrdi Rdoles.“

„Tu vam dajem roko, meššurs. Slovečim ljudem jo rad podajam.“

Don Estevan je prebledil, zagledavši mladega sledonajdnika. Zdaj pa je vrgel, čuvši ime Pepota

„spača,“ hitri predrtni pogled nanj, pa se brž v senco potegnil, v kateri je tudi ostal, ko so te tri zveri golili, in ko so vsi prisotni okolu ognja sedeli, da bi slišali, kako se je Tiburciu posrečilo, da je upestil „travanska hudiča.“

Sledovnik jame praviti. Kučilo se ni mogel vzdržati izgovorivši ime pristavnikovo, da ne bi bil prašal :

„Kaj, don Avguštin Pena je bil? K njemu smo namenjeni, da si nekaj dni odpočijemo na pristavi.“

„Potemtakem potujem z vami. Jaz grem tudi k njemu.“

Ko je bil Tiburcio svojo povedbo izvršil, podasta mu roke Rdoles pa Dormiljon, rekši :

„Slišala sva imenovati vaše ime v teh krajih, mladi mož. Le tako naprej, potem bodo še več o vas pripovedovali.“

Zdaj se postavi Kučilo sledovniku na stran, radovedno ga prašaje :

„Povejte mi, Tiburcio, je-li vaš oča še živ, Markos Areljanos?“

„Ne več. Kaj ste ga poznali?“

„Le slišal sem o njem. Bil je nenavadni gambusino (zlatoisk), pravijo ; zapustil vam je pač precejšno dedovino?“

„Nič drugega ko bambusovo kočo.“

„In vaša mati? kje je pa ta?“

„Je tudi mrtva; pred nekoliko dnevi je bil njen pogreb.“

„Vaš oča, pravite, kje je umrl?“

„Ne vem tega.“

„I kaj res ne? Menim, da sin bi moral pač poznati kraj, kjer je izgubil očeta!“

Tiburcio strelil s pogledom v Kučilov malo zaplajivosti obujoči obraz. Njegova prašanja so se mu zdela tako sumljiva, da je sklenil tega človeka opazovati.

„Moj oče je bil gambusino. Hodil je tjakaj, kjer se je nadejal zlata, bil je le malo pri domu. Na neki tamošnji poti je izginil. Morda je postal žrtva Indijanov ali pa divjih zveri.

„Je-li njegove iskave nikdar niso bile uspešne?“

„Da je imel uspeh, gotovo bi bilo moje dedovine več ko bambusinova koč. Pridružite se rajši naši odpravi. Ta sennor, don Estevan, osnul je podjetje, ki gre iz Tubaka v deželo Apačev. On pozna neizmerno zlatišče, bonanso, kakor je še nihče našel ni, ter odriva z osemdeset možmi, da jo izkoristi. Vi ste zlatolovec, sledonajdnik, vse v eni osebi, toraj prav dobro porabiti. Ni dvomiti, da bi odprava od rok ne šla, da bi se nje svrha ne dosegla, in potem ste tudi vi, kakor bi z očmi pogledal, bogat človek.“

V žilah Tiburcijevih je vrela kri, pa z nikakoršnim izražajem svojega lica ni izdal misli, ki so mu pretresale dušo.

Kučilo ustane, rekši, da gre po vejevja za ogenj. Don Estevan pa tudi stopi vùn v temo. V neki dalji od ognja se snideta.

„To je posebno, nenadno snitje, kaj ne, vaše gospodstvo?“

„Prav nenadoma. Prav dobro ste ga izpraševali. Uverjen sem, da niti besedice ne vé o bonansi. Markos Areljanos je umrl, nemogoč ničesar sporočiti ni svoji ženi ni svojemu sinu. Dobro ga je pogodil vaš nož, Kučilo, in pa o pravem času!“

„Moj nož? pa ne da bi — —? Vaše gospodarstvo pač ne poreče, da sem — —“

„A kaj! pravite svoje basni, komur hočete, le ne meni. Prepričan sem, da imate še zmerom ono klino, ki gotovo zadene, kakor takrat na gradu Elančovi.“

„Don Estevan! Mislim, da se poznavata še-le iz Arispe!“

„Prav za prav. Ali zdaj se je pokazal uzrok; ki naju more nagniti, da malo pomisliva tudi v preteklost.“

„Kakošen bi bil ta uzrok?“

„Je-li ste si natanko ogledali tega Tiburcija Areljana?“

„Mislim, da sem ga dobro pogledal.“

„Je-li ne posnemate iz njegga nikake podobnosti?“

„Hm, na to še mislil nisem! Lice njegovo ima oni isti izraz, kakor sem ga videl pri vas, ko ste bili v njegovih letih.“

„Jaz sem pa to precej opazil. Primerjajte zdaj njegovo starost z letmi, ki so pretekla od one noči!“

„To se ujema. Toda starost in podobnost še nikakor nista neukanljiva dokaza; morajo biti naključja!“

„Kaj pa urez na licu?“

„Kaj ga še ima?“

„Ima ga, pa toliko da se pozna. Čas je plitvo ranico popolnoma izbrisal.“

„Nisem tako sedel, da bi bil mogel natanko si ga ogledati. Če ima res še liso, ni mogoče nobeno dvojenje. Kaj boste ž njim začeli?“

„Kaj? poginiti mora!“

Oholi mož je izgovoril to besedo tako mirno, kakor bi šlo za smrt škodljivega ali sitnega mrčesa.

„Tedad poginiti! ali kako?“

„To je prav tako vaša stvar, kakor je bila takrat Juanova, da si klino pordeči.“

„Da, siromaški Joso, predolgo se mi je obotavljal. Bil je žalibog kaznovan; ta satanski stražar, Pepo „spaç“ mu je v glavo plunil kroglo.“

„Je-li bi tega pobrežnika prepoznali?“

„Ne. Videl sem ga le v temi, pa še takrat le trenotek.“

„Tam le sedi, pri ognju!“

„Tam? pri ognju?“ praša Kučilo, nekdanji Juan strmé.

„Da, prav on je!“

„Kteri pa je?“

„Oni, kateremu pravijo Pepo Dormiljon. V Elančovih so mu dejali Pepo spač. Dormiljon je francoska beseda tistega pomena, tudi zunanost njegova ne more varati. Prav tisti velikanski stražar je, ki je bil obsojen na Sevto ribe lovit. Potem se mu je posrečilo pa uiti, kako? to je prav nerazumljivo.“

„Pa se ne motite gospodstvo?“

„Kar ni mogoče, da bi se!“

„Kako čudno snidenje! Kaj je početi?“

„Moramo se ga iznebiti, na vsaki način.“

„Težko pojde to. Velikana sta, strašna človeka. Kdor v temni noči leta za tigrom, ter ga ustrelji skozi desno oko, takemu se dosti ne more.“

„Zvitost je pogostoma več vredna od največje človeške moči. Jaz bom stvar natanko preudaril, zdaj moram pa nazaj, kajti najuna odsotnost bi bila lahko sumljiva.“

Estevan gre k ležišču, ter sede na kraj, odkoder mu ognjeva svetloba ni segala do lica.

Tuja lovca sta ležala oddaljena, pa blizu skupaj. Bila sta utrjenejša od Mehikancev; prav lahko sta pogrešala toploto, zato sta si bila to mesto poiskala.

Ko so že vsi spali, sta obadva še zmeraj bdela.

„Čemu bi rad Pepo, da bi tako brž odpotovala?“

„Santa Laureta! to je prav izredna dogodba! Je-li veš, kdo je ta don Estevan?“

„I kaj pa, da vem.“

„No, kdo pa vendar?“

„Don Estevan de Arečiza.“

„Tako poreče vsakdo, ki verjame ta imena; jaz mu pa ne verjamem, ker vem še nekaj več.“

„No? kaj takega?“

„Jaz pravim, da je don Antonio de Mediana, ki ti je malega Fabija ugrabil, njegovo mater umoril; mene pa tune lovit poslal.“

Da mu ni Pepo mignil z roko, naj se ne čudi na glas, bil bi Rdoles začudenja poskočil in zaupil. Molčal je precej časa. Kar je slišal, je bilo res tako nenavadno, da je moral slišano poprej, kakor se spodobi, dobro predelati, predno je mogel ktero ziniti.

„Je-li moraš na to priseči, Pepo?“

„Tisočkrat, če je treba.“

„Pa so tudi motljive podobnosti.“

„Ki pa niso tolike, kakor bi morala ta biti. Pepo spač ima risje oko, ter nikdar ne pozabi lica, ki ga je videl pod takimi okolnostmi.“

„Bodi. Verjamem ti. Ali povej mi, kaj dela grof Medianski tukaj v Sonori?“

„Ne vem, pa bova že izvedela.“

„Jaz ga moram kaznovati za umor, za otrokorop za krivo tožbo proti meni,“ dé Pepo.

„Prav tako, le daj ga.“

„Veš, da prstan na moji roki je prav za prav kriv, da se je zgodilo to zločinstvo.“

„Ohranil sem ga v znamenje, da imam težak greh poravnati. Je-li mi hočeš pomoči?“

„To se razume, dragi moj stari Pepo!“

„Tudi ko bi imel zlato odpravo v boju in stiski preganjati leta in leta?“

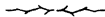
„Tudi, pa ne le zaradi tebe, ampak tudi zaradi mojega Fabijčeka, ki sem ga v čolnu našel, potem na svojo ladijo uzel, na to pa čez tri leta zopet izgubil. Pepo, to ti rečem, na svetu nisem imel nobenega otroka tolikanj rad, kot tega mladička, in to-le moja desnico bi si dal odsekati, ko bi ga zopet najti mogel. Grof mu je mater umoril, njega pa na morju poginu izpostavil. Pogledala se bova še s tem don Estevanom de Arečiza.“

Pogovor se konča. Možaka se trdnejše zavijeta v svoja odela, ter poskušata spati. Ko se drugi zjutraj prebudé, vidijo, da sta lovca Rdoles in Pepo Dormiljon izginila. A nihče se temu ni čudil, kajti molčeči lovec pa travanar se ne čuti dolžnega, da bi vsakemu, s katerim je pri ognju sedel, odgovor dajal o svojem dejanju in nehanju.

Konje so bili napojili, njih potrebno število osedlali, in potem so drvili kakor vihar proti pristani; don Estevan je jahal vedno spredaj. S svojimi več od potrebe občevati, tega on ni ljubil. Kučilo se je držal bolj Tiburcija, kteremu je hotel obelodaniti svoje posebno prijateljstvo in blagovoljnost. Sledonajdnik je vsprejemal to po zunanjem s

hvaležno prijaznostjo, občevaje s tem človekom pa je previdnost podvojil.

Danes je bil Tiburcio, preden so bili zapustili Pozo, to važno okolnost odkril, da Kučilo šepa, pri ostrem jezdenju pa je opazil, da se njegov konj izpodtika, dve opazki, ki sta mu brez dvoma predstavljali, da ta človek mora biti morilec njegovega krušnega očeta Areljana. Zdaj je bil tudi uverjen, da bonansa, kamor je namerjena odprava, ni nobena druga, ko ona, katero mu je natanko popisala umirajoča krušna mati, in dopovedala tako, da „zlate doline“ nikakor zgrešiti ni mogel. Natihoma sklene odpravi se pridružiti, da morilca razkrinka, in da se požene za svoje pravice na bonanso od Marko Areljana odkrito in njemu oporočeno.

Poslednji Medijanec.

Bilo je zvečer. Zlata svetloba, podobna oni, s katero zahajajoče solnce poljublja oceanove valove, dajoče jim bakreno in rdečo barvo, igrala je po tresočih se valih, ki jih je večerni veter delal s zelenimi in gibkimi stebli koruznih polj. Belo cvetje oliv, od svežega dobrodejnega vetra nalahno pretreseno, padalo je kakor snežne drobine dolu na dišečo trato. Dninarji, storivši delo dneva vračali so se v svoje kočje, eni s poljedelskim orodjem obloženi, eni z dolgimi palicami, s katerimi so priganjali lene vole k hitrejšemu stopanju.

Ob bregovih potoka, tekočega skozi pristavo, zbiralo se je tisočero živalij žejo si gasečih. Tu so bile dolge vrste bikov in krav, veselja mukajočih,

ko so zagledali svoj napoj. Na to so priskakale velike čete slobodnih konjev k vodi, ali pa so se igraje med sabo podili po daljni planoti. Tla so se tresla pri dirjanju teh plemenitih živalij, imejočih še boječo drznost divjega mustanga, dasiravno so bile že precej navajene ljudi. Do čuda lepo je bilo videti toliko neštevilnih glav s svetlimi očmi, odprtimi kadečimi nosnicami in razpuščeno grivo. Napojivši se, preletavale so se te živali v valovitih tropah bliskoma preširne prostore, vzdigovaje repove in s kopiti razposajeno topotaje, dokler ne izginejo v vzdignjenem prahu. Niti najmogočnejši arabski glavar, niti najbogatejši očak ni imel tolikanj mnogoštevilnih in lepih čred, ki jih je bilo todi videti.

Dva možaka, prišedši iz gozda, jezdita naravnost proti pristavi. Eden sedi na konju, eden na muli. Konj in mula sta bila izmed najlepših izbir svoje vrste. Konj s svojim ponosnim labodovskim vratom, s svojimi prostranimi prsmi, dejal bi, da je težko presegal krivoskoko mulo nežnih nog, lepih okroglih strani in svetlega križa. Na konju sedeči je bil don Avguštin Pena. Nosil je gvajakilski slamnik, srajco iz finega belega batista brez oprsnika, in baržunaste hlače z debelimi zlatimi gumbi, ozko se ledji prijemajoče. Na muli jahal je mož, ki je bil kaplan pristave, častitljivi frančiškanski redovnik v modri halji. Za pasom je nosil sviljen motvoz. Oprava mu je bila visoko izpodvihana, da so se videli dolgi ježni čevlji, s svetlozvenkečimi ostrogami prevideni. Velik siv klobuk, ki mu je precej smelo po strani stal, dajal mu je več vojaškega nego redovniškega. Zadela sta bila skupaj ne daleč od pristave, ter sta se zdaj skupno vračala.

„Ali povejte mi, velečastiti, čemu ste tako dolgomudni? Pričakujem vas že tri dni s potovanja, pa ker niste prišli, sem skoraj mislil, da vas je zapustil sveti Julijan, o kojem pravite, da je zavetnik potujočim, ali pa da se vam je pripetila druga nesreča.“

„Človek je povsodi v roki Božje, sennor Avguštin. Vračam pa se tako pozno, ker sem potujoč upotrebil vsako priložnost, da sem služil našemu Gospodu z besedami in dejanji. Lačne sem nasitoval, žejne napajal, žalostne tešil, bolne obiskoval, umirajočim poslednje svetstvo delil — —“

„Umirajočim, pravite? Je-li blizu kdo umrl?“

„Blizu ne. Dva dni hodá od todí sem bil poklican k materi sledonajdnika Tiburcija Areljana. Šla je smrti naproti kakor soproga pristnega vrlega gambusina: pobožnega srca in pogumne duše.“

„K Tiburcijevi? A, že vem, umrla; sam mi je pravil.“

„Kje in kdaj?“

„To vam povem pozneje. K temu je treba polne počitne ure. Je-li ste videli, kako je umirala?“

„Ne. Čas mi je bil prepičlo odmerjen, moral sem brž zopet naprej. Dala se je prav lepo prevedeti.“

„Ljudje ne vedó, je-li njen soprog, Markos Areljanos še živ, ali se je kam izgubil.“

„Mrtev je.“

„Veste li to zatrdno?“

„Prav zatrdno.“

„Pa kje je umrl?“

„Ob reki Gila, pa ni umrl, umorjen je bil po zločinski roki nekega človeka, kteremu je odprl vso svojo zaupljivost.“

„Ah, kaj mi poveste! Je-li dejanje priznal morilec?“

„Ni, in sam je tudi ne bo.“

„Kako pa veste tako natanko, da je umrl in tako silovite smrti?“

„Ne vi, ne jaz nimava pojma o hitrosti, s katero ti lovci in zlatoiski iz najnepomenljivejšega znaka, ki bi ga drugega oko ne našlo in ne opazilo, sestavljajo in skladajo cele zamotane zgodbe s toliko gotovostjo, da se je čuditi.“

„Ljubim tega Tiburcija Areljana, dolžan sem mu veliko zahvalo, kakor boste skoraj izvedeli, zdaj bi pa rad vedel vašo zgodbo,“ dé don Avguštin,

„Smem vam jo povedati, ker jo imam iz drugih pa zanesljivih virov, ki niso v zvezi z izpovedjo. Markos Areljanos je bil odkril izredno bogate rude zlata onstran presidija *) Tubak, pa se je moral umakniti Apačem. Vrnil se je k svoji ženi, da se pripravi, ter drugič obišče bonanso. Ženi je vse zaupal ter ji zapustil celo načrt, na katerem je pot pa lega ‚zlate doline‘ prav natanko zarisana.“

„Čemu je pa storil tako? Ženskam se ne zapravljajo tako imenitne stvari.“

„Markova soproga je bila ženska, pri kateri je bila ta skrivnost dobro shranjena. Povedal ji je zato, da bi se ne izgubila, ko bi se mu utegnilo kaj človeškega primeriti.“

„Ali ste videli načrt?“

„Lahko bi ga bil, pa ga nisem.“

„Kdo ga ima zdaj?“

„Tiburcio. Da je bil navzočen pri domu, Marko bi bil njemu stvar priobčil, gotovo ne ženi. — Marko je zopet odpotoval, ter dospel v Tubak. Tu so ga

*) Utrdba.

videli, da je vsaki dan občeval z nekim drugim gambusinom, s katerim je tudi mesto zapustil. Toliko se vé, da ta mož ga je sprevajal proti bonansi.“

„In ga je umoril tamkaj.“

„Vsekako. Pa sta morala biti zopet od Indijanov prepodena, kajti neki pastir ju najde dva dni hodá onstran Gile. Šel je pozneje po njihovem sledu, vodečem proti reki, ter je došel še do kraja, od kterege je dalje vodil sled le enega človeka. Pohojena krvava tla so dokazovala, da sta se bojevala, in da se je doprineslo umorstvo.“

„Ubijalec je hotel skrivnost pač le za-sé imeti.“

„Tako je. Pastir pride srečno zopet nazaj. Morilčev sled je bil sicer izgubil, pa se je vendar mislil dolžnega, mrtvečevo ženo obvestiti o tem.“

„To je prokletstvo zlatá. Moje krasne tratovine so mi tisočkrat dražje, nego vsi zlati zakladi, ki so v mojih zabojih.“

„In vendar odobrujete odpravo, ki jo misli podjeti don Estevan?“

„Odobravam jo, ker jo moram. Don Estevan se žene pri tem podjetju za svrhu, ki se mi zdi vzvišena, in ki nima nič občnega z navadno lakomnostjo po svetli rudi. Razun tega pač sami veste, česar nihče ne vé: pristava del Venado ni moja last, temuč njegova, in jaz sem le dosmrtni zakupnik na nji.“

V tem sta dospela moža do kolovja. Na dvorišče prijezdívši odsedeta, ter se podasta v veliko lopo, od tod pa v dvorano.

Ta dvorana je bila velika sobana, v kateri je, po navadi vročih dežel, neprestani prepih narejal stanovitno hladino. Tanke, lepo delane kitajske

preproge pokrivalo so pod, izdelan iz velikih kamenov, druge bogatejše preproge pa so ob oknih služile kot zagrinjala. Po beljenih stenah viseli so nekteri dragoceni bakrorezi, hišna oprava pa je obstajala v usnjatih gibostolih.

Pena se usede s frančiškanom, da bi pokušala sladčice. Pa komaj sedeta, že ustopi služabnik s poročilom :

„Sennor, dva potnika sta zunaj, proseča gostoljubnega sprejema. Eden pravi, da vas tudi pozna.“

„Dobro došla,“ glasi se prijazni odgovor služabniku.

V par trenutkih ustopita moža. Mlajši ima odprto, nadobudno lice, in na čelu njegovem odsvita se razumnost. Videti je uren, okreten in vitke postave. Obleka, dasi priprosta, kaže nekako izbornost, ktera ga priporoča.

„A, kaj ste vi? Pedro Diaz!“ vsklikne don Avguštin. „V naši bližini je pač pospraviti nekaj Indijanov; čudim se, da ste zašli v to samoto.“

Pedro Diaz je slovel zaradi svojega neizbrisljivega črta do Indijanov, po drznosti, s katero je napadal divjake in po spretnosti, s katero se je znal izviti iz največje zadrege. „Dovolite mi, predno odgovorim,“ reče smeje Diaz, „da vam predstavim kralja gambusinov in kneza godbarjev: sennor Diego Oročej je ta! Zlato vam zasledi, kakor pes divjad, mandolino pa igra, kakor je noben drugi prebirati ne zna.“

Ko sedeta obadva, povzame Diaz besedo.

„Slišala sva, da se v Arispi zbira odprava, ki pojde proti notranjemu Apačevine. Ali vam je znan njen vodja, don Avguštin?“

„Znan! ime mu je don Estevan de Arečiza.“

„Je-li človek, kteremu se zaupati sme?“

„Mislim, da je tak mož.“

„Izvedel sem, da je pogostoma pri vas ter sem hotel vprašati, na kateri način bi se mogel pri njem oglasiti za udeležbo.“

„Ostanite tu, da pride. Pričakujem ga v nekterih dneh. Kadar pride, morete ž njim govoriti sami.“

„Tedaj vam je neznanu podrobnejše?“

„On podrobnosti prav skriva, pa ne, dragi moj Diaz, da bi se bila zlata žeja polastila tudi vas?“

„A to pa ne! Zlato iskati prepuščam tako izurjenemu gambusinu kakor je sennor Oročej. Kar mene zadeva, imam odpravo le za izvrstno priložnost, da se z divjaki prav jedrovito pomenim zaradi velikih krivic, ki so mi jih prizadeli.“

Po daljnem razgovoru se gostoma odkaže primerna prostornina. Posli so ravno večerjo pripravljali pod vodstvom Rozalite, ko se zunaj zasliši konjski topot. Bakljina svetloba posveti skozi okna.

„Don Estevan je prišel!“ zaupije služabnik, in takoj hiti Pena vun, pričakovanega gosta sprejemati. Nobeden izmed don Estevanovega spremstva ne gre ž njim v dvorano, le Tiburcio stopi notri, kakor bi se umevalo samo po sebi, da se on ne prišteva k Estevanovim služabnikom.

Rozalita mu pride mahoma nasproti, podavši mu nežno ročico.

Nato pozdravi Rozalita z veliko spoštljivostjo don Estevana, ki vrže srdit pogled na mladeniča, ker se je njemu poprej priklonila.

„Kolika sreča za mé,“ dé Estevan, da vam je še ena besedica za mé preostala.“

Rozalita zarudí nad tako neosnovanim zavračanjem.

„Ne zamerite otroku, don Estevan. Velik dolg imamo pri Tiburciju Areljanu. Najdete nas pa nepripravljene; prihoda vašega sem se nadejal še le v nekoliko dneh.“

„Opravičeni ste, sennor. Moje bivanje ne bo dolgo trpelo, ker imam uzrok, da v Tubak prej ko mogoče dospem. Uzrok vam naznanim pozneje.“

Sedejo k mizi. Po večerji se don Estevan umakne s pristavnikom v njegovo sobo.

„Veste li, da moj prvotni načrt je segal do Velike reke?“

„Tako sem si mislil.“

„Izpremenil sem ga. Oglasil se je bil pri meni človek, ki je ob Gili odkril velikansko zlatišče, ter meni prodal svojo skrivnost. Potemtakem bom odpravo najprej tjakaj vodil, in potem bom videl, če bo čas, da izvedem svojo prvo namero.“

„Je-li ta človek pri vas?“

„Pri meni je.“

„Kako se mu pravi?“

„Kučilo mu je imé.“

„Ne šepa li nekoliko?“

„Čemu to vprašate?“

„Ali se njegov konj ne izpodtika?“

„Včasih. Kaj ga poznate?“

„Prav dobro, dasitudi ga videl še nisem nikdar,“ odgovori pristavnik Pena, ki je slišal, da se mu je domnevanje tako brž potrdilo. „Varujte se ga, ta človek je ubijalec!“

„Ubijalec! Pa kaj vas to bôde!“

„Bonansa pripada Tiburciju Areljanu. Oča njegov jo je našel, ki ga je umoril Kučilo.“

„Od kodi pa vi to veste?“

„Iz zanesljivih ust.“

„In vendar ste krivo izveščeni. Kučilo tega Marka Areljana ni videl nikdar in nikoli.“

„V Apačevini je bil ž njim, tam ga je zabodel, pa v vodo vrgel. Naj se le varuje Tiburcijeve krogle!“

„Je-li kaj vé o tej stvari Tiburcio?“

„Vse vé,“ dé sennor Arečiza!

„Tudi lego bonanse?“

„Pa še natančni načrt ima!“

„Še to? A kaj, jaz pravim, da je to drugače. Vaše podatke bom natanko preudarjal, pa sem prepričan že naprej, da Kučilo ni morilec. Ali ste obečane svote pripravili?“

„Sem. Dovoljujem si pač opomniti, da iznosi, velikrat od mene prejeti, zakupnino presegaajo zaveliko let.“

„Nič ne dé. Pa sem vaš dolžnik. Skoraj bom v stanu, da vam svoj dolg povrnem neštevilnokrat. Ali mi morda, svojemu gospodarju, ne upate več?“

„Dokler hočete! Vaše posestvo tam v materi zemlji so neizmerne. Gledé dohodkov, ki jih dobivate iz njih, vam ni treba mehikanske bonanse.“

„Meni sicer ne, pač pa mojim svrham, ktere doseči sem si naložil. Mehika ne sme biti dalje ljudovlada. Urejenih razmer se moremo nadejati le od samovladne ustave. Za to potrebne milijone bom dobil iz bonanse, ter bom dal deželi kralja, ki je rojen na prestolu, s kterega pa je bil pregnan po krivični politiki.“

„Kdo bo pa zasel prestol? don Karlos, princ Lulu, avstrijski nadvojvoda?“

„Jaz že vem, kdo. Tega vam ni treba znati. Jaz delam po njegovem naročilu. Vse je preračunjeno, vse do najmanjšega pripravljeno. Kakor hitro bomo zlato imeli, pojde meč po deželi, ter bo postavil vrata, skozi ktera vladarja popeljem.“

„Če je pa bonansa že drugega?“

„To čem preiskavati, kakor sem rekel. Pojedincu bi lahko bila v pogubo. Obdana je od pasu divjih krdel, ki ga more predreti le zedinjena moč krepkih in drznih možakov. Soli pripravljene moje sobe?“

„Zmeraj so pripravljene. Dovolite, da vas vodim.“

Don Avguštin ga pelje v krasno opravljene prostore, ki so bili izključno namenjeni le posestniku haziende. Zatem se pristavnik poslovi od don Estevana.

Ogromna ta pristava je bila, od ktere je don Estevan, bivajoč v Arispi, dobival potrebne kvadruple. Njegove poprejšne gusarske ali brodolovske in ladjoropne vožnje po morju, so mu vrgle denarno jako dober uspeh. Kar je bil za plen iztržil, s tem si je kupil posestva, ktera je izročil varnemu in zvestemu vodstvu don Avguštin Pene. To je bil uvod k delu, zaradi kterega je zdaj iz Španske prišel, da to delo dovrši.

Don Estevan, vidi se samega, dá k sebi poklicati Kučila.

„Kaj dela Tiburcio?“

„Ne vem, gospodstvo.“

„Včeraj sem rekel — —“

„Da mora poginiti!“

„Dobro. Koliko ga cenite?„

„Hm, deset kvadruplov ne bo preveč, polovico precej zdaj, polovico potlej, ko bom gotov.“

„Tukaj imate zdaj precej pet kvadruplov.“

„Hvala sennor. Kdaj se ima to zgoditi?“

„Še danes.“

„A, tako brž?“

„Mora tako biti. On ne ve le o naši bonansi, temuč nosi tudi popolni načrt v svojem žepu.“

„Je-li ste tega zatrdno uverjeni, don Estevan?“

„Tako zatrdno, da jih dobite še deset, kakor hitro mi ta načrt denete v roke.“

„Potemtakem pa precej grem. Morebiti bom trebal pomoči.“

„Uzemite si enega izmed naših ljudij; koga? to sami odredite!“

„Je že odločeno. Baraha pa Oročej bosta pomagala takoj, če jima le dokažem, da jima je v korist.“

„Morete li povse zanesti se na ta dva?“

„Baraha je bandit, čigar bodalo je okusilo že marsiktero rdečo kapljico. Oročej sicer pravi, da je gambusino, pa živi le ob igri.“

„Potemtakem idite. Tukaj bom čakal posrečenja!“

Kučilo gre v prostorišče, odkazano spremstvu njegovega gospoda. Baraha pa Oročej sedita pri igri. Diaz je bil v stranski sobi že legel k počitku. Na mizi stoji velik na pol izpraznjen vrč z meskalom (aloino žganje), in srpi pogledi človekov so kazali, da nista več daleč od one točke, kjer človek neha biti misleče in čuteče bitje.

„Stopite simkaj, Kučilo. Pijte, pa povejte nama kaj o bonansi!“ bléde Baraha.

„O bonansi!“ zakričita oba, kakor bi ju bilo to strahotno poročilo popolno iztreznilo.

„Odšla je po vodi!“

„Zakaj? Kako mislite?“

„Mislim, ker je človek, ki nam jo jemlje — Tiburcio.“

„Tiburcio? Kaj ima ta opraviti z našo bonanso?“

„Prav veliko. Enkrat je bil že tam. Postavlja se na svojo lastninsko pravico. Don Estevanu se je pridružil, da bi nam srca pretipal.“

„Dihniti mora!“

„Ohladiti ga moramo!“

„Pravita pač tako, ali med besedo in dejanjem je še velik presledek.“

„Presledek? Prav noben; ne tolik, kakor moj prst širok. Naučil bom kukavico našo bonanso nam jemati. Kje je Kučilo, pojdem tja k njemu.“

„Počakajta malo minut! Bom videl, kje ga bo dobiti.“

Kučilo stopi vun na dvorišče, ter se plazi okolu poslopja. Ena soba je bila vsa razsvetljena. Na drugi strani hiše je bilo razsvetljeno le eno okno. Tukaj opazi Kučilo senco moža, gori in doli stopajočega.

To je Areljanos! Prav on je.“

Zdaj preudarja, kako bi bilo najboljše gori dospeti; a ta hip luč ugasne.

Obrne se proti stranskemu poslopiju nazaj, kjer sta tovariša obsedela. K svojemu voglarenju je trebal nekaj več časa, kakor je mislil, in ko ustopi, se uveri na prvi pogled, da se na bandita ne more več zanašati. Vrč sta bila povse izpraznila. Baraha je ležal pod mizo, Oročej pa s polovico telesa na mizi; nobeden ni bil pri pameti. Ne ostane mu drugega, ko Arečizo poiskati, in mu položaj stvari sporočiti.

Kučilo skoči čez dvorišče. V eni minuti je bil pred Arečizo.

„No, kaj je storjenega?“

„Nisem mogel še nič storiti.“

„Zakaj ne? časa je bilo!“

„Baraha pa Oročej sta se upijanila, in niti stati ne moreta. Nič ni ž njima.“

„Areljanos? kaj dela?“

„Zdolaj hodi. Da imam le enega še, bilo bi brž storjeno.“

„Je ta eden tolikanj potreben?“

„Za neprevidene pripade, seveda.“

Don Estevan se je bil že spravil; zdaj se napravi, utakné k sebi bodalo ter dé odločno:

„Grem pa jaz z vami!“

Tiburcio stopi k nizkemu oknu.

„Naprej Kučilo, zdaj je čas!“ šepne Arečiza.

Bandit potegne nož, ter se v dveh skokih vrže proti mladeniču. Pokanje vej ga je opozorilo. Brž se okrene in proti srcu merjeni sunljaj zadene le ramo. Sledeči trenotek pa že Kučilo pod njim leži, stokajoč pod pritiskom njegove roke, ovivše se okolu njegovega grla.

„Kučilo, molite očenaš; proč je z vami!“

Ozre se. Druga zakrinkana postava dvigne roko v kateri se zasveti klina. Tiburcio se nagne nazaj, skoči po koncu, in zgrabivši tega napadnika, vrže ga pod drevesa. Nato skoči Tiburcio hitro kakor misel v Ro sobo.

„Oprostite, donna, ne morem drugači, tukaj sem varen.“

„O le bodite, pa tukaj ostanite in ne hodite od tod, če ne, vas bodo še umorili!“ prosi ga smrtnobleda in strahu se tresoča Rozalita.

Tiburcio zapre okno. ter stopi daleč nazaj.

„Je-li ju poznate, sennorita?“

„Ne ; videla sem le obris postav.“

„Kučilo je bil, pa don Estevan.“

„Don Estevan, oni vojvoda?“

„Vojvoda, pravite sennorita?“

„A, vidite, da vendar ne veste, dé Rozalita.

„Je globoka skrivnost, pa vam jo že smem povedati : don Estevan se imenuje prav za prav grof Antonio de Medijana ali pa vojvoda Medijanski. On je lastnik te pristave, in ta pač ni mogel biti.“

„Prav on je bil, in zdaj poznam tudi uzrok, zakaj mi streže po življenju.“

„Kteri je uzrok, sennor?“

.Dopustite, da ga zamolčim ! Pristava, kaj je res njegova last? Če je to res, to nisem todí varen ni trenutka več. Dovolite, da odidem !“

Rekši odpre duri, preden mu je mogla braniti ter izgine v temi na hodniku ter po dvorišču skozi vrata.

Zunaj so se pasli konji ; njegov je bil med njimi ; poišče si sedlo izmed drugih, osedla konja, skoči nanj pa odjaše. Tam v gozdu je svetlikal nočni ogenj z grmovi na pol zakrit. Okolu njega morejo biti le pastirji in pa lovci, ki raje prenoče v gozdu nego li v mehki postelji, in kjer se ima gotovo nadejati prijaznega sprejetja. Konja okrene toraj proti njim.

Tisti del ravnine, ki je bil zadej za pristavo, je bil prav v taistem stanu, kakor so ga bili našli prvi naselniki, tó je neobdelan in divji. Za streljaj daleč so se dvigala prva drevesa, ki so bila kakor obrob neizmernega gozda. Ta se je raztegal daleč

proti severu do puščav, onstran katerih je bil presidij Tubak.

Slabo uhojena pot, gozd režoča v tem pravcu, je bila edina, po kateri je bilo moči presidij doseči, in katero je razdvajala reka, šumeča med visokimi in strmimi bregovi. Nastajala je ta reka iz potoka, memo pristave tekočega, ki je v svojem toku pridobival še druge vode, preden je bil tako deroč. Neka vrsta surovih mostov, obstoječih v dveh podolgoma skupaj djanih debel, vezala je bregova, ter tako potniku prihranjevala dolg ovinek, ki ga je bilo potreba storiti mu, če je hotel reko na plitvejšem mestu prebroditi.

Blizu tega pota in skoro v enaki daljavi med pristavo in mostom, je gorel ogenj, ki ga je bil Turburcio ugledal. Njegova plapolajoča svetloba je ožarjevala temnozeleno debela dreves, ter padala na sivo skorjo manglov, sumahov, na grbasta debela dobov in blede listje železnjakov.

Okolu ognja sta ležala Rdoles pa Dormiljon.

V krajih, kjer bi ne bilo človeškega bivališča, bila bi tako navadna stvar, kakor je bil ta nočni ogenj sredi gozda, ničevega pomena; toda tukaj, blizu pristave, v kateri se je vsakemu potniku rado in voljno ponujala gostoljubnost, morali so biti posebni razlogi, da sta lovca rajši si gozd izvolila nego složnost v pristavi.

Precej velik kup suhega vejičevja in lesovja, ležečga poleg ognja, je kazal, da mislita celo noč prebiti na tem kraju. Viličasti veji stali sta na obeh straneh ognja, na katerih je Dormiljon vrtil bravino na svoj nabijavnik nasajeno, in ktere mast

je padala v debelih kapljah v žerjavico, prouzrokuje mnogoobetno prasketanje in zviščanje.

Rdoles, nosil je obleko, ki je bila nekam v sredi med indijansko pa belih. Zraven njega je ležala dolgocevnna puška, ona ista, kateri je bila enakovredna le Tiburcijeva, Mešaniku uzeta. V volnenem pisanem pasu je tičal lovski nož z močno dvorezno klino. —

Njegova gorostasna postavnost mu je dajala videz drznega lovca, ki izhaja od prvih v Kanadi naseljenih Normanov, in ti so zdaj tako redko najti. Lasje njegovi so že osiveli, in velik rez, segajoč od enega senca čez čelo do drugega, je kazal, da je bila glava njegova nekoč že v veliki nevarnosti. Vsekako je bil svoje dni Boaroz v stanju oglavokožen biti.

Njegovo, od sonca in vetra in burnega vremena porjavelo, učvrščeno lice je bilo videti, kakor bi bilo iz brona ulito, v čigar potezah je bival izraz dobrotnosti, a ta je bila v prijaznem nasprotju s herkulovo krepoto njegovih udov. Priroda je bila tako previdna, da je temu ogromniku podelila toliko milote, kolikor moči.

Tovariš njegov pa, dasi je bil za glavo krajši, nikakor ni bil pritlikavec, temuč se je moral z drugimi prisposobljen, brezpogojno imenovati Enakovič. Njegove črne oči, izraz njegovega lica, vse to je kazalo toliko dušne gibkosti kolikor smelosti. Obleka in oborožba njegova je bila Rdolesovi podobna.

Zveza teh dveh mož primorala je vsakega sovražnika opreznemu biti, in kaj lahko je bilo misliti, da sta navajena ustavljati se tudi precejšnji premoči brez strahu in trepeta.

Kanadčan je motril cročo pečenko z vidno zadovoljnostjo.

„Ta don Avguštin Pena, kakor je videti, mora biti krasen dečko, soditi po bravakih, ki jih ima v svojih čredah. Ta kos se mi zdi prava sladčica, od katere si bom pač nekaj dobrih rezljajev privoščil.“

„Jaz pa mislim“, dé Pepo Dormiljon, „da so danes v pristavi še z večimi sladčicami se mastili. Ta don Estevan de Arečiza tudi tukaj v pristavi tako nastopa, da mu nikjer ne bodo kaj pičlega predstavili.“

„Toraj ti res misliš, da je on grof Antonio de Medijana?“

„Prav tako res in gotovo, kakor vem, da si otél Fabijčeka, ktereга je hotel pogubiti.“

Dobrovoljno obličje velikanovo se pomračí.

„Pepo, jaz sem bil do onega hipa, ko sem otroka našel na planem morju v čolnu, ubogo samče. Nisem poznal ni očeta ni matere, nisem imel ni brata in sestre, ne prijatelja ne žene, pa sem si tega otroka priljubil z vso in popolno svojo dušo. Prirastel mi je k srcu, kakor bi bil kos mene samega, in odkar so me ti Angleži od njega odločili, nimam druge želje ko izvedeti, je-li še živi ali je takrat poginol. Seveda, to hrepenenje se mi pač ne bo nikdar izpolnilo, ker me je usoda zavela z morja v gozdove in travane, kjer ni misliti, da bi se ponudila priložnost, o tem kaj poizvedovati.“

„To še ni uzrok, iznebiti se nade, dragi Rdoles. Misli na grofa Antonija. Jaz sem mora! pobegniti, ker svoje žive dni nisem bil prijatelj tunolovu, in zdaj mi nikdar ni smeti na Špansko se

vrniti. Santa Laureta, jaz sem bil že skoro pozabil prisege, da bova še kdaj eno rekla, kar sem ga bil spoznal pri vodnjaku! Čemu bi tudi tebi ne bilo mogoče tako svidenje?“

„Mogoče, toda neverjetno! Kako bi mogel mladiča prepoznati, ako tudi bi ga srečal?“

„Po praski, po zarasljaju, ki je ostal od mojega noža. Kaj ni bila praska tudi izpričaj, da je otrok, ki si ga našel, isti oni, ki sem ga jaz ranil?“

„Ranljaj ni globoko segel; čas je ves sled že povse izbrisal; in lice otrokovo se v tako dolgem času tolikanj premeni, da ni možno spoznati ga. Pri don Arečizi je to kaj drugega. Ko si ga ti spoznal, je imel že popolnem izraženo lice.“

„Potemtakem je takisto pri meni. Misliti je, da je tudi on mene prepoznal, zlasti ker je slišal moje ime Pepo Dormiljon.“

„Mene in tebe se bo učil še bolje spoznavati!“

„Takisto jaz mislim! V Elančovih sem bil „spać“, kjer sem se imel boriti z lakoto, ki je bila edina plača moje krasne službe. Od onega časa sem pa oči odprte imel, in si takega lova, kakor je ta, ne bom pustil izmižati. Če državne postave stopajo na hudodelčevo stran, to — —“

Ne izgovorivši stavka, brž pograbi puško, ter smukne za grmovje. Opazil je bil postavo, ki je izkušala oprezno približati se ognjišču. Rdoles je sedel s hrbtom proti pristavi obrnjen, vendar je stal hipoma poleg njega.

„Stojte! Kdo ste? zaupije Pepo, puško za strel pomerivši.“

„Človek, ki bi rad pri vas prenočil!“ je odgovor.“

„Tedaj stopite bližej ognja, da vas vidimo!“

Došlec se nemudno udá zapovedi, in mahoma odstavita gozdovnika svoje puške.

„Tiburcio Areljanos! Dobro došli!“

Gozdovnika stopita naprej, ter mu podasta roke. On pa je spoznal v možeh ona smela tigromorca.

„A? kaj sta vidva? Nisem menil, da vaju tukaj najdem!“

„Morebiti pa vendar ostanete pri nas,“ reče Kanadčan.

„Če se ne motim, ste namerjali z don Estevan de Arečizo odriniti proti pristavi?“

„Tako je; tam sem tudi bil!“

„Zakaj niste tam ostali?“

„Poskušali so me umoriti!“

„Grom in peklo! Kdo je poskušal?“

„Don Arečiza, on sam!“

„On sam?“ glasi se vzklik čudenja. „Kakošen povod ste mu dali?“

„Rad vam ga bom povedal. Najprej mi dopustita, da grem po svojega konja, ki sem ga moral zadaj pustiti, če sem hotel neopažen k vama priti. Seveda, slabo se mi je obneslo.“

Pepo se zadovoljno nasmeji, rekoč:

„Ker je treba oči tu gori v skalinah drugači napenjati, nego-li tu doli na planem.“

Tiburcio odide pa naglo privede konja, in ga priveže. Med tem je bila pečenka gotova, in Rdoles povabi sledonajdnika sest. Zdaj še le osvetli ogenj lice mlademu možu. Pepo si ga najprvi ogleda, ter ne more skrivati svojega iznenadenja. Predvečer pri vodnjaku je bil tako obrnjen, da ga ni mogel natančno pogledati.

„Kaj pa to? Vi ste ranjeni!“ dé Kanadčan.

„Malo; za spoznanje.“

„Pokažite mi rano!“

Tiburcio mu pomoli roko, Kanadčan pa rano preiskuje s posebno spretnostjo. „Ovoj stolčenihi zelišč se dene gori, in potlej stvar ne bo dosti pomenila. Perišče orégana, ki raste tukaj med grmičjem, stolčem med dvema kamenoma, ki je zavoljo svoje izvrstne celivnosti predobro znan po vsi deželi na rano, pa bo dobro. Tako! Zdaj morate že olajšanje čutiti, zakaj nič tolikanj ne brani da se prisad ne pritisne, ko ta oreganska zel, in tudi mrzlica vas ne bo nič tresla. No. zdaj vam je na ponudbo pa sočni odrezek bravine, če vam diši. Dobra je, ta pač,“ začne Rdoles.

„Vi pa izvolite nam pripovedovati, kakošen povod je imel častni don Arečiza, da je tako z vami občil.“

„To je naglo storjeno. Moj oče je našel izredno bogato zlatišče, to najdbo je povedal nekemu Kučilu. Ta mi ga je umoril, kakor mislim, ter skrivnost prodal don Estevanu. Po kateri poti, ne vem. Izsledili so pa, da zlatokraj tudi jaz poznam, zato so me hoteli danes s pota spraviti.“

„Ha, to je prav nenavadno čudna zadeva! Razložite nama obsežneje to stvar!“ priganja Rdoles.

Tiburcio jima ustreže. Dormiljonove oči pa so budile in nepremakljivo srpele v Tiburcija. Zadovoljni smehljaj je igral po lovčevem obrazu, kakor ga je opaziti pri takem, ki je uspešno preiskaval težki predmet.

„Ah! Je-li smem prašati, kdo so bili vaši pravi stariši?“

„Nisem jih nikdar poznal.“

„Pa vendar veste, kje so živeli!“

„Tudi ne. Triletni otrok sem prišel z angleško vojno ladijo v Gvajmas, kjer me je pod streho vzel Markos Areljanos.“

„Z angleško vojno ladijo, pravite?“ poizveduje Kanadčan s pomnoženo pazljivostjo. „Dajte, obrnite se malo okolu!“

„Sedel je na levi Tiburcija, ter ni mogel prav videti desnega lica, ki ga je Pepo tolikanj bistro motril. Sledonajdnik mu obrne desno lice, čudeč se temu pozivu. Rdoles opazi lahko progo, tekočo preko lica, ter praša z na pol zaskrbljenim in napol radostnim glasom :

„Od kodi imate to potezo?“

„Ne vem, od kodi.“

„Ne morete se li ničesar domisliti, kar bi se našalo na prvo vašo mladost?“

„Čemu to prašate?“

„Zato, ker — — tristo takih, no, Pepo, kaj misliš? Sklada se s prasko, z angleško ladijo in starost je tudi pravšna. Pa ne, da bi bil meni ljubi Bog, staremu zalupancu, pripravil toliko veselja! No, kaj se pa ti tako držiš?“

„Hm, držim se že dolgo tako, kakor se držim. Ko bi bil takrat ti videl grofa Antonio de Medijana, to bi — —“

„Antonija Medijanskega?“ seže v besedo Tiburcij. „Je-li poznate tudi tega don Estevana de Arečiza?“

„Povejte naprej, če jih poznate vi!“ velí hitro radovedni Rdoles.

„Don Estevana de Arečiza sem prvikrat videl pri Pozi, ter malo prej izvedel, da je on grof Medijanski ali pa tudi vojvoda Medijanski.“

„Kdo vam je to povedal?“

„Donna Rozalita Avguštinova!“

„Od kodi pa ona to zna? Je-li grof Medijanski poznan na pristavi?“

„Njegova lastnina je pristava, Avguštin Pena je le zakupnik.“

„A — á!“ dé Pepo pokoncu skočivši. „Zdaj mi je vse jasno! ‚Esmeralda‘ je bila roparska ladija, don Antonio ji je bil poveljnik, in svoj plen je tukaj naložil. Zatoraj je todi tako dobro znan; gotovo je bil na svojih prejšnjih klatopotih našel kako zlatišče, kamor je odprava njegova prvobitno smerala še preden mu je ta Kučilo prodal svojo skrivnost.“

„To bi moglo prav tako biti, Pepo, kakor si dejal,“ priglasuje Rdoles. „Pa kaj si hotel že poprej reči? ‚Ko bi bil takrat ti videl grofa Antonio de Medijana, to bi — —, no, zdaj povej, kaj bi.“

„To bi bil spoznal, kako podobna sta si grof pa Tiburcio.“

„Tiburcio Areljanos, prašam vas, če ničesar ne pamtite iz svoje mladosti?“

Mladi sledonajdnik je bil po takem izpraševanju nekoliko vznemirjen, in po tem, ko mu čimdalje bolj segata k srcu. Pa ne, da bi mu ta dva tuja lovca, prišedša z daljnega severa, mogla stvar pojasniti, ki mu jo celó njegovi stariši niso mogli?

„Pomislil bom malo. Le časa mi dajte!“

Glavo podpirajoč z roko, zbira spomine iz onega časa, ki se mu zdi kakor gosta megla.

„Vidim veliko svetlo sobo — — in pa, da — — lepi obraz žene, ki se je nad mano sklonila. Ima velike temne oči, ter mi govori besede, iz kojih dije sreča in ljubezen.“

Ali je bil Tiburcio tako vznemirjen, ali pa je bil drugi vzrok; stopati so mu jele take slike pred oči, ki so mu bile doslej tuje in neznane.

„Oklenem se je okoli vratu. Poljubi me večkrat. Kliče me po imenu, ki ga — — slišim od daleč, in glasov njegovih ne morem razložiti. Skoro mi je na jeziku.“

„Morda ‚Fabij‘!“ spregovori Pepo.

„Fa . . . bij!“ poteguje Tiburcio, pri vsakem zlogu pazeč na svoj lastni glas. ‚Fa . . . bij, to ime bo, to je pač res. Še vidim njene ustnice, kako se odpirajo, da ga izrekó in zdaj ga slišim tako razločno, kakor bi sedaj pred mano stala ter me klicala po imenu.“

Soba je odprta, vzame me naročaj in me nese vun. Stojiva tako visoko in globoko doli je pa jezero . . .“

„Aha, balkonska soba!“ tolmači Pepo.

„Na to me zgrabi neki mož in me odnese. Temno je, jokam in mož mi veli, naj molčim. Strel počí, in pa . . ., zdaj pa vem, od kodi je ta praska . . . nož mi zdrkne po licu. Mož odskoči z menoj!“

„Vodo vidim . . . veliko vode . . . lačen sem . . . žejen tudi . . . jokam . . . nikogar ni pri meni. Na to se nagne mož čez čoln in me vzdigne k sebi.“

„Kakošen je bil, Tiburcio, kakošen?“ glasi se vzburjeno iz Kanadčanovih ust.

„Strašno je velik, ima temen obraz, pa je z mano vendar tako dober, oče mu moram dejati.“

„Moj Bog, dalje, le dalje, če ne se zadušim!“ sili Rdoles v njega, oči se mu odpro in pogled velike ljubavi oblije sledovnika.

„Dolgo časa bivam že na veliki ladiji, ter imam očeta neizmerno rad.“

Na to nastane strašanski ropot na ladiji. Slišim topove grmeti in puške pokati. Veliko glasov kliče, vpije in rjove. Oče pride doli k meni, črn od smodnikovega dima, in po vsem životu poškropljen s krvjo.“

„Kaj stori? kaj pravi?“ vpraša Rdoles v največji radovednosti.

„Pravi, naj pokleknem in molim.“

„Besede, ki jih pravi, besede! je-li ste jih pozabili?“ priganja Rdoles kanadski.

„Ne. Sklenivši mi roke, pravi: „Moli, sinko moj, smrt je blizu!“ Na to hiti brž gori, in . . .

„Moli, sinko moj; smrt je blizu!“ Je-li čuješ, Pepo! Čuješ besede, ktere sem ti tisočkrat povedal in pravil? On je, on!“

Sledovnika objemši, pritisne ga nase, kakor bi ga hotel zdrobiti, nadaljuje Rdoles:

„Ta mož, ta velikan sem jaz. Ti si Fabij, moj sin, ki sem ga ljubil, in za ktereга sem pretakal edine solze v svojem življenju!“

„Jeli res? je-li mogoče? vi moj oče?“ povprašuje Tiburcio od veselja se tresoč, in objemljaj iz celega srca vračujoč.

„Da, res je, jaz sem tvoj oče, tvoj krušni oče, rednik, tvoj pravi oče je že davno mrtev, in tvoja mati je bila umorjena.“

„Ah! umorjena?“ vzklikne Tiburcij.

„Da; zaklana od tega don Estevana de Arečiza, ali pa grofa Antonio de Medijana.“

„In kdo so bili moji stariši?“

„Povedi mu, Pepo! ti si jih poznal!“

„Vaš oče je bil grof don Juan de Medijana, vaša mati pa donna Luiza najboljša ženska v Biskaji in Asturiji.“

„Moj oče grof? španski velikaš?“

„Da, in sicer izmed najbogatejših in najplemenitejših velikašev kraljevine.“

„Don Juan de Medijana torej! Morilec moje matere se imenuje pa tudi de — Medijana?“

„Tudi; brata sta si bila. Morilec je vaš lastni stric.“

„Moj Bog! v glavi se mi vrti o takih odkritjih!“

„Izpoznal vas je pri vodnjaku, to je gotovo, in iz tega vzroka vas je hotel umoriti, ne le zaradi bonanse. Bog pa vas je pripeljal na pravi kraj. Pepo, ‚spać‘ ima ž njim še nekaj pobotati, in če hočete, morete mu v tem pomoči!“

V tem, ko se je ta razgovor vršil v gozdu pri ognju, vršil se je drugi v sobi don Estevana de Arečize.

Kučilo je stal pred njim. Bilo je po izpodletem napadu.

„Najino bivanje tukaj bi ne bilo prijetno. Turburcio je proč odšel, kakor mi pravite. Izpregledal nas je. Brž pojde v Tubak osumnjat nas. Poudarjal je svoje prvenske pravice. Prištevajoč poleg še navzočnost tega Pepota Dormiljona, iz kterega je postal glasovit lovec, izpoznavam potrebo, da se imamo naglo pobrati od tukaj.“

„Jutri na vse zgodaj odpotujemo. To povejte še drugim, da se pripravijo. Bonansa je na vagi, pomnite to, Kučilo!“

Drugo jutro na vse zgodaj odpotuje ježtvo, ne poslovivši se od don Avgušтина. Arečiza mu je dal le prosto izporočiti, da vsled važnega povoda mora nemudoma odpotovati v Tubak. Kučilo izpodbode konja, da pride pred četo k don Estevanu.

„Sled sem že preiskaval. Drži tjakaj v gozd. Sedel je pri nočnem ognju. Pa je v najboljšem zavetju, ki ga je mogel iztékniti. — Orlun pa Treskavec sta pri njem.“

„Pepo Dormiljon pa Rdoles? Takooo? Zdaj pa ni časa gubiti, če ne, se združijo še proti nam!“

„Vi jezdite z Baraho pa Oročejem blizu njih. Ona dva ostaneta zadaj za varstvo umikanja, vi pa se blizu priplazite, pa mu dajte kroglo. Toda merite dobro! Jaz pojezdim z ostalimi do mostu, kjer vas počakam. Most je edina pot, po kateri se more najhitrejšje priti za nami in zato ga moramo razdreti.“

Prišedši na mesto, kjer je Tiburcio krenil proti gozdu, zavije jo tjakaj tudi Kučilo z banditoma, don Estevan pa Diaz z ostalimi se drže proti mostu.

Med tem so trije možje okolu ognja po dolgi in burni razpravi légali spat. Pepotu pripade zadnja straža, in ko je jutranji hlad jel se umikati milejšemu duhu, vzbudi ona dva. Zanetijo večji ogenj, čez katerega denejo peči nov kos bravine. Pri vseh opravilih, ki so bila zdaj potrebna, očital je Kanadčan nenavadno ljubezen in skrbljivost za Tiburcija.

„Sine moj,“ dejal je Rdoles, „ne bom te več imenoval Tiburcija temuč Fabija, zakaj to je tvoje pravo ime.“

„Le delajte tako, ljubi moj oče!“

„Povedi pa zdaj, kaj misliš storiti? Jaz in Pepo, obadva pojdeva za tabo do konca sveta.“

„Vidita tukaj ta prstan! Takrat mi ga je bil dal, naj molčim. Storil sem, ker sem mislil, da gre za stvar, ki se da složiti z mojo vestjo. Izvedevši pa resnico, da sem namreč podpiral izvajanje moritve in otrokoropa, nisem imel niti miru niti pokoja. Moral sem iti na delo, da zločinca odkrijem ter kazni izročim. Namesto njega sem moral pa jaz iti na galejo, da bi na Sevti tune lovil. Vrli stotnik don Lukas Despietro pa mi je pomagal iz zadrege, ker je prišel po svoje pismo, ki ga je tudi res dobil. Moral sem bežati, prisegel sem, da ne zamudim nobene priložnosti, da morilca kazni izročim in ako mogoče, otroka najdem. Izgubil sem se v Zvezne države, prav gori v Skalinah sem zadel na medvedolovca, ki mi je dovolil, da sem se mu pridružil, in ki — —“

„In ki te je naučil, dobro puško prav v roke prijeti,“ pristavi Rdoles. „Dobri Pepo je namreč mislil, da je izvrsten strelec. pa je lisico večkrat v rep ustrelil namesto med znana rebra. A je bil dober učenec. V nekterih mesecih sem ga že toliko izvežbal, da je k večjemu vidrino oko zamenil z ušesom, kar seveda, kožo nekoliko okvari. Po preteku enega leta sem mogel biti ž njim popolnoma zadovoljen. Dasiravno nima take puške kakor je moja ali pa tvoja, sinko moj, vendar zna vselej to zadeti, kar hoče zadeti in kadar poka najin smodnik, je najino vse, karkoli se more doseči z dobrim strelom. Svojo stvar umeješ tudi ti, kakor sem videl na pumi, ki si jo k vodnjaku privlekel, in če skupaj drže trije taki možaki s šesterimi risjimi očesi in ravno toliko

krepkimi rokami, to prav natanko vem, kako se temu grofu Antoniju ne bo posrečilo, da bi tega mojega Pepota drugič poslal v Afriko tiste ribe lovit.“

„Moj stric je, oče!“

„Da, to je dečko, ali to ne sme biti uzrok, da bi mu izpregledoval in prizanašal, kajti baš zato, zato, ker je bil bližnji sorodnik materi, je umor dvakrat zločinski in moral bi se dvakrat maščevati. Moje želje ne gredó za srebrom in zlatom. Dobro pogojenega strela se bolj veselim, ko vseh bonans in zlatih rudnikov sveta. Ta „zlata dolina“ pa je tvoja last, ki ti jo le po umoru tvojega krušnega očeta preporno delajo. Ako češ zlatišče imeti, sva zraven jaz in Pepo. Don Arečiza s vsemi svojimi osemdesetimi ljudmi vred ti ga nima vzeti. Konja svojega pa le pusti, zakaj — —“

„Konja popustiti? To je, kakor bi že naprej se vsega odrekel!“

„Daj si dópovedati, da srednji lovec res skoro nič ne premore brez konja. Ljudje boljše rasti pa s svojimi nogami veliko boljše napredujejo nego na hrbtu živali, ki potrebuje mnogo časa, skrbi in ozira in ki se po sledu konjskih kopitih lahko izda. Ako se odločimo, da pojdemo za odpravo v Apačevino imeli bomo opraviti z dvojnim sovražnikom. No, potlej smo pa tudi možje, da —“

Govoreč skoči Rrdoles kvišku. Strel je počil, in krogla je prasnila mimo Fabijevih las.

V eni minuti stojé že za bližnjo grmovino. Prežé in poslušajo. Slišijo kopitanje proč hitečega konja.

„Ta je bila vam namenjena, Fabij!“ reče Pepo.

„Gotovo je tisti Kučilo, ki ga je poslal don Estevan, naj me izsledi!“ reče sledovnik silno srdit. „Pojdem — —“.

„Stoj!“ de Kanadčan. „Najprej misli, potem delaj! Mož je bil na konju. To je gotovo znamenje, da so odpotovali. Le most drži čez reko. Don Arečiza bo tam čakal na tega zavratnega morilca, potem bo pa morda most razdejal. Pepo, midva udariva naravnost skozi grmovje, ti Fabij pa človeka jahaje preganjaj. Ti imaš ovinek, in tako bomo vsi ob enem tjakaj dospeli. Naprej!“

Fabij odveže laso, zajaše, ter odjezdi. Vse to je bilo delo enega trenutka. Zmečkan in polomljeno listje, majhne ravnokar odlomljene vejice, kopita na tleh: vse je izvedenemu očesu nedvomljivo kazalo, da ima preganjanca pred sabo. Prijezdši na peščeno pot, v mnogih krivinah k mostu držečo, določno izpozna, da je bil več nego li en jezdec. Zdajci popusti uzdo, izpodbode konja z ostrinama svojih ostrog v boke ter leti po težavnem svetu hitro kakor misel.

Kučilo je mislil, da svinčenka njegova je gotovo zadela svojo žrto, ter se je bil iz strahu pred strašnima lovcema hitro iz strahu pobral. Predaleč je že bil, da bi ga bil mogel Fabij doteči, ki je viharil naprej. Že se čuje šumenje reke v gozdu, preglašujoče hrupno kopitanje njegovega konja, in zdajci je slišati sredi bobnenja tudi človeške glasove.

Fabiju je vrela kri. Ponovljeni umorski poskus je odstranil iz njegovega srca vsaktero milejše mišljenje. Čutil je le eno misel, da sovražnike dohiti, razdrobi. Na njih prevažno število niti mislil ni.

Zadnji grm preskočivši, in blizu reke dospevši, vidi prizor, ki je njegovo ljutost izpodbol do najvišje stopinje.

Kakor smo že rekli, je bil čez reko most narajen iz dveh na pol otesanih debel, segajočih z enega brega na drugi, med kterima se je srdito penil Salto de Agua. Konca teh hlodov, kterih širokost je bila le tolika, da je mogel konj črez iti ter nista bila z ničemur pritrjena v zemljo, temuč sta ležala na goli skali. Nekaj trdnih možakov je moglo ta most razdreti in prehod onemogočiti, ker visoka bregova sta bila predaleč vsaksebi.

Ta trenotek, ko je imel Fabij skočiti na most, potegnili so od jezdecev gonjeni konji hloda. Isti hip presekaajo lase, in hloda z žvižgajočimi lasi zagrmite v reko, da se voda visoko zapeni.

Fabij krikne kakor obdivjan. Arečiza ga je videl. Tudi on se je razkačil, da je sledovnik drugič ušel njegovemu naklepu.

„Sennor, vrag sam varuje tega človeka! Dobro sem videl, da moja krogla je — —“

Obstane. Saj drugim ni bilo treba vedeti, kaj je kovaril z Baraho in Oročejem.

„Pojdite sem, sennor Tiburcio!“ roga se Arečiza. „Gremo pa skupaj bonanso iskat!“

Fabij videvši podrti most, okrene konja. Žival je sopihala pod njim, tudi jezdec se je tresel prevelike vznemirjenosti.

Nadlegujočo puško spusti na tla, potegne nož, obrne konja, ter jezdi do gorovja nazaj, da bi reko prekoračil v velikanskem zaletu. Visoko dvigne uzdo, vzravna se v stremenih, udari z ostrogami, ter zleti kakor pšica proti reki.

Strahoviti podjetljaj se ni imel posrečiti. Konj se splaši zagledavši penečo globočino, vzpne se in obrne.

„Boji se mladič. Žugati zna, a jezdit ne!“ kliče don Estevan.

„Sennor Arečiza, kaj imate s Tiburcijem?“ vpraša pošteni Diaz, ki tega prizora ni mogel razumeti.

„Le zasebno malenkost, ki vas nič ne briga!“

„Toraj ga pustite, naj mirno gre. Nemogoče je, semkaj priti, in z vašo zasrambo ga tirate v gotovo smrt.“

„Naj pa utone, če neče pustiti!“

Fabij je bil konja drugič obrnol, da drugič poskusi zalet. Arečiza je videl smrt zaničujočo odločnost v mladem licu. Opazil je, kako je kvišku dvignol nož, da ga konju v vrat zasadi, hoteč ga z bolečino izpodbosti do največjega napora.

„Saj se res ne šali. Zlodej res gre! Kučilo, Baraha, Oročej! ustrelite ga!“

Mahoma so namerjane tri puške na Fabija.

„Stojte! kdor strelj, je mrtev!“ zagrmi mogočen glas, šumenje voda preupivši.

Rdoles pa Dormiljon sta bila na mesto prispela, ter stala z vzdignjenima puškama tostran brega. Takoj se pobesijo puške treh banditov. Predobro so znali, da ‚Orlun‘ uresniči svojo pretitev.

„Nazaj, Fabij!“ kliče Kanadčan; „sicer si izgubljen!“

„Fabij!“ odmeva v notrini Arečizini. Izpoznala sta se Fabij, Pepo!“

Rdolesovo svarilo je bilo prepozno prišlo. Napetih žil leti konj proti reki — — strašanski skok — —

dosegel je s vsemi štirimi ono stran. Toda zob časa je bil razglodal, razdejal kamenje. Odruga se. Krik strahote iz ust obeh lovcev, krik veselja iz ust don Estevana — — Mož in konj se pogrezneta, strašno ropotajoča, v valove, ki se zgrnejo nad njima, katerih žrelu uiti ni bilo mogoče — —

Otok v reki Gili.

Onstran tubaškega sveta leže neskončne planjave, ki ločijo Mehiko od Zveznih držav, znane le po neizvestnih, pustolovskih poročilih lovcev in gambusinov.

Skozi en del se vije reka Gila pod najraznejšimi imeni s svojimi pritoki. Izvira v najdaljnejših gorah na severu, pretekajoča neizmerne daljave peščenega sveta, na kateri širini ni videti nijednega drevesa. Suhoto in tišino teh krajev prečijo le po deževnici izvotljene jame, ali ta voda ne rodoviti, ona pustoši. Kamenita tla kažejo potniku strme prepade, ter izsušene struge, ki potujočega zavirajo, njemu in konju ne nudijo nikakoršnega živeža in napoja. Bivol in damnik bežita iz teh puščav, kjer le nerada raste tenka trava, ki ovene, še preden se je razvila. Indijan se kaže tudi le tedaj, kadar prestande pekoči veter, ki večji del leta žgoče prepihava te pustote.

Le ob vodi je opaziti nekaj siromašnega, borega, divjega, skoro nejevoljnega rastlinja, širečega se je po nižavi, ki je prerilo do medvodnega jezika.

Bilo je okolu štirih popoldne, o času, ko veter ohlajeva, da ne piha več kakor iz goreče peči.

Poslavjajoče se solnce na zapadu je metalo žarke poševno, in tenki beli oblaki, rožnobarveni, so se počasi vlačili po nebu.

Visoko v zraku je plaval vzletni orel, sam, skoro perot ne gibajoč.

Iz visočine, v kateri je plaval kralj tičev, moglo je njegovo ostro prodirno oko ugledati razne človeške stvari, raztresene po tleh puščave — — nekatere bolj skupaj, druge tako vsaksebi, da druga druge ni mogla opaziti, le on sam jih je videti mogel.

Ravno pod njim se je širila krogovina, obdana od nerednega mladja, obstoječega v velikih ostrobodnih kaktusih, trnovih nopálovkah. Nekaj dreves železnjakov se je mešalo z umazanimi bojami kaktusov in nopálovk.

Ta kroglina iz rastlinja obstoječa, imela je na eni strani majhen grič zgoraj ves ploščat. Okolu te naravne trdnjave raztezale so se apnene plasti, peščene stepe, in vrste višavic, ki so bile videti v tem peščenem morju kakor trdni valovi.

Četa ljudi, kakih šestdeset jezdecev broječa, je bila odsela v tej okrožini od rastlinja storjeni. Konji so se dimili kakor po kakem brzoletu. Slišati je bil zmedeni šum človeških glasov, hrzanje konjev, zvenenje in žvenketanje orožja vsake vrste. Sulice s plapolečimi zastavicami, muskete, karabinke, dvocevke so bile še za sedla privezane. Nekteri jezdeci so oskrbljevali konje, drugi so polegali po pesku v pičlo senco kaktusov, misleči pred vsem na počitek, kajti v pekočem solncu vročega pasu otrpnejo udje prav kakor od mraza na severu.

Bolj zadaj se prikažejo obloženi osli in mule, stopajoče na počivališče. Še bolj zadaj so videti

težko obloženi vozovi, okolu dvajset, počasno se bližajočih, ker jih vozijo mule.

V pravcu, v katerem so hodili ti ljudje, videlo je na nebu se zibajočega orla oko razna trupla človeška in živalska, ležoča po suhi planoti, utrujena, zaprašena, kažoča nevarni pot teh pustolovcev, tvegajočih vse, tudi življenje, da bi dobili bonanso od Kučila prodano Estevanu Arečizi.

Ko mule z vozovi na počivališče dospó, nastane hipoma zmešnjava; trpela je le nekaj minut. Brž so bili vozovi izloženi, mule izprežene, konji izsedlani. Na to povežejo vozove, oje proti ojesu, z verigami, znašajo sedla, ter je nagrmadijo v praznine in med kolesa vozov: vse je imelo izgled čvrste neuzetljive zgradbe.

Sredi tabora so vezali živali za vozove, devali kuhinjsko posodo poleg sušinja, ki so ga sabo pripeljali.

Postavijo tudi poljsko kovačnico, in zdajci je odmevalo naklo udarcev kladiva, ki je delal podkove in šine.

Bogato opravljen jezdec, čigar oprava je mnogo trpela od prahu in solnca, je še sam sedel sredi tabora. Njegovo oko je preskrbno preletavalo na vse strani. Sedel je na krasnem lisecu. Ta edinec je bil don Estevan de Arečiza, vojvoda Medinski.

Nekaj mož je delalo šotor na griču, ki je tabor gospodaril, drogove zabijaje in platno črežnje razvijaje. Ko je bil šotor dogotovljen, odsede tudi jezdec, ter stopi pod hladno ruho.

Vse te priprave so trpele komaj pol ure, tako so bile proste in polajšane po navadi in po dobrem nazoru.

To je bilo, eno, kar je mogel videti orel.

Od tega taborišča dalje proti vzhodu, pa daleč za stepinimi griči, vzdigalo se je iz peščave veliko gosto lesovje obstoječe iz gumijakov in železnjakov. Drugačih dreves te puščave niso trpele.

V senci tega lesovja ustavila se je druga četa jezdecev. Ali todi ni ne vozovnih ogradeb, ne tovornih živali. A to še ni edino nasprotje, razlikujoče to četo od druge. Krdelo to je še enkrat tako močno od prvega, ima namreč okolu 120 mož Indijanov. Njih obrazna barva spominja na florentinski bron. Eni so skoraj goli, eni imajo kratke usnjate predpase, vsi pa vihrajoče čope iz orlovega perja; lica so si bili naslikali s svetlo cinobrina pa žolto barvo, in z divjega čudnega okrasja njihovih konjev je lahko izpoznati, da so na vojnem potu.

Petero teh sinov divjave, brez dvojno glavarji, sedelo je resno okolu ognja, netenega po indijanski tako, da od daleč ni bilo poznati ni dima ni plamen. Velika dolga pipa, ki ima pri takih indijanskih posvetih veliko imenitnost, je krožila od enega do drugega. Usnjat ščit, čigar kraj je obrobjen z gostim perjem, dolga sulica, makanal (t. j. nekak ubojni kij), pa glavoreznik (t. j. nož, s katerim Indijanci oglavnico režejo) to je bila vsa oborožba teh glavarjev.

Nekoliko proč od njih držala je petórica vojakov konje glavarjev. Lepe živali, ognjevite, so jedva brzdati. Osedlani so s čudnimi lesenimi sedli, prevlečenimi z neustrojeno kožo in neustrojeno lisičina lepša jim križe.

Neki glavar, pipo dostojno naprej dajoč, pokazal je némo s prstom proti zapadu na neko piko na obzorju.

Evropejčevo oko bi bilo tam opazilo le rujavkast oblaček, toda bistri vid Indijanov je predobro videl bel stop dima, vzdigajočega so iz tabora belih, in v zraku napravljaajočega ta oblaček.

Ta hip pride sel brez dvojno s prevažno vestjo, kajti vsi vojaki ga obdado.

Sel stopi k glavarjem.

„Starešina očetov naših me je poslal, da izumim pot belih mož, ki so prišli v deželo rdečih vojakov iz uzroka, ki ga še ne poznamo. Tamkaj — ter pokaže na oblaček — so se utaborili, po številu petkrat toliki, kolikor ima leto mesecev, z vozmi, konji, osli, mulami. Tam pa, kjer nikakoršen ogenj ne gori — pokaže proti reki — so trije bledoličniki na „zelenem otoku“, veliki po rodu, kakor stari praočetje rdečih mož, ki leže v grobu tisoč let.“

Najstarejši glavarjev mirno puha dim skozi nos, poda pipo sosedu, ter veli selu, naj poedino opiše one tri može.

„Videl sem moža, velikega, širokega, kakoršnega še nikogar nisem videl, višjega od mene za dve glavi. Oko ima otročje ali postava je medvedja, in deset vojakov ga sèvladati ne more.“

Neverjetno mrmljanje se oglasi med poslušateljstvom indijanskim. Glavar migne, in tiho je zopet.

„Le en sam bledoličnik je, ki ga deset vojakov na tla ne obori. Njegova krogla pogodi švigajočo lastovko, njegova pest onesvesti bivola, in glas mu je kakor grom o polnoči. Živi daleč v deželi Sivusov proti severu; še nikdar ni stopil v kraje Komančev, rdeči možje mu pravijo Orlun, to je veliki orel.“

„Moj sin, popiši drugega!“

„Drugi bledoličnik ni tako visok in tako močan, vendar višji in močnejši nego možje Apačev. V njegovem očesu žari ogenj, v njegovi nogi hitrost jelenova, njegova roka je spretna kakor kačji jezik, ki mirovati nikdar ne more.“

„Iz katerega kraja so prišli ti bledeličniki?“

„Obraz imajo človeka proti polnoči stanujočega.“

„Moj sin, nariši tretjega!“

„Ta ima lice južnika, mlad je kakor žarki jutranjega solnca, a lep kakor skvó v novem vigvamu vojakov. Glava njegova je višja od moje, njegova moč in ročnost kakor pantrova v pragozdu. Govoril sem.“

Sel odstopi.

Na to sledi molk nekterih trenutkov, v katerih so si pipo predavali prav marljivo. Za tem veli starešina svojim štirim „bratom“, naj povedó svoje mnenje. Dvigne se drugi. Ta je bil človek visoke rasti, temnejšega obraza nego drugi, okolnost, ki mu je privedla ime Črnotiča, to je črnega tiča. Bil je veličastna postava, ko je ustavši govoril.

„Šestdeset poletij je oživiljalo moje oko in šestdeset zim je grbančilo moje čelo, a nikdar še nisem videl, da vlada prijateljstvo med belimi od severa in med bledoličniki od poldana. Oni trije možje na otoku ne spadajo k vojakom, ki tam na zapadu netijo velik ogenj. Sovražni so jim in rdeči sinovi travane pošljejo naj k njim, da pridejo semkaj ter se z nami borijo proti ljudem z vozovi. Črnotič, glavar Apačev je govoril.“

Dvignejo se še drugi po vrsti, toda nobeden ne potrjuje Črnotičevega mnenja. Njegovo mnenje se

zavrže ter sklene, da se pošlje večji oddelek nad tabor, manjši pa nad trojake na otoku.

Četrt ure preteče in sto mož se dvigne zoper tabor, drugih dvajset najiskušenejših vojakov, koprnečih prelitih kri treh oseb, pa odrine proti otoku.

To je bilo drugo, kar je mogel videti orel.

Na jugu od teh dveh taborov, in sicer tako, da sta s tem krajem sestavljala trokot, stal je sredi Gile majhen otoček, zavrt v lahno meglo. Todi teče Gila, po bregovih obsenčena z drevesi in grmovji, od iztoka proti zahodu, uro pod otokom se razdeli, delaje veliko razvitje, po eni strani mejoče s pogorjem. Gosta megla je pokrivala ta grič; le božje oko bi bilo moglo predreti ta parni zastor, kažoči se v tem živejših barvah nebomodrih in modričastih, čimbolj se je solnce nagibalo k obzorju.

V tej vilavi, zavzemajoči skoro dve četrtni milji prostora, nekako v enaki daljavi od pogorja pa od razvitja reke, bila je „zlata dolina“, kakor je ta kraj krstil Markos Areljanos.

Velike trepetlike in mogočne vrbe so rastle ob bregovih reke, streljaj od imenovanega otoka. Drevesa so stala tako blizu vode, da so njih korenine prodirale skozi tla v reko ter se v vodi napajale. Odprti prostor med drevesi je bil zadelan z bičjem, ločjem, trsjem, protjem in drugim rastlinjem. Otoku nasproti je bila precej velika, vsakega rastja skoro gola planjava.

Ta pot so izhodile bivolov črede ali kopita divjih konjev, ki so semkaj k bregu pit hodili. S tega otoka torej je bilo moči razgledati vso ravnoto.

Otok se je bil naredil prvotno od dreves in debel, ki so se s koreninami in vejami zaplela in

v strugi obtičala. Priplavala so druga drevesa, ki so v ta se zagrabila. Nektera so imela še perje, druga so bila zdavnaj že usehnila. Ker so se bila z vejevjem in korenjem trdno zamotala, so bila kakor nekakošen plav, čemur pa je bilo treba mnogo let. Suha trava, gosto bilje, katero so valovi natrgali ob bregovih in semkaj pripluli, zamašila je bila že davno vse te kote in praznine plavove. Prah in pesek, ki ga je veter iz daljnih krajev semkaj zanesel, je to travo in bilje polagoma kakor s skorjo pokril, iz tega je sčasoma postal nekak trden svet, okolu ktereга je bilo pognalo visoko trsovje, da je bil otok prav gosto zeleno obrobljen.

Ta rob je obsegal kakih trideset do štirideset četrtnih črevljev prostora, z veliko in sočno travo pokritega. Ležeč ali klečeč človek, naj je bil sicer še tako visok in močan, je izginol za tem mladičjem inzelenim vrbovjem.

Za tem robom kakor zastorom so ležali trije možje. Dva sta spala, a starešina, nabito puško zmeraj v velikanski pesti držeč, je skrbljivo bdel.

To je bilo tretje, kar je videl orel.

Sklepati iz poročila indijanskega poročnika o treh na otoku bivajočih belih, niso ti mogli biti nobeni drugi ko Rdoles, spač in Fabij.

Poslednji se namreč vkljub prenevarnega padca ni ponesrečil v vodi Salto de Agua. Padšemu v valove je le konj poginol, in ker je bil Fabij izvrsten plavalec, in sta mu prijatelja hipoma na pomoč pri-tekla, mogel se je rešiti, seveda le z naporom vseh svojih močij.

Don Estevan de Arečiza je bil takoj zapustil kraj s svojimi izpremljevalci, boječ se krogel

tigromorcev ter meneč, da se je mladi sledovnik vsekako pogubil.

Trije zavezniki so morali narediti velik ovinek, kjer so mogli reko prebresti in na ono stran pri-speti. Brodeči so mnogo časa izgubili in ko pridejo v Tubak, je bila odprava že celi dan na potu iz Tubaka dalje.

Trije tovariši prodadó v Tubaku tigrovi koži in pumino, oskrbé se z vsem potrebnim ter jo mah-nejo za njimi.

Fabij se je kar naenkrat izpremenil iz borega konjekrotivca in sledonajdnika v moža, imajočega najutrnjenejše pravice na bogastvo, čast in službo; toda narava mu je bila preenostavna in prezdrava, da bi se dal slepiti takim vablјivim izgledom. Imel je dve nalogi izvršiti: kazniti morilca svojega kruš-nega očeta, pa predstaviti se grofu Medijanskemu, da mu v spomin pokliče smrt svoje matere. Umoriti ga ni kanil, to je na tihoma sklenil.

Kaj da bode storil z bonanso, gledé tega sam s sabo še ni bil na čistem. Kako neki bi mogel biti? Saj je moral svoje dejanje uravnati po okol-nostih, zdaj še tako oddaljenih, da jih ni mogel kar nič razznati.

Vse drugače pa je v svojem srcu mislil Pepo. Še nikdar nikogar ni tolikanj črtil ko tega grofa Antonija Medijanskega, zato je bil trdno sklenil, če mu v roke pride, da živega ne bo izpustil. Grof naj se mu pokori za grizenje vesti, ki ga je pekla za-radi grofičine smrti toliko let do današnjega dne.

Kar pa zadeva Rdolesa, ni imel druge želje, nego koristiti zvestemu Dormiljonu in ljubljenemu Fabiju. Ukljub svoji zunanji neotesanosti je nosil

vendar zvesto in dobro srce, skoro pobožno dušo, in ravno ta pobožnost, ki je prešinjala najglobočje njegovo bitje, kazala mu je zločinstva don Estevanova v ostudni in kaznivi svitlobi, česar nasledek je bil, da se on, ki je poskusil toliko človeške prevare, zdaj ni bal, zaslužen kazni izvrševati s svinčenko.

Ti trije niso šli iz Tubaka po različnih sledih naravnost za karavano, temuč so se držali zmeraj bolj na strani; ali dobro so pazili na vsako mesto, kjer je odprava taborila.

Mnogoštevilna družba odprave je po jediščini in po indijanskih napadih izgubila dvajset svojih členov, še preden je dosegla ono Zlato dolino. Trije lovci pa, kakor jih je bilo malo, so doslej srečno odhajali vsaki nevarnosti, ker svota njih poguma in bistrovida, njih izkušnje in drznosti je za mnogo preseerala ono odpravnih ljudij.

Vedeli so trojaki, kje tabori danes karavana, slutili so nevarnost, zavoljo bližine Indijanov ter so bili sklenili, da bodo čez noč ostali na otočku, kjer so bili ovarovani vsakega nenadnega napada.

Seveda, tega pa niso bili opazili, da je ravno tačas k reki prispel apaški ogleduh, ko so se slačili, da na otok priplavajo, in da je natanko videl vsako njih kretanje.

Pepo in Fabij sta legla spat, in Pepo se je še le vzbudil, ko je bilo solnce na obzoru.

Rdoles, ki je bil stražil, pripravi zajutrek. Okrepljeni sklenejo, da pojdejo za karavano. Napravljajoči se na pot, naenkrat obstoji Rdoles, pa veli: „Počéni otrok, počéni! Skrij se za šibje!“

Hipoma leži trojica na tleh.

Izprva je bilo moči videti le tri Indijane, polagoma pa se jih dvajset pokaže na obzorju. Eni so bili oboroženi s kopji, eni so vihteli iz usnja spletene lase v zraku, vsi pa so glasili se z onim kričanjem, s katerim znanijo tako svojo radost kakor svojo srditost.

Pepo prašaje pogleda Kanadčana. Razločno govoreč kimljaj mu je odgovor.

„Je-li to resnični lov, ali samo zvijačna igra, Rdoles?“

„Hm, počakati moramo, Pepo. Pač ne vem, odkodi bi mogli rdečniki znati, da smo mi tukaj. Mi jim nismo šli pravit.“

Tiburcio, sam dobri jezdec, gledal je s pravo naudušenostjo jahaške vrline teh neprestrašljivih lovcev. A previdnostna pravila, katerih so se morali držati ti trije prijatelji, da se odtegnejo očesu Indijanov, so jim uzela velik del tega sijajnega in groznega igrokaza indijanskega lova.

Travana se je hipoma izpremenila v pozorišče hrupa in zmešnjave. Izmed dveh valovičastih vzdiglin prijaše jezdec, za Indijane ne vedevši, ktere ga pa so trije zavezniki takoj izpoznali za belega.

„Santa Laureta! bledoličnik!“ vzklikne Pepo. „Vsekako je poizvednik Arečizin, ki naj se po tem kraju nekoliko ogleda. Za vetrom je in rdečih ni mogel slišati. No, vidiš, so ga že ugledali. Pazi Fabij, izgubljen je!“

Bilo je, kakor je Dormiljon dejal. Prišel je bil, nič hudega ne sluteč, počasi skozi dolinico, divjaki pa so mu bili za hrbtom naredili krog, da ga ujamejo.

Zdaj jih belec zagleda. Razločno je bilo videti, kako je strahu strepetal, na to pa obzor motril, iskaje si izhoda. Izprevidel je, da sovražniki so

razen ob reki povsodi ter zdirja tjakaj. Toda konj njegov je bil ali preslab ali pregan; dirjal je počasno, polokrog za njim pa se je hitro zoževal. Kakih trideset korakov od brega dohitel ga je najpredniši divjakov, vrgel mu laso okolu vratu ter ga s konja potegnil.

Indijanec ta je bil temnejše barve nego drugi in njegovo peresno okrasje je kazalo, da je izmed glavarjev. Bil je Črnotič.

Trije lovci so bili še skriti za otokovim robom.

„Rešimo ga!“ reče Fabij.

„Prav! Uzemita svoje puške, pa ne strelita poprej, preden vama ne rečem,“ reče Rdoles.

Indijani so bili belca dotekli, in osvobodili ga lasa. Zdajci glavar migne. Pet njegovih ljudij odsede, da ujetnika trdno primejo. Črnotič potegne nož, njegov konj pa je stal, kakor soha.

„Čuka!“ dé Rdoles, „pri živem telesu ga bodo razglavokožili. Glavarju daj kroglo, ravno palec od ušesa memo, Pepo!“

„Zakaj pa ne v glavo?“

„Človek je ter ga ne smemo ohladiti, preden ga nismo posvarili.“

Strel počí v trenutku, ko se je imel zgoditi obrez. Krogla žvižga prav za palec memo Črnotičeve glave, ali glavar ne pokaže niti najmanjšega strahu ali iznenadenja ter ostro in poizvedno pogleda na otok.

„Santa Laureta! saj je vedel, da smo tukaj!“ meni Pepo, svojo puško nabijaje.

Divjak dene roke na usta kakor govorilo ter kliče na ono stran:

„Beli možje naj ustanejo, da more govoriti ž njimi veliki glavar Apačev!“

Rdoles se vzravna kvišku po vsi svoji dolgosti in zadovoljni smehlja mu se prikaže okolu usten, videvšemu, da je Indijan par korakov ustopil, čudeč se njegovi velikanski rasti.

„Kaj mi rdeči mož povedati ima?“ grmi Rdoles v svojem kontrbasu na ono stran.

„Je-li beli mož glavar; morem ž njim govoriti, ali naj ž njim govori kdo izmed mojih rdečih mož?“

„Beli mož je kralj v gozdu in knez v travani. Ne bo govoril z nobenim prostim Indijanom. Dovoljuje pa glavarju Apačev, da sme govoriti z njim!“

„Čemu strelja moj brat na moje rdeče sinove?“

„Čemu brani moj brat mojemu belemu sinu, iti kamor hoče?“

„Ta bledoličnik ni niti brat niti sin velikega kralja iz gozda. Knez travane prihaja od polnoči, bledoličnik pa od poldna.“

„Prav je govoril, vendar zabi, da vsi bledoličniki so si bratje. Ujetnika torej izpusti, da glas moje puške zopet ne govori!“

„Apač se ne boji tega glasú: vojaki od poldna pa bežé pred njim.“

„Je-li hoče moj rdeči brat slišati moje ime. Rdeči možje, kakor širna je travana in kakor daleč sega pogorje, pravijo mu Orlun. Je-li moj brat slišal že to ime?“

„Slišal ga je!“ odgovori Indijan, ne mogši pri-tajiti gibljaj spoštovanja.

„Po takem bo rdeči moj brat tudi vedel, da Orlun je pravičen in prijazen.“

„Glavar Apačev oslobôdi ujetnika.“

Glavar migne, odjezdi nazaj, da pride iz strela. Nož nekega Indijana bliskne okolu glave ujetnikove.

Kanadčan vzdigne svojo puško. Divjak se zgrudi z razbito glavo. Deset klin zablíši ob enem. Pepo in Fabij ustrelita in dva Indijana se zgrudita.

Rdoles je bil zopet nabil.

„Teci!“ zaupije z močnim glasom belemu, bivšemu sicer brez vezi, toda smrtnega strahu trepetajočemu ter ob enem ustrelí četrtega skozi oko, tako da je imel beli zdaj prostora proti vodi bežati, in pod varstvom treh pušek bi bil gotovo prispel do otoka. Ves zmeden pa jo krene v stran, kjer mu je konj stal, umakne sebe in Indijane iz strelne daljave treh lovcev in v malo trenutkih je ležal od lasa zadavljen in oglavokožen na tleh.

Divjaki zaglasé živce pretresajoče tulenje.

„Santa Laureta, kako je bil ta človek bedast! Zdaj smo zabadava podali se v nevarnost.“

„Ne, Pepo! Tudi nas bi bili poiskali. Le poglej, kaj delajo!“

„Šest divjakov ostane, drugi odjezdijo proč.

„Po svoja strelila gredó, ki so ja odložili, ko so jeli konje loviti.“

„Mislim, da nam bo prestajati pravilno oblego,“ pristavi Fabij.

„Gotovo, dečko moj, s pota jim ne gremo,“ dejal je Rdoles.

„Zdaj imamo še kratko premirje. Postaviti si moramo ogradbo, ki se more kroglam in strelicam bolj protiviti nego-li ta vedno se premikajoči trsovni listovni rob. Gotovo pojdejo čez reko, da nas napadejo od dveh strani. Zato naprej, le naprej!“

Bregu, na katerem so se bili Indijani pokazali, nasprotna stran otokova je bila zadostno ovarovana z velikanskimi koreninami, ki so v zrak štrlele

kakor španski jezdeci ali pa kake ogradbe. Toda ona, proti Indijanom obrnjena stran otokova, s ktere je bilo najprej napada pričakovati, je bila varovana le z obrobkom sicer gostim a ne trdnim, ki ga je delalo trsovje in mlado vrbičevje.

Dobro, da je imel Kanadčan izredno močne roke. S pomočjo svojih tovarišev je na obeh koncih otokovih, ležečih v smeri reke, odtrgal velike suhe veje in pa debela, šele v kratkem napravljena. V nekoliko minutah so krepki in spretni lovci s trdno zgradbo utrdili najslabšo in najbolj izpostavljeno stran otoka, ki je braniteljem otočka mogla prihraniti več nego eno smrtno rano.

„Vidiš Fabij,“ reče Rdoles, „za temi debli si tako varen, kakor v trdnjavi iz samih kamenov sezidani. Ti boš edino le izpostavljen kroglam, ktere bi pošiljali z dreves dolu na naju. A midva bova že storila, da ti rdeči vrage do vrhunca ne bodo prispeli.“

„Le pazite. Ples se bo skoraj začel!“ meni Pepo.

Treba je bilo zdaj oči imeti odprte. Površina reke, vrhovi na bregu stoječih trepetlik, celo obrežje s svojim bičevjem, nič ni smelo uiti opreznemu popraševanju lovcev, kajti ura s svojimi mnogimi nevarnostmi se je bližala.

Polagoma se je nočilo, in na bregu stoječi grmovi so jeli dobivati one šarovite oblike, ki jih negotova svitloba mračenja daje predmetom na deželi.

Zelenota dreves je prehajala v mrzlo črnoto, ali ti trije lovci so imeli ostro oko Indijanov in pri toliki pazljivosti, ki so jo očitali, pač ni bilo mogoče zmotiti vajene čute.

„Pepo,“ vpraša Rdoles tihotno, „ali se tebi ne zdi tudi, kakor bi bil tisti grm tam-le“ — pokaže

s prstom skozi ločje na vrbov grm — „drugo podobno dobil in se povekšal?“

„Da, jaz pravim tudi tako,“ odgovori nekdanji stražar Pepo. „Grm nima več poprejšnje oblike. Pa mi ti povej, če ne vidiš, da je tretji grm odtodi, navzgor šteti, perje pobesil?“

Pa res! Nima jih pokoncu kakor grm, ki ima korenine.“

Fabij se zdaj oglasi: „Ali ne vidite grma tamkaj med vrbo pa med trepetliko, ki pred desetimi minutami gotovo še ni bil tam?“

Trije streli počijo, trije smrtni kriki se oglasijo, katerim sledi mnogoglasno srdito rjutje. Umetni grm je bil izginol, druga dva pa sta zauzela svojo prirodjeno podobno.

Zavezniki ležejo znak, da zopet nabijejo. Za odgovor na tri mojsterske strele prileté na otok krogle in pušice, ki so pa razpršile le nekoliko perja in mladih rastlik.

„Zdaj jih je le še trinajst. Pazite, otroci! Vidim, kako se pregibajo listovi trepetlike, veter gotovo ni, da bi bil tega kriv. Brezdvojno je kateri izmed teh nagajivcev, ki se je gori splazil ali pa leze šele gori.“

Na drevesu, ki ga je bil omenil Rdoles, zdajci bliskne, trešči — in krogla prileti v drevo na otoku.

„Štanta Laureta, ta grdun ti streli daleč memo!“ dé Pepo, cev svoje puške naslonivši med trsje. „Videti ga ni moči; ali še enkrat naj mi izproži, pa bo po njem.“

Preteče nekaj minut, preden Indijanec zopet nabije, na to pa zagrmi Dormiljonova medvedomorka, ko se na drevesu zopet zabliška. Le tisti trenotek,

ko je sovražnik strelil, je pokazal goloto, in ta hip je bil Pepotu zadosten, rdečkožnika pogoditi. Indijanec se je trkljal od veje do veje kakor sad, ki ga toča udari.

Divje rjutje se oglasi tako strahotno, da je bilo treba železnih mišic, pri tem strašnem zavijanju strahu ne trepetati.

Fabij se okrene gori proti reki, tuljavo svoje puške predejavši v vilice posušene veje.

„Le pazite, enega bom plavati naučil!“

Nekaj sežnjev nad otokom in prav blizu brega je bil kamen, ki je molil dva črevlja visoko iz vode. Fabij je bil videl, da je Indijanec, kakor bi trenil, skoči dolu za kamen. Izza onega stojišča mogel je dober strelec, ker je bil otočni plav navzgor in navzdol slabo zagradbán, veliko škode narediti.

Fabij se je držal mirno. Čakal je, da ujame četudi najmanjše zadelo. Divjak privzdigne glavo, Fabij pritisne petelina in zdajci se zvrne rdečkožnik v čelo zadet in voda ga odnese memo otoka.

Tudi zdaj se glasi prav nepopisljivo kričanje. Divjaki so morali pač biti v strašni razkačenosti. Toliko so imeli že izgube, uspeha pa niti najmanjšega.

„Je-li grdeži mislijo, da nas bodo s svojim krdejskim tulenjem premotili?“ grozi se Kanadčan. „Saj jih je le-še enajst mož. Ah, ko bi mogli mi tako storiti, da bi jih čez vodo privabili, še eden bi ne ostal, ki bi v vas nesel poročilo o pobitju.“

„Ha, stojte, jo že imam!“ pravi na to Kanadčan. „Če bodo mislili, da so nas pozadeli, gotovo bodo sem prišli po naše glavokožnice.“

„Ali to je jako nevarno!“

„Toraj dobro! Četudi. Najprvo pride na vrsto moja kučma; ena predrtina več jej ne bo škodila! Ne kričita pa ne, le tako majhen glas dajta od sebe, kadar pade.“

Kanadčan natakne svojo kapo na vejo, ter jo drži nad majhno odprtino med vejami storjeno. Indijani jo zapazijo. Dobro merjena krogla raztrga vejo, in na kratki zastok Pepov se oglasi na bregu oglušno kričanje.

„Res mislijo, da so Orluna poslali k njegovim očetom. Le počakajte, ‚veliki orel‘ vas bo vrabce, vse požrl.“

„Tam pleza nekdo na trepetliko!“ poroča Fabij.

„Prav tako, naj le, saj hočem tako!“ odvrne Kanadčan. Če se dobro pritisnemo k robu, ne bo vas videl. Mi moramo tako ravnati, kakor bi od nas kdo na sredi kaj iskal. Temno je že tako, da je z drevesa pač izpoznati postavo, drugega pa nič. Daj sem tvoj oprsnik pa tvojo kapo, Pepo, boš videl!“

Rdoles potegne viličasto vejo iz ogradbe, dene oprsnik črez njo, natakne kapo na vrh, ter porine to postavo proti sredi otoka. Mahoma se zabliška s trepetlike; krogla udari blizu postave, vendar pusti Rdoles, da pade.

Zmagodobitni krik se razlega po trepetliki.

„Že dobro, rdeči moj brat! Dva izmed nas sta že šla iz površja; pridite še po tretjega . . . Ko bi bil junak boljši strelec, ko bi ne bil že gost mrak, bi pač ne bilo smeti kaj takega se podstopiti, ker je pa . . . no, Fabij, daj sem svoj klobuk!“

Kanadčan dobi klobuk. Da sta ona dva njegov namen slutila, gotovo bi mu ga bila prečila. Orlun

se smeje tiho za-se, dene klobuk na glavo, ki mu je bil veliko premajhen, česar pa okraji niso dali izpoznati, vzravna se, ko je mislil, da je mož na trepetliki puško že nabasal. da se mu nekoliko pokaže. Pepo vzklikne strahu, kateri krik pa je zadušil dvakratni pok, eden s trepetlike in drugi sem od brega ter potegne Rdolesa nazaj.

„Santa Laureta, kaj ti je palo v glavo?“

„Kaj mi je palo v glavo? Zdaj mi ne bo nič več, kajti rdečkožniki mislijo, da so nas popihali vse tri. Je-li čuješ, kako ti satani ukajo in rjovejo? Seveda, merili so bolje, nego sem bil mislil: ena krogla mi je šla v rokav, druga pa, kakor vidiš, skozi klobukov okraj!“

Fabij je bil še bled od strahu, vendar si ni upal ničesar očitati predrznemu možu. Rdoles se malo otrese ter reče:

„Le pazite. Zdaj se bo vsula na nas prava toča samih puščic in krogel. Poznam te ljudi, ki bodo zdaj lepo sklenili, naša trupla do mrtvega postreljati.“

Prav je govoril Rdoles, ker zdaj so jeli Indijani streljati na otok, in to je trpelo skoro celo minuto. Puščice so švigale semtertja, krogle so odbijale kosce od debel in vej, pa nobenega teh treh mož niso zadele.

„Je-li ste videli? Zdaj bodo molčali, dokler mesec ne stopi nad vrhove dreves. To se bo zgodilo v treh četrt urah, in dotlej jim moremo pripraviti, česar potrebujejo.“

Po reki se je bilo tako stemnilo, da z brega ni bilo moči razločiti najmanjše stvari na otoku. Mesec, ki je bil že zgodaj na nebu in ki se je zdaj

vzdigal za drevesi in grmovji na bregu, je lovcem omogočal, da so mogli natanko razločevati stvari na bregu.

Lovci si narežejo ob robu otokovem suhega trsja, zmotajo ga, v obliko glavi podobno, ter napravijo s svojo obleko tri trupla, dejavši jih na travo, kakor bi bili mrtveci.

Mesec se vzdiga višje ter obliva s svojo mrlečo svetlobo plavni otok. Z dreves je moral vsakdo te podobe imeti za človeške postave. Lovci pa so med tem ležali za svojo ogradino, čakajoči kaj pride.

„Ali ne lazi tamle nekdo na vrbo?“ vpraša Pepo.

„Da,“ odgovori Fabij, „tako lepo bi ga bilo na muho vzeti, pa mu zrna pod kožo zapoditi, ko bi ne imeli drugih namer!“

„Le pustita jih, naj lezejo gori. Bodo že še tudi doli prišli!“

Z največjo opreznostjo se je vzpenjal Indijanec od veje do veje, dokler ni dosegel potrebne visočine, s ktere je mogel pregledati plavajoči otok. Tam je počenil na debelo vejo ter oprezno glavo pomolil iz vejevja. Ugledavši na tleh ležeče navidezne mrliče, kakor je bilo videti, ni bil iznenaden. Vendar je domneval, da bi utegnila biti še kaka zvijača, kajti ona trupla se mu niso zdela nič kaj človeška, ali saj ne popolnoma mrtva. Zato se Apač smelo s celim telesom premakne ter nastavi puško, na to odstavi cev svojega orožja in zopet pomeri. To pregibanje nekolikokrat poskušivši, se je uveril povsem, da so le mrličii na otoku. Mislil je, da bi bili prav gotovo nanj streljali, ko bi bil še kateri živ, in to svoje veselje naznanil je z glasnim zmagovitim krikom.

„Aha, riba prijema!“ smeji se Rdoles. „Črnotič sam je, ki bode gotovo obiskal bele svoje brate.“

„Z drevesa pleza!“ pripomni Fabij.

Med tem so morali pa Indijani vendar še nekoliko sumiti, kajti nastala je dolga tihota, da se ni čulo ne bev ne mev.

„Strašno radi bi imeli naše oglavine, pa si prav še ne upajo,“ pripomni Pepo, zdehljaj od dolgega časa pritajivši. „Santa Laureta, meni se je začelo zdehati, pa spanec me lomi kakor v Elančovih, kjer sem na tak način izgubil krasno službo!“

Toliko da je šepnil te besede, prikaže se na obrežju Indijan, kteremu je hitro sledil drugi in v kratkem je bilo naštetih deset postav, ki so počasi stopale v vodo.

„Brodili bodo, če jih dobro poznam, drugi za drugim,“ šepeče Rdoles. „Ti Fabij, vzemi si družega; Pepo, ti meri v sredo, jaz bom pa predzadnjemu dal njegov delež. Tako nas ne bodo mogli, ker bodo po presledkih ločeni narazen, naenkrat navrtati, in potem bomo laglje ž njimi pri kraju. Boj bode, mož proti možu.“

Vojak visoke rasti je prvi, Črnotič je. Drugi mu sledé, a s toliko oglednostjo, da njihova kretanja v vodi ne delajo niti najmanjšega šuma.

Glavar dospe do one globočine, ki ga je primorala splavati. Tri zaveslave so ga mogle k otoku prignati.

„Ogenj!“ zagrmí Kadadžanov glas.

Lovci se vzravnaajo, ob jednom počijo trije strelí in trije Indijanci izginejo pod vodo.

Pepo in Rdoles hitro vržeta puške za sabo, ter čakata boja, mož proti možu: toda Črnotič,

čuvši pok strelav, se je bil potopil, in njegovi ljudje planejo z besno naglostjo po vodi na obrežje.

Pepo opazi v neki daljavi neko črno, vznak plavajoče truplo, ki se je od vode gnati dalo k obrežju.

„Don Fabij, za božjo voljo, mojo puško simkaj! Črnotič je, ki se mrtvega dela, ter se pusti od vode naprej nesti!“

Pepo vzame karabinko iz mladeničevih rok ter pravi mereč:

„Zdaj bo moj rdeči brat plačal oglavek našega belega sina! Treskavec boječega Apača ne bo umoril, temuč vzel mu le moč roke, katero je vzdignil proti knezom travane!“

Mahoma se glavarjevo truplo potopi, ali se glava zopet na površini pokaže, zrak udihavat in zdajci mu zdrobi težka krogla medvodomorca desno pleče.

Tudi Rdoles je bil prijel za svojo puško. Videl je namreč, da se eden ubeglih bliža bregu skozi grmovje, da bi glavarja sprejel, ter izproži. Divjak je plačal svojo neopreznost s smrtjo.

Kanadčanova nakana se ni povsem obnesla, ker so bili Apači pobegli, namestu na otok priplavali. A izmed deseterih so morali trije pustiti življenje, in glavar je bil zaznamovan za vselej. Od dvajset napadnikov je bilo dvanajst ustreljenih, napadancem pa se niti las ni skrivil. Tolik uspeh se je mogel posrečiti le tako slovitima možema, kakor Treskavcu pa Orlunu, ki sta s kadečima se puškama stala kakor preteča bogova maščevanja, kterima noben smrtnik ulti ne more.

„Kaj pa zdaj, Pepo?“ vpraša Kanadčan.

„Najprej na suho, potem pa tjakaj!“

„Živelo jih je še ednajst in deset jih je šlo v vodo, kje je bil manjkajoči?“ opazi Fabij.

„Pa res dete moje! Ali je na bregu stražil, ali je — — je-li ne čujete konjskega kopitanja? je, kakor sem hotel reči: odposlan je bil po pomoč. Zdaj ni nič, da bi šli tja. Pojdita, bomo kaj jedli; to je najbolje, kar moremo zdaj storiti!“

Posedejo ter povžijejo, okolico ostro motreči, majhno jestvino obstoječo iz mesa na solncu posušenega.

Brezglasna tišina vladala je na okolu kakor, da je tišina pred viharjem. Mesec se vzdiga višje; čas prehaja, in mesec jame že zapadati, in vendar tihote ne moti še noben šum in iz nobenega znamenja ni moči izpoznati, da je človeško, sovražno bitje blizu.

Zdaj voda nemirno zavaloviči pod otokom. Pepo nastavi ušesa.

„Kaj je to? To gibanje ni od deročega toka reke. O tej uri, ponoči, ne hodijo ni konji ni bivoli na vodo se napajat.“

Ustavši se skloni, da bi pregledal reko gori in doli. Toda zgoraj in zdolaj otoka se je napravila gosta in neprevidna megla, ki jo dela hlad ameriških nočij, nastopajoč za gorečo dnevno vročino, iz pare, ki jo dajeta od vročega solnca pregreta zemlja in voda.

„Ne vidim nič razven megle,“ dejal je Pepo hitro.

„Gibanje vode je lahko razlagati,“ trdi Rdoles. „Ono kopitanje konjsko, ki smo je čuli, je bilo od prihajajočih divjakov. Razdelili so se ter eno četo gori tu čez vodo poslali. Od todi valovičenje.“

Megla se zgoščuje vedno bolj ter lega z vodeno težo na plavski otok. Toliko da je bilo par korakov pred sabo razločiti. Prezebajoči lovci se zamotajo trdnejše v plašče in odidejo.

Sedaj se stresejo vsi trije naenkrat.

Na obojem obrežju se je ob enem vzdignilo tako silno, pretresljivo, dolgostranjo tuljenje, da se je razlegal tuleči odmev še po bregovih, ko so se bila usta, iz katerih je prihajalo, že zaprla.

„Santa Laureta, to je bila beseda. Tako polno-glasne je ni slišati niti pod Puerto de Sol v Madridu.

„Kaj pa ti praviš nato, Fabij, otrok moj?“ povprašuje Kanadčan. Fabij odgovarja Pepotu nenavadno mehko-glasno.

„Da Bog svojih ne zapusti!“

„Prav tako, dečko! Obkoljeni smo sicer po obeh straneh, pa kadar bo mesec ves zapal, našel se bo način, da bomo to mišnico odprli.“

Tiha noč je, ali — — kaj je zopet to? V veliki daljavi se slišijo streli. Natanko je bilo moči prepoznati razne kalibre pušek. Streljanje traja; tam zunaj kje mora biti srdit boj.

„Mislim, da so Apači napadli taborišče don Arečizino,“ de Rdoles.

„Privoščim mu, da bi mu ne šlo bolje nego li nam!“ srdi se Pepo. „Ni misliti, da se bo branil tako hlabro, kakor smo se mi.“

Na bregu se sliši glas. — —

„Beli možje naj svoja ušesa odpro!“

„Črnotič je,“ meni Pepo. „Glavar mora imeti veliko moči, da bolečino svoje rane tako premaguje, kakor bi se ponujal pripovedovati nam zgodbe!“

Res je bil Črnotič. Dal se je bil ovezati in dva vojaka sta ga držala.

„Čemu naj beli odpirajo ušesa?“ izveduje Dormiljon Pepo.

„Možje od polnoči so hrabri in treba jim bode vse njih vrline. Hrabri sinovi Apačev napadajo ta trenotek bele od poldana. Zakaj ne ostanejo proti njim tudi možje od polnoči?“

„Ker se Orlun ne bojuje s Črnotičem.“

„Glavar Apačev neče več govoriti s Treskavcem, temuč z Orlunom s Snežnikov, s svojim belim bratom, imajočim moč medveda in glas groma.“

„Kaj hoče Črnotič od Orluna?“ vpraša Kanadčan.

„Črnotič hoče slišati, kako ga Orlun prosi za svoje življenje, kajti ura je blizu, ko bo pal iz zraka dolu na zemljo.“

„Kdo ga bo vrgel na zemljo?“

„Apačeva roka.“

„Apačeva roka bo razdrobila kralja gozdov in kneza travan. Glavar Apačev hoče govoriti še s Pantrom-juga!“

„Tebe meri, Fabij!“ reče Rdoles. „Vidiš, ti imaš tudi že ime!“

„Kaj hoče Apač od Pantra, ki ga bo raztrgal?“ zakriči Fabij.

„Panter je mlad in lep. V njegovem srcu stoluje hrabrost in moč, toda smrt ga je prijela za kremplje in ujiti ji more le, če posluša glas, ki mu govori!“

„Panter ne vidi smrti pri sebi, ampak pri rdečih mačákkih, ki ob vodi preže in iz strahu čez vodo hrecajo. Kaj hoče glas povedati?“

„Mladi Panter pridi k svojim rdečim prijateljem. Poišči si skvô med hčerami Apačev in postal bo

vojak in velik glavavar, čigar glas bo odmeval po vseh vigvamih.“

„Santa Laureta, ta mrhač vam če žensko dobiti, sennor Fabij,“ reče Pepo. „Namažite se s sajami in okrom, in potrdite, zakaj taka zveza se grofu Medijanskemu ne ponuja vsaki dan.“

Vkljub nevarnemu položaju, v katerem so lovci bili, se Fabij ne more zdržati smehu.

„Dovolita mi, da izgovorim še eno vprašanje. Če Panter-juga obljubi, da si bo poiskal rdečo skvô, kaj bo glavavar Apačev potem storil z Orlunom pa s Treskavcem?“

„Umrla bosta. Črnotič bo odprl njijun drob, da vidi strah, ki v njima tiči. Če Panter ne pride, zadavil ga bo Črnotič z dvema prstoma, z njegove kože naredil sedlo za svojega bojnega konja, oglavek njegov pa dal za prebivališče mišem polja.“

„Pa naj Črnotič semkaj pride in svojih dveh prstov ne pozabi. Ali on se bo zbal treh belih glavarjev, pokazal jim hrbet s svojimi hrabrimi vojaki, kakor poprej. Trije beloličniki so požrli dvanajst njegovih sinov, Črnotiča ohromili, njim pa se niti las ni uzel. Če pride semkaj, bodo ga zdrobili, kožo mu bodo pustili, kajti oglavek Apača je kakor zajčevina; hraber vojak rajši pogine, kakor da bi se ž njim lepotičil.“

Po dolgem premolku reče Pepo: „Videli bomo, če bodo res dobili naš oglavek. Beg pod takimi okolnostmi ni boječnost, nego junaški čin. Preudarimo, poskusimo, če jim moremo plavaje oditi.“

„Vsakdo izmed nas se je učil vodo deliti. Poprej pa moramo še poskusiti, če mislijo na ta slučaj,“ pridene Rdoles.

Mesec se je bil zdaj skril. Pokanje pušk v daljavi je prestalo, vladala je globoka tihota in temota je bila na okolu. Kanadčan potegne vrbovo deblo iz plava; grčasti konec tega debela je bil človeški glavi še precej podoben. Varno dene les na površino vode, in črna stvar splava polagoma po vodi.

Sapo pridrževaje so poslušali na najmanjši glas, ki bi znanil, da ta poskus so Indijani prenašali. Mnogo minut preteče, pa se ničesar ni čulo.

„Pojde, če oprezno plavamo in v daljših presledkih od todi odhajamo. Puške, strelivo, pa — —

Pepe se ustavi s svojim predlogom. Na bregu zagori ogenj, še eden, bolj doli tretji, četrti — — na drugi strani so isto tako plapolali štirje dobro kurjeni ognji ter so metali žar na reko, gosto meglo razsvetljuječi.

„Ta bo huda!“ de Rdoles. „Kako pojdemo od todi?“

„Megle se bodo zgostile, oče, in suho kurivo mora hitro poiti, potem izgubé ognji svojo svetlobo. Pa — — stojte, pokazal vam bom, kako se ogenj pomanjša!“

Skozi ozko odprtino megle je videl Indijanovo glavo, ki je na tleh ležé kuril prav pri otoku. Vzdigne puško. Veter potegne, odprtina se zopet naredi, strel počí, in mnogoglasno upitje je kazalo, da je dobro zadel svoj cilj.

V kratkem so vsi ognji izgubili svojo prejšnjo svetlobo.

„To je pomoglo!“ de Rdoles. „Fabij, dečko moj, pri Marku Areljanu nisi bil v slabi šoli; to ti morem pričati z najboljšo vestjo. Vkljub tem ognjem

se nam bo vendar sponeslo, po reki tako daleč plavati, da se varno moremo izkrcati. Ne misliš tudi ti tako, Pepo?“

„Če se megla zgosti, česar se je nadati. Kako bo pa s smodnikom in puškami? Včasih bomo trebali se potopiti!“

„Hm,“ méni Fabij mišljevito, „morda ne bomo trebali niti plavati niti potapljati se.“

Je-li niste opazili, da se je naš otok zdaj vzdigal, zdaj grezal, kadar so rdeči brodili po reki?“

„To smo vsi opazili!“

„Da se je v podstavi tresel in majal, ko smo nekatere veje in debela trgali za gradbo?“

„Tudi to smo videli!“

„Mislim, ko bi se nam posrečilo, otok splavati, to bi —“

„Santa Laureta,“ seže mu Pepo v besedo, „kolika neumneža sva bila, Rdoles, da tega nisva že poprej si namislila. Kaj bi res ne bilo mogoče otok odtrgati?“

„Tej nakani tudi jaz priglasujem, kajti Fabijeva misel nam bo rešilo. Otok se drži za korenino ali za kako steblo. Mora biti že več let, kar tukaj stoji; tla, kakoršna so, dajo to domnevati. Voda je niže lesovje že vse pregnila in o tem se hočem zdaj prepričati.“

Rdoles stopi na rob otoka ter oprezno stopa v vodo.

Ostala dva nista brez nemira opazovala njegove naporne preiskave. Od časa do časa izgine pod površino reke kakor tonovka, na straneh ladije iskajoč zev, ki bi jo mogla z vodo napolniti in potopiti. Naposled pride zopet na plavni otok.

„No, ali nas mnoga sidra držé?“ spregovori Pepo.
 „Kakor mislim, pojde vse dobro. Doslej vidim le eno sidro, ki otok drži. Le previdno moram delati, da cel ostane, če ne, pridemo iz dežja pod kap. Pred vsem moramo imeti pa krmilo. Voda ima prav nasprotno toke, in če tudi plava, ne moremo vsega dobiti v svojo oblast, moramo vendar kolikor mogoče malo od nje zaviseti.“

V prvih urah noči so Indijani lahko videli, kaj se godi. Čim bolj pa se je zgoščeval megleni zaštor okolu otoka, tem bolj se je manjšal pas svetlobe. Naglo se megla tako zgosti, da bdeči rdečniki niso mogli več videti nasprotnega bregu in naposled izgine tudi otoček sam v megli.

Ni šuma ponočnega, da bi ušel Indijanovemu ušesu, in njegovemu paznemu očesu se ne odtegne lahko predmet, ki ga išče. Danes pa je megla zopet zrak polnila ter obenem očesu odmikala najbližnjo okolico. Le najbolj napeta pazljivost je mogla nekoliko nameščati ostrost čutov, po megli in nočni temoti zadržavanih.

Zaprutih očij in odprtih ušes stali so indijanski vojaki nepremakljivo pri svojih ognjih, izkušaje bdeči ostati, med tem ko je bila vsa priroda v globokem spanju. Zdaj pa zdaj vrže kateri vejo v ogenj, da ne ugasne ter se postavi zopet v svoje mirno, pazljivo držanje.

Tako je preteklo precej časa, v katerem ni bilo ničesar slišati razen oslabelega bobnenja daljnega vodopada tam gori in tihošepečega šumenja, od vode pregibanega ločja.

Mrzli ponočni zrak je podvojil bolečine glavarju in vsled tega tudi njegov srd. Svetloba ognja,

gorečega poleg drevesa, na čigar deblo je slonel, osvetljevala mu je ostro rezane poteze obraza, vsled krvne izgube pobledelega.

Začne šumeti v bližnji grmičevini. Mlad Indijan stoji pred glavarjem. Ves je oblit s krvjo; prsi se mu dvigajo visoko in nosnice so mu razširjene, znamenje, da je dolgo in hitro letel — —

„Kaj hočeš? Pošilja te glavar? Mora biti nekaj, važnega, da pošlje najhitrejšega tekuna našega rodu!“

„Leopard ne pošilja več tekunov. Nož belega priril mu je do srca, in šel je za klicem Manitovljevim v večne travane!“

„Tamkaj bo vesel, ker je umrl ko zmagovalec,“ odgovori Črnotič, svojo radovednost premagovaje.

„Ko zmaganec je pal na tla. Možje apački so bežali. Njih vodje in petdeset slovečih vojakov leži na bojnem polju.“

Ni manjkalo dosti in glavar bi bil o tej vesti kvišku planil, vkljub pekoči bolečini svoje rane. Trebal je nekoliko trenutkov, da je zadobil notranji mir. Na to vpraša resno in mrzlo:

„Kdo te pošilja?“

„Vojaki, ki trebajo vodje, da se maščujejo. Črnotič je bil doslej glava enemu rodu, zdaj pa je glava celemu narodu.“

V očeh ranjenca se posveti ponos in zadovoljnost. Po eni strani se mu je pomnožila moč, po drugi strani pa je pokazalo pretrpljeno pobitje ostalih štirih glavarjev modrost njegovega sveta, ki ga jim je bil danes dajal.

„Antilopa, tekun, ima jelenove noge in misel lisice. On, čuj iz ust svojega glavarja povest boja proti kraljem gozdov in knezom travane!“

Tekun se nakloni, ponosen na to blagovoljnost. Glavar mu vse pove zaporedoma. Ko je bil končal, pobesi Antilopa pogled. Premišljuje. Čez nekaj časa vzdigne glavo.

„Tihota noči mi je govorila. Preden more Črnotič velikrat sto našteti, bodo bledoličniki v njegovi oblasti.“

„Je-li morejo moji vojaki hoditi po vodi kakor po kopnem?“

„Ne. Morejo pa ogenj poslati na otok, ki naj ga požre, a bele može prisili na breg.“

Glavar pogleda iznenaden svetodajalca ter dé: „Rekel sem: Antilopa, tekun, imade lisičje misli“.

„Je-li sme storiti, kar je rekel?“

„Pojdi, pa stori!“

Tekun se obrne ter izgine v megli.

Megla se je bila tako zgostila, da ni bilo moči niti dva koraka videti pred seboj. Kakor je bil majhin otok, sedanji stanovniki ga pregledati niso mogli. Z velikim naporom je bil Kanadčan izvlekel dolgo mlado deblo iz zverženega lesovja, veje od njega odstranil in s Fabijanovim lasom je bil deblu na vrh pritrdil svoj plašč.

„Tako, zdaj imamo krmilo, ki ne bo delalo niti najmanjšega šuma. Zdaj postavimo še rogla za vidence, v katerih se bo gibalo, in potem splavamo.“

Rdoles je bil še na delu, ko se vdrugo oglasi glavarjev glas.

„Je-li uho belih mož odprto, da slišijo besede Črnotičeve, glavarja Apačev?“

„Hočemo li, Rdoles, še par besedi izpregovoriti s tem nemarnežem?“ vpraša Pepo.

„Le; jaz nimam časa!“

„Kaj hoče veliki glavlar od lovcev s Snežnikov?“
 „Trije bledoličniki naj si zapojó mrtvaško pesem, kajti preden jo izvršé, bodo v rokah mojih vojakov.“
 „Tristo takih!“ meni Rdoles. „Nekaj naklepajo.“
 „Kralji gozdov ne pojó drugače nego le s puškami,“ odvrne Dormiljon glasno. „Apači poznajo to popevanje!“

„Ne bo se več glasilo. Beli vojaki naj semkaj pridejo, da jih ne prisilimo. Apačevo srce je usmiljeno. Dobili bodo odpuščanje.“

„Knezi travane ne občijo z možmi, katerih hrbet so videli v boju. Eden izmed njih velja več nego tisoč Apačev. Ako pa hočejo rdeči možje milosti prositi, naj oni sem pridejo!“

„Apačev nož bo vzel Treskavcu nos, da bo zopet slišal, kar se mu govori. Roka rdečih vojakov je močna; zdrobila ga bo!“

„Glavlar Apačev bo sedel v vigvamu svoje skvô in starim babam pravil, da knezi travan ga zasmehujejo. Tresk je hitrejši nego misel ter uniči vse, kamor zadene. Nihče ga ne more zagrabit!“

„Apač ga bo zagrabil. Govoril sem!“

„Ah! kaj je to?“ dé Rdoles, gori po reki pokazavši. „Otok hočejo zažgati!“

Megla je bila zdaj tako debela, prijetljiva, roko-tipna, da z otoka ni bilo več moči videti ognjev na obrežju. Sredina reke je bila v globoki senci, v kateri se je vzdigala lučica, vekšajoča se od hipa do hipa ter plavnemu otoku se bližajoča.

„Napravili so zažigalko, vedoči, da vsekako jo mora tok prignati na otok ter ga užgati. Lopovi! Ni slaba misel, da bi nas skozi ogenj pognali v vodo, potem pa na breg,“ reče Pepo.

„Delali so svoj naklep in svoj poštev, ničesar ne vedoči o našem krmilu.“

„Kako to?“ vpraša Fabij.

„Zažigalka, priševša blizu otoka, ga bo razsvetljevala. To jim bo dovoljevalo, nas s svojimi loki in puškami tako v očeh držati, da se bomo skrivati morali in ničesar storiti, da bi se branili. Krmilo je dolgo; ono nas bo rešilo.“

„Ali moreš sam opravljati vse? Rdoles!“

„Da,“ odgovarja Rdoles iz roba na vzdoljnem otokovem koncu veje potegovaje, da bi si v naglici na gorenjem koncu naredil majhino zgradbo.

„Pa daj sem tvojo puško. Pojdite, sennor Fabij, priložnost bova imela parkrat dobro pogoditi, vi le enkrat ustrelite. Drugo bom sam oskrbljeval, vi le nabijajte puške!“

Splazita se za rob ter se postavita za strel.

Zažigalka prihaja sicer počasno ali stanovitno in zmeraj bližje. Sestavljena je iz smolovnega lesa, čigar glasno prasketanje je zdaj natanko razločiti. Ker je precejšnjega obsega, je delala plamen, obojna brega ukljub megli jako razsvetljuječa, in da je dobro izpoznati sence na bregovih stoječih Indijanov.

Uspeha so si tako gotovi ter si mislijo lovce v toliki zmešnjavi, trepetu, neodločnosti, da nevarnosti za-sé niti ne slutijo, meneči, da je odveč skrivati se, in ne videti igrokaza, v katerem se je imelo vršiti uničevanje male prirodne trdnjave.

Rdoles leži za vejevjem, skozi katero je krmilo narobe uteknol, zadetja zažigalke z napetimi mišicami pričakovaje. Videl je natanko nje sestavo. Dva drevesna vrhova, drugi k drugemu privezana, nosila sta plast zelene trave, na kateri je bilo

nasute mnogo suhe smolene lesovine in zažgave. Zadevši se ob otok, morala je goreča ta grmada izgubiti ravnotežje, in pasti na otok, na katerem je bilo toliko suhljadi, da je moral v malo trenutkih s plamenom zagoreti.

„Zdaj je dosti svetlo tam preko. Nanje!“ poveljuje Pepo.

Dva strela počita.

„Zadeta! Dva sta se zvalila!“

Ko leže Fabij vznak, da puško nabije, ustrelí Pepo s tretjo.

„Trije!“ oglasi se, svoje žrtve štejoč.

Indijani, ta nepričakovani napad videvši umaknejo se, kolikor mogoče nazaj. Toda luč zažigalke, združena s svetlobo njih lastnih indijanskih ognjev, razsvetljevala je tolikanj natanko najmanjše predmete, da je bil vsaki Indijan bolj ko opoldne razpoznati. Temne postave Indijanov so bile vidljive celó izza grmovji, za ktera so se bili poskrili.

Fabij ni mogel dosti hitro nabijati pušek.

„Štiri! Hitrejše, sennor Fabij! Da imam le pet minut časa, bosta izginole kar dve dvanajstorice rdečkožnikov — — Pet!“

Zdajci se otok jako potrese. Zažigalka je bila na krmilo zadela. Omahuje, pa se vendar obdrži v ravnotežju, ker je bil Rdoles malo odjenjal, potem pa jo z veslom počasi odrival, da mirno splava mimo otoka dolu po reki.

Nevihta pušic in krogel se je usula na plavni otok, ko ga je zažigalka razsvetljevala, ki pa ni prizadela niti najmanjšega kvara.

„Šest!“ šteje Pepo.

Ko je zažigalka mimo prihajala, moral je malo prenehati, je pa potem meril s toliko večjo gorečnostjo. Fabij vidi, da svetloba pojema; moral je kratko svetlobo porabiti. Obrne se, vstane, ter pomakne ravno nabito puško skozi ogradbo.

„Sedem!“ dé Pepo vzraščén.

„Osem!“ klikne sledovnik.

„Santa Laureta, zdaj je proč! Ta lepa luč ni mogla vzdržati še nekaj minut? Vraga, ti Apači bodo še čez petsto let mislili na kneze travan, ki so trije toliko število domačinov poslali v večne gozdove. Gremo li za palivko?“

„Ne. Moramo počakati. Pridemo v njen svit, ko bi ji mahoma sledili.“

„Ali pa bi mogla ob breg zadeti,“ meni Fabij, „zažgati ga in naš pot izdati“.

„Tega se ni bati. Rdeči bi ogenj takoj ugasnili, da bi sami ne bili v nevarnosti.“

Takrat divjaki niso zatuljevali kakor navadno. Njih razjarjenost je pač dospela do stopnje, kjer umolkne, a je toliko pogubnejša. Njih pazljivost se pomnoži, ko se je bilo zopet temnilo kakor poprej.

Dobre četrte ure je bilo preteklo, ko se Rdoles pripravlja, da pojde zopet v vodo.

„Zdaj bo čas. Veslati ne smemo, z majhno histrostjo vode bomo pa le počasi napredovali. Če pa dalje čakamo, zgodi se lahko, da bomo o jutranji zori še v obsegu divjakov.“

Gre pod vodo. Na krožcih, okolu otoka se kažočih, je bilo poznati, da dela. Plavni otok se je tresel kakor čoln sredi votlega morja. Čutiti je bilo, da velikan poskuša neki zadnji siloviti napor. Fabiju je bilo nekaj hipov tesno pri srcu, mislečemu,

da Rdoles se morda s smrtjo bori; — zdajci se sliši molklo zaškrtanje, kakor če ladja ob skalo zadene.

Isti trenotek se pokaže Kanadčan na površini vode, s kapljajočimi lasmi in z rdečim obrazom. Z enim skokom je na otoku. Otok se začne počasno vrteti okolu sebe, potem pa gladko splava po reki. Močna korenina, ki je globoko segala v strugo, je bila zlomljena.

„Hvala Bogu!“ pravi Rdoles, pogledši svoje žilave roke. „To je bil strašanski napor!“

„Zdaj se gibljemo ter plavamo od večnih lovišč teh rdečokožnih grdežev proč!“ dostavi Pepo, pomagaje mu krmiti in plavu dajati ravni tek. Plav se je še precej pokoril veslu, in tako odhaja dalje.

Če so ostali na sredi reke, ni se jim bilo bati odkritim biti, razen ko bi jih izdala neprevidena okolnost. Ti trije možje so se držali tako mirno, da je bila na okolu največja tihota. V tem preide precej časa. Zdaj se prikaže pred njimi luč zmeraj večja, in kakor je bilo videti, goreča na sredi vode.

„Santa Laureta! kaj je pa to?“ vpraša Pepo.

„Zažigalka pač ne more biti!“ pravi Fabij.

Rdoles ne odgovori ničesar. Nepremakljivo je zrl v ta nesrečni ogenj, in veslal počasi dalje

„Stražni ogenj je na bregu,“ odloči na to.

„Pa vendar na sredi reke gori,“ odvrne Fabij.

„Reka dela oster ovinek!“

„Drži se na sredi,“ pripomni Pepo. Če ne pridemo prav k bregu in k ognju.“

„Deročnost je tolika, da se moram napol upirati, če nečem vesla zlomiti ali pa raztrgati plavu,“

Ogenj, ki je bil skozi meglo videti prav slab, je vidoma rasel, ter razsvetljeval indijanskega stražnika, v vojni opravi strašnega, nepremakljivo pokonci stoječega.

Dolga bizonova griva pokrivala je glavo Indijanu, nad katero se je zibalo presno okrasje kakor peresnina nad rimsko čelado.

K sreči je bila megla predebela, da bi bil Apač, le skozi ogenj vidljiv, opazil črno tvar otokovo. Lahno kakor morska ptica plavajočo po reki.

Zdaj vzdigne divjak povešeno glavo, kakor bi mu bil nagon povedal, da smelost in spretnost sovražnikov bi mu utegnila ukaniti pazljivost.

„Pa ne da bi kaj sumnjal ta zverinež?“ dé Kanadčan.

„Ah, puška je preglasna. Ko bi imel samo lok pa strelico, mahoma bi se požuril, da bi tega bizona poslal na drugi svet, tam naj straži, dokler se mu ljubi.“

Indijan utakne kopje v zemljo, nagne se s truplom naprej, drži roki nad očmi, da bi bolje videl.

Bežočim je srce tolklo skoraj slišljivo, celó dihati si niso upali. Če jih divjak zasači, izgubljeni so.

Indijanec, kakor divja zver, ležeča na preži, lice pokrito z dolgo bizonovo dlako, je bil grozno grd pogledati. Človek navadnega srca bi bil zatrepetal, pogledavši ga.

„Ali nas ni opazil, ta peklenec? poizveduje Pepo.

„Ne še, pa nas bo, če — — ah — — hvala Bogu, zdaj se vrtimo. Če si hočeš to studno obličje zapamtiti za poznejše čase, Pepo, le pogledi si ga še enkrat, kajti megla ti ga bo takoj zakrila.“

Res pojenjuje luč za njimi prav tako, kakor je rasla pred njimi; odslej so mirno brodarili, nič posebnega ne opazivši.

„To je bil najskrajni stražni ogenj,“ pravi Rdoles. „Pepo, dobi si par krepkih vej; zdaj bi mogli plavanje z vesli podvojiti.“

Pepo stori. Plav se giblje pod naporom treh mož s hitrostjo, katere bi mu pri njegovi sestavi ne bilo prisojati.

Zdani se.

„Zdaj se moramo izkrcati,“ dé Kanadčan, „potem pa gledati, da jo brž mahnemo naprej.“

„Pa se ustavimo, kjer se ti zdi,“ odgovori Pepo. „Od ondot pojdemo peš poleg reke, da Indijanom zakrijemo naš sled. Menite li, don Fabij, da imamo še daleč do Zlate doline?“

„Saj ste videli solnce zahajati za meglenimi gorami, ki jo zakrivajo. Do nje imamo k večjemu nekaj ur hoda, po načrtu, ki ga imam.“

Rdoles da plavu, od drugih dveh pomagan, mér proti bregu. V kratkem zadene tako močno v obalo, da plavajoči otok jako dregne. Skočijo na suho.

Kanadčan sname lisičjo kučmo z glave.

„Ljubi moj Bog, hvalim te, da me oveseljuješ, da vidim rešena, ki ju na svetu imam: Fabija, pa svojega starega tovariša v boju in nevarnosti!“

Rekši podade obema roke.

„Santa Laureta, starina, prav delaš, da Bogu hvalo daješ za to čudovito rešitev!“ odgovori Pepo globoko ginjen. „Še nikdar nikoli nisva bila v tako grdi zadregi, kakor je bila ta, in če bom imel srečo, da srečam don Črnotiča in njegove, gotovo mu bom hvaležen.“

„Zdaj pa le naprej!“ sili Fabij.

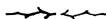
„Stoj, otrok moj. Poprej imamo izvesti vodila previdnosti. Plav, tolikanj nam koristen, bomo reki prepustili, raztrgavši ga, da Indijani ne bodo našli nobenega sledú po njem.“

Trije tovariši se spravijo na delo.

Debla, iz katerih je bil plav sestavljen, uzamejo narazen ter spustijo po reki. Takisto naredé z vejami, zemlja se razsede v vodi v kratkem ni bilo ničesar več od plava.

Na to si lovci prizadevajo kolikor mogoče odpraviti sledi stopinj in poteptano bilje poravnati.

„Tako!“ sklene Pepo. „Zdaj smo povsem gotovi, moremo iti. Ne vem, kaj bi dal za to, ko bi mogel videti obraze rdečokožnikov, opazivših, da je otok izginol in da jim jo je Treskavec odnesel čez gore!“

Taborišče.

Odprava don Estevana de Arečiza se je bila utaborila ne daleč od Gile. Potujoča deset dni hoda, je plačala precej velik davek Indijanom in oviram puščavskim, to se pravi, izgubila je med potjo čez dvajset ljudij.

Vkljub temu oslABLJENJU so bile vendar razmere med belimi pustolovi pa med Indijani, pripravljenimi braniti svoj svet, skoro enake. Na obeh straneh so razvijali taisto prekanjenost; samogoltnost enim je bila v ravnotežju z nespravljalivostjo drugih.

A navdušenost teh šestdeset mož nikakor ni bila tako ognjevita kakor oni dan, ko so med

grmenjem topov, z veselimi vzklici posadke in prebivalstva iz Tubaka odhajali polni zmagonadja.

Don Estevan, čudovito previden, ni opustil nobene potrebne naredbe. Doslej je pri sličnih odpravah delal vsakdo na svojo roko, zanašaje se gledé brambe le na-sé, na svoje orožje, na svojega konja. Španec ta je znal raznorodne te življe krotiti in k pokorščini siliti.

Vozove, ktere je bil kupil, služili so za prevozila in za branila. Tako so potovali, mislim, nekdam narodi severa, hoteči preplaviti jug Evrope.

Don Arečiza je uvel ta način ravnanja iz Zveznih držav, katerih stanovniki, kakor je videti, so odrejeni za to, da obljudijo puščave ameriškega kopna ter podvržejo omiki. Njegovemu spretnemu in krepkemu vodstvu se je posročilo, da je dalje prodril v puščave ter v zemljo Apačev, nego li katerikoli pred njim.

Ko je bil don Estevan s Kučilom določil taborišče, izrekel je nado, da bonansa zdaj pač ne more daleč biti.

„Če me vse ne vara, mora biti vsekako prav blizu. Je-li mi dovolite,“ dé Kučilo, „da okolico ogledam, med tem ko boste vi nadzorovali postavljanje tabora?“

„Idite, pa se ne izgubite in varujte se, da Indijanom v roke ne padete!“

Po licu Kučilovem se izprehaja neko posebno smehljanje.

„Ne bodite v skrbeh zaradi moje osebe, sennor Estevan. Belemu nasproti sem časih malo neroden, kadar imam opraviti z rdečimi vrabi, ne izgreši se sunljej ne strel“

„Kakor tam, na pristavi ali pa tam, v gozdu!“

„Tiburcio,“ odvrne Kučilo, „je bil sam tolikanj pameten, da je popravil moja pogreška tako, da morete zadovoljni biti. Kakošen je ta kraj, je prav mogoče, da izgrešim taborišče. Ali ne boste poskrbeli za kažipota?“

„Za kakošnega?“

„Dajte ognjem tako goret, da bode dim natančno razločiti.“

„To bi le divjake privabilo!“

„Danes gotovo ne. Petro Diaz je res pravi hrust. Rdeče je z nekterimi dobro preudarjenimi kretaji tako premotil, da jim še na misel ne bo prišlo, nas tukaj poiskati.“

„Pod to predstavo izpolnujem vam željo, ki tirja od mene prav za prav veliko neprevidnost.“

Kučilo zasede svojega belanca ter odjaše.

„Da, da, ljubi moj don Arečiza, ali grof Antonio de Medijana, velika neprevidnost je, tak ogenj kuriti, pa Indijane vabiti,“ dé Kučilo škodoželjno se smeja. „Prav to, česar se vi bojite, jaz želim. Divjaki naj vidijo naš stan ter ga napadejo!“

Gredé se drži Kučilo smeri proti vzhodu.

Šestdeset mož! To jih je veliko preveč. Potemtakem se bonansa razdeli na premajhne deleže. Jaz bom skrbel za to, da bo največ teh lakomnežev travo grizlo. Kolikor več jih požró indijanske kroglice, toliko večja bo desetina, ki jo imam tirjati, in če divjaki pazljivi ne bodo, primoral jih bom sam, da bodo.“

Ni bil še jezdil pol ure po ravnoti, kar opazi razne sledi.

„To so Apači. Izpoznati jih je po kopitih njih konjev, ki so nepodkovani.“

Pazljivo preiskuje Kučilo te sledi.

„Prišli so od ondi, veliko jih je, črez sto mož. To bi bilo v pogin karavani in pa meni. Počakal bom, da bo tabor utrjen, potem odprava saj ne bo vsa ugonobljena.“

Skoči s konja, vrže se na tla. Z vzdigline, na kateri je ležal, mogel je razgledati okolico na vse strani ter se ni imel bati nikakega iznenadnega napada.

Kučilo je čakal dobro uro, potem zasede konja ter jezdi počasi in previdno po najdenem sledu.

Kjer je bil tabor, vzdigal se je visok bel dim.

„Aha, pri kovačiji so in pri kuhi! Ogradba je gotova in zdaj morem iti po divjake.“

Konja priganjaje k večji hitrosti, dospe brž na grič, s kterega je imel razgled, kakor ga je iskal. Indijane je videl pred sabo; ob enem so opazili njegja ter zagnali strašansko rjutje.

Kakih dvajset Indijanov je videl, da hité proti reki. To je bil oni oddelek, ki je bil poslan proti trem lovcem na otoku. Drugi pa jo mahnejo za njim, kopja vihteči.

Kučilo obrne konja ter drči nazaj, vendar pa živali ni bolj gonil, kakor je bilo brezpogojno potrebno, da je imel precejšnjo prednost pred divjaki. Kar ničesar mu ni stalo do tega, da bi don Arečizo o pravem času izvestil o pretečem napadu. Tudi je vedel, da Indijani svoje napade najrajši podjemajo v temi in zatorej se ni čudil, da ga bolj ne preganjajo.

Ni bil še naredil, polovice svojega pota do taborišča, kar sliši strel tam ob reki, kteremu jih je v kratkem sledilo še več. Boj se je bil pričel med divjaki in med posadko na otoku.

„Tiburcio,“ odvrne Kučilo, „je bil sam tolikanj pameten, da je popravil moja pogreška tako, da morete zadovoljni biti. Kakošen je ta kraj, je prav mogoče, da izgrešim taborišče. Ali ne boste poskrbeli za kažipota?“

„Za kakošnega?“

„Dajte ognjem tako goret, da bode dim natančno razločiti.“

„To bi le divjake privabilo!“

„Danes gotovo ne. Petro Diaz je res pravi hrust. Rdeče je z nekterimi dobro preudarjenimi kretaji tako premotil, da jim še na misel ne bo prišlo, nas tukaj poiskati.“

„Pod to predstavo izpolnujem vam željo, ki tirja od mene prav za prav veliko neprevidnost.“

Kučilo zasede svojega belanca ter odjaše.

„Da, da, ljubi moj don Arečiza, ali grof Antonio de Medijana, velika neprevidnost je, tak ogenj kuriti, pa Indijane vabiti,“ dé Kučilo škodoželjno se smeja. „Prav to, česar se vi bojite, jaz želim. Divjaki naj vidijo naš stan ter ga napadejo!“

Gredé se drži Kučilo smeri proti vzhodu.

Šestdeset mož! To jih je veliko preveč. Potemtakem se bonansa razdeli na premajhne deleže. Jaz bom skrbel za to, da bo največ teh lakomnežev travo grizlo. Kolikor več jih požró indijanske krogle, toliko večja bo desetina, ki jo imam tirjati, in če divjaki pazljivi ne bodo, primoral jih bom sam, da bodo.“

Ni bil še jezdil pol ure po ravnoti, kar opazi razne sledi.

„To so Apači. Izpoznati jih je po kopitih njih konjev, ki so nepodkovani.“

Pazljivo preiskuje Kučilo te sledi.

„Prišli so od ondi, veliko jih je, črez sto mož. To bi bilo v pogin karavani in pa meni. Počakal bom. da bo tabor utrjen, potem odprava saj ne bo vsa ugonobljena.“

Skoči s konja, vrže se na tla. Z vzdigline, na kateri je ležal, mogel je razgledati okolico na vse strani ter se ni imel bati nikakega iznenadnega napada.

Kučilo je čakal dobro uro, potem zasede konja ter jezdi počasi in previdno po najdenem sledu.

Kjer je bil tabor, vzdigal se je visok bel dim.

„Aha, pri kovačiji so in pri kuhi! Ogradba je gotova in zdaj morem iti po divjake.“

Konja priganjaje k večji hitrosti, dospe brž na grič, s kterega je imel razgled, kakor ga je iskal. Indijane je videl pred sabo; ob enem so opazili njegja ter zagnali strašansko rjutje.

Kakih dvajset Indijanov je videl, da hité proti reki. To je bil oni oddelek, ki je bil poslan proti trem lovcem na otoku. Drugi pa jo mahnejo za njim, kopja vihteči.

Kučilo obrne konja ter drči nazaj, vendar pa živali ni bolj gonil, kakor je bilo brezpogojno potrebno, da je imel precejšnjo prednost pred divjaki. Kar ničesar mu ni stalo do tega, da bi don Arečizo o pravem času izvestil o pretečem napadu. Tudi je vedel, da Indijani svoje napade najrajši podjemajo v temi in zatorej se ni čudil, da ga bolj ne preganjajo.

Ni bil še naredil, polovice svojega pota do taborišča, kar sliši strel tam ob reki, kteremu jih je v kratkem sledilo še več. Boj se je bil pričel med divjaki in med posadko na otoku.

Prestrašen obstoji. Mogel pa je postati, ne da bi v nevarnost postavljaj svojo osebo, ker so obstali tudi Indijani. Kdo bi mogel biti, ki tam strelja? Ne uspeva, da bi si odgovoril na to vprašanje. Samemu sebi ni videl nikakoršne nevarnosti, in torej sklene, da poprej dalje ne potuje, preden ga preganjanje Apačev na to ne primora.

Tudi v taboru so čuli strel, ter menili to in ono.

Don Estevan je dolgo čakal vrnotja Kučilovega zastoj. Ker ga še ni bilo, odpravi poslanca za njim, ki so ga pa divjaki zasačili in pred očmi Rdolesovimi, Pepovimi, Fabijevimi oglavokožili, zadavivši ga.

Vodja odprave, don Estevan, ni imel niti najmanjšega povoda še dalje upati svojemu poprejšnemu pomorščaku, Kučilu. Po zrelem preudarku je načelnik odprave izprevidel, da Kučilo, prav za prav ni imel nikakoršnega uzroka, da se je oddaljil od taborišča. Kučilo je poznal kraj, kjer je bilo iskati bonanse, gotovo tako dobro, da mu pač ni bilo treba iskati, priševšemu do njega. Don Arečiza je tudi uvidel, da zahtev, naj se kuri visok dimeč ogenj, je prav čuden in zaradi tega se ni mogel iznebiti neke skrivne bojazni.

Mračiti se je pričelo.

Rdeči oblaki so na zapadu kazali še ognjeni solnčni sled. Zemlja se je pričela ohlajevati. Kolikor bolj so na zapadu žareli zadnji odsviti, toliko bolj je svetil vzhajajoči mesečni srp, čigar svetloba je tabor res čarobno oblivala.

Na griču, ki je tabor gospodaril, vzdigal se je šotor vodje s svojo modro zastavo in zlatimi zvezdami, podobnimi zvezdam na nebeškem svodu. Slaba luč, skozi platno mrleča, je kazala, da vodja bdi za vse.

Ogenj, kteremu ognjišče je bila jama v zemljo izkopana, širil je po tleh rdečkasto svetlobo.

Za slučaj, da bi bili napadeni po noči, so stale v določenih daljavah skladavnice suhljadi, ktere je bilo moči ob enem zažgati, in ktere bi le mogle s svojo lučjo nameščevati dnevno svetlobo.

Skupine pustolovnikov, ali na tleh ležečih ali večerjo si pripravljajočih, so stale med konji in tovrno živino, ki je iz prtov zobala koruzo. Brezskrbnost, vladajoča pri teh družbah, je očitovala, da se možje gledé obrambe povse zanašajo na čujočnost svojega glavarja.

Na vznožju šotorovem sedel je človek, ki ga spoznamo Oročeja. Njegovi dolgi lasje, njegova mandolina, v kateri se je tako veličastno zivil, ne puščajo, da bi se motili o njegovi osebin.

Onstran zagradbe so mesečni žarki srebrili ravnino, po kateri so kaktusi pa. nopálovke delale ogromne sence. Nočna zvezdina je prežarjala meglo, zapadno od tabora pogorske rti na obzorju pokrivajočo. Osvetljevala je straže, ki so s karabinkami v rokah hodile opaževaje semtertja.

Med možmi, najbližje pri vozeh ležečimi, bil je Benito, stari Arečizin služabnik, Baraha in Petro Diaz. Pogovarjali so se o vsakovrstnih doživljajih.

Diaz ustane, kajti živali so jele vznemirjati se. Baraha, ktereга so poročila starega pastirja strašile in obenem očarovale, je šel za njim. Zlezeta izpod vozov vun ter stopita pred ogradbo.

Nič ne kaže, da bi bila blizu nevarnost. Jezdec, ki je bil za stražnika izpostavljen, prijaha memo.

„Je-li niste nič sumljivega opazili?“ praša ga Benito.

„Ne. Ali poprej sem menil, da slišim kopitanje konjsko, prihajajoče blizu iz te dolinice, tam-le, vendar je vse mirno ostalo, jaz sem se pač motil.“

Benito in Baraha se vrneti na svoja mesta, da svojo zabavo nadaljujeta. Benito ni bil videti vznepokojen; živali pa je natanko motril, in brž je imel zopet povod klicati: „Le pogledjte, živali! Zopet so nehale jesti, zopet poslušajo.“

„Če le ne bodo zopet stresale pa sopihale,“ pridene Baraha.

„Rdeči ti nemirneži se klatijo blizu okolu.“

Zdaj se sliši zvonaj naorožni klic. Zasopljen jezdec pridirja, v daljavi pa je slišati razgetanje in kopitanje konjsko.

„Kučilo je!“ dé pastir.

„K orožju, k orožju!“ vpije Kučilo, ter obenem strelji skozi odprtino, ki so jo straže naredile v ogradbi.

Kakor bi mignil, je bil ves tabor na nogah. Zmešnjava, katero je naredil Kučilov klic, trpela je nekoliko minut. Piramide karabink, ki so jih bili postavili, izginile so bliskoma. Konji in tovorna žival so stresavali in trepetali. Vlačile in natezale so, prav kakor v bližini tigra, jermena in vrvi, za katere so bile privezane — tako silovit in strašan je upliv, ki ga delajo ti sinovi pustinje celó na živali.

Vendar pa se zmešnjava brž poleže. Vsakdo stopi na mesto, katero mu je bil načelnik že poprej odkazal v slučaju napada.

Baraha pa Benito sta bila prva, ki sta Kučila izpraševati jela.

„Je-li so Apači mnogoštevilni?“ vpraša Baraha. Baraha še nikdar ni bil v boju. Strašno se je srdil,

ko bi kdaj zadel na ljudi, ki ujetnike svoje dalje mučijo nego li pet do šest minut.

„Nisem imel časa, da bi jih bil štel,“ odgovori mu Kučilo. „Le toliko morem povedati, da niso več daleč od tod.“

Ne rekši besede več, gre po taboru ter naposled pristopi k don Estevanu pred vratmi svojega šotora stoječemu.

Bandit si daje pred njim povse zbegano lice. Dolge lase otrese si nazaj, kakor bi mu je bil veter na divjem lovu okolu glave oplel. Na to stopi v šotor kakor ves zasopljeni človek ter si s čela briše znoj, ki ga ni bilo.

Njegovo poročilo je bilo kratko: da je bil namreč na svoji izvedbi srečal skupino Indijanov, da je bil preganjan, da je ušel le imaje tako čilega konja.

„Zakaj jih pa niste na stranske poti zaveli?“ praša Arečiza.

„Nisem mogel na to misliti, gledati sem moral le na svojo varnost, ker brez mene bonanse najti ne morete.“

Vodja se čudno nasmehne.

„Je-li mislite, da vas bom osvobodil boja, ki nas čaka?“

„Kakor se vam poljubi!“

„Kučilo, vi se boste bojevali; me razumete? Zlatišče bomo našli tudi brez vas; to vam zagotovim, in torej vam ni treba brzdati znane vaše hrabrosti. Ugenol sem vas. To vam bom dokazal s svojo besedo. Vi dobite, kakor pogojeno, desetino bonanse, toda le — odštevši osemdeset gambusinov. Da vam ne postavim take meje, ne ostal bi, razun vas, nihče odprave. Zdaj odlazite!“

Gresta iz tabora. Kučilo gre škripaje na svoje mesto, Arečiza pa na griču ostane, da bi razgledal ravnoto od mesečine obsevano.

„Prižgite vse ognje. Gredó!“ veli don Estevan.

Nekaj trenutkov po teh besedah je rdeča svetloba, skoro tako živahna kakor solnčna, preplavljala vse taborišče ter kazala zlatoželjne pustolove na njihovih mestih, stoječe poleg konjev, držeče puške v rokah. Konji so bili pripravljani za slučaj, ko bi trebalo izpasti na sovražnika. Vse okolu je vladala tihota, imejoča nekaj groznega na sebi.

Stoglasno rjojenje se razlega izvunaj zágradbe.

Apáci so bili opustili navadno svoje postopanje, namreč zasedni, skrivni, bliskoviti, ponočni napad. Gonili so svoje konje okolu taborišča med nepopisljivim tulenjem. Ognji so izdajali njih ostudno omazana lica. Dolgi lasje, v vetru plapolajoči, jermena njih oprave, ki so na njih semtertja se gonečih žvižgala kakor kače, način njih divjotnega kretanja, vse to je delalo, da so bili podobnejši demonom, baš kar iz peklenskih zatornic izpuščenim.

Med deležniki odprave pa jih je le malo bilo, ki niso imeli uzroka maščevati se nad Indijanci zaradi te ali one prizadete krivice. Nihče izmed njih pa ni toliko gorel maščevanja proti divjakom nego li Petro Diaz. Pogled njegovih smrtnih sovražnikov deloval je na njega takisto, kakor bakrenordeča barva na razjarjenega bika in le težko je krotil svoj črt. Le težko se je protivil izkušnjavi, da bi vun skočil, pa storil hrabro dejanje, kakor jih je več, ki so ime njegovo tako strašno naredila pri divjakih.

Gledé reda je bilo pa naravnost potrebno, da se brzda vsaki izgred, in zaradi tega je krotil svojo gorečo nepotrpežljivost.

Don Estevan je bil najboljše strelce razpostavil po griču zraven svojega šotora. Ognji so tako dobro svetili, da so mogli svoje sovražnike prav dobro pogajati, in pričakovati je bilo, da izvrstna porazstava karavane bo enaka s premočjo Indijanov.

Med tem so se bili divjaki s svojim ostrim očesom in po vesteh onih, ki so se najdalje drznili naprej, prepričali, da postavišče belih je utrjeno, kajti po prvem dražilnem tulenju je bilo opaziti nekako neodločnost med njimi, ki pa ni dolgo trpela.

Kričanje groznega zavijanja se ponavlja. Tla se tresejo pod valino konjev, bliskovito drkajočih, in zdajci je tabor sredi viharja in toče krogel, pušic, kamenov, napaden od nerazvrščene množice vojakov s plapolečimi lasmi, obdan od treh strani.

Z griča dolu se začne dobro vzdržavano streljanje. Oko, ako ga tjakaj obrneš, vidi neprestano izhajajoče dolge bliskove.

Med tem morilnim ognjem drcé konji brez gospodarja okolu po ravnini. Jezdecu se oslobojajo teže pod njimi palih živali. Apači so izkušali prelezti vozove, ali pa pod njimi se notri ukrasti. Beli tega ne puščajo. Tako se je unel hud boj, mož proti možu.

Petro Diaz, Benito, Baraha, Oročej stojé prav blizu skupaj. Zdaj se umikajo, da se izognejo dolgim kopjem svojih sovražnikov, zdaj silijo naprej, udarit in prebadat. Bojevaje se izpodbujajo ter včasih pogledajo na svojega vodjo.

Na Oročeja in Baraho deluje zlatoželjnost tako, kakor pri drugih dveh bojevitost. Benito se bori

kakor vitez starega veka, ki je takoj kakor je zgovoril udaril, Diaz molči ter povse natihoma divja med napadniki.

„Karamba,“ upije Baraha, ki je bojujoč, dobil hrabrosti, „borim se za svojo kožo, kajti jaz ne uvidam, čemu naj se dam ubiti, še preden sem dobil svoj delež bonanse, še preden sem ga zaigral ali zapil!“

„Prav res,“ pritrja mu Oročej, „kdor ima bonanso, je neranljiv, je celó nesmrten, kajti . . .“

Udar s kijem, ki mu pade na lobanjo, prisili ga, da umolkne. Zgrudi se na tla.

Indijanec, ki je bil mahnil po Oročejju, omahne ter se z roko oprime za soro, delečo bojnice. Diaz ga zgrabi za roko in oprvši se ob kolo, potegne ga s konja. Apaški vojak pade v tabor. Ni bil še priletel na tla, ko mu ostrorezní nož Mehikanov glavo odloči od trupla.

Ker so strelci, razstavljeni po griču, nekoristni postali — v gostem metežu so mogle njih krogle zadevati, to svojce, to Indijance — pridejo dolu ter se uvrstijo med bojevnike.

„Hola, tu prihaja nova moč,“ klikne Benito. „Stojte, sennor Baraha, tukaj vas eden za vratom . . . Krenite!“

Indijanec je bil Baraho za vrat pograbil ter mu hotel nož potegniti skozi golt, pa je dobil od starega pastirja tak mahljaj s kopitom, da se je takoj sesèl.

„Dajte mu zadnjo, don Baraha. Med tem bom jaz . . . a? sennor Oročej, kaj ste se že zdramili? Kaj ne, kdor ima take kodre in tako debel klobuk, v katerem se je ugnezdil prah od tristo let, ta že lahko preboli mahljaj z makano.“

Don Estevan pa Kučilo stojita v kotu ogradbe ter odbijata ne manj silovit napad.

Don Estevan pogleduje, misleč na svojo osebno obrambo — zakaj v takem slučaju se mora vodja tleči kakor prostak — po vsi ogradbi. Pa le z veliko težo se slišijo v tolikem krik in viku, prihajajočem od napadajočih in odbijajočih, njegova povelja. Več nego li enkrat je njegova lahka angležka dvocevka, katero je sukal hitro in ročno, odbila preteč nož, vzdignjeno širočko (široko sekiro), visoko zavihten kij od svojih. Hura, odgovarjajoči tolpi Apačev, pozdravljali so take njegove uspehe.

Poleg svojega, še povse osedlanega konja, kretanje svojega gospodarja premišljujočega, stal je Kučilo za don Estevanom in sicer, kar je bilo bolj preudarjeno kakor hrabro, kolikor mogoče daleč od rovališča. Videti mu je bilo, da zaskrbljenega očesa gleda srečo in nesrečo boja, kar se mahoma opoteče, kakor smrtno ranjen umakne ter oddaljen od vozov na tla pade.

Ta namerljaj med bojem niso opazili. Le dva sta ga opazila: Kučilov konj pa don Estevan. Prvi gre za svojim gospodarjem ter napne nosnici, videvši češ — ranjenca. Zadnji pa je bil že prej opazil umetnost banditovo, s katero se je boju umikal ter reče mrzlo: „Imam strahopeteža manj!“

Nekaj hipov leži Kučilo nepremakljivo. Na to počasi vzdiguje glavo ter ogleduje okolu. Trenotek zatem leži Kučilo že precej daleč od mesta, kjer je padel. Njegov konj je stopal za njim ter ga iznovič vohal. Da niso bili zdaj vsi deležniki odprave od sovražnikov preveč pritiskani, videli bi bili, kako se je valil proti nekemu kraju ogradbe, kjer ni bilo

Indijanov. Privalivši se tjakaj, čaka še en trenotek in naposled se izpod koles vozov izmuzne iz tabora.

Tam se vzravna ter trdno stopi na tla. Smehlaj poroganja in škodoželjnosti mu zleti po licu. Hrum in tema sta pospeševala njegovo početje.

Prav oprezno odpne verigi dveh vozov ter na ta način prehod naredi svojemu konju. Skoro ne doteknivši se stremen, puhne na konja, zbode ga z ostrogami ter izgine v daljavi.

Divjaki so bili namreč opazili po Kučilu narajeno predrtino ter so bili v tabor pridrli z zmagovitim tuljenjem, razlegajočim se daleč in strašno po stepi. Strašanski boj, mah na mah, človeško klanje, se je bilo pričelo; videti je bilo, da beli morajo skoraj podleči.

Po obeh straneh zgradbe ležalo je mnogoštevilno mrličev. Napol izgoreli povezi suhljadi so metali svojo rdečkasto luč po krvavem prizoru. Rjutje besnečih sovražnikov, psikanje strelíc, pokanje strelóv se je neprenehoma vrstilo, vmes pa so delovali v pogubljeni tihoti težki kiji in nožne osti. Poslikani obrazi divjih jezdecev so bili videti pri ognjevi luči še strašnejši. Zdelo se je, kakor da se beli bore z đeročimi živalimi a ne z ljudmi.

Izvunaj pred zgradbo je bil boj opredeljen na posamne trope, znotraj zgradbe pa je vladala prehuda zmešnjava, metež teles, ki so se ali mogočno zadevala in zgrabljala, ali pa se z vso močjo in spretnostjo oklenjena držala. Videti je bilo, da zlatoiskalci morajo popadati, kajti le tam so bili oni na vrhu, kjer so se borili Diaz, Benito, Baraha, Oročej.

Tem štirim se je posrečilo, da so okolico svojo očistili rdečih, in zdaj obrnejo svojo pozornost drugim krajem tabora.

„Karamba, ta bo slaba!“ zakliče Diaz prestrašen. „V desetih minutah bo tabor rdečih lumpov, če ne bomo delali s podvojeno močjo. Tamle, vidiš ga, cigana, to je Leopard! Poznam ga že precej časa, on mene tudi. Grem besedo ž njim izpregovorit!“

Diaz, strašni ta indijanomec, se je doslej boril, kakor bi se bil igral, kajti na njegovem čelu ni bilo videti niti ene kaplje onega znoja, ki je drugim bojevnikom lica oblival. Dvignivši smrtonosni kij, ki ga je palemu divjaku na tleh uzal, dela si prostor.

„Le po njih, Benito, le po njih, če ne smo vsi izgubljeni.“

Rekši zavihti makano, suče jo v naglem vrto-krogu nad glavo ter plane v najhujši boj. Sovraž-nike drobeč si dela krvavo gaz do glavarja. Leopard ga vidi in izpozna.

„Diaz, lev!“ zaupije glavar, ne hoté se nekoliko umeknivši.

„Da, Diaz je, puma, ki bo Leoparda raztrgal!“ odgovori ta.

Idijanec izpodbode konja nad Diaza ter uzdigne, da bi ga udaril. Udar izpodleti, kajti Diaz je bil počenil ter se brž pokazal zopet za divjakovim konjem. Smelo skoči Diaz za glavarja na žival, prime so-vražnika, po brezupešnem mahljaju skoro izsedlanega, za lase, vrže ga dolu ter mu nož posili v prsa, do ročaja.

Na to se dvigne Diaz na konja, zgrabi žival za uzdo, ter jo nažene, zmagovito zaupivši, v sredo divjakov, katerih je nekaj takoj v skoku pojezdil.

Strahovito divje túlenje je bil odgovor divjakov na ta zmagoviti klic in na smrt njih najslavniši glavarja.

„Sennor Baraha, je-li zdaj veste, kako upijejo,“ vpraša Benito, ki je tudi zagrabil in govoreč enega Indijana podrl. „Baraha, poiščite si še vi eno tako makano. Pri bližnjem boju je tak buzdovan najboljše orodje, ki le more biti!“

„Dajte mi svojo, don Benito,“ dé Baraha, „jaz nimam časa iskati si jo.“

„Nate jo! Jaz bom pa ono-le uzet!“

Poprej tako strašljivega Baraho, polotila se je bitevska mrzlica.

Oročej, mandolar je storil tudi svojo dolžnost. Plaščevi ostanki so mu bili s pleč popadali, stari klobuk je bil že dolgo na tleh, pa eno opanko je izgubil, ko mu je bil Indijanec na nogo stopil; lasje so frketali po vetru, s kopitom svoje puške pa je mahal okolu sebe, kakor da bi hotel sam ugonobiti vse sovražnike.

Don Estevan pa je bil, vkljub slabemu stanju stvari, popolnoma hladnokrven. Njegova puška je pokala od minute do minute, vsak strel je Indijanca spravil iz življenja.

Kdor bi imel priliko, da bi bil te prizore le mirno opazoval, ne bil bi mogel očesa obrniti od Diaza. Mirni gledalec bi bil opazil takoj prvi hip, kako izvrstnega konja je podse dobil, s kterega ni šel. Divjake pojezdujoč, je gnal konja mednje, prispel do voza, kjer je bilo njegovo stališče, ter s kola potegnil meč, ki ga je bil tamkaj pustil. To je bila izvrstna toledska klina.

Ta meč je pil že kri marsikterega Indijana. Diaz se zaleti, zavihti ter udari med divjake, da jih razpodi. Klino vihteč je delal kakor besneči Roland. Dva še ostala glavarja, ktera je bilo poznavi po njiu vojnem okrasju, sta brž pala pod njegovimi udarci, tako da v kratkem prevzame strah in trepet vse druge. Obrnejo se ter v divjem begu hité skozi predrtino, Diaz pa za njimi.

„Na konje! Za njimi!“ kliče don Estevan.

Kdor ni bil ranjen zajaše bližnjega konja, ter dere za bežečimi divjaki.

Ko so se bili preganjalci povrnili, pokazalo se je, da so beli izgubili okolu trideset mož. Na to se zavezujejo, popravljajo poškodovano zgradbo, ter legajo, utrujeni od tolikega navora, izpostavivši potrebne straže.

* * *

Nočni mrak se umika jutranji svetlobi — bliža se dan.

Močnejši veter, ki veje pred solničnim vshodom, raztrgal je na reki ležečo megleno odejo tu pa tam po nekterih krajih, toda na obrežju stražeči Indijani vendar še niso mogli otoka prav razločiti.

Mračni svit se čisti. Grmadne megle se vale kakor oblak prahu, ki ga vzdigajo noge bivolske črede. Solnce se vzdiga, parno zagrinjalo se trga, kakor bi vsaki dih jutranje sape en kos seboj odnašal.

Črnotič, to videvši, namreč da ni otoka, krikne ves osupnjen. Ta krik ni kazal, da prihaja iz človeškega grla.

Otok je izginil; kraj, kjer je stal še sinoči, je bil gladek kakor zrcalo. Niti en trst, ki je prej obdajal ta plavni otok, niti ena korenina, ki so ga držale, se zdaj ni kazala nad vodo.

Čuti, ki so ta hip pretresovali glavarju srce, bili so tolikanj siloviti, da se je vkljub svoji rani vzdignil brez tuje pomoči. Oko mu je bilo nenaravno razširjeno, lice njegovo blede celo pod črtami njegove namazbe in pod naloženimi sloji okra.

Omahovajê se giblje k prvi straži ter vzdigne širočko. Vojak se ne makne. Stal je mirno s prklonjeno glavo, ves v položaju napeto prisluškujočega, kakor bi hotel s tem pokazati, da notri do tega nesrečnega trenutka ni prenehal zvesto bdeti.

Glavarjeva sekira je že padala, da prekolje Indijancu glavo, ko Antilopa prime Črnotiča za roko.

„Veliki vodja Apačev naj ne posluša glasov svoje srditosti. Noben vojak nima očij in ušes Manitovljevih, ki vse vidi in sliši. Hudobni duh, čigar otroci so beli, je uzel otok, toda Apači tega niso krivi!“

Dolgo trpeče tulenje, vzdigujoče se po obeh obrežjih, je naznanjalo, da so vsi Indijani opazili zmanjkanje otoka.

Črnotič, izdelan po prestalih naporih, srditosti in besnote ni mogel odgovoriti Antilopi. Rana se mu zopet odpre, in kri se ulije izpod oveze, z jermeni ovite. Trese se; kolena se mu ugibajo, Antilopa, tekun, ga mora na travo posaditi, kjer omedli.

Ko se glavar zave, je bila oveza že obnovljena in polovica vojakov njegovih se je bila zbrala okolu njega, druga polovica pa je stala onstran brega, čakaje njegovih povelj.

„Kam so šli bledoličniki?“

„Manitov mi je misli razsvetlil,“ odgovori Antilopa. „Otok ni trdno stal na dnu vode. Beli so ga odločili, pa so ž njim splavali po reki.“

Črnotič kimne pritrjevaje. Tako je moralo biti, kakor je dejal tekun; drugači ni moglo biti.

„Nimajo ne vesel ne krmila. Otok je ž njimi na breg zadel. Po obeh straneh naj se išče njihov sled!“

Indijani, poslušni glavarju, odidejo. Ranjenec ostane sam pod varstvom nekojih stražarjev, ki so mrličev iskali, da jih indijanski zagrebo.

Med tem pride drugi sel od potolčenih Apačev, ubeglih od taborišča zlatoiskalcev, ki ga nujno prosijo, naj pride glavar k njim. Glavar ničesar ne odgovori. Molče pričakuje, da se povrnejo odposlani Indijanci.

Prišli so, pa šele, ko je solnce stalo že na vrhuncu. Vkljub opreznosti treh belih so našli kraj, kjer so se bili beli izkricali na kopno. Ker pa niso našli nobenega sledu otoka, so menili, da so lovci na njem dalje odplavali.

Zdaj šele naredi sklep Črnotič. Davši se na konja privezati, jezdi od vseh vojakov obdan proti kraju, kjer so ga po selovem poročilu čakali Apači.

Solnce je razlivalo reke svoje svetlobe črez puščavo, ko Črnotič s svojim tropom prispeje do gumijakov, kjer je v družbi z ostalimi glavarji prejtadan sedel pri posvetnem ognju. Po prestali bitvi in po nočnem preganjanju so bili Indijanci zopet na tistem mestu zbrani.

Indijanci, ugledavši glavarja, čigar povrnitve so tako nepotrpljivo čakali, zaženó velik krik veselja. Radostne te vsklিকে sprejemal je glavar z

veliko samosvestjo in dostojnostjo kakor zasluženó počislanje, ter se dal na to vzdigniti s konja. Toda žalovanje se pa prične, ko ugledajo njegovo ranjeno ramo. Privedejo ga k ognju, kjer ga na tla posadé.

Med tem je tabor zlatoiskalcev ostal brez vodje.

Ko je bil včeraj boj pri kraju, ko je vse poleglo spat, pokliče don Estevan k sebi Diaza, da je šel z njim v šotor.

„Sennor Diaz, ste li mož, kteremu smem zaupati?“

Prašanec se prikloni potrjevaje:

„Mislim, da sem, don Arečiza.“

„Kaj mislite vi o Kučilu?“

„Zdi se mi, da je vaš zaupnik,“ odvrne Diaz izogibljivo.

„Ni. Odgovorite brez skrbi, odprto!“

„On je strahopetnež pa lopov obenem!“

„Skladava se, kakor vidimo! Kaj mislite o njegovih razmerah gledé napada!“

„Kroglo je zaslužil, sennor, če imam svoje mnenje povedati v kratkem.“

„Dobil jo je; že zvunaj leži med mrličí.“

„Kučilo? Ne, sennor, njega ni med njimi.“

„Ne?“ vpraša Arečiza ostrašen. Saj sem ga videl, ko je pal! Pa res — — ah, zdaj se spominjam — — po tem ga ni bilo na mestu, kjer je bil pal.“

„Ste li videli njegovega konja?“

„Nisem ga, sennor.“

„Med preganjalci ni mogel biti.“

„Ni bil zraven,“ dene Diaz. „Ali mi morete morda povedati, kako so Indijani prišli v zagradbo?“

„Skozi predrtino. Bes ga lopi, zdaj še le uvidam, kaj bi mi radi povedali. Proč je!“

„Vozovne verige so bile odpete,“ pojasnuje Diaz, „to je mogel storiti le kdo izmed nas.“

„Dajva, poiščiva ga, če ga res ni!“

Obadva stopita iz šotora ter marljivo iščeta pogrešenca, ali zastonj.

„Ostane pri tem : izginol je!“ odloči Diaz.

„Jaz pa skoro vem, kam,“ pridene Arečiza.

„Jaz tudi, don Estevan.“

„Od kodi pa vi to veste, Diaz?“

„Jaz si le mislim, in ta misel, ki jo gojim, je tako bližnja, da jo more vsakdo prijeti.“

„Povejte mi to misel!“

„Včeraj je bil odhajal, da bi divjake pripeljal na naš sled, in da bi tako bilo tem manj deležnikov zlatišča. To je prav lahko uvideti. Danes je šel v Zlato dolino, ki mora pač blizu biti ter bo za to skrbel, da dobi večji del.“

„Vaše mnenje je tudi moje. Če je res tako, to se mu bo njegova nezvestoba slabo izplačala.“

„Poznate li prostor, oni zlati, sennor?“

„Natanko ne. Sicer mi je okolico popisal, kraj sam najti bi bilo pa vendar malo težko. Moram za njim, kolikor mogoče hitro.“

„Pred dnem to ne pojde, ker morate iti po njegovem sledu, ki ga ponoči ne morete najti.“

„Spremljali me boste, sennor Diaz, in potem ona dva, Baraha, Oročej. Onima bodi naša nakana skrivna. Če odrinemo, preden zazori, smo drevi že v taborišču.“

„Pred nočjo se nam Indijanov pač ni bati,“ pristavi Diaz odhajaje, da onima dvema pove, naj se pripravita.

Toliko da se na vzhodu zasveti nebo, odpravijo se ti štirje možje na pot. Poprej pa Arečiza še odredi, da se mrličiči pokopljejo in da nikomur ni smeti izvun tabora se pokazati.

Tabor nekolikokrat okroživši, najdejo konjski sled, ki je gotovo moral biti Kučilovega konja. Držé se tega sledu, brž izginejo z obzorja.

Ostali taborci pomečejo indijanske mrličiče preko zagradbe, svojim pa izkopljejo skupno groblje. Predpoldan mine, taborce žeja, tudi brašno je pohajalo, ker taborišča niso smeli zapustiti in tudi divjadi ne loviti.

Dan se nagiblje h koncu, zlatoiski pa so vsled nenavzočnosti zapovednikove v zmeraj neugodnejšem položaju.

Zdajci zagledajo — bil je večer — v daljavi oblak prahu, bližajočega se taboru. Straže zahrupijo in takoj se taborci podadó na to stran, nadejaje se, da se vrača don Estevan.

Zmotili so se, kajti sredi prahovnega oblaka je bilo opaziti indijansko perjino in osti sulic, okrašenih s človeškimi lasmi.

„K orožju! Indijanci gredó!“ razlega se prestrašenih klic.

Ona zmešnjava, ki je bila včeraj nastala o prihodu rdečih sovražnikov, še nič ni bila proti tej, ki je zdaj zavladala med belimi. Kdo bo vodil poveljstvo? kdo poslušal? Vsaki pa je mislil, da bo najbolje, če zavzame stojišče, ki ga je včeraj imel.

Po vseh obrazih se je čital izraz strahu, ki ga nikdo ni mogel prikrivati.

„Saj jih je le šest!“ klikne straža v ogradbo in mahoma se vzdiguje upali pogum.

Indijani pridejo, pa ne dirjaje in vojevito kričaje, nego prav počasno in mirno. Eden je vihtel sulico, na kateri je bila bela krpa v znak njih miroljubnih namenov.

Za kaka dva streljaja ostanejo drugi Indijanci pred taborom, nositelj mirovnega znamenja pa bližej prihaja, v enomer taisto vihteč.

Med zlatoiski je bil eden, ki je bil iz Tubaka. Poprej je bil kot trgovec mnogo občil z apaškimi rodovi, znal je njih jezik zadostno in toraj jih je mogel razumeti in ž njimi govoriti v špansko-indijanskem narečju, ki je tam na meji v rabi.

Benito pristopi k temu zlatoiskavnemu trgovcu.

„Sennor Gomez, vidite onega Indijanca tam?“

„I, seveda, vidim ga!“

„Je-li veste, kaj hoče?“

„Vsekako dogovarjati se.“

„Dobro torej. Vi ste med nami edini, ki morete ž njim govoriti. Idite mu naproti!“

„Da bi to storil, tega pa ne, don Benito.“

„Zakaj ne, sennor Gomez?“

„Hm, ta indijanuh ne izgleda, kakor bi bilo môči črešnje zobati ž njim.“

„Potemtakem se vi bojite?“

„Don Benito, prosim lepo, ne žalite me, sicer vam med rebra malo porinem to-le bodalo!“

Stari vrli pastir zaničljivo pogleda Gomezovo postavo, segajočo mu do ramen.

„Sennor Gomez, to bi vam ne bilo lahko storiti, kajti preden bi se pripravili k suvaju, bi vas že jaz zmečkal med dvema prstoma, in zlomil kakor suho vejico pavoljnika. Vi se bojite; to vam je z lica brati!“

„Da, me je strah? To mi niti na misel ne pade! Toda le pogledajte ga, kakošen je ta živinar! Natanko ga pogledajte! Je-li ne izgleda prav kakor peklenšček ali pa človekožrtnik!“

„Da, podoben je že. Kakor vidite, je glavar. Takemu je dolžnost, da se kolikor moči strašnega nabriše in namaže. Le bolj tja pogledajte, pa boste videli, da je ranjen.“

„Saj res! Vse pleče mu je povezano z jermeni, kroglja mu je v njega treščila in čuditi se je, da more trpeti toliko bolečino.“

„To more vsaki Indijan. Iz tega pa tudi izpoznate, da nam nevaren ne more biti. Le tjakaj pojte k njemu!“

Med tem so se bili zbrali okolu teh dveh vsi gambusini. Tudi oni so bili mnenja, da Gomez je edini, ki je vešč jeziku in ki mora iz taborišča, da se dogovarja z divjakom. Bojazljivi mož privoli v to le po dolgem obotavljanju. Poiščejo kos belega, ki je bilo nekdam beli žepni robec ter nataknejo onč krpo ko dogovorsko zastavo. S tem znamenjem oborožen stopa Gomez proti Indijancu.

Indijanec ni bil drugi ko Črnotič sam.

Vsi divjaki so veliki občudovalci zunanje lepote. Apaški glavar, zagledavši majhnega, suhljatega Mehikanca, lice zaničljivo nategne, pa le za trenotek. Bil je isto tako spreten in zvit diplomat kakor hrabri vojak, umevajoč v svojo korist svrhe sevladati.

Oba sama na sebi tako različna moža se pozdravita, in na to poprime besedo Črnotič.

„Moj beli brat mi povedi, da li je glavar? Oča Apačev ne govori s priprostim vojakom bledoličnikov.“

Gomez je bil v nemajhni zadregi in prešlo je nekoliko trenutkov, preden se ohrabri za odgovor.

„Jaz sem glavar belih mož. Moj rdeči brat naj svobodno z mano govori.“

Črno oko Apačevo se posveti.

„Včasih biva velika duša v kukavnem telesu. Moj brat mora biti silovit glavar. Pokaj pa je s svojimi vojaki prišel v lovišče Apačev?“

Gomez je to mislil, da prave namere njihove odprave vendar ne sme izdati. Iskal je po svojih možganih izgovora, pa ga iz strahu in zadreg-njenosti ne najde. Indijanec se je vidno samopašil, videč, kako beli za besedo bega.

„Je-li v taboru bledoličnikov več tako modrih in hrabrih glavarjev, kakor je moj brat?“

„Jaz sem edini glavar!“ odreže se Gomez.

„Vsi vojaki morajo poslušati mojega brata?“

„Vsi, od prvega do zadnjega.“

„Ne bodo več dolgo izvrševali njegovih zapovedi, kajti sinovi Apačev so mnogoštevilni kakor listje v gozdu in neustavljivi kakor ogenj travane. Moj beli brat s svojimi jutri ne bo več živel.“

Črnotičeve oči zažare skrivnostnega ognja, opazivši, kako uspešno delujejo njegove besede na strahopetnega Gomeza. Prebledal je, in nagon samo-obrane mu je dal najpogubnejšo misel, ki se je v njegovem položaju le misliti mogla.

„Čemu pa prihaja moj rdeči brat s znamenji miru? Beli možje niso žejni krvi njegovih vojakov!“

„Glavar Apačev prihaja, da govori z bledoličniki besede miru. Toda on ve, da ga ne bodo poslušali, in zatorej pravi, da pojdejo v deželo smrti.“

„Kake besede slišimo?“

Apačan se visoko in ponosno vzravna.

„Je-li beli brat zares glavar? Potemtakem mora vendar znati, da beseda vojaka z orlovimi peresi se more glasiti le pri taborskem ognju.“

Gomez stopi, videč ljutega Indijanca, nehoté korak nazaj.

„Moj rdeči brat hoče stopiti v naš tabor?“

„Ko bi prišel beli glavar s poročilom k Apačem, sprejeli bi ga pri posvetnem ognju, kajti v njih duši ne biva ne strah ne trepet. Črnotič bo govoril le tedaj, če bodo ž njim ravnali kakor z glavarjem, kateri sme pri ognju sedeti.“

Mehikancu se vikša zadrega. Je-li smel vodjo Indijancev privedi notri v tabor? Je-li smel odpraviti ga, kjer je bilo tolikanj želeti mirnega pobotanja?“

„Torej koliko vojakov bode spremljalo k nam mojega rdečega brata?“

„Samo eden.“

„Naj gre.“

Ne obrnivši se, izgolti divjak pretresljiv goltni krik, na kateri prijaše eden izmed zaostalih Indijanov. Bil je Antilopa, brzotek.

Gomez stopa izpredaj, Apača gresta za njim, zadovoljno se pogledavši.

Indijanci so bili črez dan dobili sled don Estevanov in njegovih spremljevalcev. Črnotič je torej vedel, da tabor ima štiri branitelje manj in zato je sklenil kot dogovornik v tabor prodreti ter ga izgledati. Okolnost, da se je Gomez izdal za vodjo, udala mu je misel, da pravi pravcati vodja bo med onimi možmi, ki so tabor zapustili. Ker je bil pa Antilopa včeraj med bojem don Estevana

videl, poklical je Črnotič njega, da se zagotovi, če Estevana res ni v taboru.

Indijanca zajašeta pred zagrabo ter ustopita v notranjost utrdbe skozi predor, ki so jim ga bili naredili, odvezavši voze. Njijuni glavi se ne maknete niti za las široko, in njijune oči so ostale na pol zaprte, kakor bi jima bila okolica najnevažnejša stvar na svetu, in vendar sta v enem trenutku videla, kar sta videti htela.

Črnotič jo krene, kakor bi se to razumelo samo po sebi, proti Arečizinem šotoru. Gomez ga skuša zadržavati.

„Moj rdeči brat ostani tukaj v krogu mojih vojakov!“

Črnotič ustavi svoj ponosni korak ter z ognjevitim pogledom zabliška v malega moža.

„Glavar Apačev, bode li on, ki je ranjen do življenja, smodil se v deželi solnca? Je-li ne znajo beli možje, kako se sprejemajo gostovi in poglavarji?“

Krepki indijanski gorostas je stal kakor bronasta soha vojnega boga, gledalca s čudenjem navdajoča. Črnotič ni čakal Mehikančevega odgovora, nego je v šotor stopil z Antilopo, kjer obadva sedeta.

Gomez je bil nekaj trenutkov zaostal, da bi se z drugimi pogovoril, gledé svojega ravnanja. Indijanca sta imela med tem čas, neslišana izpregovoriti nekaj besedij.

„Je-li glavar bledoličnikov tukaj?“ vpraša Črnotič.

„Ne!“ odgovori Antilopa.

Skozi odprti uhod sta mogla pregledati ves tabor.

„Kteri izmed teh mož je strahoviti indijanomorec, ki mu beli pravijo Petro Diaz in ki je včeraj premogel Leoparda?“

„Antilopa ga je videl, ko je Leopardu življenje kratil; zdaj ga ni tukaj.“

Črnotič ni mogel pritajiti majhinega klika radosti.

„Veliki vojaki bledoličnikov so odišli, malosrčne miši pa pustili brez varstva. Miši bodo pomrle. Ta pritlikavec hoče prevzijačiti glavarja Apačev, ali Črnotičevo oko mu je prisililo notri do podkožja. Bledoličniki so izgubljeni, potem pa bodo rdeči vojaki čas imeli, da bodo preganjali Orluna, Treskavca in južnega Pantra.“

Zdaj ustopi Gomez. Zastonj je izkušal, da bi si dal častito in dostojno držanje glavarstvo. Besede, s katerimi ga je sprejel Črnotič, so pomanjšale njegovo postavo le še bolj.

„Beli mož veli, da je glavar in vendar ne ve, da gosta ni samega puščati, hoče li to razžalitev plačati morda z oglavkom?“

„Moral sem poprej povedati mojim vojakom, kaki gosti so prisotni,“ opravičuje se Gomez.

„Je-li beli vojaki nimajo oči, da bi sami videli? Je-li pri bledoličnikih šega, da glavar mora vprašati, kaj sme storiti in govoriti? Beli mož ne more ničesar storiti brez dovolitve svojih vojakov; on ni glavar!“

„Jaz sem — udari se na prsi — jedini glavar tega tabora!“ zatrjuje mali Gomez.

Črnotič mu vrže uničljiv pogled ter zagimi:

„Uho glavarja Apačev je slišalo veliko laž! Zaprl bo svoja usta, kajti jezik njegov ne govori z lažnjivo krito. Moj rdeči brat govori!“

Antilopa je doslej sedel s zaprtimi očmi; zdajci pa odpre obrvi in usta rekoč:

„Videl sem glavarja bledoličnikov pri boju. Njegova dvocevka je rdeče može metala na tla kakor vihar orehov sad. Njegovi lasje so bili črni z belimi nitmi, njegova pleča široka, oko njegovo ostro kakor orlovo. Zapustil je tabor, ko je dan vzhajal na iztoku. Beli mož povedi, če lažem kakor on!“

Gomez ne odgovori. Bil je tako popolnem ostrašen, da si ni upal reči ni bev ni mev.

„Videl sem še druga glavarja,“ nadaljuje Antilopa, „ki je bil Leopard. Postava njegova je bila čila in čvrsta kakor orehovina, pest njegova kakor medvedova šapa. Bledoličniki mu velé Petro Diaz. Odjezdil je s prvim glavarjem. Ali sem prav govoril?“

„Moj rdeči brat je prav povedal,“ odvrne zdaj Gomez. „Glavarja sta odšla in zdaj sem jaz edini glavar.“

„Beli mož ne imenuj Antilope svojega brata. Apač ni brat lažniku! Beli mož ni glavar!“

„In jaz pravim, da sem,“ osokoli se tretci Gomez.

„Če je res, imenuj svoje ime!“

„Gomez sem, podnevi in ponoči!“

„Gomez? Je-li to ime šakala ali zajca? Je-li se tako veli muhi ali črvu, ki ga tica pozoblje? Apaški sinovi ga še nikdar niso čuli! Gomeza, tega ne pozna nobeno staro babše; postava njegova je otročja, njegova srčnost je žabja, njegov jezik kačji, ki laži pluje. Kam sta odjezdila ona dva glavarja?“

„Odšla sta bisona loviti, da imamo kaj živeti!“

„Antilopa bo počakal, da se vrneti ter jima povedal besede, ktere naj slišita. Moj veliki rdeči brat pa se vrača v tabor Apačev, povedat jim, da je Antilopa tukaj ostal,“ de Antilopa.

Kratek, bliskovit pogled zadene govornika iz Črnotičevih oči, Antilopi naznanjalo, da ga je Črnotič razumel. Antilopa je hotel ko porok ali tal ostati, da Mehikance ugotovi, med tem pa naj Črnotič snuje napad. Antilopino bistro oko je pač dobro opazilo, da v taboru nimajo niti najmanjše zaloge lesa, da bi ogenj zanetili kakor včeraj in zatorej s spretno dvojezičnostjo opozori Črnotiča na to in še na neko drugo okolnost:

„Antilopa želi, naj se bledoličnikov glavarja vrnete še pred nočjo, sicer ne more ž njima govoriti, ker ne morejo zapaliti ognja. Črnotič, glavar Apačev, naj svojim vojakom zapove, da vračajoča se bledoličnika na miru pusté, kajti Antilopa hoče z belimi skleniti mir na veliko poletij in zim!“

Črnotič ustane. Njegova stisnjena pest in drugi oster pogled podučita Antilopo, da glavar bo don Estevanu zasede pripravil in tako mu vrnitev onemogočil.

„Moj rdeči brat je dobro govoril,“ meni Črnotič dostojno. „Zgodi se, kakor je dejal!“

Črnotič stopa iz šotora, Gomeza niti ne pogleda, ustopivši skozi odprtino h konjema. Vkljub svojim bolečinam skoči na konja, prime tudi Antilopino žival za uzdo ter odjezdi.

Gomez motri ostalega Indijana z neizvestnimi pogledi. Antilopa je bil, oči zaprivši, glavo nagnil nazaj, v znamenje, da je, kakor bi ga ne bilo.

„Ima li rdeči mož še kaj povedati?“ popraša Gomez.

Divjak z roko migne češ:

„Stran od mene!“

Gomez gre iz šotora k svojim tovarišem. Bil je tako povse zmoren in osmešen, kakor še nikdar v svojem življenju.

Benito mu pride nasproti.

„No, sennor Gomez, zakaj je šel eden, drugi pa tukaj ostal?“

„Rekel je, da bo Apačem povedal, naj Arečizo pustite mirno se vračati!“

„Lepo, sennor Gomez! In to ste verjeli?“

„I, zakaj pa ne?“

„Ker je rdečemu sploh verjeti in mu zaupati le tedaj, kadar se ž njim popuši petdeset stotov tobaka in dvajset vozov sumiškega perja. To je prvič; in drugič, ker — —“

„Ker se mi zdi, da imamo danes prav posebni povod previdnim biti.“

„Kteri povod mislite, sennor Benito?“

„Don Arečiza je odsoten, in torej nalikujemo čredi brez črednika, ktero morejo volkovi zlahkoma premoči. Poleg tega nam manjka drv, da bi tabor razsvetili v slučaju napada.“

„Je-li ste tega Antilopo smatrali glavarja, sennor Gomez?“

„I, seveda. Vsekako je tudi!“

„Baš takov, kakor vi. On je le indijanski tekun. To je mahoma izvedeti iz njegovega imena. Je-li ste na okrasju njegovem kaj opazili, kar bi dalo sklepati na tako čast?“

„Ničesar! don Benito.“

„Toraj dobro! Po kaj gre baš glavar od todi, čemu nam pušča tukaj le navadnega vojaka?“

Drugi pogledujejo Benita nepočakljivo, ker nihče na to prašanje odgovora ne ve.

„Sicer nisem poznavatelj Indijanov, ali — —“

„Le dalje sennor Benito! Ne napenjajte nas na tezaló! Vi ste najboljši poznavatelj Indijanov in tigrov v Mehiki; to ste dokazali, in torej boste tudi znali čemu je glavar odšel, oni-le lopov pa ne!“

„Ko bi imeli Apači res izvedeti, da se don Arečizi in pa sennor Diazu ne sme ničesar zgoditi, bi jih bil lahko izvestil tekun. Da hoče pa sam glavar to vest jim prinesiti, to mi daje povod misliti, da — — naklepajo nekaj zlega!“

„Kaj pa na primer, sennor Benito?“

„Oni vedo, da smo brez vodje, eno; — in da se je glavar povrnil k svojim, to mi služi v znamenje, da jim ima razodeti kaki načrt. Morebiti namerjajo don Arečizo od nas odtrgati in napasti nas, kakor hitro se bo stemnilo, to je pa drugo.“

„Vi slabo domnevate, don Benito,“ zavrne ga Gomez, kteremu je bilo veliko do tega, da svoje ravnanje olepša. „Prišla sta z mirnimi nakanami, kar je povse verjeti, kajti včeraj so strašno izgubili. Te mirne misli imajo še zdaj, sicer bi Antilopa ne bil tukaj ostal.“

„Hm, to zveni verjetno, toda — —“

„Toda — —? Govorite dalje, sennor Benito!“

„Jaz sicer ne poznam Indijanov, ali v svoji mladosti sem bil nekoč ujetnik pri njih in toraj menim, da nič dobrega ne nameravajo.“

„Kaj pa porok, ki tam v šotoru sedi?“

„Je-li grdun oborožen?“

„Ne. Rdeča sta pustila svoje orožje pri konjih.“

„Tako? Hm! Da bi že skoro prišel don Estevan!

Ali kako lahko mu nezgoda more pripetiti, da se niti ne vrne. Predlagam: volimo si vodjo za vse

slučaje, da bomo saj znali, koga poslušajmo, če bi bili napadeni.“

„Jaz pa predlagam,“ dé Gomez, „da se ničesar ne podstopimo. Don Arečiza bi utegnil biti nezadovoljen, in mi se moramo pred vsem jako varovati, da Indijanov v sumnjo ne spravimo.“

Ta predlog dobi vseobčno pohvalo. Benito ponovi še enkrat svoj predlog, ker ga pa ne sprejmo, se Benito jezen umakne rekoč :

„Dobro, kakor hočete, sennores ! Jaz pa vam povem, da se bom postavil zraven šotora, in da bom rdečega lopova takoj preboddel, ako bom le najmanje slutil, da bomo zagrabljeni.“

„Benito odide, da ta sklep takoj izvede. Postavi se na griček ter leže na tla prav blizu šotora.

Od todi je mogel razgledati vso okolico v velikem vidokrogu, ali kakor je bilo ostro in budno njegovo oko, vendar ni mogel nič sumljivega opaziti.

Dan mine. Solnce zatoni na zapadu. Pokaže se ona svetloba, ki v pustih, od vročine prepečenih peščenih in kamenitih stepah predhaja hitro delajočo se noč.

Benito se vzravna po koncu. Videl je, ker je Indijanca od strani motril, da so se Antilopine zaprte oči odprle, ter vrgle kratek a širen pogled vun na ravnino, Obrvi sta se takoj zopet zaprli, ali po temnem obrazu se je poznavala kakor neka zadovoljnost. Pastir pregleduje stepo. Moral se je motiti, zakaj zunaj nì bilo ničesar opaziti kot čredo divjih konjev, ki so od dveh ali treh Indijanov gonjeni z razpuščeno grivo in repovi semtertja kopitali.

Konjstvo se je pogostoma izgubljalo za neko višino, prikazalo se zopet za minuto, včasih je bližje

prikopitalo in zopet se oddaljilo, ter bilo tako gonjeno, dokler ni kratki mrak nastopil, ki se je v kratkem spremenil v popolno temoto.

Čreda je bila zdaj poznati le kot temna pika, ki je počasno prihajala vedno bolj razločna. Konji so iskali ubežnega izhoda pred svojimi gonjivci, ter jo udero v ravni smeri proti taboru. Divjaki se podé tudi semkaj za njimi.

Ta prizor, v teh krajih nekaj prav navadnega, se je tudi blizu taborišča obnesel s svojo pritegljivostjo. Teh malo divjakov, ki so živali gonili z visokovihtečimi lasi, so mislili taborci, da se jih ni bati. Nasprotno pa je okolnost, da so tako noboječe si upali blizu tabora, zadostno dokazovala njih miroljubno nakano. Vrhu tega so imeli taborci tudi tala v zagradbi, ki je zlatoiske tako uveril, da so stopali na kola in vozove, da bi tako bolje videli memo drvečo se čredo.

Benito se je bil tudi vzdignil, s hrbtom obrnjen proti šotoru, in torej ni opazil, kako je Antilopa izpod svojega plašča, kateri je bil iz bivolskega usnja narejen, potegnul bojno sekiro, sicer pa je ostal popolnoma miren.

Čreda prihaja bližje in bližje. Res so bili divji konji, kajti ni bilo ugledati niti jezdeca, niti sedla ali stremena, niti uzdâ, niti najtanjšega motoza. Jata v popolnem diru privrši, Indijanci pa za njim upijoči, vriščeči in kričeči. Niti petdeset korakov ni bila četa od zagradbe, ko je bilo videti, da pojde divji lov v ravnem pravcu memo, ali kar bliskoma jo krene najprvi konj proti predrtini, ki so jo bili taborci pustili za prehod, strašno bojno tulenje se vzdigne, na vsakem konju sedi kakor iz

hrbta zrasel jezdec, in drug za drugim vihrajo grozni napadniki v tabor skozi prehod, kateri je bil iz ne-previdnosti odprt.

Zgoraj pri šotoru se čuje krik. Antilopa je bil ustal, izpustil svoj plašč ter vzdignil širočko, in ravno ta trenotek, ko se je bil Benito po nož segaje obrnil, da bi lokavega Antilopo prebol, prekolje mu tekun glavo do ramen. Na to skoči Indijanec na gričevino ter se postavi v vrste bojujočih tovarišev.

Apačani so se bili proti Mehikancem poslužili zvijače, ki se more posrečiti le tako drznim jezdecem, kakor so oni. Nogo utaknejo za laso okolu konjevega trupla privezani, svoje telo pa skrijejo za živaljo, in tako morejo prehajati celo večje daljave, ker so tega vajeni. Najprej mračnost, potem popolna temota sta izvedbo te vojne zvijače olajšale in tako so bili prevarjeni zlatoiski in celó izkušeni Benito.

Mehikanci so bili za trenotek povse brez pameti. Poskakali so z voz, pa že več niso mogli k svojim v piramide sestavljenim puškam. Divjaki so imeli lahko delo; ljudem v taboru je bila smrtna ura.

Le nekaj minut je divjal kij in nož in sulica in širočka, pa je bilo mrličev na kupe. Borilo se je le še nekaj Mehikancev s srčnostjo obupanja; tudi oni so morali podleči. Le malim se je posrečilo, da so se pod vozovi vun priplazili ter bežali. Tudi ti so bili izgubljeni, kajti brzi jezdec so jih hitro dotekli, in če jo je v temni noči kateri odnesel, gotovo mu je drugi dan svetil k smrti.

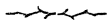
Eno uro po tem krvavem boju razsvetljeval je požar v grmado znošenih vozov daleč na okrog z mrličmi in umirajočimi pokrito ravnoto. Indijanci so

si razdelili plen ter oglavke teh, ktere je zlatožejnost pripeljala v puščavo in smrt.

Sredi prizorišča tega strašnega pogina stal je Črnotič in poleg njega Antilopa.

„Veliki duh je dal rdečim sinovom svoje zmagodobitje; toda glavar Apačev mora videti oglavke treh lovcev s izginolega otoka,“ pravi Črnotič. „On sam ne more za njimi, toda moj sin bo prinesel njihove lase.“

„Jutri bo vzel Antilopa trideset mož ter šel za njih sledjo,“ odgovori tekun. „Lovci od severa naj začnó le svojo smrtno popevko.“

V Zlati dolini.

Ponočna tema, že v jutranjo danenje prehaja joča, ogrinjala je okolico ter jo le kazala v velikih daljno potegnjenih obrisih. Na nebu, ki ga je zapuščala zvezda za zvezdo, slikale so se osti pogorja kakor stolpi in čudnoliki obrobi, katerih vrhove je venčala rjavkasta megla.

Na straneh pogorja so goste sence kazale globoke pase. Na vznožju pogorja se je vzdigala osamljena skala, kakor naprej pomaknjena udrtina; bila je od bližnjih gora popolnoma odločena. Za površino njene rti padal je slap veličastno šumeč v brezdno. Tostran te osamljene skale, vzdigajoče se v obliki topega stoga, kazala je premakljivo črto malih vrb in pavoljnikov ali bližino tekoče vode ali pa obrobjenje naplavnega sveta.

Tema je stopila od pogorskih vrhov v globino ter mesto prepustila višnjevskasti svetlobi jutra. Kakor iz zmedenega načrta slike, so se vzdigali prvi vrhovi pogorja, drugi za drugim, iz temnikaste barve jutranje mračnosti.

Med prepade okroglo nakopičenih gorskih velikanov se je počasno usiljevala neka nedoločena svetloba. Na površju osamljene skaline ste moleli dve smereki kakor dve vidni prikazni svoje mogočno vejevje, nagibaje se čez prepad.

Na vznožju teh dreves je ležalo konjsko ogrodje, in njegove preperle kosti so držale še okrasja, ktera so poprej nosile. Odlomki nekakega sedla so obdajali prozorne strani ogrodnega konja.

Iz mračnosti se razvijajoči jutranji svit je ožarjal grozotne podobe. Na kolceh, postavljenih v nekih daljavah, plapolali so človeški lasje v lahнем vetriču; človeške lobanje so ležale v kupih ali pa raztresene po tleh, in zlomkov raztolčenih vsakovrstnih orožij najti je bilo povsodi na tleh. Te zmagovine so dajale znak, da tukaj imajo svoje poslednje počivališče, na rtu prirodne piramide, indijanski po svojih hrabrih dejstvih sloveči glavlar.

Še v smrti gospoduje ta glavlar ravnin, po katerih se je njegov bojni krik tako pogostoma razlegal in čez ktere ga je nosil njegov bojni konj, čigar kosti zdaj na njegovem grobju preperevajo od nočne rose in žarne vročine dneva. Ropne ptice letale so in skovikale semtertja nad samotnim grobom, kakor bi htele s svojimi grdimi glasovi tega predramiti, ki smrtno spi in čigar roka nikdar več ne bo vihtela ne kija, ne grabila noža, ne pripravljala krvavih gostí.

Meglenim goram nasprotni obzor se je svetlikal v medlem svitu; rožnobojni oblaki so se vzdigali proti glavišču. Prvi iskri nastajajočega požara podobno je zadel kakor zlata puščica prvi solnčni žarek prek pogorja, in polagoma so zalivali potoki svetlobe globine dolov, kakor s leskečim plamenskim pregrinjalom.

Dan je napočil, vendar pa je bilo gričevje še zavito v nepredorni plašč megle.

Te megle so se počasi razdeljevale, na jutranji sapi se vzdigaje, kakor plapoléča okrasnina. Rosa meglina ostajala je na listih grmovja, in tice so skakljale od vrhunca do vrhunca, kazaje globoke soteske, na katerih uhodu so stale mnogobrojne žrtve, ki jih je indijansko praznoverstvo prinašalo duhovom gora, odkrivaje očesu divje brezne, v ktere so strmili šumeči slapovi.

Nad grobom indijanskega glavarja pošiljala je slapovina kvišku vlažen prah, delaje za kostnjakom bojnega konja izginljive peneče skakalce.

V vznožju piramide, pod katero je bil glavarjev grob, samovalo je jezerce s stoječo vodo, ki je bilo težko ugledati pod bujnim rastlinstvom. Med tem jezerom in med nasproti ležečo strmo skalino, pokrito z dolgovlaknastim zelenim rastlinskim plaščem, raztezal se je ozek in globok jarek, ki ga pa ni bilo moči opaziti, ker so ga obroblyale goste bledolistne vrbe in temni pavoljniki. Ta drevesa so bila preprežena s vsakovrstnim srobotom in motoviljem, kakor bi tihotna priroda hotela človeškemu očesu braniti, da bi skozi tesno zastrto rastlinsko steno ne pogledal v to dragocenost. Toda zrnost peska, posebna svetloba okolu ležečih kamenov, sploh vsa

tvorba tal je bila prav pripravna izkušenega zlatoiskalca pozornost obuditi.

Ta jarek je bil Zlata dolina, kakor je Markos Areljanos imenoval ta kraj, na katerem je izgubil življenje.

Kučilo je bil že ponoči prišel blizu zlatišča; a boječ se, da bi v temoti ne zašel, se je ustavil, hoteč počakati jutranje zore. Kakovosti teh krajev sicer ni pozabil, toda njegovo srce, lakomnosti mrzlično tripajoče, kri mu je šumeče stopala proti ušesom in očem ter vidu jemalo njegovo sicer tako neprevaljivo ostroto.

Vkljub jutru je bilo še precej temno, ko je bil Kučilo prišel k piramidi nad Zlato dolino se vzdigajoči in mokrotno izparjenje zakrivalo je jarek in strmi griček, na katerem je bil Indijanov grob, oboje še z gostim zastorom.

Votlo šumenje slapovine, ktere se je še prav dobro spominjal, bilo mu je znamenje, da je do bonanse došel, zakaj ni bil še pozabil, da se slap izliva v prepad prav blizu zlatišča.

Mislil se je še precej varnega, češ, da nihče ni opazil njegovega pobega iz tabora, meneč, da o takem vojnem stanju med Indijani in Mehikani pač tudi nobeden za njim ne pojde. Vendar pa sklene, splezati na piramido ter pregledati, če je kje kako živo bitje.

Poprej pa se je moral še uveriti, če je zlatišče še v taistem stanju kakor pred dvema letoma, ko ga je moral pustiti, ne doteknivši se ga. Z rokami razstre zeleno pregrinjalo ter pogleda v jarek. Mnogoštevilno, kakor na morski obali, je bilo tukaj kamena vsakovrstne velikosti nakopičenega in več dni

bi bilo treba, da bi ga bil preštel. Vsaki drugi človek, le gambusin ne, bi se bil dal premotiti po zunanosti teh v drago pripravljenih kamenov, prav podobnih izmetinam nahajajočim se v vznožju ognjenikov. Gambusin pa je moral pod nezatno ilovno odejo izpoznati čisto rudo, pravo zlato, kakor ga prinašajo potoki z gora v ravnine.

Jutranji žarek šine skozi rastlinsko odprtino, narejeno po Kučilu, doli v jarek, da zaiskre nešteti bliski iz kamenov. Pred očmi samohlepnosti tresočega se bandita ležal je najbogatejši zaklad, ki ga je kdaj zagledalo človeško oko v divjini, in popolnoma se je bil uveril, da se nobena roka še ni iztegnila po tem bogastvu.

Kučilo izpusti zelenje, zastre odprtino s srobotom ter gre k piramidi.

Kadar se usihajoči in mrleči Arabljan počasi vlačí po žarečih puščavah Sáhare, v svojem posušenem mehu pa ne najde hladeče kaplje svojim ustnicam; kadar ga vrže strašni samum, ter mu poslednji ostanek živnega soku potegne iz telesa; če pa na to, že s smrtjo se boreč, ugleda zelene palme in na obzorju opazi kos zelenice — to veselje njegovo prikipi do blaznosti.

Podobno je bilo s Kučilom, zagledavšim zlate zaklade. Na piramido je bil priplezal kakor v vrto-glavici; udje so se mu tresli in pred njegovimi očmi je bilo kakor megla, braneča mu, da si stvari natančneje ne ogleda. Sesti je moral.

Izvolil si je taki prostor, s kterega mu je bilo možno, Zlato dolino imeti vedno pred očmi.

„In to bogastvo naj drugim odstopim?“ pravi sam pri sebi. „Ne! nikakor ne! Umreti je moral

Markos Areljanos, čemu bi drugi živeli? Njih spremstvo me je varno privelo na ta kraj, kamor bi sam ne bil prišel; zdaj sem tukaj, njih ne potrebujem nič več, Indijancem pa bom dal priložnost, da jih uničijo vse.“

Roke si dene na oči, v katerih je kipela kri, da so se žilice napele, in da je občutil, kakor bi se pred njegovim licem premikala bagrena in ognjena kolesa. Preteklo je nekaj časa, preden je vid njegov dobil svojo prejšnjo sposobnost.

Zdaj se vzdigne ter se ozira z višave svojega sedanjega stojišča po okolici.

„Sam sem, popolno sam ter bom — —“

Preneha sredi stavka, kajti pogled njegov je pal na predmet, ki mu po daljem molku izvabi glasan zategnjen krik. Ta krik pa se ni glasil, kakor bi bil prisiljen iz človeškega grla, ter kakor pol živalski pol človeški in kateri krik so skalovite stene jekleno odmevale v tresočih odglasih.

Voda, za piramido v prepad dereča, ktera je bila videti, da poteguje most ginečega srebra črez prepad je včasih presvetljevala padaje in takrat se je lesketal skozi žaroviti par, bel zlat svit, prihajajoč od zlate rude, ki jo je opralo stoletno delovanje vode.

Ta zlata gruda, neprenehoma omivana s vlažnim padcem slapa svetila, kresala in žarila se je v vsej svojej čarobnosti. Bila je še enkrat tolika, ko največji kokosni orešnik, in videli je bilo, da zbog svoje precejšnje teže se bo zdaj zdaj izluščila iz kremenaste obdaje, ter izginila v prepadu.

Kučilu se je zdelo, da bo gručo dosegel, če le roke iztegne po nji. S poželjivimi pogledi jo

požirajoč in vzpenjajoč segal je po tem bogastvu, ki bi lahko bila kraljevska odkupnina — pa ga ni mogel doseči. Prsi so se mu napenjale in širile, toliko da mu jih ni razgnalo; skoraj bi bil podlegel siloviti dušni razburjenosti, ko bi drugi še bolj grozni krik duška ne bil naredil stiskani sapi.

Kakor žugajo tigrove oči nenadoma požreti mirni plen, tako so se svetile Kučilove oči, lesketajoče proti neprecenljivi zlati gruči, nad katero je gori vrhu skale mlad zelen hrast svoje korenine zasajal v razpoke.

„Moja mora biti ta gruča! Od todi je nemogoče jo doseči. Pogledal bom, če morem do hrasta. Na hrast pritrdim svoj laso, potem pa se doli izpustim, da jo izlomim. Naprej! noben Kres še ni imel tolik kup zlata!“

Kučilo hiti doli s piramide.

Vznemirjen, kakor je bil, preslišal je glas brzega kopitanja konj ter pregledal stiri jezdece, ki so ravno ovinek naredili pri neki skali.

Don Estevan, Diaz, Baraha, Oročej niso z vida izgubili Kučilovega sledu. Zlasti je bil Diaz, strahoviti indijanomorec, ki je pri tem razvijal toliko tankoslednost, da so drugi trije čudili se mu po pravici.

Estevan pa Diaz sta jahala naprej, v neki dalji sta jima sledila Baraha pa Oročej.

„Kaj menite, sennor Diaz.“ pozveduje don Estevan, „dali ga bomo dohajali, preden pride do zlatišča?“

„Tega ne morem povedati, ker mu je bonanse lega znana. Toliko pa vem, da ni več dosti pred nami. Pogledjte semkajle! Kopito njegovega konja je

zdrobilo košček škrlji in zdrobina se pozna še zdaj. Pred pol ure se je okrenil jutranji veter. Ko bi bila zdrobina poprej ležala na tem prepisnem mestu, odpihala bi jo bila sapa. Potemtakem je preteklo k večjemu trideset minot, odkar je šel tod mimo.“

„Vi ste vrli sleditelj, sennor Diaz, in odpravi ste izkazali tudi sicer velike zasluge. Kadar najdemo zlatišče, bom z vami drugače štel nego li z ostalimi.“

Diaz zmaje z glavo.

Nisem se vam pridružil zaradi bonause, temveč zaradi shodne priložnosti, da morem z rdečimi po domače govoriti. Vaše zlato me ne mika; ono je le zato, da človeka omehkuži in izpridi ter ga proda pregrehi v oblast pa v hudičeve roke. Jaz se odrečem svojemu deležu. Vzemite si ga zá-se, ali pa ga dajte drugim.“

Baš taisto zlato je bilo predmet pogovora tudi zanikarnežema Barahi pa Oročēju.

„Kaj pač menite,“ sennor Baraha, „povprašuje Oročej, „čemu jezdi don Estevan de Arečiza za Kučilom, dasi je tolikanj potrebna naša navzočnost v taboru od divjakov obdanem?“

„Hm. O tem imam tudi jaz nekako mnenje. Preden smo se odpotili, sem bil pobaral starega Benita in vi dobro veste, don Oročej, da ta vodnik ima sploh dobro mnenje?“

„Kaj si pa domišlja?“

„On meni, da je Kučilo malopridnež, ki ni vreden, da se mu zaupajo tako vrli in pošteni možje, kakor smo mi.“

„Temu povse pritrdim.“

„Kučilo je medež v boju, ki ga je sam s trte zvil, v to porabil, da je pete odnesel. Kam bi jo bil neki potegnil, kaj mislite, sennor Oročej?“

„Mislim, da pač proti bonansi!“

Naravno je! Ali se hoče povse od nas odločiti, da bi zlato sam zá-se obdržal, ali pa misli, del zlata kam spraviti, preden nam bo zlatišče izročil.“

„Vrag ga uzemi!“

„Vrag še ne, ampak mi, sennor Oročej, zakaj to in pa nič drugega ni mnenje don Estevanovo. Ta Diaz je prav sloviti dečak, ki zna najti sled celó na tem kamenitem svetu, kakor bi bila z najrazločnejšimi slovi vkopana v kamene.“

„No, to je njegovo rokodelstvo,“ doda Oročej, ko je vrgel ostanke svojega plašča, kolikor mogoče slikovito čez rame. „Vsakdo mora svoj posel razumeti in jaz mislim, da jaz v svojem tudi nisem tolik nepridiprav, kar bi vam mogel prav zdaj dokazati.“

Oročej je dejal, da je izvrsten zlatonajdnik.

„Vi ste, kakor vsakdo ve, eden izmed najboljših zlatoslednikov, ki so, sennor Oročej, in prav veselilo me bode, ako bi mogli tej dobri menitvi odgovoriti zdaj, ko se bližamo bonansi.“

„To pač morem, don Baraha,“ odgovori Oročej, svoje dolge kodre ponosno tresoč. „Le pogledjte način in sestavo tega kamenja, pa boste brž opazili nekaj važnega.“

Baraha pazljivo pogleduje okolu.

„Jaz, žali, ne morem ničesar opaziti.“

„Temu se ni čuditi, ker vi niste gambusin, čigar oko bi bilo izurjeno na take prikazni. Če me vse ne moti, nahajamo se v kraju, ki je izredno s zlatom

bogat in kdor bi imel pravi čas todi zlatovati, našel bi ga mnogo, prav mnogo.“

„Morda je bonansa blizu.“

„Prav verjetno. Vidite-li, kako Diaz oprezuje? Oči ima le za sled ter jaše počasnejše in previdnejše nego prej.“

Ta trenotek se oglasi prvi krik Kučilov.

Štirje jezdec obstanejo.

„Kaj je bilo to? vpraša don Estevan.

„Pa ne, da bi bil človeški glas,“ pripomni Diaz.
„Ne poznam živali, ki bi tako kričala.“

Krik se ponovi. To je bil drugi krik Kučilov.

„To je človek,“ tolmači Arečiza, „toda človek v grozni razburjenosti, v prav nenavadni zamaknjenosti. Odjeki branijo, da ne razpoznamo, kje da je.“

„Vsekako blizu. Ostanite zad, don Estevan, pustite da zasledujem. Treba je zmeraj previdnemu biti.“

Diaz previdno zavije s konjem okolu prve skalovine, od koder je mogel piramido in pa nje okolico povse prezreti z one strani, s ktere je bil prišel. Takoj mu pade nekaj v oči, kar je bilo za njega največjega pomena: Kučilov belin. Žival je stala med piramido in Zlato dolino; ni bila privezana; gospodar njegov je moral torej biti blizu.

Z nekterimi brzimi skoki doseže Diaz belina. Prijevši ga za uzdo, odvede ga za skalo.

„Tu ga imate, don Arečiza, prijemljaj pa ključ, kdo je krikal!“

„Kučilo! da? tako! on!“

„Da, bil je krik vzradoščenja. Našel je bonanso, od veselja pa je opreznost pozabil.“

„Kje pa je?“

„Nisem ga videl.“

„To ga moramo iskati. Odsedemo, pa obidemo piramido. Na ta način bomo prav gotovo nanj zadel.“

„Ni treba, da to grobišče obidemo. Imamo njegov sled, po njem pojdemo. To zadostuje.“

Zjašejo, privežejo konje ter gredó za Diazem, ki je šel po sledu, drugim očem skoro povse nevidljivem. Ko gredó memo zlatišča, nehoté obstane Oročej, obrnivši svoj pogled v tla.

„Kaj pa je, sennor Oročej? vpraša Baraha

„Nekaj neskončno važnega. Je-li vidite ono skalovno poko?“

„I seveda, pa kaj za to?“

„Ne opazite nič posebnega na nji?“

„Ne. Vidim le pesek, ki ga je voda nanesla vanjo.“

„Dobro, sennor Baraha, jaz sem gambusin ter stavim glavo proti kaktusovi oblini, da v tem pesku je najmanj petnajst odstotkov zlata.“

„Ah! Na to moramo opozoriti don Estevana.“

„Kaj vam v glavo ne pade! Razpoka je globoka. Kdo ve, koliko funtov zatega prahu da je v nji. Kaj tako najdbo bodete komu darovali?“

„Prav govorite, sennor Oročej, nespamet bi bila, ko bi takov kup razdarili.“

„Vi pa to izpoznaajte kot posebni dokaz mojega iskrenega prijateljstva do vas, da sem vam to odkritje izporočil. Drugi pa nobeden o tem ničesar ne izvedi. Kadar dva delita, se več dobi, kakor če štirje ali celó več njih tirja svoj del!“

Oročej in Baraha sta šla za drugima dvema. Baraha je hotel s tem, da bo odkritje naznanil don

Estevanu, le tovariša svojega poskusiti in pregledati, Oročej sam pa se je na tihem jezil, zakaj najdbe ni povse zamolčal. To sta bila dva človeka, izmed kterih je bil eden prav toliko vreden kakor drugi.

„Stoj!“ zadoni glas Diazev.

Zagledal je bil Kučila, s piramide idočega, da bi dospel do svojega konja.

Zaklicani, svoje gonitelje ugledavši, za trenotek prestrašen obstoji. Na to se okrene, da bi bežal. Le iznenadenje je bilo krivo, da se je odločil za ta nespametni korak, s kterim je izdal vso namero, zakaj se je oddaljil od tabora.

Dve puški pomerita za njim. Don Arečiza pa Diaz sta ob enem vzdignila puške, da bi strelila.

„Stojte, Kučilo, če ne ste izgubljeni,“ zapove don Estevan.

Odprave izdajski kažipot se obrne. Oko mu je žarilo, razločiti pa ni bilo moči, zakaj: da-li iz sovražtva in maščevanja ali iz besnote nad nepričakovano iznenado.

„Kaj hočete!“ postavlja se Kučilo.

„Vas. Stopite bližej!“

„Z vami nimam nič več opraviti!“

„Imamo pa tolikoveč mi z vami. Stopite bližej, velim poslednjikrat! Mislite li, da se šalim, morete takoj izkusiti, da v resnici delam.“

Kučilo pristopa počasno in obotavljaje.

„Zakaj ste se izplazili iz tabora?“

„Izplazil? Tega nisem nikdar mislil, sennor Arečiza. Jaz sem prosto in svobodno odjezdil in če tega niste opazili, ni moja krivda nego le vaša.“

„Naravski je, da z vami, Kučilo, se ne prepiram. Ali to je gotovo: kdor brez mojega dovoljenja

„Molčite! če ne vas ustrelim s to svojo lastno roko!“ veli Arečiza od vznemirjenosti trepetaje.

„Da je ta človek,“ nadaljuje Kučilo s povzdignjenim glasom, „grof Antonio de Medijana, ki je dal svojo lastno sorodnico umoriti, njenega sina pa, malega Fabija, na morju izpostavil, da . . .“

Don Estevanov strel počí. Kučilo je govoreč ostro pazil na grofov kazalec ter umeknol se na stran. Kroglá zažvižga prav blizu njegove glave.

„Strelite, strelite!“ zapoveduje Arečiza onim trem.

Baraha in Oročej sta hotela to zapoved izvršiti, pa jima je Diaz ubranil. Udaril je bil njijune cevi k tlam ter skočil med don Estevana in Kučila, da bi skupaj ne treščila.

„Stojte! ne strela več!“ zakriči Diaz.

„Potolkel ga bom!“ peni se don Estevan de Arečiza.

„To morete storiti, če se vam drugače ne poljubi. Poprej mi bode pa sennor Kučilo odgovoril še na nektera vprašanja!“

„Kaj? Vi kanite upirati se mi? Diaz?“

„Ne. Pretekle stvari in pa kar imata s Kučilom skupaj, za to me ni briga; toda gledé bonanse si bom dobil nekoliko pojasnila.“

„To povprašajte ga!“ odvrne Arečiza upokojen, nakane indijanomorčeve niti najmanj ne sluteč.

Diaz upre kopito puške v tla, z obema rokama se nasloni čez tuljavo cevi, razkorači se in trdno postavi Kučilu nasproti. V svoji slikoviti opravi in pa v tej državi je imel povsem izgled človeka, ki prav dobro ve, kaj če.

„Sennor Kučilo, da me poznate nekoliko!“

Nagovorjenec voli molčati ter poprej Diazevo misel prepoznati.

„Jaz sem človek,“ nadaljuje Diaz, za vsakega rdečokožnika imejoč kroglo, ki pa nikdar ni belemu sodnica, če mu beli pusti, da storim, kar se mi prav zdi. To vam povem v vaše pomirjenje. Tudi ne bom poizvedoval po bonansi, ker sodim, da nimam pravice posedati niti najmanjšega dela. To mi pa vendar le morete povedati: da-li jo je Markos Areljanos poznal že pred vami?“

„Da. Vedel je za njo.“

„Zakaj je ni izpraznil?“

„Indijani so mu branili.“

„Je-li to skrivnost priobčil vam?“

„Tako je, don Diaz.“

„Ter vas sabo vzel, da jo skupaj izkoristita?“

„Istina. Ali zopet sva morala bežati in on — je umrl med potjo.“

„Hm, umrl je! To je premalo in preveč. Veste morebiti, da ima sina?“

„Menite mari Tiburcija Areljana? Saj veste, da ga poznam.“

„Vsekako, sennor Kučilo. Ne maram svojega vprašanja prav tako natanko izgovoriti ko drugi ljudje, pa to nič ne dé. Mislim, da ste prehodili že mnogo sveta. Je-li poznate morda postave gora, travane, molčeči sporazumek vseh vrlih in poštenih gambusinov?“

„Mislim, da.“

„Dobro. Po takem tudi veste, da vsaka bonansa je brez ugovora onega, kateri jo je odkril, razen če se zgodi, da se oddali, nemogoč je izprazniti ter

drugi pride, ki jo takisto odkrije, me li razumete? — odkrije!“

„Kaj hočete s tem povedati, sennor Diaz?“

„Da se nismo odpravili, bonanse tukaj najdevat, nego iskat je, v tem pa je velik razloček. Vi niste imeli nikake pravice, don Estevanu priobčevati svoje skrivnosti, ker ni bila vaša, temveč dednika Marko Areljanovega!“

„Tiburcija?“ vpraša Kučilo začuden.

„Tiburcija!“ potrdi Diaz samosvestno.

„Je-li blazniti, sennor Diaz?“

„Tako popolnem sem pri pameti, da mi je ne morejo pomotiti vsi vaši milijoni!“

„Markos Areljanos me je naredil lastnika te skrivnosti in torej sem mogel ž njo storiti, kar se mi je poljubilo.“

„Vi blodite,“ odgovori Diaz tako mirno, kakor da gre povse za brezumni predmet. „Markos Areljanos vam skrivnosti ni podaril, nego le zaupal, razumete li dobro? poveril! Ko bi vi tega zaupanja vredni bili, bi dobljeno zlato sicer ne bilo vaš pravolastni delež, pač pa vsekaka velika plača. Ker ste pa umorili Marka Areljana, postali ste krivolastni posestnik skrivnosti. Od bonanse vam pripade k večemu toliko, kolikor bi vam Tiburcijo ponudil za priobčenje skrivnosti. Izpovem torej, da zlatišče je edino le njegovo. Da ste bili vi poštenjak, sennor Kučilo, ne bi bili mislili na odpravo, preden bi se ne bili ž njim dogovorili.“

„Vi ste res tolikanj pri pameti... skoro preveč,“ roga se Kučilo, vkljub svojemu neugodnemu stanju, v katerem se je nahajal.

„Če s tem preveč mislite poštenje ali vest, imate pač prav, kakor sem dejal. Vi morete sicer dejati in nehati in storiti, kakor se vam zdi; jaz pa, ki vem, da Markos Areljanos je bil prvi najdnik bonanse, in da ga je vaša roka s pota spravila, mislim, da bonansa je last njegovega sina, ter ne bom segel ni po najmanjši trohici zlata.“

„To se nam odpovedujete? ali hočete mari branniti te namišljene pravice Tiburcija Areljana?“ vpraša zdaj Arečiza, ki je bil to razpravo z napatostjo poslušal.

„Areljani,“ reče osorni Diaz, „Areljani mi niso v rodu. Jaz nimam niti Markove smrti maščevati, niti za pravice njegovega sina se boriti, in po takem ostanem pri vas, dokler mi ne boste prisojali, naj storim, kar bi dobitje zlata pospeševalo. Moja puška torej Kučila ne bo silila, naj bonanso izdade.“

Kučilo sope olajšan. Baraha in Oročej pa sta gledala s tihim strmenjem moža, ki je očital tako nedorazumne nazore. Naposled odvrne don Estevan, na pol porogljivo na pol srdito: „Čujte, da vas občudujem, sennor Diaz! Vi pa, Kučilo, niste zdaj nič na boljem nego li prej. Kje je bonansa? Vaših pet minut je že preteklo.“

Na don Estevanov migljaj vzdigneta Baraha pa Oročej zopet svoje puške. Diaz stopi malo nazaj ter na videz neudeležljiv motri okolico. Prav mu je bilo, ali moritelj dobi kroglo ali ne.

Zdaj zarezgeta za skalovnim ovinkom stoječi konj; Kučilo je slišal rezget ter vedel, kje je njegova žival. Z očesom je meril daljavo, katero je imel preteči. Arečiza pa je bil tudi silovit nasprotnik. Tudi on je slišal rezgetanje in Kučilov pogled

opazivši, slutil je takoj njegov naklep ter mu pot zastopil, nastavivši puško.

„Ne mislite, da nam jo odnesete! Kje je bonansa?“

„Ne vem!“ trdi škripajoči Kučilo.

Svojo karabinko je bil Kučilo pustil na sedlu, s samim bodalom pa je stal kakor brezorožen nasproti nastavljenim puškam.

„In vendar,“ zagotavlja Arečiza, „bomo v nekoliko trenutkih vedeli za zlatišče, ali pa boste vi mrtvi. Štel bom do tri; pri treh bomo izprožili.“

Kučilo napenja zastonj svoje možgane po kakem izgovoru, izhodu.

„Ena!“

Znoj stopi Kučilu na čelo, vendar molči.

„Dve!“

Štiskancu mrli pred očmi. Eno mora pustiti, ali život ali zlato, oboje pa je bilo enake vrednosti zanj.

Kakor sanjajoč stopi k zelenemu zastrtju, Zlato dolino zakrivajočem ter razmakne srobotno rastje.

„Tukaj? tako blizu?“ čudi se Arečiza ter smukne skozi odprtino.

Kakor bi trenil stojita poleg njega tudi Baraha pa Oročej. Vsi trije, gledajoči brezumno bogastvo, strme in glasno vzklikujejo. Don Estevan je stal mrliški bled zraven drugih dveh, ki sta se vrgla na tla in poželjivo stikala po vrečah in žepih. Kučilove povedbe so obujale velike nade; toda tolike preobilice najčistejše rude, tega pa se ni nadejal nihče.

Medtem opazi, da sta pričela Baraha pa Oročej polniti si žepe in robce.

„Stojta! zaklad ni samo vaju! Odložita kose!“

„Natovorili bomo konje s zlatom, kolikor ga morejo nositi; jutri pridemo po ostalo, in potem

dobi vsaki toliko, kolikor ima zahtevati," govori don Estevan.

To je pomirilo moža, ki sta bila vzmožna zavratnih dejanj, kterima pa je zlatoželjnost dajala pogum na očitno žuganje. Le nerada sta oddala kosove zlata, preden sta smuknila skozi zelen zastor.

Ko se don Arečiza ozre, opazi Diaza, na skali sedečega, kako snaži cev svoje puške.

„Kje je Kučilo?“ vpraša don Estevan.

„Kdo ve!“ odgovori Diaz ravnodušno.

„Ne veste? Kako ste mogli dopustiti, da se je odstranil?“ zabada don Estevan srdito.

Diaz se vzravna, pa gleda govorniku trdo v oči.

„Ali je bil moj ujetnik don Arečiza?“

„Naš, torej tudi vaš.“

„Motite se, sennor. Odkar vem, da bonansa ne gre nam, ne poznam nobenih obveznosti, ki zadevajo zlato. Vse eno mi je, kaj počenjate, samo to bi rad, da bi ne upotrebljavali mene, ko bote vzdigali vaš zaklad.“

„Je-li govoril z vami?“

„Ni. Odišel je, zasel konja, pa odjezdil.“

Srditost nad novim begom Kučilovim je bila Arečizi jasno poznati, pa se je premagoval. Mirno, samosvestno držanje vrlega, nepodkupnega Diaza ga je sililo čislati ga.

„Po takem tudi ne veste, v kateri smeri je odjahal?“

„V smeri na taborišče.“

Potem ima nove izdajske namere. Ker je šel tja v ravnico, to domnevam, da nam namerava Indijanov poslati. Kar hitro ga moramo slediti. Pojdite po konje!“

Baraha pa Oročej storita po ukazu. Razstro se odeje, v ktere se nabere toliko zlata, kolikor bi mogli konji nositi.

Zlato so bili natovorili konjem in don Estevan je pripravljen, zajahati konja, kar se čuje krik, da don Estevan obstoji.

„Stoj!“ Ta krik se je glasil tako močno, da je bil podoben tresku, ki skoči skozi nagomilane oblake.

Četvorica mož pogleda v daljavo.

Na vrhu piramide, prav na kraju ploče, je stala visoka postava, širokoplečata, orjaškojunaška, držeča puško na strel.

„Tigromorec!“ reče prestrašeni Baraha. „Kaj dela tu? Opazoval nas je, vzel nam bode zlato.“

Na desni in levi velikanskega lovca je molelo še dvoje napetih pušk skozi kamenje.

„Kdor se samo gane, izgubljen je!“ zadoni mu glas.

„Kaj hočete vi?“ vpraša Diaz, ki se je prvi opogumil, ali bolje, ki je bil iznenadjen, a srčnosti ni bil izgubil.

„Dvoje: najprej moža, ki ga nazivate don Estevana de Arečiza in potem rudo, ktere vam niti trohica ne pripada.“

„S kakošno pravico tirjate vi to?“

„Mi imamo z Estovanom de Arečizo vršiti savansko sodbo, in Zlata dolina je posest in last Tiburcija Areljana, sina najditeljevega.“

„Ako je Tiburcio sam pri vas, naj se pokaže!“ Fabij de Mediana se vzdigne.

Glas prestrašenja se izvije Arečizi, Barahi in Oroču. Menili so za trdno, da je Tiburcio — mrtev,

utopivši se v valovih Salta de Agua in zdaj ga vidijo pred seboj, visoko vzravnane, čvrste, zdravega, na ploči piramide.

„Bonansa je moja. Kdo mi jo jemlje?“ upije Tiburcio s ploče.

„Pravo govorite, zlatovišče je samo vaše,“ odgovarja Diaz. „Zategavoljo pa jaz, še preden sem vedel, da ste vi navzoči, še roke nisem stegnil do prahu. Ostalo pa izravnajte s temi sennores.“

„Dobro; to so trije proti trem,“ kliče Kanadčan. „Dolu s konjev, dolu s zlatom!“

Arečiza je molčal doslej. Ugledavši „preminolega“ se je bil silno prestrašil. Mozgal je, kako bi se izmotal iz mučnega položaja. Jasno mu je bilo popolnoma: da so ti trije možakarji od haziende sem za njim hodili, z nakano, da ga kaznujejo. Poznal je sloves, ki je šel za Tiburcijem. Pri vodnjaku je videl vzgled srčnosti, trdnosti, spretnosti onih dveh. Vrhu tega je videl, da se ne more več zanašati na Diaza. In tako se je zgodilo, da je Diazu prepuščal pogovor nadaljevati. Zdaj je uvidel potrebo, da mora sam besedo poprijeti.

„Vi nimate pravice do takih tirjatev. V savani velja pravo prvejšnega in to imamo mi, ker mi smo bili tukaj pred vami.“

„In Markos Areljanos pred vami.“

„Ta več ne živi; njegove pravice so ugasnile z njegovo smrtjo.“

„Ali ste sami bonanso odkrili? ali ste bili tja privedeni?“

„Pripeljal nas je semkaj Kučilo.“

„Kje je ta človek?“

„Ušel nam je ta.“

„Ko bi bili vi zlatovišče odkrili, mogli bi se z vami dogovarjati; ker pa ta pripad ne stoji: zatorej dolu s konjev, dolu s zlatom!“

Nobeden mož ni izgledal, kakor bi se hotel pokoriti ukazu.

„Zadnjikrat: dolu!“

Arečiza se je pripravljaj na odgovor, ali prepozno. S piramide počita dva strela, v par trenutkih še tretji. Konji otovorjeni s zlato rudo, so popadali na tla, zadeti skozi oko, a v tem je Kanadčan s svojo namerjeno puško v redu držal okolu stoječe.

Nehoté je dvignil Arečiza svojo puško, katero je doslej držal pobešeno, dobro vedoč, da bi plačal s življenjem, ko bi le pretivno gibnol z orožjem.

„Dolu s puško,“ grmi Rdoles.

Takoj spusti don Estevan puško k nogam. Stal je nasproti možem, katerim ni bil kos. Zdaj se vzdigne tudi Pepo iz svojega zavetja na ploči. Poprejšnemu pobrežnemu stražarju se je zdelo pogajanje predolgo.

„Santa Laureta, kako mučkajo ti ljudje tukaj. Rdoles, daj meni nadaljevati.“

„Tako, to je storjeno. Zdaj imamo pa besedo z vami govoriti, gospod grof Antonio de Mediana. Vas tožimo, da ste uropali otroka, da ste umorili svojo sorodnico, grofico donno Luiso. Mi vas bomo sodili; ostali pa naj odmaknejo, kamor jih volja.“

Kar hitro sta izginola za piramido Baraha pa Oročej, ko sta ugledala tigromorca pa Fabija ter se domislila, kako sta mu stregla po življenju, iztreznila sta se tako jako, da sta mahoma izpoznala vrednost življenja ter sta se kar najbrž poslužila nepričakovano danega dovoljenja, da se smeta odstraniti.

Diaz se je imel boriti z nasprotujočimi si čustvi.

Kučilove izpovedbe so mu odprle temne dogodke iz don Estevanove preteklosti. Jemati je moral, kakor je popolno gotovo, da je tožba na resnici osnovana, katero tožbo mu je bil Pepo s piramide v lice vrgel, in vendar je govoril neki notranji glas na korist dosedanjega vodnika in zapovednika. Ta ni bil noben navadni človek, ta ga je vedno odlikoval pred drugimi, ter računal na njegovo podporo. Je-li smel to zaupanje motiti? Še ni bilo ničesar dokazanega — sklenil je, omogočiti mu beg.

„Smem tudi jaz oditi?“ vpraša Diaz proti piramidi.

„Tudi vi, z vašim konjem.“

Diaz stopi k svoji živali, in dajoč si opraviti pri stremenih in uzdovnem jermenju, šepče Arečizi svoj načrt.

Še vedno so bile puške onih treh na piramidi naperjene na te dolu, a Diaz je vedel, da mu bodo zanašali. Ta hip se Diaz zavihiti na konja ter izpodbode žival z ostrogami tako čvrsto, da je stala v enem skoku pred don Estevanom. Ta hip je sedel pred Diazom na konju; široka pleča Diazova so ga popolnoma pokrivala in v najhitrejšem diru je žival oddirjavala z dvojno težo.

* * *

Ko so bili Rdoles, Pepo Spač, pa Fabij na plavajočem otoku tako srečno odšli ljutim Indijancem, razpravljali so najprej o tem, kako najdejo bonanso. Tam je bil kraj, kamor priti so koprneli ubijalci grofice Medijanske in Marka Areljana.

„Povej sinko, bodeš li našel zlatovišče?“ vpraša Rdoles.

„Gotovo, moj oče! Pri sebi imam naris, ki mi ga je dala mati. Obris je natančen, tako da je daljna zmeta izključena.“

Naris ogledujejo vsi trije od vseh strani; nato meni Rdoles: „Potem se nahajamo južnozpadno od Zlate doline, in taborišče Mehikancev stoji prav vzhodno od nje, Ako prav vem, imajo zlatoiskalci prav toliko do nje, kolikor mi. Kakor se mi zdi, bili so včeraj rdečkokožnike naklestili, zatoraj ni neverjetno, da so se zgodaj napotili bonanse iskat. Vsled tega nimamo časa gubiti, ako jih hočemo preteči.“

„Tako tudi jaz menim,“ priglasuje Pepo. „Dajmo pa poglejmo, da pridemo naprej.“

Za sedaj se jim ni bilo bati ničesar, ne od Mehikancev ne od divjakov. Stopajo dalje z navadno previdnostjo. V dveh urah uzrejo prvi peterih hrib, o katerih jim je govoril Fabij.

Te petere višave so bile tesno spojene, le v slemenih so bile deljene. Solnce se je bilo vzdignolo že zdavnaj ter je s svojo jasno in leskečo lučjo razsvetljevalo krajino, da jo je bilo daleč razločevati.

Brez besede in hitrih korakov so hiteli ti trije lovci naprej. Prvi hrib so imeli za seboj, drugi tudi, in — zdajci obstoji Fabij, kazaje z roko v drago.

„Slišite, vidite-li slap?“

Solnce, njim nasproti stoječe, je metalo svojo žarovito luč v to vodopadje ter delalo za njim, med slapovjem in skalovjem, čudovit prizor lomljenih žarkov, kažočih vse mogoče barve.

Nekaj trenutkov so stali lovci tihi, zamaknjeni v divno optično igro. Na to pokaže Fabij z roko v

stran: „In tam je groblje glavarjevo. Videti je še konjske kosti pa nataknjena zmagovila. Tam zad je pa bonansa.“

V tem hipu začujejo glas, prihajajoč izza piramide. Daljava je bila še prevelika, da bi bili mogli zadostno razločiti glas Kučilov.

Na to jekne drugi krik Kučilov in potem je vse utihnilo.

„To je bil krik možkega,“ meni Pepo. „Bržčas stoji pred bonanso, pa je krikal ves vzradoščen.“

„Ne stoji tam,“ odgovarja Fabij, „temuč na Indijanovem groblju, sicer bi ne bili slišali glasu.“ — Trdil je pravo. Med njimi in med piramido je bila majhna ali potegnjena vzvislina, čez katero je gledal le gorenji del groblja. Obodvoje, piramida in vzvislina bili bi zvoke odvajali, ko bi bil Kučilo zdolaj pri bonansi.

Sklenili so hitro stopati na ono mesto. Priševši do višave, splezajo nanjo in, skriti za skalino, mogli so piramido natanko ogledati. — Ravnokar je hitel Kučilo dolu; bilo mu je postavo dobro razločiti, in Pepo, čigar oko je bilo ostrejšje, ga je takoj spoznal:

„Kučilo je, morilec! Santa Laureta, tu imamo lopova, ako tja skočimo.“

Za to je še zmeraj časa. Počakajmo, morda se pokaže še kdo.“

Obstanejo v položaju. Dolgo ne morejo ničesar opaziti. Naenkrat se prikaže Kučilo jež, dirjajoč med njimi in med grobljem.

„Ali ga ustrelim, Rdoles?“ vpraša Pepo, puško vzdignivši.

„Ne; govoriti moramo ž njim, preden pogine. Puščaj ga; njegov sled nam je gotov.“

Spač pobesi puško. Kučilo izgine v jarku, ki se je širil med hribi tja gori.

Čakajo še nekoliko; a zdaj se Pepo ne dá več zadržavati.

„Ali pojdita z menoj, ali pa grem sam tja?“

Rdoles pogleda okolu, pa reče: „S svojimi puškami segamo po vsem prostoru. Skoči tja, Pepo, pa stopaj gori. Tako boš videl, če kdo oprézuje za Indijanovim spominkom, pa daš znamenje, kaj imamo storiti. Za zdaj ostaneva tukaj, da ti bova na pomoč, ako je boš trebal.“

Pepo je v kratkem na piramidi, na kraju pogleda čez — nikogar, pogleda na drugem kraju preko roba, proti zlatovišču ter zagleda Diaza, na kamenu sedečega. — Pepo migne tovarišema, ki sta brž pri njem.

„Poznate-li tega-le moža, sennor Fabij.“ vpraša Dormiljon.

„Diaz!“ izpregovori Tiburcio v čudu.

„Diaz pa Kučilo! Kako more poštenost drugovati s hudobnostjo?“

„Poštenost? Mehikanec, pa pošten?“ opomni Pepo

„Da. Solnce še ni obsevalo drznišega in vrlišega možaka, kakor je ta Diaz. Naj se zgodi, kar hoče, jaz ne bom pripuščal, da bi se mu las skrivil. Pa jezdec je. A kje mu je konj?“

Rdoles stopi na drugi kraj ploče.

„Stopi sem, moj sin, ako češ videti.“

Fabij gre za njim in tudi Pepo sledi.

„Štiri konji in po takem tudi štirji jezdec.“

„Tako je, moj sin. In, ako se ne motim, vidim tukaj tudi kobilo, ki je pri Saltu de Agua nosila moža, imenovanega don Estevan de Arečiza.“

„Res! In blizu mora biti in še dva druga ž njim. A kje so?“

„Kar gotovo tam, kamor je Diaz z obrazom obrnjen; zakaj, kdor čaka na osebo, ta ji v takih okolnostih ne obrača hrbta“, priopazuje bistrovidni Kanadčan.

„Po vsem tem so oni trije za onim zastorom vrbovja in grmovja, ki ga imamo tu naris . . . a, oče Pepo, zdaj prepoznavam kraj! Za tem zelenim zastiralom je zlatovišče. To je tako gotovo, kakor smo gotovo na Indijanovem grobišču.“

„Iz tega sledi, da so ga našli, da ga preiskujejo in grabijo.“

„Ne še, sinko moj. Nimajo ničesar v kar bi zlato devali; samo odeje so, a te so še na konjih.“

„Doli z glavami!“ veleva Rdoles . . . — „Zdaj gredó!“

Rekel je te besede Rdoles prav tisti hip, ko je don Estevan stopil z banditoma od zlatokraja.

„Antonio de Mediana“, šepetal je Pepo.

„Zadenemo nanj o pravem času in na primernem kraju. Ne bode imel pritoževati se nad Pepotom, pobrežnim stražnikom Elančovskim.“

„Baraha pa Oročej!“ pridene Fabij.

„Onadva malopridneža, ki sta pri Saltu de Agua s puškami nate merila“, dovrši Rdoles.

Slišali so vsako besedo Arečize in Diaza, ki sta se prepirala med seboj.

„Mislita, da se je ta Kučilo vrnil v taborišče, da Indijanov pripelje. Čujte! Gredo po konje, da

zlato zavijo v odeje!“ — Trdno na tleh ležeči so videli, kako se je zdolej razprava izsnovala.

„Kaj storimo, Fabij?“ praša Rdoles.

„Grof nam ne sme oditi, oče.“

„To je gotovo“, pritrjuje Pepo. — „Pokazati mu hočem danes, kaj pomeni to, če se na utrdbo Sevta tune lovit pošilja Pepo spač!“

„Pepo, vi bote storili, kar se bo nama zdelo prav“, svari Fabij. — Mene je ugrabil, mater mi je umoril, to je res. Vendar vidim v njem še brata mojega očeta. Sodili mu bomo pač, ali zgoditi se ne sme prehitro, nepremišljeno dejanje.“

„In ta Diaz? njemu naj se tudi ničesar ne sme zgoditi?“

„Brez potrebe naj se mu ni las ne skrivi! Ne poznam človeka, ki bi bil toli vreden, biti vam prijatelj, kakor je on. On nima ničesa skupnega s človečeti, ki jih mi preganjamo, in ki se je odpravi le zato priključil, da bi se raznosil nad Indijani. Prosim vaju, prizanašajta mu, kakor bi bil moj prijatelj, ali pa jaz sam.“

„In onadva zanikarneža, ki ju imenuješ Baraha in Oročej?“

„Naše krogle so za njiju predobre. Ako jima puščamo pobegniti, ne verjamemo, da bi nam mogla kaj kvariti.“

„Ali usmrtiti sta vas htela, don Fabij.“

„Ni se jima posrečilo. Ne smemo človeške krvi prelivati nikdar, ako ni neobhodne potrebe.“

„Taki pogovori so zajemali njihovo paznost, ali še več je bila njihova paznost obrnjena na kosove čistega zlata, ktere so oni dolu zamotavali v konjske odeje in serape. Vsi trije so vedeli, da bogastvo ni

največje dobro na svetu in vendar niso mogli okreniti pogledov od svetlosti, ki je k njim gori sijala.

„Santa Laureta, so to kopice zlata,“ meni Pepo. „Z vsebino enega zamota bi se mogli kupiti vsi Elančovi. In če pomislim, da je za pokrilom, za ono mejo, še veliko takega, to se mi kar zavrtava pred očmi. Naj-li ti ljudje res odnesejo vse zlato, sennor Fabij?“

„Nikakor. Gledajoči ga, naj se upijanijo, da se bodo potem tem treznejši vračali.“

„Potem je skrajni čas početi, moj sin,“ pripomni Rdoles. „Vidiš, odejo nalagajo že na konje! Hočem jih zaklicati. Nastavita puške, da bo imelo to, kar jim porečem, potrebni potisek.“

Vrh groba Indijanovega je bil posut s kamenjem, ob kraju nakopičeno kakor v branik, za katerim je bilo moči se dobro skrivati. Pepo in Fabij porineta puške skozi kamenje in Kanadčan se vzdigne. Dognano je bilo, da nobeden izmed teh štirih zlatokalcev, tem trem lovcem uiti ne more, katerih očesa in puške so bile najboljše v celi Apačevini.

Že postavlja don Estevan nogo v stremen, ko Rdoles puško nameri.

„Stoj!“ Ta klic, priševši iz njegovih obsežnih, silnih prsi, se zavalil kakor grom tja doli. V svoji priprosti opravi, z visoko kučmo od lisičine na glavi, sam gorostasne postave, stal je Rdoles na pločadi.

Videl je, kako so se trije izmed njih silno prestrašili, le Diaz se je tako sèvladal, da ni bilo opaziti iznenadbe. Indijanomorec je dajal odgovor in vodil razgovor. Tudi Fabij se je moral vzdigniti

ter so ga zdolustoječi občudovali kakor prikazen. Ko Arečiza ni bil hotel ustreči ukazu Kanadčanovemu, naj zlato odloži in pusti, mignil je Rdoles, puške počijo, konji se zvrnejo mrtvi na zemljo. Ko je bil don Estevan puško pograbil, se Pepo ni mogel vzdržavati, da ne bi skočil pokoncu in na njegovo nekoliko prehitro svarilo sta jo odnesla Oročej pa Baraha, tudi don Estevanu se je posrečilo uiti na Diazovega konja. To je bilo dobremu stražarju iz Elančov preveč. Vzdignol je puško ter položil že prst na petelina, da bi grofa Medijanskega s konja odstrelil, ko ga Fabij še pravi čas prime za roko.

„Stojte! Ne streljati! Zanašajte obema!“

Kanadčan se je smehljal kakor taki, kateremu se zdi izvedenje težavnega podjetja kakor šala in zabava.

„Tecita hitro za njimi ; konj spada moji krogli.“

Fabij in Dormiljon drčita z očividno nevarnostjo življenja po strmih skalinah piramidnih ter hitita za bežočimi. Rdoles pa jim je sledil s svojo dolgo težko puško, počivajočo v njegovih rokah kakor na viličju ter jo držal napeto na skačočega konja na planoti.

Jezdeca, dirjajoča v ravni smeri pred njim, sta bila videti kakor eno telo. Konjev križ, pleča Diazova, to sta bili točki, ki sta se mu zdeli s kroglo dosežni in le semtertja je bilo ugledati kraje konjskih ušes.

Kanadčan je bil šteti v ono vrsto lovcev, ki vidro ali bobra v oko zadenejo, zato da kože ne pokvariyo. In tu je veljalo pogoditi konja v glavo, ker, če bi bil drugam zadet, bi bil jezdeca odnesel iz dosega lovcev.

Le en trenotek je krenil konj z glavo na stran, pokoreč se uzdí, in ta hip je zadoščeval Kanadčanu. Kanadčan pritisne, strel počí, in krogla je letela tako blizu don Estevanovih in Diazovih ušes, da ju je kar zazeblo.

Sledeči hip se zgrudi konj mrtev na tla, in ž njim telebneta tudi jezdeca.

Padež je bil tako silovit, da sta padleca obležala kar omamljena. Ukljub nujnosti njiju položaja mogla sta se le počasi upokončiti in v tem sta v v dolgih skokih priskakala tudi že Fabij in Pepo, s puškami v pesteh.

Daleč za svojima prijateljima prilomasti tudi Rdoles v velikanskih korakih, v hoji nabijajoč puško. Ko je bil puško nabasal, je obstal, nepremakljiv, kakor iz zemlje vzrasli dob. Svest si je bil, da tako je kos položaju.

Karabinka Diazova se je bila izprožila, na tla tresnivši. Diazu njegova puška ni mogla zdaj ničesar koristiti. Zato pa se Diaz skloni ter potegne izza gamašnega jermena dolg oster nož.

Don Estevan je tudi pobral svojo angleško puško, neodločen, na ktereга bi pomeril, na Fabija ali Spača. Kanadčan ga je ostro opazoval. Še preden se je odločil don Estevan, posveti se iz Kanadčanove puške in gotova krogla silnega lovca prebije Estevanu puško na onem kraju, kjer-se tir sklepa z lesom.

Arečizo je to zadetje tako pretreslo, da je omahnil in pal.

„Vendar ! čez 15 let !“ klikne Spač, navalivši na palega dona.

Don Estevan je zastonj poizkušal braniti se. Silni stresaj mu je roko umrtvil, da mu ni rabila.

Dormiljon mu vzame ogrtačo okolu pasu ter zveže grofa in pogledal na Diaza.

Fabij ni poznal indijanomorca Diaza. Samo enkrat se je bil z njim sešel in to na haziendi del Venado. Slišal pa je veliko hrabrega o slovečem tem možu; zato mu je hotel zanašati.

„Udajte se!“ veli Fabij. Diaz zamahne s svojim nožem, a Dormiljon mu ga izbije tisti hip in objame Mehikanca s svojimi mišičavimi rokami, da ga Fabij z lahkoma zveže.

„Te vezi si imate sami pripisovati,“ govori Kanadčan. „Nismo nakanjevali sovražno z Vami ravnati, a vi ste nas v to prisilili.“

„Zakaj ste nam hoteli odnesti grofa Medijanskega?“ poizveduje Pepo Spač.

Diaz molči. Videl je, da je ravnal nepremišljeno, a preponosen je bil, da bi bil to napako pripoznal.

„Slišali ste, da se ima goditi travanska sodba. Poštenjak se takemu poklicu ne ustavlja nikoli.“

„Jaz ne odgovarjam zvezan,“ mrmra Diaz mračno.

Fabij se posluži plemenitosrčnosti, da bi razorožil srditost ponosnega moža — Vzdigne nož,

„Pepo, odvezemite mu vezi!“

Pepo sluša povelje, Fabij pa stisne nož Diazu v roko.

„Sennor Tiburcio, vi ste rastreador (sledonajdnik), ki poseduje vse moje spoštovanje, in vi se nimate kesati, da me poznate. Vežejo me pa svete zaveze s tem sennor don Estevan de Arečizo, jaz pa sem imel vršiti te obveznosti po načinu, ki vam ni bil povšeči. Morda dobodem priložnost, to stvar popraviti. Nato ponudi Fabiju roko dejaje :

„Nečete li povedati imen teh sennorov?“

„Bržčas so vam znana imena mojih tovarišev, ki sta ja dobila od Indijancev. Temū sennoru pravijo Orlun ali ‚veliki orel‘, in temu Treskavec ali „užigajoči blisk“.

V velikem začujenju stopi Diaz korak nazaj.

„Je-li mogoče? Orlun pa Treskavec, dvoje najglasovitiših gozdoznikov, katerim ni primernika? Sennori, današnji dan mi izpolnjuje največjo željo, ker me je k vam dovel. Ko bi bil vedel, kdo ste, ne bi se bil protivil travanski soditvi, ker vem, da „knezi gozdov in vladarji travan“ imajo vselej pravični uzrok, kader hoté vršiti takovi sod.“

Diaz stisne roko tudi Rdolesu in Spaču, in prav videti mu je bilo na obrazu, kako izredno in odkritosrčno se veseli tega shoda.

Fabij stopi k Arečizi :

Don Antonio de Mediana! hočete li, da se z vami postopa kakor s človekom časti vrednim, ali kakor z navadnim pustolovcem?“

Vprašani pogleda prašalca s temnim pogledom.

„Bolje bi bilo za vas, ko bi izvolili temu donu pokazati prijazniše lice. Ako ostanete pri tem obličju, lahko more do tega priti, da se vaša pravda kar ob kratkem konča. To vam govori vaš Pepo Spač.“

„Ali nam zastavljate možko besedo, da ne bodete pobegnili, ako vas oprostimo vezi?“ vpraša Fabij.

„Ne bom pobegnil,“ reče kratko.

„Porok sem zanj jaz,“ meni Diaz, „ako izvolite poštovati mojo besedo.“

„Dovolj je,“ kimne Fabij. „Pepo odstranite vezi.“

Pepo stori po povelju, in grof Arečiza ustane od tal, na katerih je ležal.

Plemenitaš Medijanski je bil bled. Lica so mu bila upala, da je izgledal, kakor bi se bil v zadnjih desetih minutah postaral za celo stoletje.

„Kdo vam daje pravico, napravljati me predmetom travanske soditve?“

„Dolžnost slehernega svobodnega moža, ki vidi, da zločinstvo glavo vzdiguje, brez kazni in drzovito,“ odgovori Rdoles. „Pojdite z nami k vašim konjem in premišlujte, da sodniki travane so drugi možje, kakor oni podkupljivi hlapci pravice, ki poštenega čuvaja uničijo, da pokrijejo hudodelstvo grofovsko.“

Fr. Šušteršič

*Objavljana o prvici
1904.*

GOZDOVNIK.

Povest iz ameriškega življenja.

Poleg Karol May-a .III. izdaje,

poslovenil

H. Majar.

II.

LJUBLJANA, 1898.

Založil in prodaja **Anton Turk**, knjigovezec.

Tisk J. Blasnikovih naslednikov.

Ves zmeden jo krene v stran in v malo trenutkih je ležal od lasa zadavljen in oglavokožen na tleh.

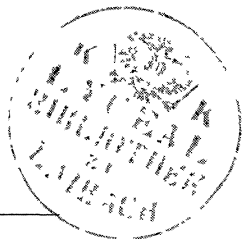
GOZDOVNIK.

Povest iz ameriškega življenja.

Poleg **Karol May-a** III. izdaje, poslovenil **H. Majar.**

~~~~~  
**II.**  
~~~~~


LJUBLJANA, 1898.

Založil in prodaja **Anton Turk**, knjigovezec.

Tisk J. Blasnikovih naslednikov.

Sokoljeoko.

Gila, ko prereže Meglogorje, obrne se v Rdečo reko (Red River), ta pa, ko preteče državo Tehas, lovišča Komančev in Kaigvasov, se izliva po dvestournem toku v zaliv Mehikanski.

Iz kota, ki ga tvorita reki Gila pa Rdeča, razprostira se do bližine utrdbe Tubak širna rodovitna savanska krajina, na kateri dobivajo divje čede konj in bivolov obilno živeža, in katero Komanči smatrajo za svoje najboljše lovišče.

Skoro dva tedna po odhodu don Estevanove odprave od Tubaka vladalo je na onem kraju travane, ki je mejil z utrdbo, silno živahno življenje. Vlekla se je dolga vrsta indijanskih šotorov, po katerih so bili za jermenje poobešeni kosovi mesa, na tanke ploče rezanega.

Zunaj na obzorju je bilo videti, da se gibljejo posamezni jahači, ali pa tudi cele čete lovcev, a pred šotori je bilo opaziti vsakovrstne ženske.

Oni šotor na sredi, kakor je bilo soditi, moral je pripadati glavarju. Ta šotor bil je večji in razsežniši od drugih in na vrhu je imel pripet čop orlovih peres, ki jih je lahni vetrič gibal semtertja.

Pred šotorom je sedelo dekle, popravljajoče mokasin (indijansko obuvalo), ki ga je jako umetno okraševalo s žimo. — Dekle je bilo ugledno, samozavestno in ponosno, kar sploh ni opaziti na Indijankah. A ker je bila glavarjeva hči, mogla je kazati svoje neodvisno držanje.

Zdaj je bil mokasin gotov. Postavi ga poleg drugega, izgotovljenega ter se vzdigne. Nje črno veliko oko je gledalo v daljavo, ter uzrlo, kar jo je zanimalo.

Legotni smehljaj ji preobrazi lice. A že v jedni minuti se ji vidi, da jo preveva nenadni strah. Razločno je bilo opaziti, da je pod temno kožo obledele, da plahovito vzdiga nogo na hojo, da bi hitela naproti jezdecu, bližajočemu se taborišču v kratkih skokih.

Jahal je konja, kateri bi bil obudil občudovanje vsakega poznavalca, — sedel je na živaljem hrbtu s toliko veličastnostjo, kakor bi bil s konjem zrašen. Lovska oprava od bivolvine bila mu je vsa okravljena, in iz levice mu je curkoma tekla kri na zemljo.

Tudi jezdec je bil dekleta zagledal. Oko se mu zažari in dirjalca obrne proti dekletu. S spretnim skokom je stal pred deklino :

„Kakošnega sovražnika je videla Mola, cvetka Komančev, da ji je obličje prebledelo, kakor savana po zimi, in da se ji trese roka, kakor stebelce v jutranji sapi?“

„Smrt je videla,“ odgovori ona.

„Smrt ni sovražnica hrabremu vojniku; smrt mu podaje le roko, da ga vede k velikemu Manitovu.“

„Hrabri umira v boju, a ne pod suvaji bivola.“

Hipna ali temna senca preleti mu po obrazu. „Sokoljeoko ne umira od bivoljega rogu. Roka mu je čvrsta, krogla zadevna, nož oster; bufalo ga ne dohiti, žival pogine pod njegovimi nogami. Ali — lovci Komančev dobivajo tréslíco ob pogledu čed, pa ne vidijo, kam pošiljajo krogle. Niso zadeli bivola, pogodili so roko svojega tovariša.“

„Življenje odhitéva s krvjo. Sokoljeoko naj stopi v šotor, da mu jo Mola obveže.“

Dekle pobere mokasina, pa stopa pred njim. Šel je za njo. Ranjenec razgoli roko, potegne nož izza pasu, in dajoč ji ga reče :

„Mola naj odstrani svinec iz mesa.“

Indijanka se takega opravka ne plaši. Dekle preiskuje rano, tipaje s prstmi okolu rane, in ko očuti kroglo, izkuša kroglo dobiti z nožem iz mesa. V par trenutkih je bila svinčenka odpravljená. Zdaj vzame s stene v šotoru povesimo posušenih rastlin in brž je bila obveza tako dobro narejena, da se je kri ustavila.

„Sokoljeoko ne bo imel mrzlice, in preden se mesec premeni, bode rana zaprta.“

Uro na to se vrnejo Komanči, prinesši seboj obilnega plena.

Prvi glavar, „Modralisica“ imenovan, sedéval je v svojem šotoru ter je bil zamišljen v razmozgavanje. Po dolgem premišljevanju pokliče vojnika ter mu da nalog. Vojnik z nalogom se oddalji.

Sokoljeoko je stal pred šotorom, gledajoč po travani. Zdaj pride vojniki k njemu.

„Moj brat naj se napoti k mojemu glavarju.“

Sokoljeoko kimne, pa koraka proti šotoru Modrelisice.

Lisica pokaže na pantrovo kožo, vabeč sestri, pa dene :

„Svetloba jutra gleda na plen Komančev, ki so lovili bivola in ga ubili. Kože živali leže pred šotori in nobeden vojniki jih ne ponese domov.“

„Bledoličnikom je treba kožo za podplate njih mokasinom.“

Glavar pokima, zadovoljen z ostroumnostjo Sokoljegaočesa, ugenivšega misel glavarjevo.

„Proti poldnu leži deželna bledoličnikov, s katerimi se Apač bojuje, a Komanč miruje, zove se Tubak.“

„Sokoljeoko je videl kamenite kočice, katerim rekajo mesto.“

„Koliko bledoličnikov domuje tam?“

„Sokoljeoko jih ni mogel sešteti; bilo jih je več ko treh komanških rodov.“

„Se-li dobi tam smodnika in svinca?“

„Smodnika, svinca, pušk, nožev, tobaka, odev, biserov in pa vsega, kar rdeči mož potrebuje zá-se in za svojo skvo.“

„Po takem bo Modralisica poslal s solnčnim vzhodom 20 svojih vojniki, ki bodo kože spravili proti poldnu. Tam se bodo ustavili, pol solca daleč od meje deželne, ki jo Sokoljeoko zaznamljuje s Tubakom. Moj sin pa bo zdaj konja zasel ter pojaše pred njimi, ter bo pripeljal bledoličnike.“

Veselje mladeničevo nad tem naročilom ni bilo majhino; vendar tega nikakor ni izdajal, samo enostavno je prašal :

„Na katerem kraju bodo čakali moji rdeči bratje?“

„Na onem, kateri jim pokaže Sokoljeoko; pojdejo po sledu mojega sina.“

„Sokoljeoko ne sme puščati sledu za seboj. Njegova pot vodi skozi lovišča apaških otrok.“

„Potem naj Sokoljeoko kraj naznani.“

„Naravnost proti jugu, in prav dva solnca od-todi rastejo pavoljnaki iz zemlje, okrogli kakor prstan, in tudi tu stojita dva gumijaka. Tam naj čakajo, da jim Sokoljeoko privede bledoličnikov.“

„In, če more, naj poprašuje po Črnotiču, po glavarju strahonožnih šakalov in po razbojnikih sa-vane, ki se nazivljeta el-Mestizo in Mani-sangriente, ki sta mi ubila oba sinova. Ako mi Sokoljeoko pri-nese oglavke mojih smrtnih sovražnikov, dobil bo orlovsko peresje ter bo velik glavar med otroci Komančev.“

Lisica migne z roko; mladenič ustane ter stopi iz šotora.

Padal je mrak na zemljo, delal se je hitro večer, in ko Sokoljeoko na konja skoči, svetile so že zvezde na nebu.

* * *

Dva dni za tem je sedela v venti prečislanega sennor Francesca Metalje šarena družba. Pri eni mizi sta slonela sibolera (lovca bivolov), oblečena vsa v bivolovino. Njuni čvrsti postavi, grabovite pesti, obrazne poteze, vse to je dosti pričalo, kako težavno in naporno jima je to rokodelstvo. Lasovi, dvo-vrstno oviti okolu života, bili so dvakrat debelejši od navadnega larjata (konopa) in prislonjeni puški sta bili tako izrabljeni, da sta kar upili po teme-ljitem očiščenju.

Pri dveh skupaj zloženih mizah sedelo je de-vetero vakverov (govedskih pastirjev), a pri njih dobro oblečen sennor, videti, kakor njih haziendero.

Tem nasproti, v temnem kotu, tičala sta človeka, ki sta bila na prvi pogled prepoznati za Papagos-indijanca. Prvi je bil starec, drugi je bil polovico mlajši.

Starčevi beli lasje pa mlajšega črni so bili zadaj povezani z belousnjatimi vezili, da je bil kakor šinjon. Vezana kapica, s peresnim čopom ob strani, jima je tičala na glavah, pritrjena z jermenom pod brado. Lic jima ni bilo točno razpoznati, ker je bila soba majhna, imajoča dvoje oken, s zamazanim steklom, da je solnce le na pol prihajalo noter.

Ta dva človeka sta gospodarja neprenehoma izpraševala ter izkušala tudi z ostalimi v pogovor priti.

V tem se odpró vrata brezšumno. Možak, najboljših let, stopi noter, ki je takoj ná-se potegnil pazljivost vseh navzočih.

Bil je Sokoljeoko, Komanč. Razmerne čvrste oblike telesa, prožni in smeli stopaj, s katerim je ustopil mladi vojniki, to ga je takoj prikupilo. — Orožje mu je bil obglavni nož, svetlobrušeni tomahavk (sekira), puška na kopitu gosto obita s srebrnimi žebliči.

Pozdravil je z mahljajem roke, in navzočne je pregledal z enim samim pogledom tako ostro in popolno, kakor bi jih bil že dalje opazoval.

Kar nobeden ostalih ni bil opazil, to je on mahoma uzrl: pravi Forster-puški, počivajoči ob kolenih onih dveh bornih Indijancev Papagovcev.

Vse je bilo tiho. Vsaki glas je bil umolknil pri njegovem ustupu. Na tri korake stopi k Papagovcema, prašajoč:

„Moja rdeča brata sta uboga. Delata za plačo pri belih možeh?“

Indijanci Papagovci so ubožni in zanikarni. Dadó se rabiti za najnižje opravke. Vse njih „tužno“ življenje je v delu in — spanju.

„Mi dva sva vakvera, na odprtej zemlji.“

„Moja brata sta slabo oblečena; njijun sennor mora imeti prav hudo zakrčeno pest.“

„Indijanci-Papagovci smo jako uborni ljudje.“

„Imata pa dragi puški. Jel' sme vajun rdeči brat majhino preišljevati vajuni puški?“

„Najun rdeči brat ima sam puško, ki jo preišluj.“

Navzočni so napeto poslušali ta zanimiv razgovor. Trenoma so ugenili, da je bistroglednost Komančeva opazila nekaj sumljivega na Papagovcih in zdaj so bili radovedni, kaj bi to bilo.

Sokoljeoko se ni dal motiti; le še bolj potrjen je bil v svoji menitvi.

„Papagovca imata lepo barvo; toda izpod nje gleda svetla koža.“

„Kaj briga najunega brata najuna koža?“ zavihra mlajši.

„Vajuni lasje so podobni indijanskim čopom, toda koža njijunih glav je bela kakor koža bledoličnikov. — Moj rdeči brat ima belega očeta? Čemu se preoblačita Mani-sangriente pa el-Mestizo v Indijance?“

Oboje imen je izgovoril z glasnim poudarkom. Pri zažvenku teh imen skočijo vsi pokoncu. Imenovana sta bila tako sploh znana kot puščavska tolovaja, da jima je bil vsakdo sovražnik.

Kaj? Mani-sangriente pa el-Mestizo? — Main Rouge pa Sang-mele? — Red-Hand pa Half-Breed? — Mešanik pa Rdečoročnik?

Tako se je glasilo po vrsti, od kota do drugega. Vsaki zgrabi za orožje. Vse je bilo iznenadjeno, osupnjeno, prestrašeno.

„Nanju! Primite ju!“ upije ta.

„Puščajte ju! Naj gresta!“ kriči drugi.

„Stojte!“ zagrmí gospodar. „Venta (prodajalnica, gostilna) je moja. Tu nima nihče zapovedovati ko jaz sam. Jaz ne trpim boja v svoji hiši. Pojdite vunkaje, če si hočete vratove polomiti!“

Vsaki je uvidel, da čislani in previdni Francesko Metalja pravo govori. Ne Mešanik, ne njegov oče nikomur osebno ni krivice storil. Prva vzrujanost je tako hitro minula, kakor je med društvo prišla. V kratkem so si stali nasproti Sokoljeoko pa tolovaja.

„Ti, pes od Komanča! kdo ti dovoljuje, da se brigaš za naju?“ škriplje Mešanik ter skoči v Komanča, ki pa odskoči in zdaj se umešata sibolera z vakveri med prepirajoči se stranki.

„Vun z razbojnikoma!“ kliče gospodar.

Komančeva neustrašenost je ljudem ugajala, pa si je hitro pridobil njihno naklonjenost. Krili so ga proti razjarjenima človekoma, ki bi ga bila najrajši razdrobila.

„Stopi sem, ti pes komanški!“ penil se je Mešanik, skušajoč preriti se skozi goste. — „Povej svoje ime, če imaš ktereга!“

„El-Mestizo se bo učil poznavati Sokoljeoko,“ glasi se odgovor.

„Sokoljeoko!“ kliknejo Mehikanci.

„Sokoljeoko,“ krikne Mešanik ter se napenja, da bi ga siloma dosegel.

Mešanik se hitro predomisli nečemu drugemu. Izgine skozi vrata, stoječa že dolgo odprta. Njegov oče mu je sledil bliskovito.

Trajalo je nekaj časa, preden so možje zopet mirno sedeli. Na to vzdigne besedo haziendero, prašajoč Sokoljeoko, kaj ga je dovelo v te kraje.

„Vojniki Komančev so bili na lovu. Naplenili so mnogo bivoljih kož, za ktere hočejo, da imajo: smodnika, svinca, pušk, nožev, odej, tobaka . . .“

Neki prisotni trgovec se hitro pokaže pa reče, govornika prekinivši:

„Kar potrebuje moj rdeči brat, vse to more dobiti pri meni. Vsega imam, kar mu srce poželi.“

Takoj se dogovore, da se napotijo proti taborišču Komančev. Tudi haziendero se je pridružil. Jako mu je bilo drago, da je našel Komanča in ž njim morda še kakih dvajset vojnika, s katerimi bi bil skoro enakoštevilen z Apači, ki so mu ukrali lepih konjev.

Možje, ki se pred četrto ure še poznali niso, so se hitro prijateljsko združili, pa skočili na konje, preganjat konjske tatove.

* * *

Ko sta bila puščavska roparja iz vida Sokoljega očesa, sklenila sta mahoma, da pojmeta k Apačem.

„Drživa se kar severnozapadno, pa jih dobiva, ali vsaj njih sledove,“ govori mlajši. — „Apači so smrtni sovražniki Komančem in prav zdaj so Apači zapleteni v boj z belimi. Hvalo nama bodo vedeli, če jim pritirava plen, kakor je ta Sokoljeoko, ki ga črtijo in se ga boje, kakor nobenega drugih sovražnikov.“

Prideta do konjske ogradbe. Pripadala je ne preveč oddaljeni haziendi in prav v bližini so bili ljudje z delom obloženi. To pa teh dveh roparjev nikakor ni motilo, ali prav majhno.

Korakala sta polagoma in polna uverjenja, kakor bi imela najboljšo pravico na to, kar sta namerjala izvesti, pa se dvigneta čez ograjo. Na pol divji konji se umikajo rokam, ki jih grabijo ter odbegavajo na drugi kraj. Ali moža uzameta odeje, vržeta je konjem čez glavo in ko živali osuple stojé, sta že na konjih ter poskačeta čez ogradbo, hiteča daleč naprej.

Brez sedla, brez stremen, brez uzde drvita naprej v ostrem diru, v smeru med večerom in polnočjo ter zadeneta, ko je večer nastal, na široke sledove, na one, katerih sta iskala, kakor sta sodila, po številu utisnjenih kopit.

„Zažgali bodo taborišni ogenj in potem jih lahko najdeva,“ govori starejši.

Njegova menitev se je uresničila. Kratkemu mraku je sledil hitro večer. Izgublajoča sledove, opazita v daljini majhino svetlo točko, povečavajočo se v gorečo grmado v taborišču Apačev.

Smatrajoča se prijateljema Apačev, nečeta se priplaziti, ampak naravnost jašeta proti taboru.

Krik straže se čuje pred njima in takoj na to nastane mnogoglasno rjutje, prihajajoče iz žrel vseh Indijanov, hipoma ustavših, pripravljenih sprejeti bližalca.

Mešanik skoči s konja, vsega znojnega in ka-dečega se, ter stopi brezstrašno v sredo med-nje.

„Kje je vodja mojih rdečih bratov?“

„El-Mestizo!“ čuje se na okrog.

Vsi so poznali strahovitega moža. Vedeli so, da vsakrat prinese „dela“, kader jih poišče ter so bili željni slišati, kaj ga je danes privleklo do njih.

Nekdo izmed Apačev stopi preden. Ni nosil orlovih peres, znamenje glavarstvo, a ni bilo težko presoditi, da ima potrebne sposobnosti, zapovedovati oddelku hrabrih.

„Apačev vojnikom ‚Močnihrast‘ poveljuje,“ reče pristopli.

Pa res je stal ta divjak v žarečej svetlosti taborišnega ognja tako visoko, tako široko, tako čvrsto, kakor grčavo deblo drevesa, katerega ne morejo premkniti s svojega mesta zgolj človeške moči.

„H kateremu glavarju spadajo moji bratje?“

„Črnotič je izposlal svoje vojnike, da gredo po konje bledoličnikov.“

„Storili so, kar jim je zapovedal,“ odgovori Mešanik. — „Devetnajst krepkih živalij so se domogli. Toda bledoličniki hité za njimi z lasovi, puškami, noži, da konje otmó.“

Pripovedal jim je tudi dogájaj s Sokoljevimo očesom ter se jim ponudil, da jih pripelje na sled belim,

„Moji bratje se morajo držati malo na poldne, da jih ne srečamo, da jim pridemo za hrbet. S Komanči so močni trinajst glav.“

Apačev je bilo vseh skupaj res petdeset mož, kakor je bil v venti rekel Sokoljeoko. Močnihrašt je odločil šestorico, ki naj ostanejo ponoči pri ognju, čuvajoči uropane konje, pa čakati, da se vrne z ostalimi.

Zajašejo. Roparja se postavita na čelo in hitro so izginili v temni noči.

V tem je Sokoljeoko nadaljeval svojo pot. Niso mogli hitro napredovati, ker težko obremenjene mule trgovčeve so mogle le počasno naprej. — Haziendero je večkrat poskušal pogovor začeti s Komančcem, ali namera se mu je vselej opotekla na molčečnosti in zaprtosti malobesednega moža. Sokoljeoko je mislil, kako hitro in nenadno je našel Mešanika in Rdečoročnika in kako se bo že jutri z Apači spoprijel.

Malo pred mrakom se jim pokažejo pavoljnjaki, ktere je bil Sokoljeoko naznanil Modrejlicici kot shajališče, in ko četa semkaj dospé, najdejo dvajset Komančev, ki so bili z lasovi privlekli ogromne zamote bivolovih kož.

Zdaj so razjahali, zanetili ogenj, okolu kterega posedejo: haziendero, vakveri, oba sibolera, trgovec; Sokoljeoko je prisedel k Indijancem, ki so se že ogrevali pri drugem ognju.

Zdaj ni bilo časa delati kupčij, ker se je bilo naglo stemnilo; trgovanje so odložili na drugi dan. Preiskali so prinešena živila, napravili obed, postavili potrebne straže, pa legli spat.

Solnce obzorja še ni rdečilo, in le blede svit se je kazal na vzhodnem nebu, ko pristopi indijanska straža k spečemu vodji ter ga rahlotno za rame potrese.

„Sokoljeoko je zapovedal, poklicati ga, ko bo dan pozdravljal rdeče može.“

Razburjenec, naredi kretaj zadovoljnosti, stopi k siboleru, Encepezu z imenom ter ga prebudno durne.

„Kaj je?“ vpraša duknjenec, maneč si oči.

„Boj se bliža. Moji beli bratje naj odvržejo spanec.“

Encepez krikne in na ta krik sibolero v se vzrav-
najo vsi spalci, ki še le zdaj izvedó, kaj jih čaka
po mnenju Komančevem.

Vodja se bliža hazienderu.

„Rdeči možje se bodo bojevali z bledoličniki,
ter Apačem vzeli obglavke. Kdo bodi poveljnik:
moj beli brat ali Sokoljeoko?“

„Moj rdeči brat je izkušenejši od mene; on
vôdi zapovedništvo.“

Sokoljeoko se nakloni ponosno in pritrdivno ter
stopi k trgovcu.

„Ali hoče moj brat, da ga Apači usmrte ter
mu uzamejo blago?“

„Santa Madonna, to mi nikakor na misel ne
hodi! Če pridejo, pobegnem, pa . . .“

Komanč pretrga besedo boječniku s zapovednim
mahljajem roke.

„Moj brat pojezdi s svojimi mulami proti pol-
noči, da pavoljnih grmov več ne vidi ter ostani pri
kožah, dokler se boj okonča.“

Migne. Komanči so privezali kože za lásove ter
odjezdili. Trгоvec jim je počasi sledil. Sokoljeoko
je moral biti popolno ugotovljen, da pojdejo Apači
po njegovem sledu, da pridejo od juga, sicer bi ne
bil tako odpravil kože in trgovca z njegovim
blagom.

Ni še preteklo deset minut, ko se vrnejo od-
pravniki kož. Sokoljeoko je dal od sledov toliko za-
mesti, kolikor se mu je zdelo potrebno ter po raz-
stavi dvanajst belih in svojih dvajset Indijanov tako
med debela in vejevje pavoljnjakov, da bi jih niti
najostrovidniši uzreti ne mogel.

Konjem so vsem nosnice zavezali, da bi pred časom ne postali izdajalci.

Sam se postavi tako, da je imel v preglednosti vse južno obzorje.

Globoka tihota vlada. Pavoljno grmovje miruje, porošeno z jutranjo roso. Zdajci se pokažejo na jugu črne pike, raztresene, ki se povečujejo čimdalje se približujejo.

„Ugh!“ pride globoko grleni glas iz ust Sokoljegaočesa, in skritniki so vedeli, da prihaja sovražnik. V polkrogu prijašejo Apači. Komanč je mogel zdaj dobro razločiti Mešanika in njegovega starega, ki sta jezdila prva, da sled ne izgubita. Ustavijo se nekaj streljajev pred grmovino, kakor na kratki posvet. Mešanik vzdigne puško visoko v zrak, pa dirja naprej z razpuščenimi lasmi, s plapolčim plaščem. V divjem dirjanju hité drugi za njim.

Polkrožna grmovina je imela proti poldnu precej široko vrzel; skozi to odprtino jezdijo Apači med pavoljnjake. Videti ni sovražnika nobenega; noben list se ne gane. Na tleh je bilo opaziti sledove dveh ognjev. Mešanik se okrene, da bi pepelišče bolje pregledal in ta okrenba mu reši življenje. — Strel se je bil zabliskal izmed vejevja in krogla, priševša iz sreberno obite puške Sokoljegaočesa, ki bi ga bila gotovo podrla, ga je ranila na levem ušesu.

Apači zaženó grozansko tulitev, ki je bila preglášena s poki iz več ko dvajset pušek in s frčanjem komanških puščic. V sledečem trenutku se ponovi pokanje med vejevjem in šibjem, kar na okrog, a skriti beli in divjaki planejo na konjske tatove.

Grozno bojevanje se razvije. Sokoljeoko je spustil puško, pograbil tomahavk. S tigrovskim

skokom se požene njegov konj v najgostejši kup. Trenoma je zdrobil dva, tri Apače, da so pali s konj. Predseboj ima Močnegahrasta.

Poprej je bil videl, ko je trajal posvet, da ta načeluje Apačem.

„Apač je tat. Krade konje. Ljubi puščavske razbojnike. Njegova koža bo visela na sedlu Komančevem.“

„Komanč, ti pes, ti žaba!“ odgovarja nasprotnik, vzdignivši tomahavk, ki pada tesno na mladenčevo glavo. Ta pa je udarec prestregel, udarivši od zdolaj gori ter zadel pest Močnegahrasta s toliko silo, da se je odprla, da se je sekira v zraku parkrat prevrtila in blizu Komanča zasadila se v zemljo.

„Uff!“ krikne Sokoljeoko, tomahavk se za bliska ter prileti sovražniku v glavo do ramen.

Ta hip se čuti pograbljenega od zad ter s konja potegnjenega.

Razbojnika sta zagledala vakvere, obrnila puški, pa s kopiti se branila proti premoči. Uvidela sta, da ne uspevata. Vakveri namreč so bili služili v mehikanskih polkih, pa so jima presedali. Bojevanje je grozno. Apačev je vedno manj. Roparja skleneta pobeogniti. V metežu zajahata ter izgineta.

Sokoljeoko skoči zopet na konja. Kratki krik, kazaje v stepo, kjer sta uhajala Mešanik in Rdečo-ročnik, pa so jo drvili za njima, kateri so še kaj mogli.

Roparja sta jo držala proti kraju, kjer sta bila sinoč zadela na Apače in kjer so stali še danes uropani konji. To je slutil Sokoljeoko; zato ju je hotel prehiteti ter straže svariti. Haziendero je imel

svoje konje zopet dobiti; na pregon roparskih ubežnikov je mislil Komanč šele v drugem redu.

Mešanik je včasih nazaj pogledal. Prostor med njim in med preganjalci je bil čedalje manjši ter je vedel le eno sredstvo uiti jim: to — da je krenil od smeri, držeče h konjem. To sredstvo se je obneslo. Sokoljeoko je hitel v smeri proti konjem, a razbojnika od todi proč ter sta jo tako odnesla.

Šestorica Apačev, ostavših za čuvaje pri konjih, sedela je molčeča na tleh. Vsaki se je na tihem jezil, da mora tukaj počakati, ko drugi slavito podé sovražnika. Da bi mogli njihovci biti tepeni in pobiti, to jim niti na pamet ni hodilo ter niso gledali na obzorje.

Uropani in skrbno zvezani konji so se pasli blizu njih, a tako, da Apači niso mogli prosto gledati na iztok. Zatorej pa brezskrbni čuvaji v diru prihajočih Komančev in vakverov niso prej opazili, dokler niso slišali kopitanja njih konj.

Hipoma skočijo na noge. Prvi pogled jim je vse povedal. Odhité k svojim živalim, da bi zasedli in pobegli, ali — bilo je prepozno. Sokoljeoko, izmed vseh prvi, se zakadi v sredo med-nje ter hipoma prejezdi dva Apača, tretjega zadene tomahavk in ko z levico grabi četrtega, posreči se petemu na konja skočiti, a šestega potolče Encepez, ko je nogo v stremen utikal.

Hipoma je bil Sokoljeoko razkonja, vihtel obglavnik, nož, in v treh minutah so mu ob sedlu viseli obglavki štirih Apačev.

„U-u-u-ff!“ glasi njegov zmagoviti krik.

Njegovi mu priglasujejo in tudi vakveri so dajali glasove od sebe, izredno podobne indijanski radosti.

Haziendero stopi h Komanču.

„Rdeči brat moj je izvršil besedo svojo. Hvalim mu za to.“

Ko prispó do pavoljnjakov, razvidi se, da so izgube velike. Ranjence je bilo treba obvezati in mrtve pokopati.

V tem pride kupčevalec. Kože so nazaj privlekli; v kratkem so bile zamenjane za množino onih stvari, katerih je želel Modralisica.

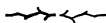
Na to se razidejo beli od Indijancev, vračajoči se v Tubak.

Sokoljeoko reče Indijancu: „Moj brat pojdi v tabor, in v koči Sokoljegaočesa obesi te oglavke.“

„Sokoljeoko tega ne bo sam storil?“

„Ne bo. Moji bratje prinesó Modrilisici predmete, dobljene za kože. Sokoljeoko pa mora hiteti za sledom Mešanika in Rdečoročnika ter se ne povrne prej v svoj vigvam, dokler jima ni vzel oglavkov. Modralisica naj mu pošlje deset vojniov, ki naj čakajo ob Rdeči reki na Bivoljem otoku. Dobil je bo, ko pojde mesec petkrat za solncem. Howgh!“

Zajezdi, migne z roko, pa dirja za sledom puščavskih razbojnikov.

Soditev v travani.

Baraha in Oročej, ko sta bila izginila za vogal Indijanovega grobišča, postojita ter se gledata neodložno.

„Sennor Oročej, menim, da sva jo odnesla prav hudim vragom.“

Oročej vrže zamotane kodre nazaj ter popravlja svoj plašč v slikovite gube.

„Menim, da bi bilo najbolje, ko bi kar hitro odšla. Tem tigromorcem bi utegnilo priti na misel, da nisva potrebna na zemlji in potem bi ne bilo tako lahko malo pobrigati se za bonanso.“

„Tu govorite pač pravo. Potem kaže najboljše, da je ne udariva naravnost na taborišče. Mogli bi se res domisliti, naju še kaj vprašati.“

„Kaj mislite storiti, don Baraha?“

„Obrniva se v gore, pa tam čakajva, da pete odnesó ti grozotni lovci.“

„Ta misel je povse pametna. Meni se dozdeva, da bonanse ne bodo mogli do čista izprazniti in če primerne priložnosti počakava, moreva dobiti vendar še toliko zlata, da bodeva mogla odpravi hrbet obrniti.“

„Pojdite, sennor Oročej. Vi ste razumen gambusino (zlatoiskalec) in prav lahko je domnevati, da utegneva najti v tem kraju še drugo bonanso. Mislite na razpoko v skali, v kateri ste videli pet-najst odstotkov zlata.“

„Za to razpoko ne ve nihče razun naju dveh. Ko bi res bonanso do tal izpraznili, ostane nama ta razpoka, v kateri moreva dobiti ogromnega bogastva, če je tako globoka, kakor sodim.“

Stopata med piramido in med visočino, s ktere so trije lovci opazovali grobovje, tja proti gorami.

Jarek ni bil tako strman, kakor se je od daleč videlo in ko prideta na vrh, opazita, da vodi izhojena pot gori po skali, in na drugem kraju zopet dolu. *

Korakata naprej, pa vidita, da je s tega mesta pregledati moči vso piramido, in razun južne strani, ves njen okoliš.

Zdaj počí strel — na to drugi.

Baraha in Oročej se skrijeta za grmovje, pa gledata proti piramidi. Opuščena je bila od treh lovcev, a daleč za njo sta videla Pepota nad don Estevanom na tleh ležati, in Fabija boriti se z Diazem.

„Vidite, sennor Baraha? In vi ste hoteli bežati! Tam teče že tudi velikan, kakor bi bil Golijat.“

„Sreča, da sva jim ušla. A čujte! Kaj ni slišati, kakor bi nekdo prihajal od druge strani?“

Res so se bližali stopaji, tako glasni, da jih niti slap ni prešumeval.

Plahosrčna možaka zaskrbljeno pogledujeta, kje bi dobila zavetja. Malo nazaj sta bili skali, druga na drugo nagnjeni. To je bilo edino skrivališče tukaj. Možakarja se hitro umakneta vanj.

Ko sta bila v nevidnosti, pride oni, ki je prouzročal šum; pokazavši se izza ovinka, stoji — Kučilo.

Zdaj gleda tja dolu, v zlatovišče. Vidi, kako se trije lovci z Estevanom in Diazom vračajo k bonansi ter izusti krik prestrašenja. Najprvo se je vprašal, kaj je to trojico semkaj privedlo. Kaj je bil Tiburcio res sovedec bonanse? in šel za odpravo. da jim jo preotme? Ali se morda zadržuje tu, da bi se maščeval nad don Estevanom? Moral je vedeti, pri čem je; zato sklene, dolu se spustiti, pa razgovor petorice poslušati, peterih mož, na katerih je izpoznal, da se pripravljajo na daljše razpravljanje.

Poprej je moral pa še nekaj storiti.

Ne daleč od njega je rasel hrast iz skale, prav tam, pod katerim je bila zlata gruča. Uveriti se je moral, da-li je mogoče, z lasom priti do nje. Stopi na kraj skale, legne, pomoli glavo naprej, da bi pogledal dolu.

Tako je ležal nekaj minut, na to se nazaj porine, pa ustane. Laso je segal do dolu. Ali kako bo gručo izmajal, izlomil, gori prinesel, ko mu je treba rok, da se oprijema in drži? In pa — ni-li ta gruča tako težka, da se laso pretrga pod dvojno težo?

Zamišljen stopa dalje. Moral je najti sredstvo, da ta zaklad vzdigne, in ko bi mu glava posivela. No, za to je bilo časa pozneje. Zdaj je bilo pred vsem potreba, da izsluša razpravo onih peterih mož, vršečo se med piramido in grobom.

Uvidel je, da to more najbolje storiti s piramide dolu, da-si nevarnost, v katero je stopal, nikakor ni bila majhina, pa je hitel v jarek, iz jarka gori na piramido, kamor je prilezel neviden, ker so bili možje na nasprotni strani.

„Je-li ste videli, sennor Baraha?“ praša Oročej, ko se je bil Kučilo odstranil.

„S hrasta dolu je moral nekaj prav važnega opazovati.“

„Morava tja, da vidiva.“

Stopita izza skal na kraj prepada. Tamkaj ležeta, stegneta glavi, pa gledata.

Dolgo je trpelo, preden se kateri zgane. Oba sta uzrla zlato gručo, obema je tiščala kri v glavo, oba sta čutila napete žile, nobeden ni gruče drugemu privoščil, vsaki jo je hotel sam imeti, vso, obadva

sta natihoma naklepala, kako bi se iznebila — druga.

„Sennor Baraha,“ povzame Oročej, „jaz imam dobro misel. Jaz sem uverjen, da lovci vedó za bonanso.“

„Kako pridete do take misli, ki je težko dokazati?“

„Odeje s zlatom obšite ležé še pri konjih. To bodo opazili, pa bodo prašali po nahajališču rude.“

„S tem pa še ni rečeno, da bonanso res že poznajo.“

„Saj so poslušali, ko smo zlato gori nosili.“

„Res je! Ni dvojiti, da poznajo bonanso. A vaša dobra misel, pa to, kako se to ujema?“

„Prav dobro! Don Estevana bodo izpihali, zlato uzeli, nama pa ne bodo niti zrna pustili.“

„Morda je najbolje, da počakava, kaj bo.“

„Tudi jaz sem izprva tako mislil; ali zdaj uvidevam, da je bolje, če jim braniva rogoviliti po zlatovišču.“

„Kaj bi bilo počenjati?“

„Gručo bova takoj vzdignila, skupaj, obadva.“

„To bi bilo res najbolje, kar moreva storiti. Človek ne more predvideti, kaj prinese bodoča ura, in zato najlepše kaže, da jo imava zagotovljeno, to kepo.“

„Eden izmed naju mora dolu.“

„Eden! Pa kateri?“

„Jaz, kaj pa!“

„Ne, jaz pojdem.“

V svoji blaznosti nobeden ni mislil na pogibel; závérovan je bil vsaki le v to, kako bi zlato gručo dobil v svoje pesti.

„Zakaj pa vi?“

„Ali pa vi, zakaj?“

„Ker sem laglji od vas, pa bi me tudi laglje držali.“

„Prav narobe! Poglejte, da sem suh kakor izpovedni listek.“

Baraha jame strmeti predse. Obličje se mu preobražuje, česar Oročej ni opazil.

„E, pa dobro, sennor Oročej. In da vidite, kako nesebično vam prepuščam pravico, hočem popustiti. Dajte sem vaš laso! Zvezala ga bova z mojim, da bo trdnejše držalo, to vezilo.“

Lasova se zvežeta. Prvi konec se pritrdi za hrast, drugi z vejevjem previdi. Taki sedež zavzame Oročej, ki se spušča dolu, z nožem med zobmi.

„Dosti!“ zavpije zdolaj dolgi mandolar Oročej, prispevši do zlate kepe. Baraha pritrdi lasove za hrast, pa strmi v prepad, kjer se Oročej napenja, da bi zlato gručo izločil iz kamenja.

„Kaj pojde?“

„Pojde, a počasu.“

Preteklo je četert ure. Kos za kosom je padal od skale. Oročej je deloval s tako željovitostjo in napornostjo, da so mu curele debele srage potu po čelu in po licih. Naposled glasno krikne veselja.

„Je gotovo?“ praša Baraha, topeč se nestrpljivosti.

„Je, hvala moji pameti.“

„Ali jo morete držati?“

„Neznansko je težka.“

„Za božjo voljo in vseh svetnikov, ne dajte, da vam izmakne.“

„Ne bo. Ali — vlecite, hitro, vlecite! dolgo je držati ne morem.“

Baraha je vlekel in nategal, da je vse pokalo. Njegov pogled se je upiral na nož, ki si ga je bil pripravil in pa na kraj, kjer se je imel Oročej prikazati.

Pokaže se glava Oročejeva.

„Vraga! To je teža! Vlecite, sennor Baraha, vlecite!“

Odložite, don Oročej, odložite! Potem imate proste roke, ter se izprožite na rob, na trdo zemljo.

To je gambusino sam videl. Zlato gručo porine na kraj skale, na rob prepada, a z rokama se oprijema skale, da bi skočil na trdno. Ta hip pa zgrabi Baraha nož.

„Hodi dolu, ti lopov!“

S čvrstim potegljajem je prerezal oba lasova, toda malo prekasno. Oročej je bil videl njegov kretaj, pa je v blaznovitem strahu segel po gruči zlata. Kepa težke rude ni stala dosti trdno in tudi preblizu robu. Odjekne strašni krik, ponovljen v deseterem odmevu, veliko strašnejši od onih dveh krikov zjutraj, ki ju je Kučilo izglasil. Gambusino izgine v temnem ponoru. A kepa je pala na moleči rob, razbila ga, zadela na drugi rob, da ni skočila v penečo vodo, da je poševno leteča zagreznila v mehka tla, ki se je nad njo hipoma zaprlo.

„Santa Madonna! Kaj sem pa učinil?“ kliče Baraha. — „Zlato je proč, nepovratno! O bedak!“

Skloni se čez prepad, gleda s pomrklim očesom v globočino. Ni mogel drugači misliti, kakor da je gruča z Oročejem vred pala v vodeno globanjo.

„O, jaz norec, jaz neprevidni tepec! Kaj nisem bil mogel čakati, da bi bila kepa povse na trdnem, in še le potem tega Oročeja poslati v kopel.“

Zmeraj še je izbuljeval oči tja v globino. Ni mogel oči obrniti od jame, v katero se je prestrmilo neizmerno bogastvo, bogastvo, zaradi kterega si je vest obtežil z umorstvom.

V tem pride dolga postava izza vogla piramide. Bil je Kanadčan. Pogledal je gori in vkljub daljavi je izpoznal Baraho.

„Hola hoj, sennor Baraha! Kaj počenjate še v teh hribih? Delajte, da se nosite odtodi, če ne vam s puško pokažem pot.“

Glava poklicanega se umakne, pa se v par trenutkih zopet pomoli.

„Hm, hm,“ gondra Rdoles, „to je bil udarec ali padec, ka-li, kakor bi bila pečina v zemljo tresnila. Moralo je kaj izredno težkega od zgoraj dolu prileteti. Ah, kaj pa je to?“

Na polovici strmega skalovja so bile rege, v kterih je priroda vzdržavala snopiče bilja in na enem takem čopu je visela polovica prerezanega lasa s poprečnim sedalom od vej narejenim.

„Dva lasova — potem sta bila dva, drugi je drugega dolu spuščal. Ali sta prerezana ali pretrgana? Kar gotovo je prvo, ker dva larjata se ne pretrgata pod nobeno težo. Baraha je še zgoraj in drugi ni mogel biti ko oni dolgolasni človek, ki ga nazivljejo Oročej, ki je smrtni krik iz duše pognal. Kaj pa je imel opraviti na tej strmini?“

Stopi bližej, na kraj tonvi, v katero je padal slap. Pobere nekaj kremenja, ki ga je bil Oročej izluščeval in ki je semkaj padalo.

Ko to kremenino tako zbira in ogleduje, obrne oko tja gori, pa se mu pokaže izdolbina v steni.

„Pa res, tam gori je luknja! Gambusino je tamkaj vrtal, nekaj izlomil, kar je bilo notri. Kaj neki bi moglo biti? Gotovo kaj vrednega, sicer se noben človek ne spušča nad tako globočino. Morda zlato!“

Pri vodi preiskuje tla. Tu so tla kakor razgrabljena.

„Vse kaže na luknjo. In reš je prav globoka, nad katero se je zemlja zaprla. Človek tega ni razpraskal, saj ni videti nožnega sledu.“

Potegne nož, pa razširi udrtino.

„Zlato, samo čisto suho zlato, kakor ga še ni videlo človeško oko, ta gruča je tičala gori sredi stene; jasno mi je zdaj vse, in pa zakaj je bil krik.“

Odstranil je vso prst; njegovim močem se gruča ni ustavljala. Lehkotno jo dvigne, opere, zadene na ramo.

O moj Fabij, moj sin, prinašam ti dar, dar, kakor ga niti veliki Mogul ni imel med svojimi zakladi“

Baraha svojega stališča niti za hip ni premenil. Gledal je vse početje Kanadčanovo. Vse kite in žile so mu bile napete. In ko je videl težko zlato kepo iz zemlje vzdignjeno, izsili se mu iz hropečih prsi nerazločen krik divjote.

Kaj mu je bilo storiti? Roka mu sega po puški; nastavi, pomeri, da bi ustrelil lovca, toda roka se mu trese divje razburjenosti in kri mu glasno tolče po žilah — zlata tako ali tako ne dobiš nazaj, in s pokom se spraviš v novo nevarnost — po takem preudarku odloži orožje.

„Oprezoval bodem pa gledal, kaj bodo počeli, potem bom videl, kaj imam storiti.“

Ustane, vzevši seboj tudi Oročejevo puško. Pride v votlino, kjer je stal še Kučilov konj privezan. Gre na višavo, od koder je mogel pregledati ves prostor med piramido in zlatoviščem.

Tako je sedel dolgo dolgo, skrit za grmovjem, ter gledal dolu na kraj, kjer so se razvijale stvari, ki so zajemale vso njegovo paznost, in pri katerih so mu jeli naposled lasje sršeti.

Popoldne prejde. Mrak se naredi. Ustane, globoko vzdihnivši.

„Zopet je skrito vse! Prenočevali bodo na piramidi. Kdor tem možem v roke pade, onemu ni rešitve. Kaj mi je delati? Noči se. Ali tukaj ostanem, pa jih speče napadem? Ne. Eden bo vedno bdel. Ne ostaja mi drugega, kakor v tabor jezdit, v temi zlatoiskalce pripeljati, da jim ubranimo, zjutraj bonanso izprazniti in s zakladi se oddaljiti.

Gre k votlini ter zajaha konja. Nemogoč memo piramide, mora jo obiti v velikem ovinku. Če jezdi po tej dolini, mogel bi priti, četudi v tmici, vun na plano.

Konj ni mogel spretno stopati zavoljo kamenja, pokrivajočega pot; šele, ko je imel višine za seboj, mogel ga je prisiliti na hitrejši korak.

V tem je pretekla dobra ura. Popolna temota je pokrivala kraj. Posamne zvezde so svetile na nebu. Zdajci se ustavi žival nehoté. Slišal je bil pokanje, prihajajoče od taborišča.

„Kaj je to? Je-li smo zopet napadeni od divjakov? zdaj, ko jim manjka zapovednika? Tedaj so beli izgubljeni!“

Skoro tresel se je strahu, vendar je konja ostrognil na hitrico. Ni mu bilo do tega, da bi se

udeleževal boja, ampak je delal po nekem trenutnem nagnotju, katero si ni mogel pojasniti. — Tako je prekopital precej pota, kar se mu žival splaši ter v stran odskoči. Neka postava se je pred njim vzpokončila.

„Kdo je tukaj?“ glasi se mu nasproti.

Poznal je ta glas, ktereга zvok mu je dal pogumnosti.

„Jaz, sennor Diaz!“

„A? Baraha? Kje je Oročej?“

„Ne vem. Ločila sva se bila.“

„Pa jaz vem, kje ga imate, in pozneje bomo besedo govorili o tem. Odkodi pa imate Kučilovega belca?“

„V votlini sem ga našel, kjer ga je bil skril.“

„To je ugodno naključje! — Taborišče je napadeno: našim moramo hiteti na pomoč. Naprej, sennor Baraha!“

Diaz skoči za Barahom na konja ter vzame morilcu vajeti iz rok. Ostroge pritisne v žival, da jo je primoral v najhitrejši tek. Ukljub dvojni človeški teži in temoti sta jahala v diru.

„A? pa dva karabina imate?“ vpraša Diaz v ježi. — „Eden je pač Oročejev, ki ste ga v globočino poslali, zavoljo kosa zlatu. — Sennor Baraha, zdaj sem jaz načelnik odpravi, in po boju se domenimo bolj natanko.“

Morilec ni odgovoril ničesar. Strah mu je stiskal prsi, da se bo meril z Indijanci in pa od tako dolge in naporne in mučne ježe, katero je mogel izdržati le človek od Diazove ustrojenosti. Baraho je pretiskala samo ena misel: kako bi se odtegnil boju ter ušel kazni.

Streli so bili razločniši od minute do minute. Najprej so prihajali kakor z enega kraja, a potem kakor bi se bili poraztresli po ravnici.

„Tristo takih! Rdečniki so zmogli; zdaj preganjajo begajoče bele. Naprej, hitro naprej!“

Konj je bil prisiljen napeti vse moči; tabor je bil oddaljen le še deset minut. Srečujeta posamne temne postave, boreče se čete, levo in desno. Tu pa tam se je razlegal smrtni krik zabodenega Mehikanca, a med tem so divjaki neprenehoma vzdražavali daleč glasečo se tulitev, in tukaj, prav pred njima, borila se je postava belega z najmanj osmimi Indijanci. Razbit je bil.

„Dolu s konja,“ kliče Diaz.

Baraha zdrči dolu, meneč, da bo takoj pobegnil, ali toliko, da se je zemlje doteknil, je bil že prijet od dveh rdečnikov, na tla vržen, z lasom povezan, ujet.

Diaz je bil osvoboden, kazen dajati temu človečetu.

Ko se je čutil Diaz samega na konju, zavihra med rdečnike. Tega vstrel, onega pojezdi in s puškinim kopitom podira sovražnike na levi in desni.

Divje tulenje se razlega okolu njega, privabljaajoče novih sovražnikov. Videl se je obkoljenega. Okolu in okolu je odmeval zmagoznani krik rdečko-kožnikov in tabor je ležal v — grozni tmuni. Izgubljeno je bilo vse, vse, ostajal mu je le še beg. Pritisne puško, dvigne konja, ostrogne, da zarezgeta ter skoči čez oblegalce. Divje kričanje se vzdigne za njim. V ravnini, v temi je bil varen.

Jezdil je dolgo, da je bil povse brez skrbi. Pri nekih hrastih se ustavi, priveže konja, leže na zemljo, odpočit si od doživljajev današnjega dné.

Za njim proti taborišču, rdečilo se je nebo. Velik svetel plamen se je vzdigal kakor na zemljo privezani meteor. Njegova svetloba se je širila po stepi, plapolaje, a Diaza ni obsvetila, on je bil ves v temoti.

Današnji dan je bil prinesel toliko izrednega, da je celó mož, kakor Diaz, precej potreboval, no-tranje se umiriti in mirno presojevati. — Tu se je Diazu zazdelo, da sliši šum prihajajočih stopajev. Ne daleč od njega se ustavijo koraki ter čuje gi-banja kakor od človeka, sedajočega na zemljo. Ve-deti je moral, kdo da je. Vsekako beli, ker edini Indijanec bi se gotovo ne bil odločil od svojih zma-govitih rojakov, pa šel počivat v samotno puščavo.

Previdno legne Diaz na tla, leze previdno proti kraju, kjer je tujec sedel. Priplazivši se do temne postave, ni vedel, koga ima pred seboj. Tujec je nosil odejo okolu života ovito, imel lase povite v šinjon in počez peresni čop, kakor ga imajo papa-govski Indijanci.

„Pa dolgo traja,“ izpregovori tujec. „Moral bodem čakati.“

„Beli je in pa državljaneč,“ odgovarja si Diaz, ki je po jeziku takoj poznal, koga ima pred seboj. „Nosi čvrsti nož in pa puško, za katero bi stavil, da ni slab strelec. Čemu pa se preoblači kot rdečokožnik?“

Indijanomorec je ležal tako blizu tujca, da bi ga bil lahko z roko dosegel. Ko bi bil Diaz vedel, da je Rdečoročnik, zloglasni ropar travanski, go-tovo bi ne bil zdaj nekaj korakov molče in tiho nazaj lezel. Pa ga ni poznal, in zatoraj je sklenil, da bo natihoma počakal daljnega razvoja.

V daljavi je gorelo še zmeraj plamenoma, da je bilo nebo vse rdeče. Indijanci so bili vozovno ogradbo zlatoiskov zažgali. Zdaj začuje Diaz prihajanje človeških stopinj, in žvižg, ki ga je Rdečoročnik vrnil. Dva moža prideta, in za njima je stalo dvanajst Indijancev.

„Kaj je, stari? Nimamo časa gubiti.“

„Kam menite, vitezi cenjeni?“

„Proti Meglogorju.“

„Kaj hočemo tam? Je-li si gotov z glavarjem?“

„Naredil sem kratko. Obljubil sem mu čede sennor Avgustina Pene, pa oglavek Sokoljegaočesa; takoj se napoti proti Bivoljezeru.“

„In midva?“

„Greva proti Meglogorju, da vzdigneva zaklad, preden glavarju slediva.“

„Kakošen zaklad?“

„Ta-le človek tu, mehikanski capin, ki so ga hoteli rdečokožniki ravnokar mučiti, obljubil mi je, ko pridem blizu, če ga rešim, pokazati mi silno bogato bonanso. Črnotič ga je izmenil za Sokoljeoko, in jaz sem vzel sabo dvanajstorico Indijancev, da ne bom v zadregi.“

Baraha — ta je bil oni capin mehikanski — ni razumel nič angležki, sicer bi ne bil preveč ponosen na dani naslov.

„Zdaj pa naprej, da vidimo, je-li zlatovišče res tako neznanski bogato, kakor je pripovedoval.“

Mešanik — ta je bil tu govornik — je stopal z Rdečoročnikom pa Barahom naprej, Indijanci pa eden za drugim, kakor jim je navada.

Diaz ustane od tal.

„Kolika sreča, da se ti malopridneži niso ustavili pri hrastu. Moj konj bi me bil izdal. Kdo sta ta dva moža, kterima hoče ta izdajalec pokazati bonanso? Izvršujeta nenavadno oblast nad rdečniki! Don Avgustin Pena dakle ima biti napaden! Nevtegoma moram na Bilvoljezero, da ga svarim. In popred pojezdim v Zlato dolino, da poučim Tiburcija, mladega grofa de Mediana, in njegova lovca. Ukljub ovinku, ki ga moram storiti, da me ne vidijo, dospem v dolino pred divjaki, in tako pridem o pravem času, da opozorim prijatelje na pretečo jim nevarnost.“

Diaz odveže konja, zasede ter odjaha.

Med tem so se v Zlati dolini odigrali nekteri prav resni prizori.

* * *

Ko sta videla don Estevan pa Diaz, da sta dana v roke trem lovцем, šla sta za njim do mesta, kjer so ležali ustreljeni konji, med Zlato dolino in piramido.

Fabij je stal pred trenutkom, ki je bil pripraven, da odkrije velike skrivnosti iz njegovega življenja.

Diaz je čutil neko razdvojenost v svojem notranjem, ktere ni mogel izravnati. Čudovito je bil motril spretnost, opreznost, čvrstobo, s katero se je don Estevanu de Arečiza posrečilo, da je brzdal tolpo divjih silovitih slepolovcev ter jo premenil v dobro oboroženo in še precej ustrahovano četo. Čislal je svojega načelnika, ter je bil vaju doslej, izkazovati mu pokorščino. In zdaj je slišal tožbo Pepota Dormiljona in Fabija, in izpovedbe Kučilove

so bile povsem sposobne, da ga prepričajo, kako so obdolžitve res osnovane.

Pepo, bivši stražnik, je videl izpolnjeno si najtoplejšo željo: grofa de Mediana dobiti v svoje krepovite pesti. Oživiljalo je raz-stražnika maščevito čustvo, da možu po pravici povrne, ker ga je bil storil četudi neradovoljnega deležnika umorstva.

Gledé Rdolesa je omeniti, da je v tem trenutku čutil samo ljubezen do Fabija in pa resnoto puščavske soditve, kateri je imel prisostovati. Sin mu je stal ta hip pred željenim odkritjem, v globoko temo preteklosti zavitim in Rdoles je bil voljan pojasnitev podpirati.

Pepo je bil prvi, ki je vzel besedo.

„Storite, da začnemo, don Fabijan! Vse je tu, kar je treba za soditev in ne moremo trditi, da ostanemo dolgo nemotjeni.“

Nagovorjeni pritrdi, ter se obrne k don Estevanu.

„Slišali ste sennor, kaj je pri nas sklenjenega nad vami.“

Arečiza vzgleda mrklo.

„Ne poznam nikogar, ki bi imel pravico, meni sodbo delati. Kdor ima pritožbo, obrni se na gosposko. Jaz nobenega ne priznavam sodnikom, ki je pobegel iz dežele, hoteč oditi prisojeni mu kazni!“

V Pepotovih očeh se zabliška.

„Ali je bila pravična? Ako to menite, potem vzdignem jaz svoje roke ter vas zabijem v zemljo kakor šakala, okužujočega zrak.“

„Začenjajmo, prijatelji!“

„Res, dajmo,“ poudarja Fabij. — „Hočete vi sestaviti sodstvo, oče moj?“

„Mahoma! Kdo je tožnik?“

„Jaz pa Fabij,“ odgovori Pepo.

„Torej stopita na stran, ker ne moreta biti sodnika.“

„To vi prevzamete, oče.“

„Ne, sin moj, tega ne morem, ker moja ljubezen do tebe bi me mogla dovesti na krivični izrek. Imamo le enega tu, ki more to službo opravljati.“

Obrne se na Diaza.

„Sennor Diaz, kakor upati, izkazali nam bote čast, da preuzamete predsedstvo.“

„Hvala vam! Ali mi prisojate voljo, da razsojujem gledé onega, ki je moj zapovednik in ktereга sem hotel še pred malo časa osvoboditi?“

„In vendar bote na-sé vzeli to breme. Jaz moram prevzeti službo čuvaja in vi poznate navado savane predobro, da ne bi vedeli, kako dolžnost vsakemu lovcu, da se potegne za pravično stvar. S svojo odklonitbo bi nas samo razžalili.“

„Bodi, hočem vam biti za voljo! Vendar prosim, takoj začeti, ker se nahajamo v krajini mož, katerim bo veselo zabavanje, če bodo našo sejo prekinili s krogami in puščicami.“

„Potem dovolite, da po stari navadi obrišem prostore.“

Rdoles odkaže Diazu, kot edinemu pravico imajočemu — sestri, sedlo ustreljenega konja. Temu nasproti začrta z nabojsnikom krog.

„Tu je vaše mesto, don Estevan. Upam, da te črte ne prestopite, ker nasledek tega prestopka bi bil ta trenotek — krogla.“

Na levi in desni Diazu se postavita Fabij in Pepo, tako so tvorile te štiri osebe kraje čveterokota ali konce križa. Zunaj te občrtbe je stal Kanadčan kot čuvaj reda in stražar varnosti.

Diaz izvleče nož ter ga zasadi v zemljo.

„Sennores, soditev se pričinja. Trpi tako dolgo, dokler je klina skrita v prsti, v znak, da ne vlada sila in premoč, nego pravičnost. Kdo ima tožbo?“

„Jaz, Pepo Dormiljon, kakor se mi ime glasi.“

„Pa jaz, Tiburcio Areljanos, kakor so mi doslej govorili.“

„To sunita svoja noža v tla. Zadeni vaju smrt, tako ostra in črtovita, kakor vajuni rezili, ako mislita krivično.“

Storita po velevniku stare posvečene navade v savani.

„Pepo Dormiljon, koga tožite?“

„Tožim tega don Estevana de Arečiza, ki se za pravo zove grof de Mediana, ter se sam naslavlja vojvoda Medinski.“

„Kako se glasi vaša tožba?“

„Tožim ga treh zločinov: prvič umora, drugič detoropa in tretjič zlorabe oblasti v kaznovanje nedolžnega.“

„Don Estevan de Arečiza, je-li priznavate, da ste grof Antonio de Mediana?“

„Ta sem,“ odvrne ponosito.

„Priznavate-li, da ima ta Pepo Dormiljon pravico tožiti vas?“

„Ne priznavam ničesar in nikogar, tudi vam ne prava, mene preslušavati ter ne bom odgovarjal, razun če se mi bo zljubilo.“

„Vi imate svojo voljo, grof Antonio; ali zakon savane se glasi: Kdor zanikava, izrazuje s svojim molkom, da je kriv, in da se mu je vse dokazalo. To dobro pomislite! V travani, v stepi ne velja naslov, imenitno imenstvo, ampak le, kolikor si moža. Kdor neče pasti, mora znati, kako se mu je braniti. — Pepo Dormiljon, govorite!“

„Toženec je umoril soprogo svojega brata, grofico donno Luiso de Mediana v gradu Elančovskem.“

„Pepo Dormiljon, izvadite dokaze!“

„Dokazi so v povedbi, ki vam jo dadem.“

Dormiljon pripoveduje svoje doživljaje v onej noči v Elančovih. Diaz ni mogel drugači, kakor da se je čutil popolno uverjenega o krivdi grofovej.

„Don Arečiza, obžalujem, da moram vse verjeti, kar je pripovedal ta sennor.“

„Mislite, kakor hočete. Na podlagi gole menitve pa se ne sme nihče obsojati. Povedba še ni dokaz. Dovedite prič!“

„Zakon savane ne tirja prič za vsaki slučaj. Prepričanje zadostuje, da se izreče razsodilo. Pozivam vas, povejte naravnost, je-li ste učinili umorstvo ali ne!“

Preponosen je bil dati izjavo, izjaviti pripoznanje, ali pa izreči laž, ki bi ga morda ne bila mogla rešiti.

„Vaše molčanje se jemlje kot potrjenje. Vam se je dokazalo: umorstvo in detoropstvo. Kam je otrok prešel?“

„Vaša vprašanja so odveč. Ne morem vam dati n obenega pojasnila.“

„Govorite dalje, sennor Pepo!“

Dormiljon razkazuje svojo obsoditev in svojo pobežlost.

Diaz se obrne k Arečizi.

„Je-li pripoznavate to, kar ste slišali?“

Vprašanec je volil molčati.

„Vaš molk nam zadostuje! Don Estevan, jaz sem vam izkazoval nenavadno čislanje in mnogo bi dal za to, da bi vas videl nekrivega; vaše držanje pa ni možato, kateri zasluži trajno sočustvovanje.“

„Ohranite vaše šočustvo, Diaz. Vojvoda Medinski izsmehuje vaše tožbe, tudi, ko bi ga stale življenje.“

„Sennor, rečeno vam je že bilo, da vojvoda v travani nič ne velja. V tem trenutku vi niste drugega ko zgolj zatoženec, in, ako ne uspete, da bi se opravičili puščajte vsako misel na rešitev! — Imate še kaj dodati vaši tožbi, sennor Dormiljon?“

„Ne, gotov sem. — Kakor je prirodno, upam, da trojno zločinstvo, na katero postavlja pravica savane trikrat smrt, doleti najostrejša kazen.“

„Zdaj vi, sennor Tiburcio. Česa dolžite toženca?“

„Da je umoril svojo sorodnico, da je uropal žlahtnika, da je poskušal mene umoriti. O prvih dvoje zločinstev je bilo že govorjenje, trebam govoriti le o tretjem.“

Razpravljal je o napadu na vrtu Haziende del Venado, o zasedbi v gozdu ter o obnašanju don Estevana na bregu Salta de Agua.

„Sennor Arečiza, kaj velite na take besede?“

„Priče!“ glasi se kratki odgovor. Grofov ponos je bil narejen, izključeval je poštenost.

„Vi morete to tirjatev izgovoriti, vedoč, da je Kučilo pobežnil; vendar pa priča ni brezpogojno

potrebna, kajti jaz vas vprašam, je-li se umorstva krivega priznavate?“

Zopet molči vprašanec.

„Potem priznate svoje dejanje, in to moremo — “

Obstane sredi stavka. Izza piramide se je slišal grozni krik, ki je preglasil šumenje vodopada, in potem neko butanje, kakor bi nekaj težkega padalo iz visočine v globočino.

„Kaj je to?“ poizveduje Pepo.

„Človek, kateremu se je nesreča pripetila; moramo takoj pogledati, kaj tam . . .“

„Stojte!“ prekine ga Kanadčan; „vi ne smete zapuščati svojega mesta brez potrebe. Jaz pojdem preiskat, kaj je.“

Kanadčan hitro izgine za Indijanovem grobiščem. Ostali so čakali brezbesedno, da se vrne, kar se zgodi po preteku dalj časa. Prinesel je na rami težko kepo zlata, po Oročejju izluščeno iz stene. Uzame gručo, pa jo dene Fabiju pred noge.

„Zlato!“ klikne Fabij, ogledujoč velikanski kos dragocene rude.

„Santa Laureta,“ oglasi se Pepo; „ko bi se me bil držal ta gumb, ko sem na državne troške stradal — kje si ga našel, Rdoles?“

„Kje ste dobili to gručo, moj oče?“ izveduje Fabij.

„Tam zad, na kraju ponora, v kateri voda pada. Baraha je kriv, da sem našel ta čok. Kepa je rasla za slapom v skali. Oročeja je spuščal Baraha po lasu navzdol, pa je bil spuščeni Oročej našel smrt v globini.“

Pepo dvigne oko nehoté proti kraju piramide ter šepne tovarišu: „Tam gori okolu groba se drži Kučilo.“

„Kučilo? Morilec, ki ga trebamo? Je-li si ga prav videl? Tega moramo imeti! Ti pojdi ob levej strani grobišča ter plezaj od zad navzgor; hotel bo pobegniti, a jaz ga prestrežem na desni.“

Pepo prime svojo puško, pa jo mahne v nazznanjeni smeri okolu piramide. Pride in priplazi na vrh grobišča, a — ne najde nikogar. Kar hitro je bil zopet zdolaj, pa stopi h Kanadčanu:

„Dolu jo je popihal. Na levi je ni mogel odnesti, sicer bi ga bil opazil.“

„Na desni tudi ne, sicer bi bil meni v roke priletel. Moral jo je pobrisati s severne strani. Poglejva, če mu je najti sled.“

Med jezerom in med severno panogo Indijanova-pokopanja se je raztegal kos zemlje, kamenit tako, da nobena noga ni mogla puščati znamenja. Vendar pa je ostro oko Kanadčanovo izprežalo na skalovitih tleh kratek bel potegljaj, ris, ki je bil videti, kakor bi ga bila drhtajoča roka s železnim risalom naredila.

„Tukaj je hodil, Pepo! Poglejva — da tu je kremen, na kateri je bil stopil in kateri je napravil ta potezaj. Smer zarisa, kateri je napravil kremen na skali, ta nama dopoveduje, da je šel Kučilo naravnost proti jezeru.“

Korakata na kraj vode, ali po daljšem iskanju ne najdeta nobenega sledu in že se je Pepota lotévala nestrpnost, ko hipoma nekaj opazi, kar ga je nagnilo, da je s puško pómeril.

„Kaj je to?“ vpraša Rdoles. „Je-li nas hočeš s strelom izdati?“

Dormiljon mu je pomenljivo mižikal.

„Ne vidiš tamkaj-le, v vodi, onih pet osmero lambredonskih peres, iz vode molečih, ki delajo ravno streho? Stavim, da je pod njimi velika žaba in ker me obhaja velik slaj po stegnih, to si bom dvoživca priskrbel.“

„Velika žaba“ (samec) je slišal vsako besedo. Pepo pomeri, puška počí — kar se jame lambredonsko perje premikati.

„Ne streljajte ; jaz sem !“ glasi se izpod širokega perinja in na to se pokaže — glava Kučilova.

Ni vedel drugega kraja, da bi se skríl, kakor jezero, čigar širokoperne rastline so se mu zdele prikladne, da mu pokrijejo glavo in puško, ktere ni mogel pustiti.

„Santa Laureta, kolišna žaba ! Sennor Kučilo, skoro bi bil moj tek in ukus prišel do vaše kamizole. Povejte, kaj delate tukaj, v tej motnej juhi?“

„E, hotel sem — — mislil sem — —“

„Hoteli ste se kopati, kaj ne? A zakaj si ne vzamete časa, da bi poprej obleko odložili? Stopite vunkaj ! Tukaj so ljudje, ki imajo velike želje z vami govoriti.“

„Pa najprej pomolite puško vun,“ pridene Rdoles ; „taki nevarni pihavniki niso narejeni za dvoživce.“

Vzame mu puško in šele zdaj mu dovoli, stopiti iz jezera in otresti ledeno vodo.

Bandit je bil stal v vodi le nekaj minut in vendar se mu je zdelo, da je zmrznjen do zadnjega mozga. Stal je, na vseh udih tresoč se, pred gozdovnikoma osmešen ter bi se ne bil mogel braniti niti proti najmanjšemu zagrabljaju.

„Pojdite, sennor Kučilo,“ meni Pepo, prijevši ga za roko. „Vodili vas bodemo v ogenj, da se vzmorete po ledovitej kopeli zopet segreti.“

Kučilo stopa za njima brez vsega obotavljanja.

„Tukaj, sennores, pripeljeva vam pričo, kterega zahteva don Estevan,“ reče Rdoles, „upam, da bomo hitro pri kraju.“

„Dobro došli, don Kučilo,“ pozdravlja Diaz mraza trepetajočega. — „Menil sem, da ste se za dälj časa od nas poslovili. Zdaj stojite v travanski soditvi, kakor ste mogli pač od tam gori opazovati ter nam bote dali nekaj odklučajev o stvareh, ktere nam don Estevan trdovratno zanikuje. Stopite bližej!“

„Odmetujem to pričo!“ ugovarja Arečiza.

„Iz kakega razloga?“

„Ker ga imam sam tožiti.“

Pepo obërta podobni obroč kakor poprej za don Estevana ter zapove Kučilu :

„Stopite v ta krog in bodite uverjeni, da ste izgubljeni, ako se drznete prestopiti ga. — Govorite, grof Antonio de Mediana!“

„Tožim tega človeka umorstva na gambusinu Marku Areljanu.“

„Kaj imate odvrniti, Kučilo?“

Vprašanec se ozira, kakor bi bil v vročnici. Tajiti je bilo nemogoče. Kaj res ni izgleda rešiti se, nobenega izgleda za beg? Morda. Toda poprej je hotel izliti svoje maščevanje na moža, ki se ga je bil za hudodelstva posluževal, zdaj pa tako sramotno ga izdal.

„Nič!“ odgovori Kučilo.

„Potem priznavate, da ste morilec Marka Areljana?“

„Sprla sva se bila, on je podlegel.“

„Da. Sprla sta se, ko je on spal, vi pa bdeli, in tako je moral ostati. Zakon savane ima le eno kazen za tako delo. Primoran sem to sodilo izreči. Imate kaj zoper to, sennores?“

„Ne; pade naj,“ meni Pepo, Rdoles, Tiburcio.

„Slišali ste, Kučilo. — Ali se vam zdi kazen nepravična?“

„Preostra je,“ odgovori Kučilo, „kajti jaz sem Marka Areljana usmrtil v boju; in ko bi sam ne bil o činu govoril, nikoli bi ne bili ne trohice izvedeli.“

„Menite-li tako?“ vpraša Fabij. „Vaš šepajoči konj mi vas je že davno izdal, in pa rane na nogi, ki ste jo dobili od mojega krušnega očeta v napadu, tudi ne morete skriti.“

Pa res je ledenitost vode tako hudo delovala na slabo zaceljeno rano Kučilovo, da je čutil bolečine, ki so mu komaj dopuščale, stati na nogah.

„In če menite,“ pripomni Fabij, „da je kazen res pretrda, pokličem vam v spomin dvakratni poskus zavratnega umorstva, pa dobite drugo uverjenje.“

„Jaz sem nekriv. Nisem mogel drugači; moral sem biti pokoren, grof Fabij de Mediana.“

„Kaj!? vi poznate moje pravo ime?“

„Poznam ga bolje in gotoviše, ko vsaki drugi. Saj sem bil jaz oni, ki . . .“

„Molčite!“ zagrmi don Estevan, ki je šele zdaj izprevidel, kako neprevidno je bil ravnal, izdaviši svojega sokrivca.

„Vi mi nimate ničesar več zapovedovati, kapitan Antonio. Čas, ko sem bil kajutni hlapec na vaši roparski ladiji, je davno pretekkel in jaz bom tem sennores povedal, kar mi . . .“

„Nič ne boš povedal,“ kriči Arečiza, segajoč po zadnjem in edinem sredstvu, iz kterega mu je mogla prisvetiti rešitev; „jaz sem sam mož dovolj, da storim, kar se mi zdi potrebno in odkritosrčno. Tiburcio Areljanos, ti si grof de Medina, moj stričnik. Pojdi, da te objamem.“ — Arečiza širi roke, da bi Fabija vzprejel, ali ta se umakne.

„Grof Antonio, morete li priseči, da sem res vaš stričnik?“

„Jaz sem dal dečka izstaviti in ne poznam bližnjih okolnosti ne tvoje rešitve ne tvoje poznejše usodbe. Toda podobnost, ki ne more varati, praska na tvojem licu, prizadeta po nožu tega stražnika in pa ta okolnost, da so te tvoji spremljevalci davno takim smatrali, to je dokazov dosti, da si ti.“

„Prisezite!“

„Prisegam. Ob enem ti predajam ko potrdilo ta dva prstana: eden je pečatnik Medijanov, ki ga je nosil še tvoj oče, eden pa je s prsta tvoje matere, ko . . . je . . . umrla pod bodalom le-tega moža.“

„Ali — na vaše povelje!“ zapeni se Kučilo.
„Nisem jaz morilec, nego ste vi!“

Fabij ni pazil na ta ugovor; prstana je nesel k ustam in ju iskreno poljubil.

„Oh, moj oče, moja mati! kje sta?“

Več ni mogel reči. Zgrudi se na kolena, in, ta močni, pogumni, neustrašni rastreador (sledovnik, sledonajdec) jame na glas ihteti. Brž se ujunači ter reče: „Grof Antonio de Mediana! Vi ste brat

mojega očeta, vi nimate umreti, ampak milost dobiti. Oduščam vam naklepe zoper mene ter prepuščam Bogu, da sodi smrt moje matere, vendar . . .“

„Dosti!“ pretrga mu besedo Pepo. „Ne morete ga pomilostiti, sennor Fabij. Tudi jaz imam prstan; vidite ga tu? Dal mi ga je takrat v Ensenadi, da molčim, in tako sem bil sokrivec njegovega dela. Odpustite mu, če hočete, ali milosti ne sme deležen postati. Mene je uničil in pogubil, storil me brezdomovinca, ko je s svojim imenom pravosodstvo preslepil in z denarjem pravico namazal, da sem bil poslanec za Sevto, za tune lovit in jaz tirjam, da doseže svojo kazen.“

„Pepo!“ opominja Fabij. „Ali vam moja želja tako malo vredi?“

„Velja mi več, kakor mislite. Ali pa ne uvidite, da morate tudi tega Kučila izpustiti, ako don Estevana pomilostite?“

„Kar je učinil meni in moji materi tudi njemu to oduščam. Toda on je tudi morilec Marka Areljana, in zavoljo tega mora kaznovan biti.“

Kučilo je slišal te besede. Pogledal je Fabiju v lice, pa našel neizprosnost. Še je bil čas uiti, toda glavni krivec je moral biti vsekako usmrten.

„Milost, don Fabij!“ prosi Kučilo. „Ne morete pomiloščati ter ob enem obsojati. Brez besede vam odstopam bonanso, služiti vam hočem, pokoren biti in dokler bom živ . . .“

Fabij mu preseka govor zapovedno mahnivši.

„Molčite! Vsaka beseda je brezkoristna.“

„Pa naj pogine tudi on.“

Trenoma izvleče Kučilo nož, ki so mu ga neprevidno pustili ter ga zasadi Arečizi do ročaja v

prsi. Še preden ga je mogel Fabij pograbit, skoči okolu vogala piramide ter izgine za njo. Ostali hité mahoma za njim.

„Stojte!“ grmi Rdoles; „jaz sem čuvaj, moj je!“

Z nekterimi velikanskimi koraki doseže vogal ter dvigne svojo nikdar ne zgrešečo puško.

„Stojte, Kučilo!“

Kučilo bi bil morda vendar ušel, toda mrzlota jezerske vode je tako delovala na odprto nogo, da je le počasno uhajal. Slišal je klic mogočnega gozdovnika za seboj, a slušal ga ni.

„Stojte!“ ponavlja Kanadčan.

Ko tudi te zapovedi ni poslušal Kučilo, sproži Rdoles. Zadeti pade na stran, zvali se v jezero, ne daleč od kraja, kjer je bil poprej iskal zavetja.

„Mrtev!“ reče Rdoles enostavno, pa se obrne.

„Mrtva, obadva,“ pristavi Pepo, „ne da bi bili soditev dovršili.“

Fabij je stal pri mrtvem telesu svojega strica. Onadva pristopita, a ne upata si molk prekršiti. Njegovo oko je počivalo gostejše na ostankih moža, kterege mu je priroda tako približala, kateri je bil pa že v letih detinstva njegov najhujši nasprotnik. Naposled se okrene.

„Je večna pravica, oče moj, kateri ni podoben noben pozemeljski sodec. Daleč tam na Španskem se je doprineslo zločinstvo, in tukaj, čez morje sem, pripelje Bog storilce skupaj, ob uri, na kraju, na kateri še ni stopila belega noga, skupaj z onimi, zoper ktere so grešili.“

„Sennor Fabij, govorite mi iz srca,“ poprime Pepe Dormiljon. „Ko sem v Elančovih stal pred grofom Antoniom ter ga spominjal njegovega zlodela,

smijal se mi je v lice ter se rogal moji bogaboječnosti. Na to sem mu dejal: „Je sodnik, kteremu ne morete uiti; našel vas bo, pa bežite pred njim v najglobljo divjavo!“ Uvidevate zdaj, da se je to prorokovanje do besede izpolnilo. Hoteli ste ga pomilostiti, pa ste ga kazni Božji izročili. Ta pa ga je hitrejšje obsodil, kakor sem jaz hotel ter mu dal umreti po nobeni drugi roki, kakor po oni njegovega sokrivca. Zadoščeno je.“

„Je; nam in dušama krušnega očeta in matere“, reče Fabij.

„Bodimo krščanski in maščevanja ne netimo. Grofa naj ne trgajo kanje in jastrebi, naj se mu da mirno počivališče, blizu zlatih zakladov, hrepenenje po kterih ga je strmoglavilo v smrtno nesrečo.“

„Da, le pokopljimo ga,“ pritrjuje Pepo, „in z njim njegov prstan, ki mi ne prinese blagoslova.“

„Najboljši kraj mrliča spraviti je groblje indijanskega glavarja. Dajmo pogledati, če se dade odpreti,“ govori Kanadčan.

Napotijo se na piramido ter iščejo uhoda. Uhod je bil predor, držeč navpik dolu, zadelan s težkim kamenom. Kanadčanovi silni moči uspè, da ga odstrani. Na to so spustili mrliča don Arečiza, vojvodo Medijanskega, v jamo dolu, ko je bil Fabij kot dedič pobral, kar je imel mrtvec vrednega pri sebi. Rdoles sname klobuk pa govori kratko molitev za pokoj duši, ki se je toli oddaljevala od svoje namembe. Zdaj zapró uhod na poprejšni način in sicer tako skrbno, da ni bilo kar nič poznati zgodivšega se odprtja.

Zdaj stopi Kanadčan k Fabiju odkrite glave in roko mu podavši beseduje:

„Sine moj, odslej si grof Medijanski, in ne samo to, tudi gospod bonanse si, gospodar in lastnik vsega, kar je zapustil don Arečiza. Čestitam ti kot prvi, ki se imenuje tvojega slugo in prosim te samo tega, da mi v svojem srcu dovoli mesta za čas, kolikor mi ga Bog na zemlji podeli.“

Fabij ljubeznivo ovije roke okolu svojega očevskega prijatelja :

„Ne hlapec, ampak oče si mi ti; vso ljubezen, vse spoštovanje, kakor se takemu spodobi, boš nahajal pri meni, zdaj in vselej.“

Tudi Pepo mu poda roko: „Don Fabij de Mediana, ne pozabite na Pepota, spača, ko bote postali veliki gospod.“

„Da se to zgodi,“ pristavi Diaz, „bote morda potrebovali našega pričevanja. Štejte pri tem tudi name, sennor. Ne pozabim dneva nikoli, kterega sem z vama, ‚gospodoma travane‘, izvrševal sodstvo nad velikašem domače dežele.“

„Sennor Diaz,“ prosi Fabij, „priključite se nam. Pri odpravi vam blaginja ne cvete; v nas pa najdete može, ki bodo vaše spremstvo bolje ceniti znali, ko ti srečolovci in pustopašniki, h kterim ste bili doslej priklopljeni.“

„Hvala vam, don Fabij! Vaši želji bi se rad udal, toda jaz sem bil častnik don Arečizin ter mi je zdaj dolžnost, stopiti na njegovo mesto. Je-li se bote vračali sami, ali se bote odločili, z menoj iti v taborišče?“

„Mi nimamo ničesar opraviti z ljudmi vaše odprave,“ meni Rdoles, „in sami smo varniši, kakor bi bili pri njih.“

„Ali — kako hočete spraviti zaklade vaše bonanse, neimajoči ne tovornih živali, ne voz?“

Kanadčan in Pepo pogledujeta Fabija vprašavo, a Fabij pobesi pogled zamišljen na zemljo.

„Moj oče,“ dene naposled, „ali se bote jezili, če vse zaklade tukaj pustim?“

„Kaj?“ klikne začudeni Diaz. „Bogastvo, s katerim se more kupiti in plačati kraljevina, mislite prepustiti tem divjakom in tej odpravi? Saj je ta bogatija vaša nepreporna last!“

„Ali se niste tudi vi odrekli tega bogastva poprej, ko ste stali pri zlatovišču?“ odvrča Fabij smejaje.

„Sem, pa zato, ker sem vedel, da to ni naše, nego vaše.“

„Rude ne bom puščal ne vašim odpravnikom in zlatoiskom, ne Indijanom; pa zdaj me ni volja seboj jemati zlatovin, ker mi ne dostaja prenosil. Sicer pa ima to zlato hudičevo moč. Markos Areljanos, večina članov vaše odprave, sennor Diaz, nazadnje don Estevan s Kučilom — so morali svoje koprnenje s smrtjo plačati. Zaklade bomo zakopali in skrili, da je nihče ne najde in pozneje pride morda enkrat doba, ko je poiščemo in brez sedanje nevarnosti spravimo na gotov kraj.“

„Pritrjujem, sine moj,“ reče Kanadčan. „Pojdimo k zlatovišču ter poglejmo, kaj bi se dalo ukreniti.“

S tem zapusté piramido, pa se napotijo k zlatovišču. — Priševši na kraj, prosi Fabij:

„Vzemite nože v roke in pomagajte kopati.“

Tla so bila mehka, torej ni bilo zaprek. Do večera so pod zemljo spravili vse zlato, tudi ono v

odejah, tudi kepo, in pa tako skrili, da je bilo mogoče najti ga samo onemu, ki je poznal bonanso.

„Doslej sem vam moral pomagati, sennores,“ reče Diaz. „Zdaj me pa kliče dolžnost. Kako bote delali zanaprej?“

„Zdaj je že tema,“ odvrne Kanadčan, „in nocoj mesta ne bomo zapuščali. Ležišče si napravimo na pločadi piramide, ker smo tamkajše najbolj zavarovani proti morebitnemu napadu.“

„In rano jutri,“ dostavi Pepo, „pojdemo za sledjo Barahino. On je edini nepoklicani, ki pozna zlatovišče in njega moramo tako ali tako v molk prisiliti.“

„Storite tako,“ priglasuje Diaz. „On je morilec Oročejev ter mora najti svojo kazen. Kar mene zadeva, morete biti zagotavljeni, da noben človek od mene besedice o zlatovinah izvedel ne bo. Zlato je vaše, don Fabij in jaz ne bi bil rad kriv, da bi se vam le zrnce po krivičnem odtujilo. Bodite zdravi!“

„Srečno hodite tudi vi. In če bi potrebovali krepkih rok, veste, kje nas najdete do jutri,“ odgovarja Kanadčan. „Čudno bi bilo, ko bi divjaki nocoj taborišča zopet ne obiskali.“

Izrokujejo se in razidejo.

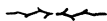
„Ognja tukaj ne smemo zanetiti,“ svari Kanadčan. „Predaleč bi svetil in divjake privabil.“

„Pa mrzlo jejmo,“ odloči Pepo.

Izvlače nekaj kosov suhega mesa, Rdoles pa izvadi iz svoje usnjate torbe za vsakega kos koruznega kruha.

Ko se pičlo naobedovajo, želi Fabij, da bi on stražil prvo stražo. Doživljaji tega dne so ga bili v notranjem tako pretresli, da je čutil potrebo samemu

biti. Sede na eden kamenov, ki so tvorili ograjo; onadva pa se zavijeta v odeje, zatisneta oči, da se okrepita za prihodne težavnosti.

Oblegovanje.

Indijanci so bili Baraho dobili v svoje pesti. Ujeti je slonel na hrastovem deblu, za kateri so ga bili privezali rdečkožci. Videl je smrt pred seboj v najgrozovitejši podobi. Oddelek divjakov je rajal okolu njega v smrtnem plesu. Drugi, pričakujoči, da jim bo Črnotič dal znamenje mučenju, so trgali železne okove od voz ter jih razbelili v ognju, da jih rabijo kot žgoča mučila. Še drugi, ki si niso mogli prisvojiti takega orodja, so ostrili kolce, brusili nože, rezali kline, da je bodo ujetniku zabijali v meso.

Mnogoglasno rjutje se razlega okolu. Bil je znak nestrpljenja. Divjaki so zahtevali, da se jim izročijo žrtva. Zdaj se vzdigne Črnotič, da bi dal znamenje mučenju.

Pa še ni imela priti smrtna ura Barahi. Iz nočne teme pristopi tuja postava k ognju, pri katerem je sedel glavar. Oblečena je bila v opravo papagovskih Indijancev.

„El-Mestizo!“ meni Antilopa, ki se je bil porazmestil poleg Črnotiča.

„Da, el-Mestizo je,“ doni oholi odgovor travanskega razbojnika. „Prihaja, da pozdravi svoje rdeče brate.“

„Ktera steza je videla noge mojega brata?“ vpraša glavar.

„Njegova steza je šla v deželo bledoličnikov, kjer so sinovi Apačev konje lovili.“

Črnotič napenja ušesa.

„Moj brat, je-li videl otroke Apačev?“

„Videl jih je in z njimi se bojeval. Močnibrast je padel in ž njim veliko rdečoličnikov pod rokami belih.“

Bilo je hudo poročilo, katero je prinesel Mešanik, toda nobena poteza na bronastem obrazu glavarjevem se ni spremenila.

„Odišli so v večna lovišča, k Manitu. Črnotič pa pojde k bledoličnikom in za vsakega svojih sinov bo vzel dvajset oglavkov. Moj brat poglej okolu sebe. Zemlja je pila že danes kri belih, in samo eden stoji pri kolu, da bo s svojim stokanjem povelečeval zmago Apačev.“

Mešanik pogleda k ujetniku.

„Ali mi dovoli moj rdeči brat, da zinem z bledoličnikom?“

„Moj brat naj stori, kar hoče.“

Puščavski ropar stopi k Barahi.

„Kakošno je vaše ime?“

„Baraha.“

„Vi pripadate odpravi, ki jo je osnul neki don Arečiza; je-li ste našli zlata?“

Obrazne poteze, poprej mrtve, se ujetniku razsvetle. Iz pogovora Mešanikovega je prepoznal, da ni pravi Indijanec, pa si je takoj napravil črtež rešitve.

„Toliko, da bi mogli ž njim kupiti vesoljno Sonoro deželo.“

„Karamba, vi se šalite, na smrtnomučni hlod privezani.“

„Nikakor mi ne pada v glavo, Videl sem zlata, kose, debele, kakor moja pest, za polni voz. Kepa je zraven, dvakrat tolika od moje glave. Hočete jo imeti? Osvobodite me! Za svoje življenje vam izdam bonanso.“

Mestizo mu s pogledom predira oči, kakor bi mu hotel brati na dnu duše.

„Kdo še ve o bonansi?“

„Trije beli, ki so zdaj tam.“

„Trije? Njih trenotki so sešteti. No, povejte, je-li ste slišali kdaj o nekem Mešaniku?“

„O el-Mestizu in Mani-sangriente, da, to sem.“

„Jaz sem Mestizo. Zdaj pa veste, da vas pri meni še kaj veliko hujšega čaka, nego pri Apačih, ako bote poskušali, da me prevarite.“

„Ne lažem,“ odgovori Baraha, s preplašenim pogledom groznega človeka motreč.

„No, dobro; to bom poskušal, da vas svobodnega dobim.“

Mešanik vrne se k Črnotiču.

„Črnotič ne bo mučil, ker Mestizo tako govori. Moj rdeči brat bode izpustil bledoličnika.“

Črnotič vzdigne prašaje svoje temno oko. Mešanik je bil mož, katerega prijateljstvu je mogel tudi Apač kaj žrtvovati, ali tolikega zahteva vendar še ni postavil.

„Izdihnil bo cvileč.“

„Beli mož je moj brat.“

„In vendar bo umrl.“*

„Bode, a zdaj ne še. Svojemu rdečemu bratu plačam odkupnino, in sicer z veliko sto konji bledoličnikov s pastirji vred, kakor tudi z oglavkom naj-

večega Komanča, ki ga travana nosi, Sokoljeoko imenovanega.

Glavarjevo oko se razjarjeno posveti, in tudi Antilopa ni mogel zatreti svojega čudenja.

„Moj brat mi daj dvanajst svojih vojniki, da grem po oglavek Komančev ter odidi s svojimi bojevniki takoj na Bivoljezero, kjer skupaj zadeneva. Tamkaj so bledoličniki s svojimi čedami.“

„Kdaj bodi tamkaje?“

„Po štirih solncih.“

„Moj brat dobodi ujetnika; uzemi dvanajst vojniki izmed Apačev ter odhajaj; in po štirih solncih bo Črnotič s celim svojim plemenom na Bivoljezeru, da z njim skupaj tréi.“

Ko se Mešanik oddalji, reče Antilopi:

„Črnotič je ranjen; ne more jahati. Peljal pa bode svoje vojnike na bojnih čolnih proti Bivoljezeru.“

„Ali ni hotel preganjati onih treh belih lovcev?“

„Močni in razumni so ‚gospodje gozdov‘. Šli bodo ob vodi navzdol ter bodo po Apačih doideni. Antilopa, moj sin, vzemi deset mojih bojevniki ter naj tlači s podplati po njihovih sledéh. Ob Bivoljezeru ga bo čakal Črnotič.“

Ko je spretni in bistrosodni glavar na ta način razkladal, prerezaval je Mešanik z nožem Barahinu vezila.

„Zdaj ste svoboden, ali za zdaj tudi moj spremlevalec. Najmanjši poskus pobegniti plačate z življenjem.“

Divjaki so hoteli pokazati svojo nezadovoljnost nad osvobojenjem ujetnikovem, pa so utihnili, čuvši, koliko odkupilo je zanj obljubljeno.

El-Mestico si izbere dvanajst krepkih bojevnikov apaških, pa odrine z njimi. Pri ugasujočih ognjih pa je Črnotič skupljeval ostale ter jo mahnil z njimi proti reki.

V neki daljavi od tabora naleti Mešanik na svojega očeta, ki je nanj čakal. Razgovor med obema je Diaz na uho vlekel in ta jo ubriše proti Zlati dolini. Toda — noč je bila goste teme in šepajoči konj Kučilov tako utrujen, da se ježa ni odsedala s povoljno hitrostjo. Vrh tega je parkrat zablodil od smeri in tako je došel do piramide le nekaj minut pred Indijanci.

Med tem so trije lovci izmenoma noč prespali in prestražili. Prav zdaj je Rdoles vzbujal Pepota, da bi mu stražo predal, kar čuje topot, prihajajoč od udarcev bližajočih se konjskih kopit.

„Jezdec, Pepo! Kdo bi to bil?“

„Kakošen begun, iz tabora. Slišali smo streljanje. Morda so rdeči zmagalci, zlatoiski pa begajo zdaj na vse strani po planoti.“

„Prav k nam jo meri.“

Res pride jezdec blizu piramide. Tukaj ustavi konja.

„Sennor Rdoles, sennor Pepo, don Fabij!“

„A, sennor Diaz, vi?“ odgovarja Kanadčan, prepoznavši klicalca po glasu. „Kaj je, da se vračate toli nepričakovano?“

„Opozarjati vas moram. Indijanci so gospodarji ravani. Le jaz pa Baraha sva odšla. Vrnivši se v tabor — izdal vas je. Divjaki so za menoj, da uzamejo bonanso.“

„Pa priditi gori k nam. Naše utrdbe nam ne vzamejo.“

„Ne gre. Moram takoj na Bivoljezero, da opominjam don Avgustino Peno, kateri ima biti po Apačih napaden.“

„Potem jezдите, jašite, kar hitro, sennor Diaz!“ vleva Fabij. „Hitite, da pridete tjakaj, in pozdrav sennor Avgustinu od mene! Naglo pojdemo za vami, kakor nam bode mogoče.“

„Koliko je rdečnikov?“ izveduje Pepo.

„Samo dvanajst. Drugi so na Bivoljezero, kakor domnevam. In dva moža sta pri njih, ki se nosita papagovski. — Mnogo sreče, sennores, in ostre krogle. Adios!“

Obrne konja pa odbeži.

Zdaj se začuje tam, kjer je ležal indijanomorčev konj, lajanje šakala.

Takoj spleza Pepo čez rob pločadi ter izgine. Kolikor moči tiho je drčal po piramidi dolu in na to leze z vso previdnostjo na kraj, iz kterega je bil slišati krik. Srečno prispe blizu mrtvega konja ter opazi tri može, ki so nekaj razpravljali, a krdelo Indijancev se je bilo ustavilo pri konju. Dormiljon je spretno porabil okolu stoječe skale, katerih sence so mu dovolile, da se je mogel prav blizu priplaziti in poslušati.

„No, kje leži bonansa?“

„Zlata dolina je onkraj te vzdigline, tam prek. Toda lovci so si prisvojili nje vsebino pa jo spravili v Indijanov grob.“

„Potem vodi pot čez njihove oglavke! So-li na piramidi?“

„So. Videl sem, kako so se uréjali tam gori, da prenočé.“

„Ne slutijo nič o našem prihodu, izpostavili pa bodo stražo. Poznam to krajevino prav natanko, ker za temi hribi je spravljalishče za naš čoln, kadar smo v Apačevini. Hrabri trije lovci bi mogli piramido braniti proti celemu indijanskemu plemenu, ko bi je ne presegala ona višina, s ktere pada voda. Na to višavje moramo priti, preden lovci zaslutijo našo prisotnost.“

Obrne se k Indijanom, dajoč jim zapoved. Osmero njih se razprši po širokosti doline, ostali štirje pa korakajo za tremi možmi, ogibajoči se grobišča, proti votlini, kamor sta se bila včeraj napolnila Baraha in Oročej.

Pepo se ni mogel premagati, kakor tudi bi bil rad, da bi ne bil razodel, kako pride s tovarišema v jako nevarni položaj, ako bode sovražnik z one višave svoje krogle sipal na pločad piramide. Vrne se na grobišče tako previdno, kakor je bil prišel. Onadva sta čutila, ko sta ga videla, vračajočega se, da jima je odleglo; bila sta zanj v skrbeh.

„Vse sem jih videl. Res jih je dvajnajst črnih in trije beli, vrli sennor Baraha poleg. Lagal jim je, da smo vsebino bonanse spravili v grobišča.“

„Ah,“ naslučival je Rdoles, „ujet je bil, pa jim je zlato obljubil za odkupnino in zdaj se hoče rešiti z lažjo. Iz največje stiske osvobojen, jel se je obljube kesati. Kje so?“

Razdelili so se. Osem rdečnikov nas zapira proti ravani, drugi so že gori nad vodopadom, da jutri zgodaj začnejo streljati na nas.“

„Razumno izmišljeno.“

„Še imamo časa, da jo odnesemo. Proti onemu višavju nam je pot odprta ostala. Imamo svoje tri

dobre puške, Kučilov karabinec, angleško puško don Estevanovo; to se mi zdi, da je dosti proti dvanajst rdečokožnikom in trem belim lopovom, ki zapravo dobre krogle še vredni niso.“

„Ali naše izpostavljeno stanje?“

„To se more poboljšati. Imamo sedla in odeje, in tu leži dosti kamenov, da ponoči napravimo branik, za katerim bomo popolnoma varni.“

Res je bilo tako. Ti trije možje se dajo takoj na delo, kamene nagrmdit v zid, na onem kraju piramidne ploče, ki je gledal proti višavju. Ogromni dve smreki, ki sta z debli koreninili v grobišču, spuščali sta na zemljo svoje gosto vejevje. Tudi med njima vzdignejo steno s sedli in odejami, ki bo imela dajati obilno zavetja.

„Tako, zdaj smo gotovi,“ meni Rdoles. „Te odeje tvorijo še boljše branilo nego kameni, katerih odbijani drobci bi nas mogli raniti; one zadržujejo krogle s tem, da se jim udajajo. Potem smo popolnoma oboroženi in pripravljeni za branitev. Imamo še nekaj ur časa. Jaz sem na straži, ležita, ker verjetno je, da bomo potrebovali vso moč in opreznost.“

Pepo in Fabij se zavijeta v odeje, pa kmalu trdno zaspita. Ko se jame na iztoku pojavljati rdeča zora, mogli so trije lovci ravan pregledati in tu so opazili, da so se Indijanci, bivši tja postavljeni, na višavje potegnili. Ko je postajalo svetlejše, razbrati so mogli trije lovci tudi naprave, ki jih je sovražnik naredil, podpirajoč svoj napad. Ob kraju pota, vodečega na višavje, je bilo postavljenih umetnih gromov in od bičevja narejenih kupov, za katerimi so se sovražniki krili, ali pa vsaj nevideni ostali.

V tem se pokaže na mestu, od grmovja ne zastrtem, visoka postava, mahajoča z roko.

„Santa Laureta, poznaš tega ničvredneža, Rdoles?“ vpraša iznenadjeni Pepo.

„Mešanik, res, razbojnik! Kjer je ta, tam mu tudi oče ni daleč!“

„Da, prav on je!“ potrjuje Fabij. „Kmalu se bo prepričal, kako mi rabi njegova puška“ — Zdaj vzdigne svoj glas el-Mestizo:

„Kakošni možje so tu dolu na grobovju?“

„Tako j jih boš videl, ti nepridnež,“ odgovori gromovito Kanadčanov glas.

Kanadčan vzravna svojo velikansko postavo, da je visoko segala čez branilo. Tudi Pepo skoči kvišku, postavivši se poleg njega. Takoj vzdignejo Indijanci na drugej strani od veselja zaglušno tulenje. Prepoznali so bili one tri lovce, ki so jim bili z otokom v Rio Gilo tako nezapopadno ušli.

„Veliki orel,“ krikne Mešanik.

„Treskavec,“ izpolnjuje Pepo, čvrsto se naslanjajoč na cev svoje puške. „Kje pa imate starega lumpa, ki se da zmerjati z Rdečoročnikom?“

Zdaj se vzdigne zraven Mestiza sloka a koščata postava njegovega roditelja.

„Tukaj-le si ga oglejte,“ reži tjakaj Rdečoročnik. „Poznamo se že dälj časa, ka-li?“

„Mislim, da od onega dne, ko vas je udarec s kopitom prepričal, da lasje drugih ljudi niso rasli na vaši glavi. Kaj hočete danes od nas?“

„To mahoma zveste! Vii mate zaklad pod seboj. Dajte nam ga, pa morete prosti oditi.“

„Izvrstno! Rečem vam, če hočete z nami obravnavati, besediti morate z nami tako, kakor se z

možmi govori, ki se s pretnjami ne dadó preplašiti in ne nalagati.“

Mešanik dade migljaj na stran; Indijanec pristopi. Ko se ta dva živahno pomenkujeta, pregleduje Kanadčan z ostrim očesom vse obpotno grmičevje ter pripomni:

„Pepo, vidiš-li tamkaj, v lovoričju, cev puške, kako ti gleda semkaj? Pazi dobro. Kakor hitro se posveti, treni dolu. To moreš, ker toliko časa potrebuje krogla med bliskom in zadetjem.“

„Ne skrbi. Ono človeče me ne pogodi.“

„Pa jaz njega,“ zagotavlja Rdoles, lagodno legajoč in puške cev previdno med kamenje porivajoč, da je od zgoraj ni bilo niti opaziti.

Zdaj se vzdigne onkraj zopet glas Mešanikov.

„Vdajte se, na milost in nemilost! Črnotič bi vas rad videl pri sebi in jaz vas mu izročim nepokvarjene.“

„Odgovarjam vam: Je mož, ki ima vašo puško; okušali boste njene krogle.“

„Ki ima mojo puško?“ vpraša Mešanik napeto.

Fabij se vzdigne pokončno.

„Hočete-li še enkrat od nje se posloviti?“ vpraša Fabij, kažoč orožje.

„Vidiš ga, vraga: Tiburcio Areljanos! Zdaj ni milosti. Ogenj!“

Onkraj blisne; Mešanik, Rdečoročnik, Indijanec, trenoma izginejo. Izdajska krogla udari tu v kamen, a onkraj je čuti silni kričaj. Z bliskom onkraj je bil Kanadčan počil, in krogla je našla svojo žrtvo. Boj se je začel, na kvar oblegovalcem, ki so izdajstvo svoje morali platiti s prvim mrtvecem. Pepo izvleče nož, pa naredi zarez v smrekovo deblo.

„Jeden rdečkožnih; ostane jih najst.“

„Ali pa: trije beli, ostaneta dva,“ meni Kanadčan. „Grmovje, izmed kterega se je ustrelilo, je sredi tanko in za njim ne tiči teman obraz; zdi se mi, da sem videl belo obličje.“

Ta menitev se je takoj uresničila. Onkraj namreč je šestero rok vzdigalo čez grmovje belega; določno se je videlo, da mu je šla krogla skozi glavo.

„Baraha,“ reče Fabij.

„Da, Baraha,“ potrjuje Rdoles. „Pravica božja ga pokopava na onem mestu, na kterem je njegova žrtva, Oročej, našel svojo smrt.“

„In ta pravica,“ prideva Dormiljon, „mu je odločila pasti prvemu v boju, ki ga je sam zasnoval.“ Zdaj je nem zadnji, od kterega se je bilo izdajstva bati glede bonanse. Zlato vam je zagotovljeno, sennor Fabij.“

„Napadno črto podelimo na tri proge, izmed kterih vsaki izmed nas po eno s puško čuva. Jaz jemljem del na desni, do divjega trsja; ti, Pepo, vzemi levo krilo, do orehovja in ti, Fabij, pazi na sredino med obema.“

„Potem si mahoma poiščem rdečnika,“ meni Pepo. „Stavim kaj, da je za ono majhino cipreso Indijancev, ki si je tam svoj vigvam postavil.“

Dade cevi svoje puške čvrsto podložilo, meri trenotek, pa sproži. Glasna tulitev je svedočila, da je predobro zadel.

„Potepenci so tako dobri, da nas obvestijo, koliko imamo še najst kož za preluknjati,“ govori smejaše.

„Od katerih pa takoj ena dobi svojo odprtino,“ pristavi Fabij.

Tudi njegova puška zagrmi in druga tulitev se oglasi, v pričo, da je bil možbeseda.

Nekaj minut traja onkraj mir, ali na to počijo vse puške naenkrat, kolikor jih je imel sovražnik ter prileté krogle pred lovce in za-nje, udarivši v kamenje branika in pločadi, toda niti ena ni napravila najmanjšega kvara.

Še več tacih pozdravov se odpošlje, a z enakim uspehom. Po noči napravljena ograja se je tako obnesla, da so bili lovci prav varni v svojem zatišju.

„Vidiš-li na moji progi čop, ki gleda čez grme?“ pripazuje Pepo. „Obesili so ga na vejo, a zdaj pričakujejo, da vanj strelimo.“

„Veja je utaknjena v zemljo, ker na čopu ne opazujem niti najmanjšega gibanja. Naj le delajo! Ko bodo videli, da se ne damo preslepariti, bodo nestrpljivi, pa bodo vejo pomajali. To se bo zgodilo tako, da bo eden legel na zemljo, da se bo k veji priril, da jo bo prijel z iztegnjeno roko. Ti vzameš svojo točko na desni od njega in jaz na levi, dva čevlja oddaljeno, prav pri tleh in jaz stavim kaj, da poležuha zadenemo.“

Preteče nekaj časa, a na to se pokaže, da je Kanadčan prav menil. Čop je jel premikati se.

„Ogenj. Pepo!“

Iz ceví dveh pušk se zabliška in na pok strelav nastopi besna tulitev.

„Napravi nov zarez, Pepo, da se ne vštejemo.“ Nekdanji stražnik zারেže.

„Še devet. Če pojde naprej po tem načinu, moramo v dveh urah dobiti štirinajst oglavkov.“

„Tako hitro ne bomo oproščeni, Pepo. Opazili bodo, da na ta način nam ne morejo do živega, držali bodo vojni svet, da si izmislijo bolji postop.“

Res je ostalo onkraj odslej mirno; skoro celo uro ni bilo slišati glasu, ne videti gibanja.

„Gotovo iščeje boljšega kraja, da bi jim bili bolj na roko, se reče: na strel,“ dé Fabij.

„Umevno, pa že vedó, zakaj tega niso storili. Ko bi bili za onimi skalami tam gori, poševno stoječimi, bili bi jim kakor na dlani.“

„Pazite, jaz strelim,“ šepeče Fabij in ta hip počí puška.

Opazil je bil, kako se grm trese, a prav malo. Ni se slišalo tulitve, toda grm se je silno zganil.

„Še osem,“ šteje Pepo, delajoč zarez.

Fabij še ni bil gotov z nabijanjem puške, ko od onkraj zagrmé vse puške. Strel sledi strelu in krogleni dež je uzročal kamenit drobiž, ki je letel na vse strani.

„Oprezujte!“ opominja Pepo. „Zdaj imajo načrt storjen, ki ga pa s tem ognjem uvajajo in prikrivajo, in dam si vzeti oglavek, če ni oni, ki smo ga ugenili.“

„Tu čakaj na presledek med strelbami in potem pritisni karabinec,“ vелеva Kanadčan. „Imej pa puško takoj pri rokah . . . Zdaj!“

On pa Dormiljon sprožita ob enem. Menenje ostroumnega lovca se je uresničilo. Indijancev čvetero, misleči, kako so varni po streljavi, skače s puškami v rokah proti onim poševnim skalam, za katerimi sta se bila skrivala tudi Baraha pa Oročej, ko se je bližal Kučilo.

„Jaz prvega, Pepo drugega, ti Fabij tretjega,“ veleva Rdoles.

Troje ognjenih žarkov blisne izmed kamenov ogradbe; trije divjaki se zgrudijo in le četrti pribeži za skalo.

Ne jeden glas ni oznanjal razjarjenosti, ki je morala navstati pri divjakih, videčih, kako se jim je prestregla njih vojna zvijača.

„Tri zarez! še pet,“ šteje Pepo, ki je z vidno zadovoljnostjo delal globoke ureze.

„Od 15 sovražnikov jih je palo že osem,“ pripoveduje smeje Kanadčan. „Manjša polovica nam bo dala pač več opravka. Pritisnita se prav dobro k ogradbi, če ne kažeta preveč cilja tem nepridipravom tu gori.“

Njegovo svarilo ni prišlo za hip prezgodaj. Pepo je bil legel na hrbet, pa vznak basal. Zdajci se zabliška gori pri skali in krogla prasne v tla prav med njegovimi nogami.

„Santa Laureta, sitnež mi hoče podpetke pribiti. Čakaj ti višnjogorec, ti nimaš dolgo cveteti in zoreti.“

„Fabij, sezuj čevelj, pa ga s puško porini na vidik. Divjak se ga bo takoj polakomnil in pri tem mora pokazati komolec in del glave.“

Sezuto obuvalo je stalo tako zapeljivo, da ga je hotel Indijanec s strelom počastiti.

Blisne tu in tam. Strela počita kakor v enem. Čevelj ni bil oplazen, divjak pa se skopica mrtev dolu po strmini, dasi je bil le za hip pokazal obraza od očes do ušes.

„Izborno, Rdoles!“ hvali Pepo tovariša. „Za naprej nam bo puščal čevlje na miru. Osem zarez, še štiri.“

Onkraj je vladala zopet tihota, z nobenim glasom ne prekinjena. Vsekako so sedeli oblegalci v vojnem svetu.

Po dolgih urah se opazi nekaj gibanja. Prav na kraju so razprostrli čez dva grma plašč iz bilovlove kože.

„Kaj nameravajo?“ izveduje Pepo.

„Ako imajo tri ali štiri take plahte, potem jih celó z našimi puškami ne predremo.“

Pepo vzame odstreljeno vejo, z nožem ji da podobnost puškine cevi.

„Rdoles, bodi tako dober, pa ustrelj s tem klinom, da sennor Mestizu eno pripečatim.“

Pepo meri, Rdoles porine vejo, strel počí in veja se zvrtil v zraku, in krik je bil čuti v znamenje, da krogla ni zgrešila, kajti Pepo je istočasno ustrelil v onkrajni blisk.

„Nova zarez v deblo!“

„Ali pa tudi ne, Pepo!“ odvráča Rdoles. „Krik ni bil kakor od smrtno zadetega, nego kakor besnilo od ranjenega.“

Zopet preteče dolgo časa. Solnce je tonilo na zapadnem obzorju. Mrak je nastopal. Globoki molk in tiha mirnost je vladala.

„Počakali bodo noči, da nas napadejo.“

„To bodo pustili. Mi smo trije proti šesterim.“ Naša utrdba je neuzetna. Ako se poslužimo one votline, pridemo jim za hrbet.“

„Oni pa tudi nam, po istem potu.“

„Verjetno je, da nekaj storé, da nam beg onemogočijo, kar bi se dalo le v temi . . .“

Fabij je govoril te besede, kažoč na planoto. Tam sta se premikala dva Indijanca, blizu indijano-

morčevega konja, kterima sta se pridružila še dva druga.

„Kakor bi se hoteli tam naseliti, da bi nam zaprli pot po ravnoti.“

„In tam gori znašata razbojnika vejevje in bičevje, toliko, da more goretí vso noč da nam ubranita oditje.“

„In vendar moramo dolu s piramide, če hočemo upestiti brezdušnika.“

„Za-mé in za Pepota četvorica Indijancev ni preveč, ako jih zasačimo v tmici.“

„Jaz bom tudi zraven!“ reče Fabij.

„Ne, moj sin; tega ne morem dopuščati. Dva hodita varniše ko trije, in da je prevideno za vse slučaje, naše utrdbe ne smemo ostavljati brez moža. Eden mora tu ostati, da jo čuva, dokler ne bova gotova z onimi štirimi rdečniki, in to ti najboljše opraviš.“

Znočilo se je. Kjer je ležala drobnjav, tam se vzdigne velik plamen, ki je razsvetljeval piramido po eni strani, po drugi strani pa je bila vsa v črni noči.

„Ne verjamem, da bi ti v najuni odsotnosti nevarnost pretila. Samo nekaj minut bodeva oddaljena. Ko bi se ti kaj dogodilo, da bi trebal pomoči, streli, ter prihitiva.“

Vzameta puški in drčita dolu po piramidi.

Toliko da sta bila izginila v temi, jameta se gibati dolu dve drugi postavi.

„Konečno se nama je posrečila zvijača, stari!“ šepeče Mešanik. „Spraviti hočeta rdečnike; naj jih. Midva plaziva gori, premagava tega Tiburcija, in ko je piramida v najunih pesteh, ne moreta nama

ničesar. Vzpenjaj se ti tukaj gori in priševši na rob, malo pošumi, da se mu čuječnost drugam obrne; toliko gotoviše ga imam jaz.“

Rdečoročnik se pripravi, da izvede velev svojega sina.

Fabij je sedel na pločadi, pa poslušal tja v noč. Vzbujele so se mu skrbi za tovariša, ki sta se bližala na majhni pogibli.

Zdaj se mu zazdi, da je na robu nekaj zašumelo. Pleza tja ter videvši temno postavo, vzpenjajo se na pločo, povpraša: „Pepo! oče?“

„Kajpak, jaz!“

„Kako je šlo?“

„Dobro,“ odgovori postava.

Zdaj je pa tudi uvidel, da ni ne Pepo ne Rdoles. Vzdigne puško, na mahljaj, ali ta hip se čuti pograbljenega za roko, da mu je puška drsnila iz roke ter zdrčala po piramidi.

V tem je priplezal na pločo še drugi, in tako je bil mladenič v pesteh dveh krepakov, v katerih spozna Mešanika in Rdečoročnika.

Nemogoč streliti, zakriči, da je krik pretresal tihoto noči.

„Dregni ga z nožem, stari,“ zapoveduje Mešanik, ki je imel dosti opraviti, da je Fabija držal za roke.

Rdečoročnik potegne nož. Fabij, ko to vidi, zbere vso moč. Odrgra se ter s svojim rezalom sune proti staremu, ki dobi suvaj v roko, da izpusti svojo klino, hoteč rezalo izviti Fabiju. Nastane metež, v katerem mladenič v drugo krikne ter se boreči pretisnejo na kraj ploče, kjer se zvale čez rob vsi trije dolu.

Fabij obleži nezavesten, ker je bil z glavo udaril ob kamen. Mešanik je bil prvi, ki se je vzravnal.

„Nemarnež je omotičen. Hitro! primi ga in proč z njim! Ne čuješ, da gresta ona dva? Stopata že po piramidi. Ne moreva zopet gori. — Če ga mrtvega pustiva, ne dobiva ju; če ga pa seboj vzameva ujetnika, pojmeta za nama, dokler ju dobiva.“

Primeta onesveščenca, pa ga vlečeta od piramide, na ktere pločadi sta slišala obupne in grozne poklice.

Kanadčan in Pepo sta se bila v ravnoto prikrala in nevidena sta pritihotapila do ležečega konja, kjer so Indijanci skupaj sedeli, govoreči, da beli se bodo indijanskega načina držali, to je, da pojdejo na podjetje šele proti jutru in zatorej svoje paznosti niso tako napenjali, kakor je veleval njih sedanji položaj.

„Ne bodo nam delali prevelikih preglavic,“ šepče Kanadčan. „Naprej!“

Na tleh ležeča plazita se neslišno proti rdečnikom. Ko sta dosti blizu, planeta nanjo in v minuti sta bila gotova.

„Dvanajst zarez; mir z rdečokožci.“

V tem trenutku čujeta prvi krik Fabijev.

„Santa Laureta, kaj je to?“

„Fabij,“ reče Kanadčan; pograbi ležečo puško ter hiti v velikanskih skokih proti piramidi in za njim jo dere Pepo naglo kakor piš. Nista bila še na pol pota, ko slišita drugi krik.

„Hitrejše, nagliše!“ priganja Kanadčan. „Sila mu je.“

V dolgih skokih se ženeta naprej. Strah za Fabija mu je dajal poleg moči velikanove še prožnost

tigrovo. Ne zmeneč se, da-li ga more Pepo dohajati, švigal je po planoti ter vihrovito prispel na pločad piramide.

„Fabij!“ kliče Rdoles na vrh prispevši.

Nobenega odgovora.

„Fabij, moj otrok, moj sin!“ ponavlja v groznem strahu.

Vsa okolica ostaja tiha. Le sopihanje gori hitčega Dormiljona je bilo slišati.

„Kje je?“ vpraša ta zasopljen, priševši na pločo.

„Izginil, ne vem, kam?“

„Njegova puška, je tu?“

Iščeta je, ne najdeta je.

„Potem se mu ni nič zgodilo,“ pomirjuje Pepo.

„Orožje ima pri sebi, pa bi bil strelil, ko bi mu bila pogíbel žugala.“

„Nikakor. Dobrovoljno se ni odstranil. Nena doma je bil zagrabljen, pa odveden. El-Mestizo je prišel po svojo puško,“ odvrča Rdoles, in „Fabij. Fabij!“ doni njegov gromoviti glas tja skozi noč,

Tudi zdaj ni odglasa.

„Dolu, Pepo! Pregledati morava piramido.“

Drčita po strmi plati dolu ter stopata krčevito okolu grobišča. Dormiljon stopi na nekaj trdnega. Pobere.

„Rdoles, pojdi sem! Na sledu sva. Med kamenjem sem našel njegovo puško.

Kanadčan priteče, vzame jo v roke.

„Nabita je še. V borbi je bil premagan. O, ko bi bil vsaj dan! Videla bi sledove!“

Nevedoč si soveta, pogleda kvišku. Slabotni lesket opazi v temi. Stopi nekaj korakov gori ter prime za predmet.

„Vidiš, njegov nož!“

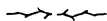
„In tu njegov klobuk,“ prideva Pepo. „Santa Laureta, pravo govoriš, Rdoles, zasačen je bil.“

Ta gotovost je bila zdaj nepobitna. Dajala je Kanadčanu besnost obstreljenega mrjasca.

„Fabij!“ kričal je rjoveče, da so se odjeki vračali kakor gromi.

Visoka njegova postava je trepetala pod preveliko razburjenostjo. Čutila se je grozna razjarjenost v škripajočem glasu, ko je pest položil Pepotu na rame in se rotil:

„Našla ga bova, živega ali mrtvega. Toda gorje njim, ki so se ga doteknili: umreti morajo!“

Preganjanje.

Bilo je včeraj popoldne, ko je jahal jezdec po obalih reke Gile ter z izredno skrbnimi pogledi motril tla. Bil je prikupnih, vitkih, mišičastih telesnih oblik, nosil odlično serapo, golenice od bagra, mokasine nenavadno umetnega dela.

Glava mu je bila pokrita z nekakim turbanom, skozi kateri se vila svetličasta koža velikanske kače ropotače.

Zdaj pa zdaj se je ustavil ter včasih tudi zjahal, kadar je dvojil, da-li je še na pravem sledu. Morala sta biti dva možaka, ktera je sledil, ker na vlažnih tleh je bilo poznati dva para različnih nog.

Na enkrat iznenadjen obstane. Imenovani tir je bil prečrtan s konjskimi kopiti, držečimi proti reki. Jezdec je preudarjal, po katerem tiru bi jo krenil.

Bil je, kakor si ga videl na prvi pogled, Komanč in prisojati mu je bilo ne vsakdanje hrabrosti, ker si je tako sam upal na lovišče najhujših sovražnikov svojega rodu.

Po kratkem premisleku se je odločil ter jo mahne proti reki. Na nekem mestu je bil poprejšni jezdec konja razsedlal ter v vodo pognal.

Komanč izpodbode konja z ostrogami ter se jahaje nagne daleč naprej, da bi v vihrajočem diru sledú ne izgubil. Vodil je sled od reke dalje in ni še dolgo jahal, kar najde onega, ki ga je iskal.

Preganjani ga opazi, a zdelo se mu je, da tu, sredi Apačevine, nima razloga, podajati se skrbem, pa ustavi konja. Ko je bil preganjalec tako blizu njega, da je mogel poznati slikovine na njegovem obrazu, še-le tedaj požene konja v brzi dir. Toda konj je bil preveč zdelan, pa je šepal in Komanč je bil vedno bliže.

„Pes, šakal, žaba,“ upije Komanč za njim. „Apač se boji Komanča v svoji deželi ter beži pred njim kakor bebasta ovca.“

Komanč odvije laso s svojih pleč, pritrdi konec za sedlo ter ga z desnico zvirtini v dolgih krogih nad glavo. Laso zažvižga po zraku ter se vrže Apaču okolu vratu. Sokoljeoko oprime konja za uzde, okrene ga nazaj in mahoma telebi preganjalec s konja na tla. Z naglim skokom stoji Komanč poleg njega ter mu bliskoma porine rezilo v prsi do ročaja. Na to pograbi z levico umorjenca za lase, nategne jih, trije kratki ostri urezi, močan poteg in oglavek je tu.

Osnaživši krvavi oglavek, obesi si ga za pas. Na to zopet zajezdi, obrne konja tja na desno, da

poišče dvojni sled. Ko bi ne bil el-Mestizo sporočil Črnotiču, da je krdelo Močnegahrasta pokončano, to bi glavlar še obvešččen ne bil o njegovi usodi, ker tudi zadnji te čete je bil pal pod roko Sokoljegaočesa.

Ta je našel kmalu sled ter hodil po njem do noči. Na to je moral preganjanje ustaviti ter jezdil proti reki, kjer naj konj dobi krme in napoja, a on prenočišča. Ognja ni mogel zanetiti, dokler je bil v deželi sovražnikov.

V tem začuje grmenje daljnih strelav. Posluša. Način pokanja ga je prepričal, da se vrši prava pravcata in prav resna bitka. Skoči na noge, osedla konja ter odjezdi proti puškinemu pokanju.

Bitka ni trajala dolgo. Približal se je bojišču, ko je boj ponehaval. Vozovna ogradba je stala v ognju, ki je svetil daleč po ravnoti. Sklenil je pa vendar, da bo stvari kolikor moči natanko preiskaval. Prepričan je bil, da so Apači odpravo bledoličnikov do cela potolkli. S tem se jim je obudila delaželjnost in morda so se odločili že danes, opojeni zmage, na kako podjetje, ktereга znanje bi mu moglo koristiti. Znal je, da sta Rdečeročnik pa Mešanik k njim pristopila, ker zasledovani tir je vodil naravnost na bojevališče in to mu je bil daljni razlog, to snitje poslušati ali vsaj opazovati.

Med dvema skalovičjema, v zatišji, privezal je konja ter stopal proti bojnemu pozorišču.

Dospevši v obseg ognjene svetlobe, vedel je s spretnostjo, samo Indijancem lastno, storiti se celó tukaj nevidnega. Ogibal se je svetlih žarkov, po ravnoti plapolajočih ter se držal samo v temnih sencah, ktere so delali predmeti taborišča.

Videl je Baraho, stoječega pri drevesu, in Mešanika, razgovarjajočega se z glavarjem. Kje je Rdečoročnik? Videl je na to, da Mešanik odhaja z dvanajstimi Indijanci ter je stopal za njimi, dokler se je prepričal, kam so jo ubrali. V tem je opazil tudi Mešanikovega očeta ter se priplazil tako blizu Apačev, da je mogel ujeti nekaj njih besedi, iz katerih je razbral, da jo udarijo na Meglenogorje, napast tri bele lovce.

Kdo so bili ti trije bledoličniki? Mogli so biti le sovražniki Apačem, torej prijatelji Komančev. Pa ne da bi bili oni trije sloviti bledoličniki, o katerih je bil govoril Encepez, ko so odjahavali iz Tubaka v travano? Rad bi jih bil opozoril, toda ni poznal Meglenogorja in nemogoče je bilo, da bi bil k možem prispel pred prihodom Apačev.

Mislečemu na vse to je izginil Mešanik z dvanajstimi Indijanci. Zdaj se zgibljava nekaj pod bližnjimi drevesi, in minuto za tem odkopitava konj. Jezdec je bil tudi posluškoval Apače in njih oba vodnika. Mogel je biti samo njihni neprijatelj, sicer bi se ne bil skrival pred njimi in ker je skoro v isti smeri odbegaval, dalo se je slutiti, da tudi on namerja bele svariti.

Stopal je nazaj v nameri, da bo vsekako sledil vsem njim ter je prišel prav oni čas blizu bojevališča, da je mogel opazovati odhod Apačev.

Tudi za temi je šel. Krenili so jo v smeri proti reki. Njih gibanja in kretanja so bila tako šumovita, njih zmagoslavje tako hrupovito, da mu je lahko bilo zmeraj ostati za njimi. Priševši do reke se ločijo. Glavno krdelo se je pripravljalo, da se učolni (ukrca), in Sokoljeoko je izvedel pri tem

đvoje, namreč da je bil Črnotič ranjen od Velikega orla in da se giblje četa proti Bivoljezeru.

Drugo krdelo, obstoječe iz deset vojnikov in enega vodje, Antilope, se je obrnilo vzdol reke in tudi k tem se je prikral Sokoljeoko; kaj nakanjujejo pravzaprav ti. Namerjali so pa, da pojdejo rano zjutraj za sledmi Velikega orla, Treskavca, Južnega pantra.

Zdaj je vedel dosti. Oni trije bledoličniki v Meglenogorju so bili gotovo „knezi gozdov“, s Tiburcijem, velikim sledonajdnikom. Od glavne čete Apačev se jim ni bilo nič bati in preden je onih najst našlo njihov sled, morali so biti opozorjeni. Toliko je bilo gotovo, da Mešanik s svojimi spremeljevalci ni mogel vedeti, kdo so oni trije beli, ki so jih iskali v Meglogorju, sicer bi ne bili posebne čete, odločili, naj jih poišče.

Vrne se k svojemu konju, ki ga po dalj časa dobi, ker je imel do jarka znatno daljavo prehoditi. K nočnemu počitku zdaj ni bilo časa. Poprej je moral v Meglogorje, kateremu smer je kolikor toliko poznal. Zajahal je in odjezdil v temi.

Zemljišče se je polagoma vzdigalo in ko je bil dosti prehodil Mešanikove smeri, videl je ukljub temi, da se pred njim povečuje temna gromača, ki jo je smatral Meglogorjem. Nahajal se je nevede tako blizu piramide, da mu je bilo treba samo nekaj večjih skokov, pa bi bil zadel na konja, ki ga je Kanadčan ustrelil pod Diazom in don Estevanom in potem v roke pasti osmim Apačem, ktere je Mešanik ko straže postavil po ravnini.

Kakor hitro pa je videl pred seboj temno gorovje, slutil je, kam je dospel ter krene v stran na

ravnino, da bi hribovje objahal, ter se mu približal na severni strani. Ker je bilo ponoči, nikakor ni mogel pota nadaljevati pred jutranjim svitom. Zatorej priveže konja na dolgo, pa legne zraven njega počivat.

Naredil je bil tolike telesne napore, da se je prebudil šele, ko je solnce že četrť svojega kroga preteklo. Skoči pokoncu pa zajezdi konja.

Še dalje v stepo jahajoč, obrne se, Meglogorje na levi puščajoč, v velikem polukrogu okolu njega in tako prispe na desni tok reke Gile, ki se tukaj vije proti Rdeči reki. Zdaj je stal na polnočni strani gorovja in že je hotel zaviti na hriboje, ko opazi na tleh, z rdečocvetno granelo zaraščenimi, sledove dveh jezdecev. Lastna varnost njegova mu je velevala, da se giblje po tem tiru.

Tudi ta smer je držala proti hribom. Pohojena stebila so se bila zopet vzdignila, pa niso mogla starša biti od ene ure.

Stopal je bliže in bliže hribovju. Solnce, stoječe na jugovzhodu, je metalo svoje žarke med skalovne vršiče, osti in rti ter jim na iztočni strani naslikavalo zlate proge, od katerih so se ostro razločevale mračne barve ob severnih plateh. Zgoraj, na vrhuncih velikanov, so visele megle, ktere so jim dajale ime. Pozorišče, zdaj tako pisano in slikovito, bi bilo moglo dajati divni predmet krajskemu slikarju, in res, Komanč pritegne konja in obsenči si oko. Le nekaj sto konjskih skokov opazi pred seboj dva človeka, katerih vsaj eden je pričakoval njegovega prihoda. Doslej ju ni videl, ker jih je očesu zapirala vzdiglina.

Prvi izmed njiju je sedel na potnem stolcu, kateri je zložen tvoril palico za šetnjo, pred platnom po deskah razpetim, ki je poravnán tudi malo prostora zajemal. Oblečen je bil v sukno, sivo in modro črtano ter nosil širokrajni panama-klobuk, globoko na tilnik porinjen. Oči, vsaki trenotek potujoče s platna na hribovje, a s tega zopet na platno, bile so oborožene z velikim, okroglosteklenim, zlatim lornjonom, a desnica, osvobojena sive glasé-rokavice, katero je držala levica, vodila je risalo s toliko brezskrbnostjo, kakor bi bil v slikarskem ateljeru doma v Londonu. Mož je bil pač eden onih angležkih posebnežev, ki si upajo, zanašajoči se na moč njihne vlade, s svojo otožnostjo (slabovoljnostjo) in z vsemi svojimi posebnostmi v najskritiše kote najoddaljenjših dežel.

Drugi, ki je opazil, da se bliža Komanč, je bil od nog do glave ogernjen v strojeno jelenovo kožo, v Mehiki gamusa imenovano, ter nosil lehak a mnogotero pretrti slammik na glavi, za pasom pa je imel celo orožarno vseh potrebnih predmetov, po načinu severoameriških lovcev. Dolgocevno puško v rokah, motril je bližalca z ostrim pogledom ter menil, ne da bi se ozrl na risalca :

„Sir Wallerstone!“

„Master Wilson!“

„Indijanec prihaja!“

„Nič me ne briga!“

„Utegne biti sovražnik!“

„Nič me ne briga!“

„Bojevati se bode!“

„Nič me ne briga!“

„Spravite in pripravite se!“

„Šel sem v savano, da bi risal in slikal, in da bi ulovil ‚dirjalca travane‘. Naredila sva pogodbo, po kateri vi dobite svojo plačo, zato pa imate mene čuvati in ovarovati vseh telesnih nevarnost. Divjak je vsled tega vaša stvar.“

„Pogodba me res obvezuje, pogíbel na-sé vzeti, ali če jaz onemorem, izgubljeni ste tudi vi!“

„Nič me ne briga!“

„O. ni sovražnik, Komanč je; morete mirno dalje risati, sir Wallerstone (Sör Uvelerstèn).“

Tudi Komanč, počasu se bližajoč, je bil prijel za svojo puško. Prepoznal pa je, da nista Apača, da sta bledoličnika, od katerih se mu ni bilo nič posebnega bati.

„Stoj!“ zavpije Wilson v onem žargonu (pokvarjeno besedje), ki je navaden med Indijanci in Mehikanci. „Kaj dela rdeči mož tu na lovišču svojih sovražnikov?“

„Je-li moj beli brat prijatelj Apačem?“

„Prijatelj je vsem, ki mu dadó mirno hoditi in sovražnik vsem onim, ki té okušati njegovo kroglo.“

„Bode-li Apačem govoril, da je videl sina Komančev.“

„Molčal bode kakor odbit rog.“

„Potem bo moj beli brat ohranil svoj oglavek,“ glasi se ponosni odgovor Indijanca, svojega konja zmeraj bliže gonečega.

Lahni smehlajj drkne čez preperelo Wilsonovo lice.

„Oho! Kaj je moj rdeči brat tako velik vojniki? Sto Komančev in dvesto Apačev bi se zastonj trudilo, dobiti moje lase.“

„Potem je bledoličnik ljubljenec Manitova, ker Sokoljeoko dobi oglavek vsakega moža, ki ga hoče imeti.“

„Sokoljeoko?“ Zaničljivi potezaji izginejo ter naredo mesto veselju. „Slišal sem o Sokolovemočesu, Komanču; ima zvesto oko, hrabro srce, močno roko. Kaj dela v Apačevini?“

„Imeti hoče oglavek Črnegatiča, figavega glavarja Apačev in pa kožo ‚razbojnikov travane‘, ki so tamkaj v gorah.“

„Razbojnika travane? Mešanik pa Rdečoročnik? Kaj sta hudobnjaka res tukaj?“

„V Meglogorju sta, hočeta umoriti Velikegaorla, Treskavca, Sledonajdnika.“

„Tristo takih! ‚Knezi gozdov in gospodi travan so v tej deželi? Moram jih videti, pomagati jim moram. — Sir Wallerstone! dovolite, da vam predstavim tu Sokoljeoka, najhrabrišega Komančev.“

„Ne briga me nič! Imam risati!“

Zapadnjak je opustil daljne poskušnje, da bi razpredel občni razgovor.

„Moj rdeči brat povej Velikemuorlu, kader z njim govori, da ga pozdravlja Wilson, Montanec.“

„Sokoljeoko mu bo izrekel ime, katero so slišale njegova ušesa. Če ostane moj brat z možem s štirimi očmi dolgo tu, drži naj puško v pripravi! Razbojniki travane imajo dvanajst Apačev pri sebi, in drugih jednajst rdečih šakalov pride od reke, da se z njimi združijo.“

„Kje ima svoje taborišče rod Črnegatiča?“

„Nima vigvama pri sebi. Četa bledoličnikov je šla v Meglogorje, zlata iskat; uničil jo je, ko je

solnce zatonilo na zapadu ter se napotil s svojimi vojniki proti Bivoljezeru.“

„Kaj dela tam?“

„Pojde po čede in oglavke bledoličnikov.“

„Pojde-li za njim moj rdeči brat?“

„Iskal bo Velikegaorla, pri katerem je sledo-najdnik, ki pojde na Bivoljezero, ako sliši, da Črnotič hoče tam umoriti njegove bele prijatelje. Sokoljeoko ga bo spremljal.“

Wilsonu se lice razjasni.

„Potem pojdejo ‚knezi gozdov‘ tudi na Bivoljezero?“

„Sokoljeoko čuti tako v možganih.“

„To bo moj rdeči brat tudi mene tam našel,“ obeta na pol glasno Wilson v poindijanjenem na-rečju, Angležu do cela nerazumljivem. A glasneje pristavi: „Pozna-li Sokoljeoko mustanga, ‚dirjalca travane‘ nazvanega?“

„Sokoljeoko je slišal o njem. Beli žrebec je to, ki ga ne more ujeti nobena roka. Oči iskrijo ogenj, nosnice pihajo sopar, griva se mu vleče po zemlji in njegova kopita delajo iskre na skali.“

„Videli so ga v ravninah Blak-Fork.“

„Zdaj pojde na obali rdeče reke in na Bivoljezero, kjer v senci gozda mustang rajši pije, nego na odprtih bregovih reke.“

„Sir Wallerstone!“

„Master Wilson!“

„Ta Komanč gre na Bivoljezero . . .“

„Ne briga me nič!“

„Tam najde nekaj zeló redkega.“

„Ne briga me nič!“

„Namreč ‚dirjalca travane‘, ki gre na Rdečo reko.“

Trenoma se vzdigne Anglež s stola, obrne se, prime zlati lornjon s palcem in kazalcem levece ter motri Indijanca s pogledi, v katerih se je izražalo zmeraj večje zadovoljstvo. Še enkrat obide Anglež z ostrim pogledom Sokoljeoko. Krasna, divjevitna postava, ki jo je predstavljal na veličastnem konju, uplivala je premagljivo na njegov umetalni čut.

„Master Wilson, vprašajte ga, če smem posneti njegovo sliko!“

Zapadnjak se obrne h Komanču, ki je konja prignal do razstavlja in s strmečimi pogledi je primerjal risbo z vrhovi Meglogorja.

„Kaj vidi moj rdeči brat?“

„Beli mož je velik čarovnik. Ali more tudi podobno človekovo zagrabit, da ne umrje?“

„Ali naj zagrabi ono mojega rdečega brata?“

„Kdo jo dobi?“

„Dvakrat jo zagrabi in enkrat jo dobi moj brat. More jo seboj vzeti v vigvam ter jo podariti skvovi svojega srca.“

Sokolovemočesu se razsvetijo pogledi.

„Pa naj začenja veliko zdravilo.“

„Kaj govori?“ vpraša Anglež.

„Pravi, da le, če tudi on dobi eno sliko.“

„Dobi jo. Postavite ga s konjem tako, da ga imam desno pred solncem.“

Wilson prime Komančevega konja za uzdo ter mu da postavljenje, kakor je odgovarjalo želji Angleževi. Sokoljeoko se zgane v najponositiše držanje, ki mu je bilo mogoče. Wallerstone postavi nov papir, prime za risalo, in — čudna seja sredi Apačevine, okrožena z nevarnostmi grozovite stepe, se je pričela.

„Uff!“ dá svojemu srcu odduška v grlovnem izglasu. „To je Sokoljeoko, Komanč!“

Razjezdi, odpne sedlo, pa pritrdi sliko med njim in med šabrako, da se ni mogla pokvariti.

Anglež se je dal zopet na izdelovanje svoje slike ter za vse drugo ni imel očesa.

„Kdaj bo moj beli brat na Bivoljezeru?“

„Zdaj še ne ve,“ odgovori Wilson.

„Pozna-li Bivolotok?“

„Ni ga še videl, ker njegova domačija leži veliko sto dni hoda proti polnoči od dežele Komančev. Pa našel ga bo, ako se pokaže potrebno, da ga išče.“

„Konji mojega brata so mladi in čvrsti; ako zdaj odjezdi, bo tamkaj, preden se solnce drugič poniza. Rio Gila se izliva v Rdečo reko, tam, kjer mu rdeči in beli možje dajo ime Rdečih vilic. Moj brat se obrni vodi nasproti na Bivoljezero. Štel bo veliko otokov in kadar do sedmega pride, vidi Bivolotok. Tam čaka deset vojnikov Komančev na Sokoljeoko. Moj brat jim reci, da Apači gredo, za njimi pa Komanč s knezovi gozdov.“

„Kaj Apači ne bodo poprej tam od mene?“

„Ne bodo. Brodarijo v svojih čolnih proti vodi, moj brat pa ima tri brze konje. Sinovi Komančev naj mimo puščajo pse Apačev in naj se jim ne kažejo.“

„Prinesem jim to sporočilo.“

Sokoljeoko izvleče nož, pa s svojih gamaš odreže gumb, umetalno izdelan iz ježevih ščetin.

Moj brat jim pokaži ta želod, pa bodo znali, da je prijatelj Sokoljemuočesu! — Komanč govori hvalo svojima belima bratoma za veliko zdravilo!“

V kratkem galopu oddirja, proti goram. A priševši do panog, ustavi hipoma konja. Prav zdolaj, nasproti prvemu obronku, je bil opazil tri temne točke, ki so se mu zdele, da se pregibajo. So-li bili ljudje ali so bile živali? Moral je vedeti, pa jaha naprej brez strahu, držeč puško na strel.

Čim bližje je prihajal, tem razločnije jih je spoznaval. Bilo je pet Apačev. Morali so biti od onih najstarejših Indijancev, poslanih iskat sledov „knezov gozdov“. Vsekako se je četa razdelila. Šest jih je šlo naravnost za sledovi, pet jih je obhajalo hribe, da bi bele od zad zajeli.

„Ti psi Apačev bodo videli in umorili Wilsona, Montanca in bledoličnika s štirimi očmi. Ali Sokoljeoko bo rešil svoje bele brate in kojote primoral, naj mu sledé.“

Risba, katero je bil napravil Wallerstone, je bila že zdaj plačana z velikosrčnostjo, s katero je sklenil Komanč, da Apače odvrne od njihove smeri.

Konja na kratko oprime ter vihrali proti njim. Opazili so ga oni prav tako dobro, kakor on nje ter strašno zatulili, ko so v njem prepoznali Komanča.

Pet pušek se nameri nanj in pet strelov počí, a nobeden ne pogodi, ker se je držal v strelnem nedosegu. A še preden je mogel kdo izmed njih zopet nabiti puško, okrene konja, leti nanje, ustrelí. Drugi pade mrtev s konja. Vrže puško čez rame, pa zagrabi tomahavk.

„Sokoljeoko, Komanč!“ odmeva njegov zmagoviti glas.

V potnem diru drvi njegova žival proti konju bližnjega Apača. S prsmi trčita živali skupaj. Bil je drzni kos indijanske hrabrosti. Posrečil se je.

Apačeva žival zgrudi se na zadnje noge in tisti hip prišumi tomahavk njenemu jezdecu na lobanjo.

Tudi Komančev konj je bil s trčenjem onemogel, ali on ga dvigne, obrne ter odhiti, preganjan z besnim krikom ostalih treh.

Dirjajoč je nabijal. Njihovi streli so ga poučili, da njegova srebrenka dalje nese, ko njihove puške. Z nabijanjem gotov, se obrne. Tudi oni so nabijali. Takoj je ustavil žival, meril, strelil. Najpredniši pade. Obrne se zopet in nabija. Ostala dva sta hitela za njim. Vedno se ozirajoč, da bi meril daljavo, držal se je samo nekaj korakov iz strelnega dosega. Strel poči za njim in še eden; nobeden ne zadene. Na to potegne zopet konja okolu in drvi naravnost proti njima. Jezdeč meri ter odstreli zadnjega s konja, pograbi puško za cev ter udari konja prvega po glavi tako strahovito, da se je prevrnil in jezdeca pokopal pod seboj.

Konj skoči zopet kvišku, ali preden se Apač vzravna, kleči že Komanč na njem ter ga z ostrino usmrti.

On sam, brez najmanjše poškodbe, je uničil v desetih minutah pet Apačev.

Jezdeč od mrtveca do drugega, odrezava oglavke ter jih pritrdi na sedlo.

Še je imel opraviti s zadnjim, ko vidi k sebi prihajati dva jezdeca s tovornim konjem. Bil je Anglež s zapadnjakom.

Oba ga prepoznata ter jašita k njemu brez obotavljanja.

„Bela moža sta slišala puške pokati, pa sta prišla gledat, kdo je streljal?“ vpraša Sokoljeoko.

„Tako je,“ odgovori Wilson, ko strmeč ogleduje pet presnih oglavkov na sedlu.

Sir Wallerstone odpre usta, prime zlati lornjon s palcem in kazalcem desnice ter meni :

„Bog, cel dečko, dečko, skoro kakor Anglež.“
Na to obrne konja in odjezdi.

„Moj rdeči brat je velik vojniki, ima dobro srce. Montanec bo Komančem na Bivolotoku pripovedoval o hrabrosti njih neustrašljivega brata,“ reče Wilson. Podavši roko Sokolovemu očesu, odjezdi za Angležem.

Konji padlih so zdirjali. Sokoljeoko jezdi nazaj na sledove, ki so je pustili Apači. Sledil je po tiru kar najhitreje, ker je zgubil veliko časa, ko se je bil dal slikati ter je moral zadeti na šest Indijancev, še preden so došli do Velikegaorla.

Kmalu dospé na mesto, na katerem so se bili oni najstereji razišli na dvoje. Štel je nožne utise, in našel je, da jih je res šestero obrnilo se proti Meglogorju. Ker so bila tla odtodi naprej skalovita, je bil tir lovcev le težko zasledovati, to hoja šesterih vsekako ni bila tako hitra, kakor ona peterih. Ti so imeli gorovje obiti, in morda so iz tega uzroka šesteri počivali, da bi jim dali potrebne obroke za to.

Te domneve so bile videti prave, ker res zagleda Sokoljeoko kar v kratkem šest jezdecev, jasočih počasu, eden za drugim, po tleh iskajočih. Menili so za trdno, da je krajina za njimi povsem brez pogibli, ker nikomur ni palo na um, da bi se bil nazaj ozrl.

Bil je pač čas, da se kaj stori, če se je imelo posrečiti, da jih odvrne od zalezovanja lovcev.

Vzame puško z rame, pa ostrogne konja. V diru je jezdil: v eni minuti že je bil iz strelnega dosega. Zdaj pa zaslišijo kopitanje za seboj ter se obrnejo nazaj.

„O-hiii, o-hiii!“ začuje se vojni krik Komančev.

Konj mu obstoji, puška zagrmi, krogla podere sovražnika s konja in zopet se je vračal drzoviti Indijanec po potu, po katerem je prišel

Tuljenje, besnota in presenečenje se čuje za njim in pogled nazaj ga je prepričal, da hitijo za njim z vso naglostjo svojih konjev.

Drvil je, zmeraj nabijajoč, naravnost proti Gili, in zanašajoč močem svojega konja po tem načinu, da so mu vedno bližej prihajali, vendar ne tako, da bi prišel v doseg njihovih krogel. Nakana mu je bila ta, naj menijo, da so njihovi konji premožnejši. S tem je izpodbadal njih gorečnost ter jih s tem večjo gotovostjo oddaljeval od Meglogorja.

Priševši do reke, spravi konja v večji dir. Jašoč po bregu, dospe do kraja, kateremu nasproti je bil stal plavajoči otok. Uveril se je na prvi pogled, da se je moral tukaj boj vršiti. Odstreljene veje so ležale po tleh in številni ustopi indijanskih mokasinov (čevljev) so mu dali pričakovati, da njegovih sledí ne bodo tako hitro zasledili.

Konja obrne v vodo, vzame puško in prašnik (rog s smodnikom) kvišku, ter plava vzdol reke, preganjalcem svojim nasproti. Grmovje, obrobljajoče rečne bregove, ga je sicer res zadostno krilo, vendar je bilo podjetje njegovo skoro besne drzovitosti, kajti, če so ga opazili, to je padel svojim sovražnikom v roke skoro neoborožen.

Toda ti so bili preveč razuneti, da bi bili mogli ugeniti njegov načrt. Slišal jih je, kako se bližajo; dirjali so mimo grmovja in mimo njega kar v galopu naprej. Takoj krene s konjem na breg, predvrši grmovje. Ni bil še zadnji tako daleč, da bi ga ne mogel s kroglo doseči. Vzdigne puško — trenotek merjenja — pok in Apač se zvrne s konja.

„O-hiii, o-hiii!“ odmeva zmagovni krik Komančev in na to hiti zopet ob porečju nazaj.

Besno tulenje, kakor bi prihajalo iz sto grl, izgllašavajo preslepljeni ti štirje Apači. Obrnivši konje, hitijo za Sokolovimočesom, a za palega rojaka se niti ne zmenijo.

Kaj bi mogla njegova puška tudi nje strahovati? Hotel je poskusiti.

Ko je bil zopet nabil, meril je daljavo med njimi in med seboj. Zadoščevala je njegovemu namenu. Skoči s konja, ki hipno obstane kakor zid, stopi zanj, da mu je bilo živalje truplo v kritev ter položi ustje srebrno kovane puške v zibel sedla.

Apači ostrme, brzdajoči konje.

„Sokoljeoko, Komanč!“ kliče jim nasproti, „kteremu šakalu se hoče vzeti oglavek?“

V odgovor se razlegne še enkrat grozna zatulba, ko slišijo ime najhrabrejšega njih sovražnikov. Videli so zunaj dosega svojih pušek, pa so menili, da tudi njih krogla ne pogodi.

„Apači mu bodo kožo odrli in njegovo srce bodo vrgli jastrebom v jestvino. Njih bratje so za njim ter ga bodo zagrabili,“ kliče eden izmed njih.

„Bratje psov so mrtvi. Pet oglavkov visi na sedlu Komančevem, in pet konj išče jezdeca za gorami.“

Izpoznali so oglavke, pa zaženo še divjeje tulenje.

„Morilec jim bo sledil v deželo senc,“ rjove eden izmed njih, puško dvignivši.

Strel se posveti, toda krogla ne prileti do Sokolovega očesa.

„Apači so tresoglave babnice; niso se učili streljati. Komanč jim pokaže, kako se zadevajo psi.“

Tudi njegova puška zagrmi, in oni, ki je bil strelil, se zruši na zemljo, zadet v čelo. Opazujoč jih z ostrim pogledom, ostane na mestu, hitro nabijaje puško, stoječ za konjem.

Ko bi bili zdaj nanj planili, moral bi bil bežati, ali njihova razjadenost jim ni puščala hladno prevdarjati. Poizstrele svoje puške, a ničesar ne store.

To je bilo, kar je namerjal. Trenoma je sedel na konju ter hudouril nanje. V teku streljajoč zadene enega v pleča. Naporna ježa, vznemirjenost borbe, to je delovalo, da mu je kri zavrela, da jezdeč ni mogel več gotovo meriti.

Obrnivši puško, dvigne jo; v tem pa mu konjeva noga obvisi v korenini; konj pade, puška odleti daleč proč in preden se je mogel upokončiti, dobi udarec po glavi, ki ga onesveti.

Ko se mu vrne zavednost, videl se je zvezanega, na rokah in nogah, ležečega na tleh in da ga neranjena Apača še bolj povezujeta. Obvezanega obstreljenca pustita za stražo pri zvezancu, a sama se vržeta na konje, da bi semkaj prinesla one tri padlece. Ker je prvi ležal blizu Meglogorja, trajalo je dolgo, preden sta se vrnila. Preteklo je bilo več ur, ko prideta in sklepal je iz tega, da sta pogledala tudi po onih za gorami padlimi.

Naredil se je bil že mrak. Nabrala sta vejevja in nanesla suhega bičja, da bi žgala taborišni in mučitveni ogenj. (Nektere ujetnike so privezavali k kolu ter jih bodli in rezali na vse mogoče načine, da so nesrečneži grozних bolečin tulili, kar so divjaki zvali „smrtno pesem“, a sami so okolu rajali in se krohotali. Hitri uboj je bil še milost. Na smrt izmrcvarjenega so pekli in — pojedli. — Nekterim so grmado žgali na trebuhu, kar je dajalo kričevito zabavo, izlasti ženskam in otrokom. — Nekterim so polomili vse ude, dejali jih žive v vodo, da je postalo meso bolj prhlo, potem jih klali, pekli in potem se gostili.) Sokoljeoko je gledal te priprave s hladno pokojnostjo. Ni se bal smrti prav nič, vendar je prežal z vso bistrovidnostjo na priložnost, kako bi se rešil.

Kupa sta bila zvrhana ter imela biti užgana, a tu opazita Apača, da jima nedostaja užigala. Antilopa, vodja male te čete, veli drugemu neranjenemu divjaku, naj gre iskat votlega drevesa ter prinese trhljne. Sam je rezal klina, potrebna pri indijanskem užiganju, obrnjen s hrbtom na pol od Sokolovega očesa.

Edino zdaj je bilo mogoče rešiti se. Komanč je na uho vlekel stopaje oddaljajočega se, in ko jih ni bilo več čuti, popusti še nekoliko minut. Na to pa se vrže kvišku ukljub sponam, prime Antilopo s zvezanimi rokami od zad, potegne na tla, pritisne mu s težo svojega telesa glavo in rame na zemljo, izvije mu nož, zgrabi ga s zobmi, davi Apača z levico, prereže si z desnico jermenje na nogah in porine klino sovražniku v prsa.

Ta dogajaj se je vršil v treh sekundah, tako strelovito, da niti Antilopa niti ranjenec ni utegnili dati glasu od sebe.

Zdaj skoči zadnji, ukljub svoji rani, a zdaj mu je tudi Sokoljeoko roke stisnil okolu vratu ter ga podrl na tla, da je mož izgubil sapo in zavest. Komanč je imel namero, da ga ne uduši. Stopi med grmovje, priplazi se neslišnih korakov proti smeri, v kateri se je oddaljil ostali Apač. Čez nekoliko časa se pritisne k vrbovem deblu, čakajoč, da se vrne.

Dolgo ni trpelo, kar začuje hitre korake. Dal mu je mimo iti, zgrabil ga odзад ter ga porušil.

„Kteri pes more mučiti Sokoljeoko? — Učil bo Apače jezdit tjakaj v deželo duhov!“

Potez in trije urezi, pa je držal oglavek umorjenega v rokah.

Na to se vrne k omamljencu, zveže mu roke in noge ter prične premagalcem trgati oglavke, tudi Anilopinega vzame.

V tem se je nezavedni osvestil. Sokoljeoko stopi h konju, ki so mu ga bili k drevesu privezala, pa izvleče iz umetno vezane sedlove torbe krivec ali trnek, narejen od ribjih kosti, pritrjen na konopcu od rastlinskih vlaken. S tem stopi k zvezancu:

„Apači niso razumniši od žab v blatu ribnakovem. Iščejo užigala, a ne vprašajo, če ima ognja Komanč. Sokoljemuočesu so dali deset kož, a za najjsto ne mara, ker naj živi ranjeni šakal da bode svojim sinovom in bratom raztuljeval dela in dejanja Komančeva. Ali znak mu bo naredil, znak, da oglavek je njegov.“

Ranjenca prime za lase, pa mu z nožem napravi dojni obrez okolu glave. Na to vzame vse svoje,

pridene strelivo in hrano Apačev ter vrže vse njih orožje tja v reko. Zatem prereže konopce ujetniku, pa mu potisne trnek v roko.

„Apača bo držala njegova rana tukaj. Ribe naj jede, pa čaka naj, da se vrnejo njegovi, da jim pove: Sokoljeoko je bil, v sredi dežele svojih sovražnikov, in najdajst oglavkov je dobil v teku pol solnca. Howgh!“

* * *

Sokoljeoko zajaha konja, ter krene v pravcu na Meglogorje, kamor poprej priti so ga zadrževali dogodki današnjega dneva. Bilo je sicer povsem temno, toda poznal je lego pogorja, ter se nadjal, da bo že našel sredstev, kako da pride do „knezov gozdov“

V kratkem ima temno gorsko tvorbo na levi. Briše jo naprej v začetem smeru. Tu mu prileti na uho daljnojekri glas:

„Fabij—ij—ij—ij!“

„Fabij, moj otrok, moj sin!“

To je bil glas kakoršen ne more priti iz človeškega grla, tako hrupovit, tako gromovit je bil.

„Fabij!“ razlega se po daljšem presledku tretjič skozi tiho noč; potem ostane vse tiho.

Ta klic ni prihajal od Indijanca, kakor je kazal jezik, kateremu je pripadalo ime. Pa ne, da bi prihajal iz prsi Velikegaorla, kakor kaže moč glasu?

Brez strahu, toda budnih čutov jaha Komanč dalje. Slišal je že šumenje vodopada; zdajci mu nasproti zadoni:

„Stoj! Kdo si tukaj?“

„Prijetelj bledoličnikom!“

„Indijan, ki nam če biti prijatelj? Kakošno mu je ime?“

„Moj beli brat, povej poprej svojega!“

Rdeči možje me nazivajo Velikegaorla, in tu je še jeden, ki ga imenujejo Treskavca.“

„Gospoda travane! Uff! Komanč ju je iskal že dva solnca dolgo.“

„Komanč tu, v Apačevini?“ prasha Pepo neverjetno. „Moj rdeči brat povedi, kako se imenuje!“

„Prijatelji in sovražniki Komančev mu govore Sokoljeoko“.

„Sokoljeoko! Santa Laureta, Rdoles, ako je to res, potem je to pravi človek, kakor ga potrebujeva. Moj rdeči brat razsedi, pa nam povej, kako je prišel na misel, da naju poišče“.

Lovca postavita puške v kraj, Komanč stopi s konja. Bil je divni prizor: trije siloviti možje se snidejo v temni noči sredi sovražne krajine in bela junaški podajata roke rjavcu. Dasi je bil rjavi gorostasen, moral je vendar gori gledati, če je hotel videti Kanadčana v obličje.

„Moj rdeči brat je vedel, da smo bili v Meglogorju?“

„Knezovi gozdi, razbojnika travane in 12 psov Apačev, kje so?“

„Mrtvi so,“ odgovori Rdoles prosto. — Hoče-li moj brat imeti njihove oglavke?“

„Odkar je solnce navpično stalo nad njegovo glavo, rešil je Sokoljeoko deset oglavkov. On nosi samo kože, ktere je sam pridobil.“

„Jednast oglavkov!“ čudi se Pepo. „Moj brat, pripoveduj!“

Komanč jame razkladati svoje poročilo, ktero pa lovca, dasi od doživljenega iznenadenja, pazno poslušata. Ni govoril o svojih dejstvih, ali iz njegovih kratkih, enostavnih besedij sta slišala, kaj je tudi zanje storil ter sta bila polna občudovanja in hvaležnosti do njega. Bil je ponosni in srčni lik onih bronastih postav, ki so nekoč gospodarili po travanah, ter se mogli samo v dotikanju z belimi razločiti.

Ko je dovršil, pripoveduje tudi Rdoles o dogodkih poslednjih dni. Hitri izgin Fabija je bil konec povedbi. Zdaj umolkne, pa čaka, da Sokoljeoko izreče svoje mnenje. Ni bilo treba dolgo pričakovati.

„Razbojnika gozdov in travan ne bota umorila, velikega sledonajdnika, ampak dala ga bosta Apačem; ti ga bodo pa odvedli na Bivoljezero.“

„Potem moramo takoj mahiniti proti Bivoljezeru“, trdi vročinski Dormiljon.

„Moja brata bosta čakala, da se prikaže jutro, ki bo posvetilo vse sledove.“

„Naš prijatelj Sokoljeoko govori pravo, priglasuje Kanadčan. „Mene žene še močnejše odtodi, nego-li tebe, Pepo; toda razumnost nama veleva, da iz sledov beriva, kaj nama je storiti.“

„Ali njegova puška je ležala tostran zdolaj“, pripominja Dormiljon.

„To dokazuje, da je moja misel prava. Namestu streliti, hotel je napadnike s kopitom sprejeti, in pri tem mu je vsled nekakega nezgodka puška izdržala iz rok. Glej, glej Pepo, kaj nosi Komanč!“

Sokoljeoko je bil pogledal čez rob pločadi ter prijel predmet, ki je bil na kraju obvisel. To je bil peresni čop enega razbojnikov.

Peresje Mešanikovo,“ odloči on. „Komanč ju je videl, ko se je boril s konjskimi tatovi.“

Ves strmi obronk je kazal sledove prog, ki so jih zapuščali, ko so se doli trgali in valili. Kamenita tla niso dajala nobenega znaka in pojasnila. Ostro oko Indijančevo je preiskavalo vsaki palec okolice, bližnje in daljne, ter je obstalo na gladini jezera. Včerajšnji streli izmed grmičja gori na skali so bili odtrgali nekaj vej, ki so bile dolu pale in zdaj na vodi plavale. Držale so jih širokoperne rastline; ena pa se je zibala prosto, in na to je bilo Komančevo oko uprto. Iztegne roko po njej.

„Kaj vidita moja brata? je-li ta veja trdno leži ali plava?“

„Plava,“ odločuje Kanadčan.

„Da,“ potrjuje zdaj Pepo, „giblje se, in sicer proti skali tja. Voda mora imeti podzemski odtok. Pa kaj bi nam hasnila ta opazka?“

„Sokoljeoko vé, da sta razbojnika savane mnogo pri pseh Apačev. Nobeno oko jih še ni videlo na konju, in vendar so hitro z mesta na kraju. Zatoraj méni Komanč, da imata čoln, ki ga skrivata v gorah, kjer ga nihče ne išče. Brata moja naj izvolita gledati sledove razbojnikov“.

Pregledaval je okolico. Napad je bil izveden z vrhov gorâ, in moglo se je domnevati, da sta z z ujetnikom najprej tjakaj se vrnila. Toda gori ni vodil drugi pot ko oni po jarku, kateri je rabil Kučilu, Barahi in Oročeju.

Ne da bi se dalje mudil s preiskovanjem zemljišča, hiti Komanč proti jarku. Lovca gresta za njim. Ni bil še daleč gori prikoračil, obstane ter kaže na predmet, ki je bil obvisel na hrastovem grmu.

„Kos Fabijevega pasu!“ klikne Rdoles. „Na pravem sledu smo. Naprej!“

Sokoljeoko je hitel naprej. Niti najmanji predmet, naj bi bil majhen in neznaten kakor koli, ni ušel njegovemu pogledu, od rane mladosti izurjenemu, dasitudi je napredoval tako hitro, da bi bila lovca v skrbeh, kako bi jima kaj važnega ušlo. Obrne se takoj na stezo, ki se je vila ob robu višavja. — Komanč je stopal na drugi strani gore doli, tam, koder sta tudi Baraha in Oročej hodila, konja Kučilovega iskajoča in na to krene v stran med skalovine. Tukaj leže na zemljo; z očmi obroži ostro kakor s šestilom vso okolico, posluša; na to skoči po koncu.

„Voda jezerova šepeče pod Sokoljevimočesom; za njenim glasom pojde.“

Pošlušuje od časa do časa, koraka nazaj, krene zdaj na levo zdaj na desno, in naposled obstane pred odprtino, ki je držala v skalovje, kakor nekaka vrata. Pripogne se doli.

„Uff!“ glasi se zadovoljni zvok, „duša Komančeva mu je resnico oznanjevala. Moja brata naj pogledata v vodo!“

Pristopita bližje; opazita, da imata pred seboj oni skrivni vodotok, po kterega predorini je pošiljalo jezero svojo vodo v Rio Gilo. Valovi vodotokovi niso bili globoki, a bistri tako, da se je razločno videlo na dno, na kterega mehki usedlini so se poznali ustopi štirih nog, kateri prsti so kazali v temo vodotokovo.

Komanč sezuje mokasine, odpne golenke (gamaše), ter stopi doli, da bi šel za sledovi. Vrne se že v nekterih minutah, kos jermenja od bivolje kože v roki držeč.

„Čoln razbojnikov je visel na tem kosu, ktereга sta razrezala z noževo ostrino.“

Jermen je bil prečvrsto zabit v skalo in Mešanik je bil primoran prerezati ga. Od ostalega konca je bil košček, ki ga je Kanadčan zdaj v roki držal, primerjajoč prerezno ploskev. Prereznina je dokazovala zadostno, da je bil rez storjen šele v pretekli noči.

„Pa so sledovi samo štirih nog,“ meni Pepo.

„Velikega sledovnika sta nosila,“ odgovarja Indijanec. „Moja brata naj štejeta kazavo nog.“

Res se je pokazalo, da je vzel prvi, kateri je stopil v vodo, breme na-sé.

Ta lokava drži v Rio Gilo. Gotovo je, da razbojnika gresta na Bivoljezero. Ni nam treba naravnost hoditi po utisih sledov, ampak moremo kar odrezati vogal, tvoreči Rdečevilice,“ predlaga Rdoles, ki je koprnel želje, da bi razbojnika dotekel. „Moramo ju imeti, še predno jima bo mogoče priti do Apačev.“

„Moj brat, bodi miren,“ teši Sokoljeoko. „Na Bivoljezeru čaka deset hrabrih Komančevih vojakov Sokoljeoko. Skrili se bodo pred psi Apačev, razbojnikoma puščave pa ne bodo puščali naprej. Moja brata naj prideta, da pojde Sokoljeoko po svojega konja. Ujel jima bode dvoje živalij mrtvih Apačev, da jima ne bo treba vedno na zemljo polagati svojih podplatov, ki niso tako hitri od kopit mustangovih.“

Istega jutra in nekako ob istem času, v katerem se je Sokoljeoko prebudil iz svojega spanca, bližalo se je od severa sem deset oseb proti obrežju Rdečereke. Niso jezdili in na prvi pogled je bilo spoznati, da so Komanči. Hodili so drug za drugim, in vsak

je stopal v stopaje drugega, in to se je godilo s toliko skrbnostjo in natančnostjo, da je bilo treba prav vajenega očesa, ki bi prepoznalo, da sled ne prihaja samo od ene osebe.

Razun naprejštopajočega nosili so vsi poleg svojega orožja velike kose drevesne skorje na hrbteh, znamenje, da so nakanjevali podzveti vožnjo po reki, ker te skorje niso mogle v drugo služiti, kakor da se jih z drevesnimi vlakni zveže v podobo čolnov in s smolo zamaže.

Bila je ona deseterica vojnika, ktere je bil odposlal Modralisica, da se snidejo s Sokolovimočesom na Bivolotoku.

Najpredniši vojak je motril in hodil svoj pot s toliko prepričanostjo in točnostjo, kakor bi se ne nahajal v divji pusti stepi, ampak na lepo posutej v omikani deželi in res prispó do Rdečereke prav na tem kraju, ki je bil nasproti Bivolotoku.

Ponosito smehljanje je igralo po resnovitem obrazu vodjinem, ko je dejal, obrnivši se:

„Uff! Kdo more pot tako natanko zadeti ko Bizongriva, Komanč?“

V resnici se je držalo govornikove glave tako obilno in gosto lasovje, padajoče dolu po plečih, da je to ime povsem opravičevalo.

Po kratkem posvetovanju odložé bremena in četa, pustivši čuvaja, se razide po otoku, po obeh obalih, da se prepriča, če ni blizu sovražnega bitja. Ko se možje snidejo, uverjeni, da nihče ni našel kaj vznemirjajočega, stopi Bizongriva k vodi ter dene roke okolu ust:

„O-hiii, o-hiii!“ čuje se klic Komančev, po reki gori, po reki dolu in noben odgovor ne pride.

„Sokoljeoko še ni tukaj, pa pride, ker roka njegova vselej stori, kar z besedo obljubi. Moji bratje naj poskrijejo skorje ter potaknejo ob vodi, da jih ne more videti noben sovražnik.“

Ni trpelo dolgo, in celó najbistrejše oko bi ne bilo moglo brez natankega preiskavanja opaziti prisotnost Komančevo.

No, njih strpljivost je imela prestati trdo poskušnjo. Dan je prešel, noč pretekla, tudi jutro se je razkadilo, ne da bi se bilo kaj pokazalo, kar bi bilo vredno njihove paznosti. Naposled, popoldne, začuje se konjsko topotanje, in Bizongriva, prežeč iz svojega skrivališča v trsji, spozna dva bela, kako jahata s tovornim konjem proti reki. Nasproti Bivolotoku se ustavita. Prvi, ves v gamuso oblečen, od solnca zagoreli mož, prijezdivši prav blizu vode, položi roke, kakor véceraj vodja indijanski, na usta, v podobi govorila, pa kliče:

„Ho-la, Komanče!“

Takoj ustane Bizongriva z napeto puško pred njim.

„Odkodi ve bledoličnik, da je tukaj Komanč?“

„Od Sokoljegaočesa,“ odgovori beli, smejoč se oborožnosti.

„Ali mi more to dokazati moj beli brat?“

Wilson dene ježevčev gumb v podano in odprto roko Komančevo. Ta je premostrival to znamenje.

„Moj beli brat je prijatelj Komančem. Kje je videl Sokoljeoko?“

„Ob Meglogorju. Komančev vojnikom dade poročati Sokoljeoko, da pride z Velikimorlom, s Treskavcem, z velikim Sledonajdnikom. Poprej pa dojdejo sinovi Apačev, namenjeni proti Bivoljezeru in

moji rdeči bratje naj se prikrijejo pred njimi ter jih puščajo naprej.“

„Besede mojega brata bodo našle pokornost, kam pojdeta vidva bledoličnika?“

V tem prilomasti tudi Wallerstone.

„Master Wilson, kaj imate razpravljati s tem človekom?“

„Imam mu izporočiti naročilo od Sokoljegaočesa.“

„Ne briga me nič! Storite, da pridemo dalje!“

Takoj obrne konja Wallerstone.

„Kam namerjate?“ hoče vedeti Komanč.

„Gremo na Bivoljezero.“

„Kaj počenjate tamkaj?“

„Je-li moj rdeči brat kaj slišal o belem dirjalcu travane?“

„Videli so ga v loviščih Komančev.“

„Sir Wallerstone, hoi!“

„Nič me ne briga!“ glasi se odgovor.

„Tudi beli dirjalec ne?“

Takoj okrene konja posebnež, rekoč: „Kaj je z njim?“

„Videli so ga v loviščih rdečih teh vojniki.“

„Kdaj je bilo to?“

Angležev voditelj raztolmači tudi Komanču to vprašanje.

„Dan, preden je Bizongriva zapustil kočje Komančev; pred tremi solnci.“

„In kam bi bil zdaj prešel?“ vpraša Wallerstone, čuvši angležki odgovor.

„Bizongriva meni, da pojde na Rdečoreko ali pa k napajališčem Bivoljezera.“

„Na Bivoljezero pojde, sir Wallerstone,“ pristavlja Wilson.

„To naprej! imeti ga moram!“

„Sokoljeoko je v desetih minutah usmrtil pet Apačev,“ reče še Wilson ter hiti za Angležem.

‡ Komanči se ustopijo zopet na posvet. Po kratkem besedenju izgine zopet vsaki v svoje skrivališče.

Dan je minul, bil je večer. Temota je vladala med drevesi, po obeh straneh obroblijajočimi porečje tako, da se ni moglo ničesar pripetiti, kar bi skritim Komančem ne bilo očito.

Zdaj se čuje po reki gori, daljno umerjeno kotleskanje vèsel in kmalo na to spoznajo skriti prežalci vojni čoln, napolnjen z apaškimi vojščaki, ki so ga vesla gnala naprej med njimi in med otokom. Za tem je prihajal drugi, tretji in nazadnje še četrti. Vsaki teh dolgih čolnov je imel na kljunu plapolajoč ogenj, ki je svetil po vodi ter reko in drevje natapal s temnikasto lučjo.

Komanči so se držali po zapovedi popolno v miru, dasi bi bili mogli, ukljub svojemu pičlemu številu, velik kvar prizadeti Apačem.

Noč se je pretegnila in jutro je napočilo. Solnce je prevršilo tretji del svojega teka, kar se slišijo zopet udarci vèsel. Približal se je skornati čoln, v katerem sta sedela dva bela moža, z vsem trudom in naporom veslajoča, da je čolnič plaval po vodi, kakor gnani od para. Jeden je nosil peresni okrasek, kakor si ga privoščijo Papagos-Indijanci, jeden pa je imel okolu svojih temnih las ovitega le nekaj jermenja. Med njima je sedel, na pol ležeč, mladenič, utrujenega in izmučenega obličja. Komanči so videli, da so mu bile roke prevezane in morda tudi noge.

Kdo so bili ti trije bledoobrazniki? Ali sta bila „kneza gozdov“ z velikim Sledonajdnikom, o

kterem je govoril severni Američan? Težko da Bizongriva ni vedel, kako bi se ravnal in preden je prišel do sklepa, je bil čoln že od Bivoljezera dalje.

Zvezanec, vozeč se mimo otoka, vrgel je na njegov vrh hiter poseben pogled, tja, kjer je voda naplavila vsakoršnega steblovja in lesovja, in — čoln je bil že precej gori nad otokom — in zdaj se izproži kvišku, skoči iz čolna in valovi reke so zapljuskali nad njim.

Dvoje kričavih izbruhov srditosti se razlegne. Možaka potegneta vesli, zagrabitna puški, pustita čoln po vodi plavati in z besnimi očmi predirata vse gibanje vode, pripravljena takoj ustreliti ubežnika, ko bi se pokazal na površini.

A ni se prikazal. Čoln je plaval do otoka nazaj, kjer se izkrcata. Nobeden ni zinil, pa tudi najmanjše peresce na vodeni širini ni ušlo neopaženo njihovim prežečim očem.

„Zanikarnež se je utopil!“ reče naposled mlajši. Bil je Mešanik.

„Potem sva se ga iznebila,“ odgovori Rdečoročnik. „Sploh je bilo nepotrebno in pohujšljivo, da si ga vlačil seboj.“

„Molči, stara kost! Črnotič bi nama bil dal veliko zanj in zdaj mu ne prineseva niti njegovega oglavka. No, mrtev je vsekako, ker tako dolgo se ne more držati pod vodo in na kopno ni prišel ne tu ne tam; o tem sem prepričan. Črnotič mora biti že davno naprej.“

Primeta za vesli ter nadaljujeta pretrgano vožnjo.

Bizongriva je bil zgrabil za puško ter res namerjal, s strelom dati znamenje za njihuno uničenje,

ali Komanči so živeli v miru z bledoličniki ter tudi ni vedel, kaj bi Sokoljeoko rekel na tako brzo dejanje. Tako sta odišla razbojnika puščave gotovi smrti, ktera jima je žugala, ne da bi bila vedela.

Preteklo je dobre pol ure, odkar sta izginila in na to se oživi na drugi obali. Pokazali so se trije jezdec: bila sta dva bela in jeden Indijanec.

„O-hiii!“ zakliče zadnji le tako glasno, da se je slišalo semkaj na to stran in takoj se pomoli deset Komančev iz skrivališč.

„Sokoljeoko pride tja k svojim bratom, naj le ostanejo na bregu,“ zapoveduje.

Na to zabrodi v vodo s svojima spremljevalcema.

Na vrhu otoka, pod naplavino, prične se naenkrat nekaj gibati, nekaj oživljati. Zvezanec, ki je bil iz čolna skočil, v vodo se vrgel, pod naplavje splaval ter se tam pritajeval, prerivaval se je zdaj ukljub vezem na zemljo in z jermenom ovito roko iztegnivši zakliče:

„Oče, Pepo Dormiljon!“

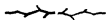
Kanadčan se hitro ozre.

„O Fabij, moj otrok, moj sin!“

Kanadčan obrne glavo plavajočega konja proti otoku. Tudi Pepo in Komanč plavata za njim na otok.

„Santa Laureta, on je, on je resnično! Samo tja na otok, Rdoles tja, in ko bi vsaka kaplja mr-golela samih tun in somov!“

V nekterih minutah so na otoku. Fabijeve vezi se popolno razrežejo in zdaj je počival v naročju onih, ki so bili zanj v tako neznanskih skrbah.

Razrešitev.

Šestdeset ur od Haziende del Venado proti severu se raztega velik gozd, obstoječ iz ceder, hrastov, sumahov (drevo, ki se rabi pri strojenju usnja in za rdečenje) in korenikov.

Od kraja tega gozdu pa tja do Rdeče reke so tla zgolj planota, ktere gosto travje priraste tako visoko, da ga jezdec, na konjevem hrbtu stoječ, komaj pregleda.

Sredi gozda stoji voda, obrobljena s pretemnimi čopori dreves velikanov, voda, které čista površina tvori štirivoglato podobo trapeca. Dolge vezila od bilja in mahu visé s cedrovih vej, ali pa se zibljejo v široko od mladike do mladike. Širokoperne rastline vodenke plavajo pri obrežju in prekrasno svetle jezernice odpirajo solncu svoje zlate in srebrne čaše, a ono samo spušča svoje žarke v snopičih na zrcalo jezerovo, da s pisanimi barvami bliskovito preobražajo temnozelene sence gozdove. — To je Bivoljezero.

To ime je dobilo od živalij, katerim je bilo poprej najljubše napajališče. Bivole je pregnala bližina ljudij, ter so odšli, poiskat si samotniših krajev. Osamljena lega jezerova še danes privlačuje črede divjih in na pol divjih konj, ki želijo njegove vode, ležeče v globoki senci gozdovi, pred onimi na odprtih obalah Rdeče reke.

Na jedni strani jezera so bili posekali veliko gozda in tako napravili precejšen prostor, ograjen s prav močnim kolovjem, ktera ogradba je imela samo jeden ustop ali izhod in ta se je mogel z velikanskimi zapahi zadelati. Ogradbeno kolovje je bilo

med seboj zvezano z jermeni od bivoline, z vsakoršnim grmovjem in trnovjem. V ta prostor so lovili črede divjih konj. Zato je bila ogradba bolj ko nekaj prirodnega, a napravili so jo vakveri (govedski pastirji) don Avgustina Pene.

Na obali jezera, ne daleč od tega kraja, ležalo je štirinajst mož na tleh, od katerih je dvanajst nosilo narodno opravo vakverov, a druga dva sta imela na nogah mokasine ter bila oblečena vsa v usnje, kterege krvavi izgled je dal sklepati, da njijun opravek ni zmeraj miren. Solnce jima je obraze tako porjavilo, da nisi znal, imaš-li pred seboj omikane divjake, ali bele, ki so sprejeli navadbe Indijancev.

Ta dva možaka sta bila Encepez in Pashal, ki sta se bila pod Sokolovimočesom vdeleževala boja zoper apaške konjske tatove.

Prav zdaj se je pogovor vrtil okolu tega dogodka.

„In jaz vam govorim, da sta bila res razbojnika puščave, ki sta se zvezala z rdečimi,“ trdil je Encepez. „Škoda samo, da sta jo odnesla.“

„Kaj se pa taki krepaki siboleri, kakor ste vi, ne morejo polotiti kterege teh?“ vpraša najmlajši vakvero, star kakih dvajset let.

„Kam pa mislite, sennor Francesko! Jaz grem neustrašen proti bizonu, kadar rogove zoper mene pobesi, toda stvar kakor Mešanik ali Rdečoročnik ima slepo besnoto bivolovo, zvitost lisice, spretnost tigrovo, moč levovo v sebi zedinjeno. Štejte k temu še zavrženost človekovo, kteremu ni nič prehudobnega in prebrezbožnega, pa poznate stvarino, kteri vsaki pošteni sibolero s pota iti mora.“

„Jaz bi pa vendar upal podstopiti se ga.“

„Vi? Ali ste se že koga podstopili?“

„To ne še!“

„Torej molčite, za vseh svetnikov voljo! Vi izgubite svoj oglavek takoj prvi trenotek.“

„A vendar dobi vsako bitje svojega nasprotnika. Kaj ni nobenega, da bi se ju polotil?“

„Poznam samo dva ali tri, katerim bi bilo to mogoče.“

„Kdo so ti neustrašenci?“

„Gospoda travane pa Areljanos.“

„A, Tiburcij! Tega poznamo vsi. Ta je najboljši rastreador v vsi Sonori in naš gospod drži prav veliko nanj, odkar ga je bil osvobodil iz pesti razbojnikov. Pa kdo sta ta dva, gospoda travane?“

„To sta dva severoameriška lovca, kterima kličejo divjaki znamenita imena; enemu Velikiorel, drugemu Treskavec. Našel sem ju s Tiburcijem v stepi, ko so hodili za don Estevanovo odpravo. In ko bi bil razun njih še kdo, ki bi se ne bal el-Mestiza in Mani-sangrienta, to ne bi bil drugi ko Sokoljeoko, ta najprevihanejši vseh Komančev.“

„Kaj je tako težko?“ vpraša Francesko, ki bi bil rad postal junak, kakor oni, katerih imena je slišal.

„Težko ne, a resnično, sennor Francesko. Zastavim vam svojo besedo, Komanč se sprime z dvajsetimi takih, vaše vrednosti, kakor bi si igral. Sicer je pa šel za razbojnikoma, in čuditi bi se bilo, ko bi kdaj ne slišal, da se je z njima sešel.“

V tem hipu odskočijo vsi od tal.

„Sennor Avgustin, sennorita Roza.“

Ta klic je bil, ki je s toliko močjo vse dvignil.

Res se je bližala izpod visokih dreves pragozdovih čreda prostih konj, natovorjenih mul, oboroženih pastirjev, za katerimi je bilo videti gospodarja, don Avgustina in njegovo hčer.

Priševši do jezera, ozre se iskaje okolu in mahnivši z roko, pokaže, kje želi imeti, da se mu napravi taborišče. Ko se je to pripravljalo, stopi k vakverom, ki ga vsi spoštljivo in prijazno pozdravijo.

„Tudi Encepez in Pashal!“ klikne ugodno presenečen. „No, zdaj bomo čuli še mnogotero dogodkov in pustolovščin.“

„Mislim tako, sennor,“ odgovori prvi; „ker letos smo tam zunaj v savani doživeli toliko tega, kakor poprej ne v dveh letih. Videli smo el-Mestiza, Ti . . .“

„Mešanika? Kje pa?“

„Nekaj daljave od Tubaka, kjer je moral bežati pred nami in Komanči. Dalje poznali Tiburcija, kneza tra . . .“

„Tiburcija?“ pretrga hitro Rozalita in lične poteze se ji nabero v prijetno in veselo podobo. — To je bilo prvo poročilo po razstanku.

„Kje ste ga videli?“ vpraša don Avgustin.

„Tam, v stepi, med Tubakom in Apačevino. Pregarjal je don Estevana de Arečiza v družbi z Velikimorlom in Treskavcem. In na to sem videl Sokoljeoko, Komanča, ki vas pozdravlja, gospodičina.“

„Mene? Komanč?“ vpraša Roza začudena.

„Da. On vam tudi poroča, da na Bivoljezeru se varujete pred razbojnikoma puščave.“

„Kako je bilo to, Encepez? — No, pa, to nam boš pozneje povedal, ko nam bo ostajalo več časa, nego-li zdaj!“

Avgustin pelje svojo hčer v šotor, ki so ga bili baš izgotovili. Sestavljen je bil od modre svile, posejane s zlatimi zvezdami, davek, ki ga je oče dajal lepoti in srčni dobroti svojega edinega otroka.

Tudi njemu so postavili šotor in ravno je stopil noter, ko so strežaji tovrno žival razbremenjavali, kar opazijo ob gozdovem robu tolpo, ki je na-sé vlekla vso njih pozornost.

Četa je sestajala iz dveh jezdecev in jedne tovrne živine. Jeden mož je bil opravljen ves v črtano sivino s širokokrajnim panamcem na glavi in zlato opasanim lornjonom na nosu. Drugi je tičal v obleki od ustrojene jelenovine ter je ves izgledal kakor mož, ki je videl dosti sveta in ki zna svojo puško prav rabiti.

„Sir Wallerstone!“ meni zadnji.

„Master Wilson!“ odgovori sivi.

„Tu ne bomo sami.“

„Ne briga me nič.“

„Kakor vidim, pripravljajo se ljudje, konje lovit.“

„Ne briga me nič.“

„Tudi ne, če vam vzamejo belega dirjalca travane?“

„Bog, tega moram imeti. Če ga bodo hteli vzeti, morate jih vi vse postreljati, Master Wilson.“

„Tega ne storim, sir Wallerstone, ker o tem ne stoji nič v najuni pogodbi.“

„Well, to pristavimo nov paragraf. Plačam vam 100 dolarjev več. Dajte pogodbo!“

„Za 100 dolarjev ne postreljam teh ljudij.“

„Dam vam 200.“

„Tudi za 200 ne.“

„Well, imate 300.“

„Nič tega.“

„Bog, vzemite 400.“

„Ne za 4000, ne za 4 milijone. Kar se tiče streljanje, bo pač ostalo pri najuni pogodbi. Jaz skrbim za vašo varnost in nič drugega. Tem ljudem bo treba predstaviti se.“

„Dakle pojdimo!“

Bližata se večjemu šotoru, iz kterega stopi don Avgustin, ki ju je bil od daleč opazil.

Wilson: „Sennor, tu je sör Ujljem Uelrsten iz Vovčestra.“

Gospodar: „Jaz sem Avgustin Pena; ti gozdovi in te travane spadajo k moji haziendi.“

Wallerstone: „Ne briga me nič,“ ter prime za lornjon s palcem in kazalcem desnice, izvedavo pogledujoč sennor Avgustina. „Je-li ste videli belega dirjalca travane?“

Don Avgustin je takoj izpoznal posebneža.

„Ne, Sir, videl ne, ali upam, da obišče mojo ogradbo. Izvolite li, dotlej biti moj gost?“

„Gost? No, to ne stoji v moji pogodbi. Za take stvari ima skrbeti ta mož tukaj-le.“

„Gotovo vaš majordomo (prvi oskrbnik).“

„Majordomo? Kaj je to?“

„Domači pristavnik,“ tolmači Wilson.

„Majordomo ali drugači pristavnik — ne briga me nič. Jaz hočem dirjalca, pa nobenega majordoma.“

„Dovolite nam, sennor Avgustin, da svoj šotor postavimo v vaši bližini. Meni je ime Edgar Allan Wilson, ter sem vodja temu Siru.“

Don Avgustin kimne pritrdilno ter se obrne k hčeri, ki je bila baš pristopila.

„Dobivamo zanimivo družbo, Rozalita: tega sir Wallerstonea pa maester Wilsona, ki hočeta ujeti belega travanskega žrebca.“

Dekle se nakloni, kakor v zadregi pordevši, Angležu, ki je prijel lornjon ter je občudovaje gledal skozi velika stekla.

„Master Wilson!“

„Sir Wallerstone!“

„Kdo je ta miss (gospodičina, dekle)?“

„Sennora Rozalita, vsekako hči don Avgustina.“

„Well, prašajte jo, če jo smem narisati.“

„Vi ste risar, sir Wallerstone?“ vpraša don Avgustin, ki je bil razumel angleške besede.

„Risar? Ne briga me nič! Jaz potujem po travani, da slikam in da ulovim dirjalca travane. Risal bom miss Rozalito.“

„Kakor hitro ste ulovili dirjalca,“ pridene don Avgustin smeja; zdaj si postavlja svoj šotor, moja družina vam bo pri tem pomagala.“

„Ne briga me nič! Za take reči skrbi ta-le mož. Tako stoji v pogodbi.“

Don Avgustin pa Rozalita se odstranita. Anglež sede mirno na tla, pa čaka, da mu šotor izgotové; v katerem bode počival od utrudne ježe. Wilson stopi k vakverom ter se brž zapel v živahen pogovor z Encepezom in Pashalom.

* * *

Oni štirje vojni čolni Apačev so bili po Rdeči reki gori veslali, ne da bi bili Indijanci opazili Wallerstonea in Wilsona, ktera sta si bila napravila, ne zanetivši ognja, prenočišče v neki daljavi od vlažnega bregu. Ta oddaljenost je bila „kriva“, da

Wilson niti slutil ni, kako grozni potniki hité mimo njega in prav tja, kamor sam.

Reka je delala kmalu ovinek, na katerem so se Apači izkrcali, da si počijejo. Wilson je ta ovinek presekal ker je s konji hitreje napredoval od Apačev, ki so morali veslati proti toku, to je s svojim spremeljevalcem poprej ko oni dospel na Bivoljezero. Odločil je, da bo Angleža s pretvezo belega dirjalca tu zadrževal, dokler pride Sokoljeoko s knezi gozdov, ktere je hotel poznati.

Bivolotok je bil med tem prizorišče najživahnjšega življenja. Zjedinjeni lovci in Komanči so bili gotovi, da nimajo pred seboj nobenega sovražnika več in ne za seboj ter so mogli torej brez uporabljanja težavnih in ovirnih mér previdnosti preganjanje nadaljevati.

Po prvem pristrčnem pozdravljenju, v katerem sta se Rdoles in Pepo prepričala, da Fabiju ni zadana nobena težka telesna škoda, vpraša prvi:

„Povej nama, sine moj, kako si dospel na ta otok? Menila sva, da bo treba te siloma osvoboditi.“

„Prežal sem že dolgo na priložnost, da se rešim plavaje, ter sem zagledal v naplavljenem lesovju skrivališče.“

„Ali — bil si zvezan in mogel si utoniti!“ pretrga Rdoles, ki je vkljub svoji moči se tresel pomislivši, da bi bil mogel njegov ljubljani ubežnik poginiti.

Fabij se dobrovoljno nasmehne.

„Razbojnika menda nista vedela, kaj je mogoče dobremu plavalcu, sicer bi me bila privezala za čoln. Ko sem bil prišel pod lesovje, tam še-le sem dvignil

glavo kvišku, sopeč. Sledila sta me sicer do otoka, a potem sta mislila, da sem utonil.“

„In kako dolgo je, da sta se oddaljila?“

„Dobre pol ure bo.“

„Dotekli ju bomo,“ glasi se razjadeno, „in potem nam ne bosta ušla, kakor si ti njima. A zakaj si bil tako dolgo v vodi?“

„Ker sem se moral še-le prepričati, da ni blizu sovražnega bitja. In potem bi si bila mogla razbojnika tudi premisliti, pa vrniti se.“

* * *

Sokoljeoko je med tem razpravljajal s svojimi Komanči ter jim dal zapoved, naj kakor hitro mogoče napravijo čolnove. — Zdaj pristopi k lovcem. Takoj je ugenil, koga ima pred seboj.

„Moj brat je ‚veliki sledonajdnik‘, ki sta ga iskala očeta in Komanč?“ vpraša, roko mu podajajoč.

„Sokoljeoko je ta, ki smo ga našli v Meglogorju,“ predstavlja ga Pepo. „Santa Laureta! jednega samega popoldne je vzel Apačem jednajst oglavkov. Glejte, sennor Fabij, konj mu je poln kož, da ga je komaj videti ter potem naju privel na vaš sled semkaj.“

V odkritem čudenju stisne Fabij ponujano roko.

„Sledonajdnik je slišal slaviti ime svojega rdečega brata; naj si bota prijatelja. — Zdaj pa pripovedujta, kako je šlo v gorah po mojem izginotju!“

Rdoles je dal svoje poročilo kar moči na kratko, ker tudi njega je gnalo izvedeti, kaj se je godilo s Fabijem.

„In kako si pal v roke razbojnikoma,“ vpraša končavši.

„Slišal sem nekako škrabljanje na kraju piramide ter sem videl vzdigniti se človeka, ki sem mislil, da si ti, ali Pepo. Prevaril me je z odgovorom, ko sem ga tihano poklical. A ko je stopil bližje, izpoznal sem v njem Mani-sangrienta, pa sem zamahnil.“

„To je bilo napačno, sine moj. Rekla sva ti, da strelj.“

„Tako priročen mi je bil za udariti in kroglo sem hotel hraniti, ker sem mislil, da je blizu tudi el-Mestizo. A ta se je bil povspel na drugi strani ter se mi priplazil za hrbet. Ko vzdignem pa mahnem, pograbi me za roko, puška odleti in lopova me stisneta.“

„Čuka! Dejal sem, da sta morala biti dva; jednega bi bil pač premogel. Kar tiče tvoje puške, sine moj, se ni izgubila; tam visi na sedlu mojega konja. A govori dalje.“

„Mani-sangriente sune, da bi me zabodel, toda jaz mu izvijem nož. V takem metežu se privaliva na kraj pločadi in potem zvaliva dolu. Izgubil sem zavednost. Ko se prebudim, bilo je temno in vlažno in hladno okolu mene. Ležal sem zvezan v čolnu, ki sta ga veslala po podzemskem pretoku, vodečem v Rio Gilo.“

„In potem? kaj sta ti storila?“

„Nič. Razun sramotenja in lakote in žeje nisem imel trpeti drugega. Namerjala sta, izročiti me Črnotiču, ki je s svojimi vojaki krenil na Bivoljezero ter sta se veselila že naprej, da vaju ulovita, kajti bila sta prav tako prepričana kakor jaz, da bota našla naš sled in da pojdetata za nami.“

„Dobro, sine moj. Nista se motila, ali to lovljenje ne bo dalo naju njima v roke, ampak onadva

nam. Tu je tvoj nož in pa tvoj klobuk, kar sva oboje našla na piramidi, zdaj pa jedi, obleko posuši, a midva ogenj narediva.“

* * *

Tudi na drugem kraju reke so goreli nekteri plameni, na kterih so Komanči topili smolo, s ktero so hoteli zamazati poke in odprtine svojih skornatih čolnov.

Med tem delom, ki se je hitro vršilo, stopi Sokoljeoko k Fabiju.

„Moj hrabri brat pozna li zvezdo Sonorsko?“

Fabij, pri ognju sedeč, pogleda iznenadjen.

„Je-li moj rdeči brat slišal o Rozaliti?“

„Sokoljeoko je o nji govoril z nekim sibolerom, ki je odhajal na Bivoljezero, kamor pride sennor Pena s svojo hčerjo, kjer bo lovil konjske črede.“

Fabij skoči prestrašen kvišku.

„Sokoljeoko, oče, Pepo, na noge, hitro, moramo naprej!“

Komanč se smehlja. — „Moj brat more čakati, da se čolni z vodo pobratijo. Sokoljeoko je dal ‚zvezdo‘ opozoriti.“

„In vendar se imamo požuriti. Hitita, brž, da pridemo naprej!“

Ni bilo treba tega priganjanja, ker Komanču samemu je bilo do tega, da gre kar moči hitro za Apači. V kratkem že privesla Bizongriva s prvim čolnom k otoku. Sokoljeoko ga sprejme resnega pogleda.

„Bizongriva ima nogo, ki nikdar ne izgreši, toda krogla njegova rjavi v puški.“

„Krogla Komančeva zadene, kadar ima zadeti.“

„Zakaj ni zlezla v srce razbojniku travane?“

„El-Mestizu?“ vpraša grajanec v čudu.

„El-Mestizo in Mani-sangriente sta ulovila velikega Sledonajdnika; v vodi reke jima je ušel, ko je pritiskal svojo dušo do smrti; krogle Komančev pa so molčale v ceveh.“

Bizongriva pobesi oko. Zdaj šele je izvedel, kakošne sovražnike je pustil mimo, dasiravno sta bila v njegovih rokah.

„Bizongriva ni poznal razbojnikov,“ reče opravičujoč se.

„Ali to je videl, da vodita bledoličnika vjetega; potem nista mogla biti dobra moža. Rdeči moj brat je učinil veliko napako, toda usta Sokolovegaočesa jo bodo zamolčala v vigvamu Modrelisice, kajti Bizongriva bo odprl svoj pogled, da razbojnika privede v roke Komančev. Je-li bil na Bivolotoku bledoličnik s štirimi očmi?“

„Bil je tukaj in drugi bledoličnik je govoril, da Sokoljeoko pride.“

Sokoljeoko se zdaj nečesa domisli, na kar je bil doslej pozabil. Stopi k trem lovcem.

„Poznate-li Velikiorel Wilsona, montanca?“

„Pozna ga. Bili so skupaj v krajih Sivegamedveda, ne da bi se bila sešla. Velik lovec je. Je-li moj brat kaj slišal o njem?“

„Videl ga je in z njim govoril. Ima tudi izgovoriti pozdrav Velikemuorlu in Treskavcu. Montanec pojde na Bivoljezero ter ga bo tam čakal. Bil je na Bivolotoku ter je govoril s Komanči, pričakujočimi Sokoljegaočesa. Poleg je bledoličnik s štirimi očmi,

imajoč veliko čarodejstvo in dajoč zdravila. Moji bratje naj vidijo.“

Vzdigne konjsko sedlo, segne med pantrovino in šabrako, potegne podobo, katero z neskončnim ponosom pokaže lovcem.

„Santa Laureta, to je Sokoljeoko, kakor gre in spi,“ klikne Pepo. „Nekak slikar je pri Wilsonu, z naočnicami, kar Komanč nazivlje oči.“

Sliko so zaporedoma občudovali. Sokoljeoko je moral pripovedovati o snitju z montancem.

V tem so bili pripravljene vsi čolni in zdaj so se vzdigali na odhod.

„Moji beli bratje bodo sedeli v kanovi (majhen čoln indijanski), Sokoljeoko in Bizongriva pa jezditá po obrežju, jeden tu jeden tam, da jih stražita in da iščeta sledov, ki sta jih pustila razbojnika in Apači.“

Ta misel je bila naravnost dobra. Bizongriva zasede Kanadčanovega konja, Pepovega vzame za uzdo, in Sokoljeoko jezdi na drugi breg.

Rdoles je sedel s Fabijem med veslavci, ki so vozili z izredno hitrostjo proti reki. Neskončno srečen je bil, ko je imel zopet svojega ljubljenca, pa tudi Pepo Dormiljon se je radoval kraljevski, da je tako hitro in nepričakovano na varnem videl mladega grofa de Mediana. Vsi pa so goreli želje, da bi dosegli sovražnike ter se z njimi pomerili.

* * *

Bilo je ranega jutra in vakveri so sedeli — razun dveh, ki sta bila odjezdila na opazovanje — na bregovih Bivoljezera. Tudi oba sibolera sta bila poleg.

Družba se je razgovarjala o posebnežu Angležu ter o njegovi zasedenosti na dirjalca travane.

„Kaj biva v resnici takov dirjalec?“ vpraša Francesko, mladi vakvero; „jaz ga še nisem videl nikoli.“

„Gotovo da je,“ odgovarja Encepez; „a čuditi se baš ni, da ga še niste videli, sennor Francesko, kajti kako daleč pa ste bili zunaj po svetu?“

„Od Haziende del Venado pa do semkaj, do Bivoljezera. Kaj to morda ni dosti daleč?“

„Govore, da je svet še nekaj pedi daljši, moj dragi don vakverčič in jaz menim, da beli dirjalec travane ne teka zmeraj med haziendo in med Bivoljezerom semtertja.“

„Kaj je tako izredovita žival?“

„To je misliti! Neznansko je lep, in pa uren, na, kaj bi dejal: korakoma pride on dalje ko drugi v polnem teku.“

„Ali ste ga že kdaj videli, sennor Encepez?“

„Sem, pa le od daleč; a že tudi to je velika sreča, ker jih je kaj malo, ki bi ga bili videli bližej.“

„Je-li belec?“

„To se ve.“

„To so bili tudi njegovi predniki belci.“

„Kam ste zabredli? On niti porojen ni bil; nima roditeljev, nima rodoslovja.“

„Kako je to mogoče!“

„Jaz tudi ne vem. Toliko je gotovo, da so ga videli že pred 600 leti.“

Encepez, kakor vsi navadni potikači po prerijah in savanah, ni bil povsem prost debelih vraž.

„Ne veste, da so konji še-le pred 300 leti prišli iz Španske v Ameriko?“

„Za Boga, vi ste pa umovit človek, sennor Francesko. Je-li ste bili mar poleg, ko so semkaj hodili? In, ali nisem rekel, da ne prihaja od konja? Čemu trebamo tu vaše španske kljusine? Star je 600 let, mogoče tudi 1000, in ujet še nikdar ni bil!“

„Jaz bi pa skoro dejal, da bi ga ujel,“ trdi Francesko, bodoči junak.

„Jaz menim, da bi bili vi edini, kteremu bi to uspelo, sodeč po tem, kar ste že izvršili. Koliko divjih mustangov ste pa z lasom že vjeli ter ukrotili?“

„Doslej, žal, še nobenega.“

„In potem začenjate z belim dirjalcem? Bodi; tem večja vam bo čast, ako ga primete. Vendar vam moram povedati, da se to nobenemu vakveru ni posrečilo. Te živali kopita so trja od kremenca in kdor gre predaleč za njim, njega nikoli več noben človek ne vidi.“

„Kaj ga je kdo že predaleč sledil?“

„Mnogi. Zadnjič pa neki lovec iz Tehasa, ki mi je to pravil.“

„Vi nam morate to tudi povedati. Hoj, Sančez, tam stojé letifikáncia; sennor Encepezu daj požirek meskala; ni boljšega pripomočka, da se spomin posveži, kakor je ta pijača.“

„Vi ste pa res razumen in pameten človek, sennor Francesko! Ko bi vi slišali mojo povest!“

„Dajte, pa začnite!“

„Pred nekterimi leti je bil prišel čudovit angležki posebnjak — prav kakor ta sennor Wallerstone, morda je celó sam tisti — v Tehas in ponujal je najslovitjšemu lovcu 5000 frankov, ako mu dobi belega dirjalca prerije. Lovec je sprejel ponudbo.

Preskrbel si je konja izredne hitrosti, najboljšega tekavca, ki so ga poznali, ter izjahal tja v savano.“

„Je-li našel dirjalca?“

„Našel ga je, kakor govorim, in to ni bilo samo pripadno ali slučajno, bila je tudi nezaslišana sreča.“

„Ter je šel za njim?“

„To se umeva samo ob sebi! Pregarjal ga je z visoko vzdignjenim lasom, skakal čez brezdna, letel čez skale, plaval čez reke, dirjal po širnih poljanah; konj mu je bil hiter kakor veter, in beli dirjalec je izgubljal vsaki hip nekaj svoje daljave.“

„Ho-la! to slišim rad!“

„Počakajte malo, sennor Francesko. Ni mu še vrgel zanke okoli vratu. Ako rečem, da je dirjalec gubival na daljavi, ni še rečeno, da se je dal ujeti. Zaostajal je le zato, da se je ozrl po svojem preganjalcu ter da mu je vrgel pogled, iz kterega je sijala smrt in poguba. In vendar je hitel za njim naš Tehanec, dasi tudi je bil slišal, da dirjalec ni konj, ampak, da je duh travane, ki se po stepi razhaja, da ljudi v blodnjo zavaja. A on je mislil na mošnjič s 1000 pijastru ter jahal dalje. Tako je šlo od jutra do večera. Daljava je bila manjša, vendar pa lovec ni prišel tako blizu, da bi bil mogel upotrebiti svoj laso. Nastopila je noč, in konj je bil utrujen. In vendar ga je dalje preganjal.“

„A kako je mogel v temni noči pehati se za dirjalcem?“

„Prvič je dirjalec belec, bel ko mleko, ki ga tudi v tmni lahko spozna dobro oko, in drugič so kresala njegova v galopu topotajoča kopita po

kamenitih tleh ognjene iskre, katere so razsvetljevale nočno tmino.“

„Per dios, jaz še nisem slišal, da bi rog dajal ogenj na kamenu.“

„Jaz tudi ne; zato pa dirjalec ni žival, zato je duh travane! — Moglo je biti okoli polnoči, ko ga lovec naposled dohiti. Zavihti laso, in ko ga je hotel vreči, ni imel nič v rokah, celo gumb pri sedlu je bil proč. In ob enem je brcnil dirjalec Tehančevega konja tako zeló v prsa, da se je mrtev zgrudil na tla. Na to je slišal, kako je duhovita žival žvižgaje bežala skozi noč. Jezdec ostane pri svojem mrtvem konju, da se zdrami, in zjutraj vidi v svoje prestrašenje, da je bival kraj prepada, kateri je bil 100 čevljev globok. Dirjalec je bil skočil dol v prepad, ne da bi se kaj pokvaril, ter se pasel na obzorju v visoki travi. To je tista zgodba, katero mi je Tehanec pripovedoval, ko se je bil vrnil od tega lova peš in do smrti izmučen.“

Zdaj se odpre šotor Angležev, ki je iz njega izstopil, ter šel na tratino pri gozdu, kjer so se pasli trije konji.

„Master Wilson!“

„Sir Wallerstone!“

„Rad bi preiskal in premotril okolico, nebi li našel sledov belemu dirjalcu; osedlajte mi konja.“

„Konja vam sedlati? O tem ne stoji nič v pogodbi. Jaz sem vaš stražnik, a ne vaš hlapec!“

„Well, potemtakem si sam sedlam!“

Sedaj zajaha in odjezdi spremljan od dobro oboroženega Wilsona tja v gozd. Prideta do nekekega pretoka, po katerem Bivoljezero pošilja svoje

vode v Rdečoreko. Tu je stala velikanska cedra, katero je Anglež pregledoval od vseh strani.

„Master Wilson! Postaviva tukaj poljski stolec! Drevo hočem prerisati v svojo mapo.“

„Le dajte! Med tem pregledam okolico, da vidim, če ste varni! Čez nekoliko časa se vrne ter leže v travo zraven stolca. Anglež je risal, ležeči pa je sanjal, in pri tem pa mu ni ušel niti najmanjši šum, ki bi dal slutiti na sovražno bitje.“

Hipoma vstane, ter stopi s pomerjeno puško pred risarja, zaščitujoč ga s svojim truplom:

„Sir Wallerstone!“

„Master Wilson!“

„Jezdec prihaja.“

„Ne briga me nič.“

„Pa je belec.“

„To je vaša stvar. Tako stoji v pogodbi.“

„Stoj! kdo si?“ kliče Wilson s kazalcem na petelinu.

Bližalec obstoji, ter pobesi puško.

„Dober prijatelj. Ostavite puško. Sam sem!“

Wilson odloži puško, tujec pride bližje.

„Kdo ste? ponovi prvi prašanje.“

„Ime mi je Petro Diaz. Ali mi morete povedati, če je don Avguštín Pena na Bivoljezeru?“

„Tam je. Od kodi prihajate?“

„Od Meglogorja.“

„A, sir Wallerstone, ta sennor prihaja istotako od Meglogorja.“

„Ne briga me nič!“

„Kaj ste delali tamkaj, sennor?“

„Hodili smo z odpravo, ki je bila pa po Apačih uničena. Jaz edini sem jo odnesel.“

„Razun treh belih lovcev, ki so še tamkaj“.

„Je-li ste jih videli?“

„Ne, a slišal sem o njih. Torej vi ste gore poprej opustili nego mi!“

„Verjetno. Jaz sem bil zadržavan, ker mi je konj šepal, ter sem si moral boljšega ujeti. Kaj ste čuli o treh lovcih? Je-li so odšli Komančem?“

„Ne vem, Komanč, Sokoljeoko, je hotel k ujim“.

„Sokoljeoko? Tedaj so rešeni? Ali je bil sam?“

„Da; ali imel je na Bivoljezeru četo ljudij, ki so imeli čakati njega in treh lovcev“.

„Hvala Bogu! Potem bi bili zavarovani! Sennor, ne hodite predaleč odtodi! Apači so za meno, da napadejo Bivoljezero.“

Obrne konja k pretoku, da pride do jezera.

„Sir Wallerstone! Apači nas hočejo napasti.“

„Ne briga me nič!“

„V pogodbi pa ne stoji, da morate risati to cedro.“

„No, moram se vam pokoriti.“

Sestavi stol in postavilo, sede na konja, pa se vrača na jezero. Diaz je bil tam že pred njim. Pena je stal pred uhodom v svoj šotor ter ga zagledal, ko je bil stopil izmed dreves.

„Sennor Diaz! Pri vseh svetih, ali ste vi, ali je vaš duh?“ kliče prestrašen, ker jasno mu je bilo vse, ko je videl samo njega.

„Sam sem; ali smem pri vas se navrniti?“

„Da, stopite, pridite! — Rozalita, Roza!“ kliče Pena, zastor pred njenim šotorom odpirajoč, „pridi vún; sennor Diaz se je vrnil z odprave!“

Rozalita pride in tudi ona prebledi, videča njega samega.

„Stopite noter,“ vabi sennor Pena, „pripovedovati nam morate, sennor Diaz!“ porinivši ga v šotor, kjer ti trije sedejo. „Kako je z odpravo?“

„Vsi mrtvi. Jaz sem edini, ki sem utekel.“

„Santa Madonna!“ klikne don Avgustin Pena prebledevši.

Rozalita krikne, pa si z ročicama zakrije obraz.

„In Tiburcio Areljanos?“

„Ta ni pripadal k odpravi, temveč jo je preganjal ko sovražnik. Mladi grof de Mediana je še živel, ko sem ga pustil v Meglogorju, in prav zdaj sem izvedel od lovca, ki se nahaja pri vas, da bi mogel bržčas srečno dospeti v domačijo.“

„Grof de Mediana? Hočete reči: don Estevan je mrtev.“

„Vsekako. Don Estevan de Arečiza, ki je bil, kakor ste vedeli samo vi, grof Medijanski in vojvoda Medinski, ta je mrtev; umrl je po travanski soditvi kot morilec in detoropec. Ali njegov stričnik, mladi grof Medijanski, ta živi. Pustil sem ga v hudem položaju: razbojnika travane sta ga oblegala z Apači; a ima pri sebi Velikegaorla in Treskavca, in Sokoljeoko, najhrabriši Komančev, ta mu bo tudi pomogel. Naročil mi je, da vas pozdravim, pa tudi vas, sennorita.“

„Njegov stričnik, mladi grof Medijanski? Tega ne poznam; ne vem nič o njem.“

„Poznate ga jako dobro; je — Tiburcio Areljanos!“

„Tiburcio?“ vpraša ves v čudu don Avgustin.

„Tiburcio?“ vpraša tudi Rozalita, pobesši roke.

„Rekel sem vam že, da je!“

„Povejte, pripovedujte!“ sili haziendero. „Goditi so se morale grozne in neslišane reči.“

Začenja. — Poslušala sta tihoma njegove besede, s katerimi je risal vse nevarnosti in doživljaje. Nobeden ga ni prekinil in ko je že vse izpripovedal, ostalo je še dolgo časa vse tiho v majhnem prostoru.

Haziendero gre naposled po sapo. — „Božja pota so čudovita, Rozalita, ubogi rastreador je zdaj moj gospod in tvoj.“

To je bila vsebina, ki jo je pod pritiskom slišane povzel don Pena.

Zdaj se čuje zunaj mnogoglasno krikanje strahu, ktero so izgllaševali vsi vakveri. Don Avgustin in Diaz hitita vunkaj. Vsi navzočni možje so prijeli za orožje, gledajoči na dolenji breg jezera, od koder je prihajaval do glave oboroženi Indijanec. Konj mu je bil ves pokrit s skalpi usmrčenih Indijancev, a v desnici je držal s srebrnimi žeblički okovano puško. Pride blizu, da je poznati slikarine po njegovem obrazu.

„Komanč je,“ dene Diaz sennor Avgustinu.

„Sokoljeoko, moj Bog, ni drugi ko Sokoljeoko,“ tolmači glas.

Glas je bil Encepezov, ki se je pretiskal in hitel nasproti svojemu rdečemu znancu.

„Sibolero!“ kliče ta. „Hoče-li moj beli brat povedati mi, kje stoji bledoličnik, ki nosi ime Avgustin Pena?“

„Tam, črnobradi mož, pri velikem šotoru.“

Sokoljeoko prijaha, ustavi konja, pobesi puško.

„Sokoljeoko, Komanč, prihaja, da pozdravi svoje bele prijatelje. Beli sennor se zove Avgustin Pena?“

„Da,“ odgovori haziendero.

„Ni li prišel na Bivoljezero Petro Diaz, indijanomorec?“

„Ta sem jaz,“ reče Diaz.

Na to se obrne k hazienderu :

„Sennor Avgustin, indijanomorec, montanec naj gredo s Sokolovimočesom na posvet!“

Ne čakajoč posebnega povabila, stopi pred njimi v šotor.

„Tolovaja savanska sta se pridružila psom Apačev. Ležé v Rdeči reki, tam, kjer ona pije valove Bivoljezera. Ali za njim se držé Komančev vojniki z Velikimorlom, Treskavcem, velikim Sledonajdnikom. Tiburcio je hotel iti k bledoličnikom, svarit jih, toda Velikiorel ga ne pušča proč od sebe.

Don Avgustin se prestraši — zaradi svoje hčere, ker nevarnosti si ni mislil tako blizu.

„Ne smemo jim puščati, da bi semkaj prišli ; moramo jih prestreči,“ meni haziendero. „Nas je z mojimi vakveri sedemnajst mož. Koliko Komančev ima pri sebi moj rdeči brat?“

„Deset trdih glav.“

„Potem nas je vseh tkupaj 31 mož. In koliko jih štejejo Apači.“

„Sokoljeoko ni mogel videti njihovega števila, ker ni hodil k sovražnikom, ampak k belim, ko je bil ugledal sledove Apačev.“

„Nocoj planemo nanje. Sokoljeoko naj pove to svojcem ter pošlje sela, ki nas dovede na sovražnika. Ako ga vzamemo med dva ognja, biti mora uničen.“

Ostala dva pritrjujeta. — Sokoljeoko stopi vun, na odprti prostor ter motri okolico. Vrnivši se, reče :
„Sokoljeoko tega ne stori!“

„Zakaj ne?“

„Ujel bo šakale, kakor bledoličniki love konje travanske,“ kažoč na ogradbo. „Apači bodo izstavili straže, ki bodo videle, kdaj gredó bledoličniki. Boj jih ne bo iznenadil in poskrijejo se tako, da bodo bele pomorili.“

„To je resnično,“ meni Diaz. „Indijansko taborišče težko napadeš, a da bi ne bil viden.“

„Tudi bodo Apači, ko se solnce postara, poslali oglednikov na Bivoljezero, ktere bodo srečali bledoličniki. — Komanč ima v mozgu, da pride el-Mestizo še v solncu, da pregleda taborišče belih na Bivoljezeru. Našel ga bo tam, na prostoru, ki je obkrožen s plotom.“

„Ah, zakaj tako?“

„Moj brat dopuščaj Komanču delati besede. Mestizo ne sme videti montanca, indijanomorca, bledega četveroočnika. Sklenil bo, prostor zagrabiti ob času jutranjega deha . . .“

„Tako nas uniči,“ pripominja Diaz. „Ne bo silil pri uhodu v ogradbo. S svojimi pojde v vrhove dreves in od tod nas ima vse na muhi ter pas vse postreli, ko mi ne bomo nikogar videli.“

„Indijanomorec je hraber vojščak: stori kar hoče, toda naj pomiga z ušesom, tudi Komanču! — Mestizo nakanjuje ugrabiti ‚zvezdo Sonorsko‘; ne bo dopuščal, da bi govorila krogla, ki bi mogla zadeti zvezdo, temveč bo udrl skozi odprtino na prostor, in tam ne bo našel bledoličnikov, ampak le njihove vigvame in ko se bo hotel vrniti, bodo vrata zaprta, z dreves pa bodo grmele puške bledoličnikov in Komančev. Če vidi, da se beli čutijo varne, ne bo se plazil po nogah kakor mačke, ampak pride s

svojimi čolni na Bivoljezero. Moji beli bratje naj hitro nesó svoje vigvame na prostor, ki mu rekajo ogradba, in zvezda Sonorska naj sedi pred svojo kočó, da jo razbojnik vidi in pamet izgubi.“

Bil je to zvit in prekanjen načrt, kteremu potrdila niso mogli odreči. Obravnavali so ga še v vseh podrobnostih in potem odjezdi Komanč. Po pretekli pol uri so bili šotori in vsi predmeti v ogradbi, število vakverov izgine in ž njimi Diaz.

* * *

Nekaj časa pozneje ^{*} plazilo se je dvoje oseb, od Rdeče reke v smeri proti Bivoljezeru po najgostejših krajih gozda. Starejši je nosil peresni čop, dočim je imel mlajši svoj šinjon povezan z jermenjem. Dospela sta, kakor sta menila, neopažena na kraj gozda ter preiskavala okolico jezerovo.

„Vidiš ga čuka! Ali je ta sennor Avgustin ne previden! Je-li si že videl starče, da se ležišče napravlja v ogradbi?“

„Zakaj ne? On meni, da bo tu varniši, ko tam na odprtem objezerju. Konjski lov se še ni začel in potem more tam v šotoru varniše ležati ko drugje.“

„Pravzaprav je tako, toda — hm, vedeti morava, koliko ljudij ima. Pojdi!“

Plazila sta se z neizmerno previdnostjo do ogradbe ter splezala na gostovejni hrast, s kterega sta mogla ves prostor natanko pregledati.

„Tam sedi, vidiš jo, pa vence plete! Ponjo pojdem in ko bi mi od življenja ostajalo le še dva dni. Mestizo treba soproge, in ta mora postati.“

„Mešanik je znorel!“ huduje se Rdečoročnik.

„Jezik za zobe, stari grešnik! Ti dobiš tudi svoj del, ne da bi bil kaj v nevarnosti. Ha, deset

vakverjev, sennor Avgustin, pa njegova hči. Trebamo samo vstopiti, vse drugo je dim.“

„To je res! In potem sva gospodarja Bivoljezera in poloviva hazienderove konje in potem počakava, da pridejo ti ‚knezi gozdov‘. Lajše se nama še ni obnesla nobena pustolovščina, kakor bova to izpeljala.“

„Torej nazaj, da ukreneva priprave.“

Splezata zopet dolu ter izgineta v smeri, v kateri sta prišla.

Dan je minul. Noč je nastopila. Globoka tema je vladala po jezeru in po okolici. Stražni ognji, razsvetljajoči vakverske šotore, ugašali so polagoma. — Zdaj se čuje tihotno, legotno pacavanje po vodi pretokovi in štirje temni predmeti se vstavijo pod drevesi, drugi za drugim. Bili so čolni Apačev. Temne postave izstopijo ter se plazijo kakor duhovi, naprej Mešanik in njegov vredni oče, ob gozdovem kraju tja proti vходу ogradbe. Na vsakem čolnu je ostala po jedna straža. Drugi so se pozgubili nevidno okolu ograde.

„O-hiii, o-hiii!“ začuje se bojni krik Komančev.

Štiri divje postave skočijo v kanove — in v jedni minuti hité nazaj proti ogradbi, z oglavki stražnikov za pasom. Na bojni klic zažgó kupe dračja zunaj ogradbe in goreči svežnji sušinja padajo v ogradbo na prostor, kjer so stali Apači, strmeči nad praznimi šotori in nad klicem sovražnikov. Ognji so se svetili po ogradbi in takoj zadoni streljanje od vseh strani, ki napravi neskončno zmotnjavo med presenečenimi Apači. Počilo je še dvakrat vsepovsodi, da se je zopet vse mešalo, in se vse trlo proti izhodu. Ta pa je bil zdaj zapahnen.

„Nanje!“ grmi mogočni glas Kanadčanov in vse naokolu poskačejo temne postave belih in Komančev v ogradbo. Le malo pušk je bilo namerjenih proti njim. Le nekaj trenutkov je zadoščevalo, pa so ležali skoro vsi sovražniki na zemlji.

„Kje je Mešanik?“ kliče Kanadčan.

„Pa Rdečoročnik, veliki lopov,“ dodaja Pepo.

Mimo švigne Sokoljeoko. Ostri njegov vid mu je pokazal njega, ki ga je iskal.

„Modralisica pošilja Sokoljeoko, da mu prinese oglavek Črnogatiča, rjoveče strahulje.“

Njegov tomahavk švigne po glavarju. — Zraven njega sta se držala oklenjena Fabij in Mešanik.

„Jastrebi naj žro hudobno srce razbojnikovo!“

Komanč porine Mešaniku nož med pleča, da so roke popustile in da se je zgrudil s zamolklim glasom.

„Sokoljeoko!“ kliče Rdoles. „Tu je stari! Poklanjam njegovo kožo Modrejlisi, kteremu jo moj brat prinesi!“

Kjer se je čul ta glas, tam je ležal Rdečoročnik zvezan na tleh.

Tu in tam je še počil strel, oglasil se smrtni krik. — Na to poberó goreče snopove, zmečejo na kup, da je bil velik ogenj, pri kterega svetlobi je bilo razpoznati najmanjši predmet.

Ne jeden Apačev je ni odnesel. Od napadnikov je živel le še Mani-sangriente, za kterega ni bilo rešitve.

Komančev načrt se je izvrstno obnesel: sovražnik popolno uničen, a pri belih primerno malo žrtev.

Ko je bil boj končan, poizveduje Fabij, kje se nahaja donna Rozalita. Sibolero mu pokaže zavetje. Pristrčno se pozdravita in Fabij pripoveduje svoje dogodbe, ki so Rozalito jako vznemirjale. Prijevši jo za roko, stopata proti ogradbi, k don Avgustinu. Sibolero in Francesko gresta za njima.

Priševši k jezeru, počí še jeden strel, zadnji. Držali so bili sodbo nad Mani-sangrientom. Sokolovegaočesa krogla je predrła zlobno srce.

„Komanč bo njegovo kožo pridejal oglavkoma Mešanika in Črnotiča, Apaški psi bodo svoje meso puščali volkovom in šakalom. Komančev vojniki pa se povrnejo domov v svoje vigvame z orožjem in s kožami svojih sovražnikov.“

Nekteri vakveri so postavljali šotore na poprejšnem prostoru; na to so se vračali v ogradbo, da izbrísejo znamenja boja. Beli pa so sedeli pri taborišnem ognju in Sokoljeoko je bil zraven, poslušajoč povesti junakov savane, da je vsaki znal najmanjše podrobnosti dogodkov, ki so se na Bivoljezeru tako hitro dovršili. Le bonanse se ni nihče spominjal. Ostala je skrivnost Fabijeva in Diazova in „gospodarjev gozdov“.

* * *

Bilo je drugega dne. Anglež je stal pod svojim šotorom. Nosil je levico v obvezi. Posebnež se je bil v boju vrlo držal ter dobil globok ali ne nevaren ubod.

„Master Wilson!“

Wilson: „Don Avgustin pripravlja svojim gostom na čast konjski lov.“

„Ne briga me nič!“

„In ko bi ujeli dirjalca?“

„Aha, to je res! Čigav bi bil potem?“

„Don Avgustinov ali pa onega, ki ga vjame.“

„Potem ga kupim.“

„V Tehasu ste ponujali enkrat že 1000 pijastrov. Ali ga dobite za toliko? Ne verjamem.“

„Well, ponudim 2000 in več; moram ga imeti.“

Na kraju gozda, tam, kjer mejaši z ogradbo, je bilo v vejah dreves narejeno nekako pomolje, odločeno gledalcem, ki so hteli uživati zanimivi prizor konjskega lovljenja. Šotori, konji, vse, kar je moglo biti v napoto, je bilo odstranjeno in don Avgustin, Fabij, Rozalita in drugi so zavzeli svoje prostore, na kateri oder pristopita tudi Wilson in Anglež. Vakveri so bili že včeraj travano „preganjali“ in ponoči zmeraj bolj zoževali okolu divjih konj. V pričakovanju priti imajočega je bila pretrgana vsaka zabava.

Zdaj se čuje iz občne tihote pretresni žvižeg vakverov iz gostega gozda. Na to se razlega glasno kričanje, ki se je bližalo od vseh strani. V kratkem se čuje hrupno rezgetanje, ki je hitro prihajalo ter dalo sklepati na precejšno število konj. Hrup se je množil in povečaval; konji so bili tako blizu, da se je slišalo sopuhanje. Tu poka grmovje, tam se lomijo drevesca. Žvižganje, kričanje, tulenje gonjačev postaja skoro peklensko. Zdaj se odpre zeleni zastor dreves, in morje glav in trupel se prikaže, plamenečih očij, kadečih se nosnic, plapolajoče grive, vzdignjenih repov, samo plemenitih živalij, bežečih pred vakveri, ki skačejo med gozdom in jezerom naravnost proti ogradbi.

Pred ogradbo se za trenotek zajezi mnogo-barveno živalsko morje. Lesketajoče oči najpredniših živalij se upirajo sumljivo na ograjo, z mladičjem pokrito. Toda gonjači jim ne puščajo izhoda. Veličajno krasni bel žrebec vodi čredo. Ne more se ustavljati pritisku od zad pritiskajočih živalij. Po-bešene glave skoči v ogradbo — in vsa čreda, 200 do 300 štejoča, poskače za njim.

„Hura, hura, imamo jih!“ grmi vse okolu po odrih, od vakverov, ki so hiteli uhod zagraditi. V to zmagodobitno kričanje se je umešaval glas, ki je vse druge preupival: „On je, on je, on je!“

„Kdo pa, sir Wallerstone?“ vpraša don Avgustin.

„Kaj ga ne vidite? belega dirjalca travane, tam, belega žrebca, za katerim vsi kopitajo?“

Tako preteče nekaj sekund, ne da bi bili kaj opazili ponosni in smeli otroci travan, pašnikov in gozdov. Najhitrejši in najburniši izmed vseh je bil belec, žival brezmadežne belote, kakor cvet povodne lilije. Ponosita žival je planila z enega kraja ogradbe na drugi ter je podrl tovariša s svojimi prsmi na tla, ki se mu ni ognil.

Diaz stopi kvišku ter se nagne daleč čez. Bil je eden najsmelejših jezdecev in gledajoč tega belca, užival je pravo navdušenje.

„Ta žival se mora osvoboditi ali pa pogine,“ reče on. „Ne bode je mogoče ukrotiti.“

„Ne? res ne?“ vpraša Fabij.

Oči se mu leskečejo, lica mu pordevajo.

„Pazite, sennores, kaj zna Tiburcio Areljanos!“

Zdaj se čuje konjsko kopitanje izmed drevja. Fabij se je bližal na Komančevem konju z lasom oborožen.

„Odprite!“ zapove vakverom.

„Santa Laureta! kaj hočete delati, sennor Fabij?“ kliče Pepo. „Vi ste izgubljeni v čredi teh divjih zverin.“

Tudi drugi so mu klicali, naj odneha, a že so bili zapahi odstranjeni in on skoči v ogradbo v sredo živalij.

Belec je še razsajal semtertja. Ko zagleda jezdeca, zbeži prestrašen proč. Fabij vihra za njim. Divje dirjanje se ponavlja parkrat okolu po ogradbi; živalij, stoječe na potu, so bile porinjene ali pa prevržene. Zdaj jo udari Fabij čez prostor počez — laso žvižga okolu glave in ta hip zleti po zraku ter se vrže belcu okolu vratu. Belec leti, smeli jezdec za njim, da se je moral laso napenjati. Zdajci obrne Fabij konja, grozanski suvaj in Komancev konj se zgrudi na kolena, a belec se valja po tleh udarjajoč. Pravzaprav konjokrotilec laso takoj nategne, ko pade za vrat, ali pri tej divji prečvrsti živali bi bil kvaren takov nateg.

Fabij potegne konja kvišku, drugi potegljaj, in laso se prime tako tesno mustangovega vratu, da je komaj dihal. Zdaj skoči Fabij s konja kateri, dobro izurjen, drži laso napet. Drugi laso s pleč si odvijajoč, pričvrsti ga na glavi in na gobcu belčevem, vstopi se z razkoračenimi nogami čez truplo belčevo ter prereže napeti jermen. Takoj skoči belec pokoncu. Prvikrat v svojem življenju čutil je belec breme na svojem hrbtu; obstal je kakor otrpel ostrmljenja. A na to je jel kviškovati, zdaj spred zdaj zad, kopital na stran, razmetaval se po tleh — nepretresljivi jezdec je sedel na njem. Zdaj zavihra v divji slepi strasti in besnoti okoli ogradbe

„Pazite zdaj, sennores!“ kliče Fabij.

Grozni stisek njegovih kolen, nategljaj lasa — in beleč skoči skoro z nemogočim skokom čez plotovje. V dveh trenutkih je bil preko sevnice, skok v jezero, in zdajci brliznejo valovi nad konjem in jezdecem. Še ena minuta in na to skrije iz vode moleča skala obadva očem občudujočih gledalcev.

Ti zapuščajo odrovje, da ga zdolaj pričakajo.

Konje v ogradbi je bilo treba še omehčati z gladom in žejo.

Dobri dve uri sta pretekli, ko se naposled vrne drzoviti rastreador. Prijezdil je počasnih korakov ob jezeru. Belec je bil udomljen. Vsi so ga sprejeli z odkritosrčnim veseljem.

„Santa Laureta, tega vam ne morem ponarediti,“ meni Pepo.

„Grof de Mediana je najsmeliši velikaš španski,“ smeje se Rdoles.

Rozalita se je smehljala zadovoljno, ko je njen prijatelj žel toliko vseobčega priznanja.

„Don Fabij!“ vpraša Anglež, „čigav je belec?“ gledajoč skozi lornjon dimečo se žival.

„Don Avgustinov, gotovo!“

„Ne briga me nič!“

„Ne, don Fabijev je,“ ugovarja haziendero. „On je vaš, svetlost in vi pač veste, zakaj in vrhu tega ste ga tudi ukrotili.“

„Ne briga me nič. Moram ga imeti. Dirjalec je travane.“

„Ne verjamem, da bi ga hotel prodati don Avgustin,“ meni Fabij.

„Ne briga me nič. Dam 1000 pijastrov.“

„In jaz ne verjamem, da bi ga za toliko pustil don Fabij,“ reče sennor Pena.

„Well, dam 2000.“

„Ne prodaja se,“ odločita obadva.

„3000 dadem.“

„Ne za 5000,“ potrjuje Fabij.

„Ne za 10.000,“ priteguje haziendero.

„E pa dobro: dam vam, kolikor hočete.“

„Konj je darilo donni Rozaliti. Ona ga bo jahala,“ razsodi Fabij.

„Well, z missom se ne morem pogajati! A ker dirjalca ne dobim, je tudi naslikati ne morem. Master Wilson!“

„Sir Wallerstone!“

„Bodite gotovi. Vrnemo se nazaj v Uorčestr, Helstrit št. 26.“

„Vi da, a ne jaz! O tem ne stoji nič v najuni pogodbi. Privedem vas v Galveston, Tehas in tam počenjajte, kar se vam ljubi! A povejte, imate-li svojo bojno sliko že izgotovljeno?“

„Ne briga me tudi več.“

Izredno nezadovoljen je stopil v svoj šotor. — Čez nekoliko časa se možaka poslovita: Anglež silno hladno, Wilson s prijateljskimi čustvi za hrabre in sloveče ljudi, s katerimi je preživel nekoliko znamenitih dnov.

Drugega jutra so sedeli tudi že Komanči na konjih, da se vrnejo v svoje vigvame.

Sokoljeoko je bil izvršil svojo nalogo: prinesel je Modrejlisici oglavke Črnogatiča in obeh razbojnikov travane, in Mo-li „veliko zdravilo“, ki ga je bil naredil Anglež. Zdaj je bil uverjen, da postane glavar.

„Manitov govori Sokolovemuočesu, da naj gre. Pripovedoval bo svojim bratom o ‚knezih gozdov‘, o velikem sledonajdniku, ki je upitnil dirjalca travane, o Diazu, indijanomorcu, o dobrem hazienderu, o zvezdi Sonorski. Wakonda jim daj dolge dni in močno roko, ki se nikdar ne utruji zoper njih sovražnike. Howgh!“

Ves pokrit z oglavki, jezdi, v spremstvu svojih in Bizongrive, ki je svojo napako popravil, zopet v svoje kraje.

Tudi ostali se niso dalje zadržavali na Bivoljezeru. Vsi skupaj so šli v Haziendo del Venado, kjer so mogli, kakor so hoteli, počivati od svojih trudov in naporov.

Fabij, ali recimo zdaj, grof Medijanski, je dolgo pregovarjal Rdolesa in Pepota, naj ostaneta na njegovem posestvu, na Haziendi del Venado, kot oskrbnika in nadzornika, v kar sta naposled privolila. Diaz svojega maščevanja nad Indijanci še ni ohladil ter se je napotil v prerijo, prisrčno se poslovivši.

Grof Medijanski je potoval na Špansko ter poprodal ondotno imetje. Ko se vrne, svetila mu je še dalje „zvezda Sonorska“, ljubeznjiva Rozalita, kajti v kratkem jo je odpeljal kot svojo verno soprogo na svoje novopostavljeno in velikansko opredeljeno posestvo, raztegajoče se daleč od Haziende.

Bonansa je ostala od svojih znancev nedotaknjena ter ni bila nikdar vzdignjena, tako da leži še dandanašnji dobro skrita in zakopana pri jezeru v Zlati dolini.

V založbi **ANT. TURK-A**, knjigarja v Ljubljani, Dunajska cesta šte. 3. se dobivajo sledeče knjige:

Marjetica. Idila, spisal A. Koder, 246 strani. Cena 1 krona.

Gozdovnik. Spisal H. Majar, I. del 1 krona, II. del 80 vin.

Princ Evgenij Savojski, slavni junak in vojskovedja avstrijski, 65 strani. Cena 48 vin.

Andrej Hofer, junški vodja Tirolcev leta 1809. II. prena-rejeni in pomnoženi natisek. Cena 48 vin.

Beneška vedeževalka ali prokletstvo in blagoslov. 65 strani. Cena 40 vin.

Hedvika, banditova nevesta. 78 strani. Cena 40 vin.

Cvetina borograjska. S podobami. 128 str. Cena 80 vin.

Srečolovec. Spisal H. Majar, 84 strani. Cena 40 vin.

Pravljice. » » » 84 strani. Cena 40 vin.

Cvetke. » » » 72 strani. Cena 40 vin.

Štiri povesti. I. Nagla beseda. II. Tujčeva osveta. III. Go-spod Grahar. IV. List papirja. 82 strani. Cena 40 vin.

Sv. Notburga, pomočnica v vsakovrstnih potrebah in po-pis življenja **sv. Heme**, kneginje slovenske. 56 strani. Cena 36 vin.

Božja pot Matere božje na Blejskem jezeru. 24 str. Cena 24 vin.

Ave Marija. S podobami. Cena 20 vin.

Založba raznih **slovenskih spisov, povestij, pesmi** in **molitvenikov.** Trgovina s **papirjem** in raznim pi-salnim orodjem.

Vnanja naročila izvršujejo se točno, hitro in po najnižji ceni.

Izvirne platnice Gozdovniku I. in II. del skupaj veljajo 80 vin.

